

A

PETRI ANGELII
Bargæi
POEMATA OMNIA,

Ab ipſo diligentiſſ. recognita, & plurimis varij generis carminibus, & Indice capitum ſingulorum lib. copioſſ. aucta.

Poematum Catalogum verſa pagina indicabit.

ITEM MARII COLVMNAE
Quædam Carmina.

FLORENTIAE APVD IVNTAS
M D LXVIII.
Cum Licentia, & Priuilegio.

OPERVM BARGAEI Catalogus.

CYNEGETICA ſeu de Venatione lib. VI:
IXEVTICA ſeu de Aucupio lib. I.
EPITHALAMIVM.
CARMINVM lib. V.

Philippus, & Iacobus Iuntæ Lectori. S.

UM quotidie multi à nobis Petri Angelij Bargæi libros de Venatione sic peterent, vt eorum legendorum desiderium præseferrent incredibile, neq; vlli omnino præterea venales apud Antonium Gryphium Lugduni essent: existimauimus gratissimum nos esse studiosis adolescentibus facturos, si huiusmodi libros nostris characteribus descriptos vulgaremus. quam quidem rem eò libentius aggressi sumus, quod ab ipso auctore sæpe audieramus, effecturum se, cum iterũ ab aliquo excuderentur, vt multo meliores castigatioresq; in lucem exirēt. Nam antea partim sua, quod ipse apertè atq; ingenuè confitebatur, partim librariorum negligentia vsu euenerat, vt non nullæ labeculæ illis aspergerētur, quas esset,

si iterum ederetur, omni diligentia eluturus. Ac profectò, cum ad eum scripsissemus constituisse nos illud suum opus cum cæteris carminibus, quæ aut edita prius fuerant, aut postea ipse fecerat, typis nostris imprimere, librum à se summa cura emendatum ad nos misit. ex quo hunc, quantum quidem in nobis fuit accuratissime describi curauimus. Auctor certè eo perlecto non solum operam nostram magnopere cõmendauit, sed se etiã ob incredibile studium, quo ea in re vsi sumus, nobis plurimum debere professus est. Quare accipe amice Lector libros P. Angelij Bargæi de Venatione vnà cum cæteris carminibus, a nobis post Gryphianam editionem impressos: ac putato te tabulã Apellis inspecturum, quam ille populo diu expositam, & ab illis, qui iudicare possunt, nõ nullis in locis reprehensam ita postmodum correxerit, vt non nisi lente & fastidiosè probatam videri rursus atq; inspici vulgò ab hominibus

nibus permiſerit. Nam de bonitate carminis: de latinitate orationis: de varietate rerum occultiſſimarum, quæ ad pernoſcẽdam ferarum animãtium naturam pertinent, cũ Bargæum in ijs explicandis atq; admirabili ordine tradendis vnum omnibus, qui in hoc genere vſq; ad hanc ætatem verſati ſunt, longiſſime præſtitiſſe docti homines affirment, nihil eſt, quod nos dicamus. multa enim eruditorum iudicia ijs de partibus ſcripta iam ſunt. quæ ne omnia tamẽ ſilentio prætereantur; epiſtolam hic adſcribi voluimus Petri Victorij viri ſine vlla controuerſia doctiſſimi & integerrimi, deq; bonarum litterarũ ſtudijs in primis optime meriti: è qua poſſis intelligere hæc, de quibus loquimur, huiusmodi eſſe, tibi vt vel fructum, vel delectationem, vel vtrunq; potius ſingula etiam otiose cognoſcenti allatura ſint. Vale. VI. Kal. Apr. M D LXVIII.

PETRVS VICTORIVS Petro Angelio Sal.

RATVM mihi fuit & vndiq; iucundum munus tuũ: atq; id merito ac iure optimo: qs enim, nisi omnino omnis honestę artis expers esset, penitusq; auersus a musis, inueniretur, qui tam vario & eleganti poëmate non delectaretur? Sed aliud etiam eodem tempore mihi valde placuit: animumq; totum non parua voluptate perfudit. quod statim vt editus liber est: missaq; sunt ad te aliquot ipsius exemplaria, me illud legere voluisti: capior.n. huiuscemodi officijs: ipsaq; non mala signa esse arbitror voluntatis aliquorum erga nos. & si de animo tuo in me nunquam dubitaui: quem semper vt doctum hominem, & omni ingenua disciplina instructum, ita etiam probum virum & studiosum amicorum cognoui. nam quantopere te dilexerim, rebusq, tuis bonis lætatus sim, Deus opt. max. scit: amiciq; communes non nulli, si coniunctio animorũ nostrorum, ex similitudine studiorum nata, testib. egeret, confirmare auctoritate sua possent. non minus enim pęnè te amaui, quam

Antonium fratrem tuum, quem notũ omnibus esse puto; quanta beneuolentia prosecutus sim, ob eximium ipsius ingenium, & vitæ singularem probitatem: quamuis magis ille mihi familiaris fuerit, & qui nunc in comitatũ est summi nostri antistitis, studiumq; suũ omne ponit in optimis artibus ipsi tradendis, diu mihi operam dederit, ac me diligẽter obseruarit. Sed ijs nunc relictis, quæ non valde necessaria fuerunt: poëma tuum, diligenter à me lectum, me magnopere cepit, vel potius inflammauit desiderio illarũ rerum, quas non solum apertissime explicat, verum etiam pingit, atq; ante oculos constituit. & cum adolescens olim multum in eo studio versatus sim: indeque mirificas voluptates hauserim: & (vt semper existimaui) firmitatem hanc corporis: integramq; valetudinem, quæ me vsq; ad hãc ætatem prosequuta est; magna ex parte ipsi acceptam referam; omnis memoria illarum rerum in me, dum legerem, renouata est, vt ea quæ subtiliter & accurate narras quasi cernere, & in saltibus lustrisq; cum canibus versari omni illo tempore mihi visus sim. Sed cũ tam diligenter ipsa expressa sint, & omnibus artis coloribus distincta & variata: siquid in me iudicii est, non solum illa iuuare possunt

procliuem ad id ſtudium: naturaq. factum ad honeſtam hanc voluptatem percipiẽdam, verum etiam eum, qui in vrbe ſemper vixerit, nec partem vllam ipſius vnquam deguſtarit: cum enim iuſtis verisq. laudibus hoc ſtudium ornaris, & cuncta aptè magnificeq., quæ illic contingunt, plena incredibilis ſuauitatis, expoſueris, excitare repente labor hic tuus poteſt mirificum amorem in animis eorum qui legunt erga illud ipſum, facereq. vt doleant ſe diu tanta voluptate caruiſſe: conenturque, incenſi cupiditate ipſius, reſarcire prçteritum tempus, quo ignotam ſibi illam paſsi ſunt, cũ ſua non mediocri iactura, è manibus elabi. Nam quod, vt expolires id opus, cumulateq; perficeres, de ortu etiam, vitaque & moribus beluarum, quæ venatorum omnibus in terris præda ſunt, cecinisti, hoc quoq; non inertem lectorem oblectabit: cuius enim animum nõ paſcat tam varia & multiplex pulcherrimarum rerum cognitio & ſcientia? Et materies igitur ipſa, vt ad me redeam, mihi valde probatur, & a te illam fuſe & copioſe tractatam puto. quare non video cur præclarũ hoc ingenij tui monimentum non omnibus ingenuis viris, & qui ſolidis purisq. voluptatibus tenentur, valde gratum acceptumq. futurum

ſit:

ſit: quid enim me oportet in illo verborum delectum, aut ſuauitatem numerorum, aut grauitatem ſententiarum, aut ſplendidiſsima, quæ illic vbiq; fulgent, lumina ornamentaq. orationis prædicare? hæc enim cuncta tuę facultatis ac copiæ propria ſunt. & cum huiuſcemodi aliquid attingis, aut exprimere aggrederis, poſcentibus hoc locis ipſis, quos tractas, occurrunt illa tibi facile, vt homini docto, & in optimis poetis legendis interpretandisq. exercitato. non eſt autem quod aliquis, qui te ſtudiumq. tuum flagrans cognitum habeat, cum bellum aliquid ac florens in ſcriptis tuis repperit, valde admiretur: expectari nãque illa à te eruditioneq. tua debuerunt. iudicium autem ſuo loco ipſa ponendi, & vera ratione tractandi, tibi nullo modo deeſt. Gratulor igitur tibi ac vere ex animoq. gratulor, quod cum elegantem nobilemq. materiã tui carminis ceperis, feliciter ad exitum tam arduum difficileq. opus perduxiſti: ſimulque, quod neceſſe eſt: neque inde abeſſe vllo pacto poteſt, magnum tibi nomen, æternamq. gloriam peperiſti. et cum lætarer, gaudiique non parum ex illius laude ſentirem, quicunq; fuiſſet, qui hoc præſtare, induſtriaq. ſua efficere potuiſſet, magis gaudeo te, cui ſemper

ex animo ſaui, illum extitiſſe, qui, quod pau-
ci vel nulli potius præſtitiſſent, impleueris:
atque inde in patriam prçclaram palmam re-
portaris. Quare gaude tu quoque magno
hoc tuo & immortali bono, exiſtimaq. verũ
ac certum præmium eſſe tantorum laborum,
teſtimonium grauium atque eruditorum vi-
rorum, quorũ, vt mihi pro certo videor poſ-
ſe polliceri, magna copia tibi præſto ſemper
erit: & illam quam dixi gloriam, quæ & ipſa
tibi mortuo etiam comitatura eſt, & contra
omnem iniuriam temporis nomen tuum ce-
lebratura. Vale. Florentia. Kal. Quint.
M D L X I.

IOSEPHI BOCCAE I. C. in sex libros Cynegeticorum Argumenta.

HIC *tibi, quas olim pubes exerceat artes;*
Et quibus è signis speciesq; animosq; ferarum,
Et latebras annosq; notet: quas commoda vestes
Induat; & fluctus venti qui seruet odoros;
Contineatq; canes vestigia pressa sequentes:
Quoq; modo rarasq; plagas, quoq; ordine sepes
Texat: & occulto foueas tegat ore profundas;
Insidiasq; paret: quibus & sese instruat armis:
Pierides docto percurrunt carmine Musæ.

Argumentum Libri secundi.

HIC *sese rigidi defendunt cornibus Vri:*
Quiq; adeò multa saturantur cæde Bisontes:
Et, quos Aonij Tauros; quos Sole perusti
Aethiopes: quos & Phrygij: & quos Pœones: &
Educunt Libyci saltus: quos pascua Pellæ; (quos
Quos præceps Oxus; quos flumine turbidus Indus;
Et, quibus exurgit cornu de fronte videndum.
Hîc & Oryx: hîc Rhinoceros: hic bucera secla
Ceruorum, Capræq; feræ, Damæq; vagantur.

Arg. Libri tertij.

QVOS *mores irasq; truces, quos pectoris ignes*
Iupiter addiderit, roburq; immane Leoni

Quo gemitu secum ingentes testetur amores:
Quoq; sit ingenio Panthera, & gratior olim
Dianæ, pòst illa vni gratissima Baccho:
Quàm celeri Tigris cursu, & feritate tremenda,
Quo se Vrsi, Leporesq; astu tueantur: itemq;
Alipedes Onagri: quæ sit Venus omnibus: & qui
Aut amor, aut odiū tibi proxima carmina pandent.

Arg. Libri quarti.

PROTINVS *ingentis miracula maxima monstri,*
Quem Graium lingua veteres Elephanta vocarū:
Persequiturq; lupos animis & viribus acres:
Diraq. nocturnæ portenta euoluit Hyænæ:
Hic Vulpes, timidæq. adsunt ad pabula Meles:
Hic calamos Hystrix longè iacit. hîc & Echinus
Furaturq. arcetq. canes teres inq. volutus.
Lutra lacus populat. Castor caua flumina tranat.
Pinguescunt somno Glires, at glande Sciuri.

Arg. Libri quinti.

QVA *specie decet esse canes si fortibus ausis,*
Si cursu properante pedum; si deniq; odoris
Naribus vsus erit: tùm quorum semine mixti
Excellant, prolemq. parent: quisq. illa per artes
Et nosci, & primis educi possit ab annis:
Et mores siquos prauos habet, exuat omnes.
Tum varijs morbis scabieq. ipsiq. furori
Quæ fiat medicina: genus quod præstet equorum
Viribus atq; animis, complectitur ordine Quintus.

Arg.

VLTIMVS in syluas iuuenem & stabula alta ferarum
Ducit agens: & qua possit capere arte Leones;
Nec non & Bacchi varias ab origine Lyncas:
Informesq. etiam summis in montibus Vrsos:
Et canibus lepores; canibus perquirere Vulpes:
Quin & lucifugas laqueis innectere Meles,
Nocturnosq. lupos, Ceruosq., genusq. Caprarum
Venari, & sæuos inuadere cominus Apros
Edocet: & laudum thyrso percellit ouantem.

LODOVICVS BECCATELLVS
Archiepiscopus Epidaurensis

AD PETRVM ANGELIVM
Bargæum.

AVREA BARGAEVS *diuina Palladis arte*
Carmina dat nobis: nos illi ferrea rursum
Reddimus: vt Glauci & Diomedis munera possint
Sic iterum agnosci non æqua lance repensa.
Quare aliquis, summi reputet qui oracula Vatis,
Angelij & nostris poterit subscribere chartis.
χρύσεα χαλκείων ἑκατόμβοι' ἐννεαβοίων.

LAELII TORELLI V. C. AC I. C. celeberrimi de cæde Radagasi Getarum Regis.

BARBARVS *infesto Radagasus Medicis ictu*
Dum ruit, & iam spes concidit omnis, ait.
Florentem at minor hanc, atque vrbē excindere Ro
Gloria erat, dextra quàm cecidisse tua. (mam

M. TVLLII BEROII Carmen AD PETRVM ANGELIVM Bargæum.

DVM *canibus, telisq;, noua sectaris & arte*
Omnigenas solus per nemora alta feras:
Ac penitus cura vestigas ante sagaci
Cuiusq; arma, animos, nomina, & antra feræ;
Arridet natura parens; ac munera tradit,
Abstrusasq; artes, & sua sceptra tibi.
Ipsaq; venandi primos tibi donat honores
Delia, cumq; suis frondea regna choris.
Et Phœbea cohors Pindo tibi plaudit ab alto;
Intexitq; tuis laurea serta comis.

Philippus, & Iacobus Iuntæ F.F. Lectori S. D.

T iam hinc intelligas amicißime lector te in rebus pulcherrimis, omniumq. cognitione dignißimis, atque à nullo præterea vel Græco vel Latino scriptore tractatis operam tuam positurum, indeq. & fructum & voluptatem non mediocrem esse capturum, congeßimus diligenter in has pagellas singulorum librorum capita; è quibus ferè constant libri de Venatione ac De Aucupio. tu laboribus nostris fruere ac vale.

Capita rerum quas P. Angelius tractat in sex libris Cyneget.

Qu

Digreßio,

Capita ſecundi libri Cynegeticorum.

Capita tertij libri Cynegeticorum.

Capita libri quarti Cynegeticorum.

Multas

Capita libri quinti Cynegeticorum.

Odoris

Capita sexti libri Cynegeticorum.

Apri

Capita rerum, quæ tractantur in libro Ixeuticorum seu De Aucupio.

FINIS.

R

Index eorum, ad quos missa sunt varij generis carmina, quæ V. libris continentur.

A

B

ad

ad

FINIS.

Errata; quæq. auctor postremo diligentius recognita mutare voluit, sic corrigito.

Car.2.	ver.15	*atauiq;*	*atauisq;*
16	5	*vitat,*	*vitat*
19	4	*aduerse longè obluctatur*	*aduerse valdè obluctatur*
35	7	*Euenius*	*Euenus*
40	12	*æquoreus*	*æquoreas*
128	25	*Lazyges*	*Iazyges*
150	1	*Implorans*	*Implorant*
160	14	*syluam sparsisse*	*scillam sparsisse*
161	22	*Plaudere tum varias*	*Plaudere tum pedibus*
188	22	*longa vijs*	*longæuus*
188	27	*denus*	*densis*
190	5	*oua*	*oua*
205	9	*conturnix*	*coturnix*
211	16	*ibustrat*	*illustrat*
222	13	*sorte suo*	*forte suo*
244	23	*nec nouem tamen*	*& nouem tamen*
244	24	*senis inepte, nec vides*	*Inepte pergis, nec vides*
272	16	*xersis*	*xerxis*
272	17	*Qui nauigauit vnus montes Thessalos*	
		Quem nauigasse Thessalos montes ferunt,	
272	18	*Atque ambulauit horridam Propontidem,*	
		Et ambulasse Thraciam Propontidem;	
277	21	*Mursu*	*Morsu*
278	7	*Plaudunt choreas*	*Ducunt choreas*
310	16	*semel ipse dedicarim,*	*semel ipse prædicarim*
358	1	ὑματπχ	ἥματος
395	7	*vestra*	*vestras*
400	20	*cum maris arsit aquas*	*Cum maris vssit aquas*
401	9	*Qui guttæ quot veræ pluant:*	
		Qui guttis quot vere pluat:	
403		AD ALBIANI PVELLAM	
		AD ALBIAM PVELLAM	
404	13	*hæc est (ait) ilicet, hæc est,*	*hoc est (ait) ilicet, hoc est,*
405	21	*& caua odoris equas*	*& caua odorisequas*
415	14	*rigarent*	*rigérent,*
416	21	*dixit*	*dixi*
429	11	*lues*	*luces*

FINIS

PETRI ANGELII

BARGAEI

CYNEGETICON

Liber Primus.

Ad Cosmum Medicem Florentinorum & Senensium Ducem.

VAS *bonus assuescat primis Venator ab annis*
Exercere artes: quadrupes quæ cornibus audax
Incedat: curuoq́ue agilis quibus horreat vngue
Dextra feris: & quarum ineat certamen acuto
Dente genus: quantosq; canes nascantur ad vsus,
Expediam: & syluas omnes, atq; antra recludam.
Cynthia, quã nemorũ cultricẽ in opaca ferarum
Lustra vehunt acti candentes sub iuga cerui:
Seu te culta tenet Delos, seu frigida Tempe,
Taygetiue iugum, seu flumina propter Araxis,
Eurotæue choros centum comitata Napæis

Exerces, arcuq; gregem, cursuq; fatigas
Damarum, & iaculis magnum fodis ausa leonem,
Affer opem, nostroq; ades haud inuita labori.
Et vos o Nymphæ venantum numina, Nymphæ,
Ducite syluicolas nostra hæc ad carmina Faunos,
Et iuuet vmbroso mecum recubare sub antro,
Gramen vbi, ac virides prætexit arundine ripas
Arnus, & Hetruscum leni secat agmine littus.
Tuq; adeò, sacris olim quem candida lucis
Aurora eripuit, cœliq; in sede locatum
Sæpe fouens auidis iuuenem complectitur vlnis,
Adsis o præsens, tibi si venabula curæ,
Auritiq; canes, & cornua rauca, plagæq;.
Nec minus intereà nostri noua gloria secli
Cosme & auis, ætauisq; potens, quem Tuscia verax
Interpres Diuum, & venturi conscia fati
Insignem trabea solio veneratur in alto,
Regiaq; amplexu coniux beat: inclyta coniux
Vltima in Hesperia magnis à regibus orta.
Quæ tibi, ceu laurus fundens lætissima syluam,
Edidit egregiam virtute in luminis oras
Progeniem genituram altos longo ordine Reges.
Fœlix prole tua, fœlix, cui secula currant
Aurea, & æterno cingant diademate frontem:
Quod mox & nati, & natorum à stirpe nepotes
Gestantes, regno adijciant Hetruria quicquid
Adriacas inter, Tyrreni & littoris vndas

Obti-

Obtinuit quondam terra dominata, mariq;,
Seu leges populis, & iura perennia condis,
Dum sancta instauras magnorũ exempla parẽtum,
Seu duro instructis ferro legionibus acer
Fundere perculsas dira formidine turmas
Pergis, & hostiles metuendus diripis arceis,
Siue vrbem, surgit mediis vbi fluctibus Ilua,
Tuscorum, Ligurumq; simul tuearis vt oras,
Extruis, & reges factis ingentibus æquas,
Lætus adi: & primùm tenuem ne despice musam,
Dum venatores Heroum inuenta piorum
Errantes paßim numeris docet ausa Latinis.
Forsan & illa olim syluas, atque antra relinquens
Audebit grauiore sono tua dicere facta:
Claraq; victuris intexet nomina fastis.
Principio nostras iuuenis formandus ad artes,
Venandi quem cepit amor, studiumq; Dianæ
Impulit in cæcas horrentia lustra latebras,
Discat ab incuruis iaculum torquere lacertis
Eminus, & neruo celeres aptare sagittas,
Et viridi affixum tumulo pertingere signum,
Exiguamq; procul traiecto in fune volucrem,
Quo tendat calamos, pinu suspendat ab alta.
Ille etiam primis multum consuescat ab annis
Protinus Oebalium iaculari ad sidera discum,
Robustasq; altis deuoluere montibus ornos.
Nec sinat informi vires torpere veterno,

Et turpi languere situ, ne mollia corpus
Otia luxuriè, vitaq́; in deside frangant.
Vidi ego, cui primæ multum robusta iuuentæ
Pectora erant quondam, nulloq́; exhausta labore,
Mox autem placidæ sensim indulgere quieti,
Oppressumq́; leui fœdè succumbere fasci.
Tantum vsus, artesq́; valent. hinc Roma potentes
Scipiadas, Decios, Marios, magnosq́; Camillos
Amisit, partisq́; olim spoliata trophæis
Tarpeia externos spectauit in arce Tyrannos.
Hinc quoque deuicta tandem Lacedæmone pubes
Impositum subijtq́; iugum, & frenum ore recepit.
Nec renuit dominis parêre ignaua superbis.
Ergo age ne dubites supremam impendere curam,
Efficere vt solidæ possis inuicta iuuentæ
Robora, maturos quæ deinde sequantur in annos:
Et nunc insuto plumbo, ferroq́; rigentes
Disce celer manibus crudos inducere cæstus:
Atque huc atque illuc duros versare lacertos:
Inconsultæ agiles turbæ mirentur vt ictus.
Nunc Lacedæmoniam solers imitare palæstram:
Dum validis fortem prosternunt viribus hostem.
Nec mihi displiceat torquere per aera vectem,
Qui bis in vndenas excurrat pondere libras.
Nunc vero ingentem rapido conscendere saltu
Durateum celebri iuuenum plaudente corona
Nitere equum, versoq́; super da corpore gyros

Aerios,

Aerios, te teq́; altè compone ſedentem
Rurſus: & in terram tergo reuolutus ab alto
Deflue, vix ſumma ſignans veſtigia planta:
Continuoq́; acrem cinctus fulgentibus armis
Cyllaron, & volucrem deflectere Ariona in orbeis
Multiplices, ſeu dextra vocet, ſeu læua ruentem
Contende, & faciles glomerare volumina in armos.
Diſce feri, eduris qui iam parere lupatis
Nouerit, & blandi voces, & iuſſa magiſtri.
Et nunc in ſpatium patefacto carcere miſſus
Gaudeat optatæ ſignum contingere metæ.
Atque amentatam, & præacuta cuſpide cornum
Dum furit, atque imas iam contacturus arenas
Corpore, iam fertur ſummas abiturus in auras,
Vt cum verſa ineunt animoſi prælia Parthi,
Emiſſum in leporem, celeremúe in dorcada vibres.
Nec te pœniteat bellacis more Quirini
Palladio totum perfundere corpus oliuo,
Atq; ita Achæmeniũ Tigrim, Rhenumq́; bicornẽ,
Altaq́; præcipitis Rhodani tranare fluenta.
Quid? quem purpurei refluentibus æquoris vndis
Proteus, atque vdæ Nereides admirantur?
Quid? qui Sarmaticos curſu præuertere Cauros
Tendit, & Armeniũ pedibus ſuperare Niphatem?
Magnanimos haud ille vnquam vitauerit hoſtes,
Infeſtasq́; vices, dubiȷ́q́; pericula Martis.
Inde vbi robuſtis adoleuit viribus ætas:

Et cupis ingentem sepire indagine saltum:
Cuncta prius, ni laude tuum, plausuq; laborem
Desraudare iuuat, vacuumq; ad tecta reuerti
Immeritas damnantem auras, diuortia solers,
Atque habitus varios regionum ediscere cures,
Et quæ quas soleant habitare animalia syluas.
Hîc lepores, illîc timidi nascuntur onagri,
Atque alces variæ, & vastis cum viribus vri.
Nónne vides vt sæua oryges Getulia mittit?
Armenij tigres? celeres nemora Aenia damas?
Quid tibi cōmemorē? sæpe ijsdē in montibus aut has,
Aut has lucifugæ meles habuere cauernas.
Hinc ergo ingenium in primis moresq; ferarum
Edisces: tecumq; diu scrutabere solers.
Quas quibus aut artes prudens natura, dolósue
Addiderit. neque enim est idem venatus aprisq;,
Atque vrsis, eademue decent & retia, & artes,
Ceruorum, leporumq; gregē, & genus acre leonum.
Nanque hoc insidijs vel aperto vincere Marte
Magnanima septus iuuenumq;, canumq; cohorte
Vix poteris: tantam impatiens exardet in iram:
In mediosq; ruens certum petit vnguibus hostem.
Tum stragem infandam canibus (miserabile visu)
Dat turbans, discerpit equos, atque obuia frangit
Venatorum arma, & cuneos in bella ruentes. (sūt
Quā bene: quòd nostris procul hæc regionibus ab-
Semina, & horrendis spectata opprobria monstris.

At verò dum vernat ager, dumq; vritur æstu,
Aut gelidis deforme riget nemus omne pruinis,
Incipit aut folijs horrere cadentibus arbos,
Non vnquam mitisq; lepus, ceruiq, timentes;
Sæuaq, capreoli fugientes lustra ferarum,
Quos alto clamore premas ad retia, desunt.
Siue volutabris, dumisq; horrentibus apros,
Informesq; suis excire cubilibus vrsos
Iuuerit, & cæsos duro prosternere ferro.
In primis igitur vestigia nota ferarum
Sint tibi, quæ longo tecum obseruaueris vsu,
Quæq; oculis adeò percepta fidelibus olim
Admoneant qua quaeque ferae in regione vagen-
Omniaq; aetatum pariter discrimina signent. (tur,
Atque haec vt poßis animo cognoscere: iam nunc
Ipse notas, docuit quas experientia, dicam.
Nec tamē haud dubitē, verbis ea vincere magnum
Quàm sit, & indicijs describere singula certis.
Siue quòd est ingens Latij sermonis egestas,
Siue quòd innumeris desunt sua nomina rebus:
Verborumq; vbertatem negat auctor Apollo,
Quantam haurire animus Musarū è fontibus optat.
Sed me dulcis amor laudum, et spes maxima thyrso
Percutit, & multo bacchantem protinus œstro
Ire iubet, quò nullus adhuc penetrauit alumnus
Pieridum, Latioq; nouos recludere fontes,
Et procul à patria spatiosa per aequora vectum

Vela dare, & primam nō solum appellere ad oram,
Sed penitus Libyæ terras intrare repostis
Vrgentem certo deserta cubilia gressu.
Continuò, frontem curuis quæ cornibus armant
Omnibus in geminas discinditur vngula parteis:
Vt ceruis, bubusq;, & amantibus ardua capris.
Quanquam etiam pedibus terræ sola dura bisulcis
Vrget aper, solidusq; Indis est vnguis onagris.
Idcirco, quoties canibus venabere ceruos,
Ne forte insontem iuuenem, & nil tale merentem
Perpetuo lasses cursu, & deceptus omittas
Eximium, & natu grandem, cuiq; obsita ramis
Cornua, & annoso veteres stant stipite trunci,
Inspicies teretem num desinat vngula in orbem,
Et pateat latè spatiosa prodiga planta
Interior, num rima, pedem quæ findit vtrunque.
Infima contiguis hinc inde cohæreat oris,
Pressaq; num summo vestigia puluere signet,
An penitus terra talos agat acta profundos.
Hæc tibi signa dabunt surgentem in cornua ceruum,
Ipsaq; vicenis vmbrantem tempora ramis,
Et solida corpus firmatum ætate ferentem.
Idem etiam arboribus, qua se nemora inuia densant,
Sæpius horrenti summum fricat ilice tergus,
Quercusq;, & fagos, & robora cortice nudat
Vndiq;, dum trunco summos terit arduus armos,
Et virgulta premens duro crescentia cornu
Deijcit,

Deijcit, atque nouas ipsis cum frondibus vlmos
Sternit agens, cunctamq; suo mouet ordine syluam,
Illa iacet ceu cum cœli de vertice summo
Incumbens Boreas rapido cum turbine fertur.
Atque illic tenues si forsan aranea casseis
Texuerit, plures noctes abijsse putato,
Ex quo præteriens turbauerit omnia ceruus.
Tum vero, immortale decus famamq; perennem
Inuideant iratæ tibi nisi magna Dianæ
Numina, non oculis iterumq; iterumq; pigebit
Relliquias spectasse tuis, quæ protinus aluo
Depulsæ catulos ad tecta cubilia ducunt.
Nanque & si certas anni mutantur in horas,
Atque aliter formatæ alias habuere figuras,
Quæ tamen & patulæ, quæ sunt & turbinis instar,
Aut tereti tractu in spiras voluuntur acutas,
Digestæue suo subsidunt pondere in orbem,
Testantur dignam esse feram, quam tota fatiget
Turba canum, creberq; petat concursus equorum.
Atque eædem, præceps cum primùm desiit æstas,
Et cinctum Autumnus miti caput extulit vua,
Et vocat in Venerem miseros September amãteis,
Extabunt nusquam, nusquam tibi certa volenti
Signa dabunt. nanq; arescent ceu tenuis aquai,
Humor humi fusus quondam sub sole calenti.
Contemplare igitur quò sese manè receptet;
Quaq; adeò è pastu veniens in parte quiescat,

Nanq; priùs latebramq; suam, notumq; cubile
Quam subit, hîc-illic viridi prostratus in herba
Corporis impreßit formam, & vestigia liquit,
Innitens genibus cum lecto exurgit inani.
Atque ea si latè apparet, si gramina subter
Proculcata iacent, si cruribus extat imago
Ipsa suis, penitusq; solo patet acta cauato:
Protinus insignem facie, & ceruicibus altis,
Cornuaq; innumeris ramis decorata ferentem,
Inuenisse refer, cursu qui prouocet auras,
Quiq; canes vario doctus deludat ab astu,
Et iuuenum cœtus ad tecta remittat inanes.
Illud item medio in saltu obseruare memento:
Cum matutinus laeto discedit ab agro,
Et satur ingrediens ad nota cubilia tendit.
Nam si prima pedum longe vestigia linquunt
Vltima, robusto praestans & corpore & armis
Ceruus erit, denso distentus & ilia pingui.
Sin autem cedent retro, & superata resident:
Tum tibi difficilemq; fuga, totoq; vagantem
In nemore, & solidis vix oßibus insistentem
Expecta, atque alium votis exposce secundis.
Nec tamen, haec cùm sit uenantũ industria saepè
Quaerendo experta, & nemorum creberrimus vsus
Monstrarit iuueni certißima signa sequenti,
Non & iudicia, atque animos, & lumina fallent
Interdum, & caeca subigent deerrare latebra.

Si tecum canis acer eat, qui naribus auras
Ducat odoratas, & nusquam impressa ferarum
Insistat cupidè vestigia: nec tamen vllos
Latratus, vocesq; hilari de pectore mittat,
Cum latebrae non longè absunt, fidiq; recessus.
Atque hoc praecipuè tum te fecisse iuuabit,
Cùm nemore in medio medij sub sole diei
Pascitur, & nusquam lucis horrentibus exit,
Nec laetas segetes, fœcundaq; gramina campi
Persequitur caeco longè digressus ab antro.
Verùm ea, suppeditant mediae quae pabula syluae
Circumfusa cauo, & veteri propiora cubili
Attondet latè ventrem saturatus obesum:
Effera dum captant animalia caetera somnos,
Et sata formidant duris exculta colonis.
Praesertim ingenij multo si callidus astu
Latratu resonarē canum, & clamore virorum
Audierit syluam ingētem, et nemora omnia circum
Ante. Etenim cœlo nunquam se credere aperto
Audet praeterea, nec tuta relinquere tecta.
Est & qui nullum fretus cognoscere signum
Certius, exurgit sub lucem: atque auia quā se
Contendunt nemora, & ramis nectentia ramos
Horrentem latè faciem telluris opacant,
Ingreditur properans humilē conscendere quercum,
Aut fagum, aut ramis nondum sublimibus ornum,
Inq; cauam viridis piceae se collocat vmbram,

Expectatq; tacens, arrectisq; auribus astat
Huc illuc voluens oculos, tum corpore siquem
Eximio aspexit, summa cui fronte superbum
Spargitur, & ramis nitidos decus occupat armos,
Obseruat latebras densæq; cubilia syluæ:
Et qua discedens pastu se condat in arce.
Tum verò summa demittit ab ilice corpus
Impiger, atque humili quem iam religarat ab orno,
Ostendit catulo vestigia ponè sequenti
Inde loci, naresq; vetat sustollere ad auras,
Sed pressè captare feræ spirantis odorem
Cogit, & haud dubij discrimina noscere venti.
Nanque alijs aliò cursum deceptus ab auris
Dirigeret, moxq; ipse alios sequeretur odores,
Contiguis terram tereret nisi naribus, oreq;
Ingrediens premeret pedibus quas presserat herbas
Ceruus, & effusa passim maculauerat aluo.
Hic igitur summa suspensum ex arbore signum
Linquitur, aut cæsi spoliantur cortice trunci.
Deceptus dubia ne pòst regione viarum
Fluctuet, & syluis horrentibus irritus erret,
Et cœtus iuuenum vana spe ludere pergat.
Disce etiam varia ceruos cognoscere voce,
Dum matutinis syluam mugitibus implent,
Et magnum ingenti gemitu testantur amorem.
Nam iuuenes, quos nulla prius latratibus egit,
Turba canum, pleno liquidas è gutture voces
Inge-

Ingeminant miseri, & cœli conuexa tuentes
Sustollunt caput altè, atq; ore queruntur aperto.
Præcipuè Veneris cum durior ossibus æstus
Hæsit, & in teneras grassatur flamma medullas,
Tum matutinus flentes conspexit Eous:
Et flentes paulò vidit pòst Hesperus idem.
Ast alij, quorum ingenti munitur ab astu
Pectus, & innumeris ætas iam serior annis
Edocuit, quibus insidijs, quibus artibus olim
Deciperent sæuasq; feras, catulosq. sagaceis,
Extento capite, & rigida ceruice gementes
Secum multa dolent, tum presso gutture rauci
Manè grauem mittunt imo de pectore vocem,
Atq; noua tristes repetunt suspiria luce.
Scilicet incertis omnes tum sedibus errant:
Nec stabula, aut dulces adeunt, uelut ante, latebras:
Sed mutare locum, & sub dio carpere somnos
Iuuit, & huc-illuc noti per deuia montis
Omnia formosæ vestigia quærere amicæ.
Ipse ideo, placitū cum primùm aspexeris hostem,
Eia age, solue canes: nec tu tua tempora differ
Venandi. neq; enim est illis mora tuta diebus:
Verùm id præcipuè semper meminisse decebit,
Siue impressa solo bifidæ vestigia plantæ,
Siue humili, seu tu specula sublimis ab alta
Pascentem obseruas, gelidæ ne forsitan auræ
Flamina ab aduersi venientia cardine cœli

Contingant subito nares tepefacta vapore,
Et magna admoneant instare pericula lethi.
Ipse Deûm genitor, postquã terramq; , fretumq; ,
Aetheraq; immensum, totumq; creauerat orbem,
Cunctaq; miscuerat non vno semine rerum,
Ilicet alitibus dedit aëra, piscibus aequor,
Quadrupedum generi syluas concessit habendas:
Iussit & incertae lumen decurrere vitae.
Et tamen haud dubijs conclusit finibus aeuum.
Cuius vt extremas possent contingere metas
Omnia, & angustae complerent tempora uitae,
Robore apros, cursu lepores, virtute leones
Armauit, magnaq́; dedit feruescere in ira.
Hinc lupus insidijs, serpens hinc atra veneno,
Et vulpes morsu, & cornu bos pugnat adunco,
Inq́; hostem calamos hystrix iaculatur acutos,
Sæuit & horrenti tergo contectus echinus:
Vtq́; artes possent hominum vitare, dolosq́; ,
Ille quidem rebus varios infudit odores,
Vnde fluens nareis voluat se fluctus ad acreis
Eminus, haud vno dirimens discrimina sensu:
Quæ mox occulto secum tepefacta calore
Aura tulit: cessere fuga, notumq́; repente
Deseruere nemus, seq; in densissima lustra,
Lustra oculis hominũ, & latrantũ imperuia turbæ,
Abdiderunt: nulla ad latebram vestigia ducunt:
Et redijt vacuus mœstas venator ad ædeis.

Hoc metuens cœli tractus & flamina serua:
Vnde fluant tenues auræ: quo manè tepentes
Aëra per vacuum vento difflentur odores.
Forsitan & qui sit vesti color aptus habendæ
Scire velis. illum ante omnes legêre volentes,
Quē nemorum assimilē frondi pro tempore norunt.
Seu viridis, seu pullus erit, seu tectus eburneo
Seu ferrugineo mœrebit lucus amictu.
Tum, tibi si libeat, pecudum genus omne ferarun
Tutus, & immites apros speculare Lyposq;.
Horum etiam certis olim vestigia signis
Horrenteis latebras, & cæca cubilia prodent,
Secessusq; omnes & pabula. nanq; aper ingens,
Quiq. adeò quarti spatijs iam proximus anni
Vidit inardentem taurum ter lumine solis,
Demittit latæ in solidum vestigia plantæ
Altius, obductoq; adigit calcanea callo,
Inq; volutabris syluarum, imisq; lacunis
Corporis ingentis ingens apparet imago.
Quin vbi consueuit teneras depascere glandeis,
Castaneasq; nuces, balanumq., & cerea pruna,
Demissam ve altis potare canalibus vndam,
Aut filicum fibras rostro rimatus obunco
Effodere, & pingueis populari occultus aristas,
Prosubigit terram pedibus, fricat arbore costas,
Horrentes setis costas, & turpia multo
Terga luto, durosq. acuit nunc cortice dentes,

Nunc nemus umbriferum diuulsis undique ramis
Spargit humi, et summis passim dat uulnera truncis.
Atque hæc quò magis alta absunt à stirpibus imis
Indicia, atque notæ, tanto procerior auctu est
Corporis: & iuuenum tanto minus obuia uitat.
Arma etenim notum quanquam persentit odorem,
Venantemq; procul sylua conspexit in alta,
Serus abit tamen, & certum petit inde cubile,
Vsque adeò fidens animi præ se omnia temnit.
Quòd si forte genus venaberis acre luporum,
Continuò hoc maribus distabit fœmina signo.
Nam primi prælonga pedis vestigia tendit,
Prælongosq; manum digitos insertat acutis
Vnguibus, inter se quorum coit ordine nullus.
Signaq; inexhausti linquit graueolentiá ventris,
Aequã vbi vtrinq; viã medius discriminat agger.
Illum autem extrema plerunq; in tramitis ora
Relliquias iecisse cibi iuuat. inde rotundis
Signat humum pedibus, digitosq; ostendit obesos,
Hærentes simul, atq; obtusis vnguibus aptos.
Verùm age, carminibus quando non omnia no- (stris
Permittunt Phœbi dulces audere sorores,
Cunctarumq; adeò vestigia nosse ferarum
Possumus, & simileis lustra indagare per artes,
Discite, venandi quoscunq; habet impiger ardor,
Multiplices tereti laqueo coniungere nodos,
Et lento in primis pedicas contexere neruo.

Ipsa autem in plures ferro discindite partes,
Retia, quæ viridi, nigroúe infecta colore
Deliteant, fugiantq; oculos inuisa ferarum.
Commodiùs nanq; ista ferent iumenta, locisq;
Omnibus apta magis passim posuisse licebit.
Præterea cùm Vere nouo Sol suscitat herbas,
Et nemora vmbrosa vestit densissima fronde,
Quà vallis depressa patet, quà collis opacat
Multus humum, & multa viridis tegit ilice terram,
Contexe in longum sepes, vallosq;, sudesq;
Multiplices, interq; cauo dabis ore fenestras,
Queis nodo implicitis auersi à limine portæ
Adduntur teretes laquei, finemq; sub ipsum
Retia, quæ sese sinuosa in brachia flectant
Vtrinq;, & latè spatium amplectantur inane.
Nanq; feræ interdum, perspecta fraude, doloq;,
Præcipitem rectà pergunt contendere cursum,
Sepemq; a læua, dextráue à parte relictam
Euadunt, celeriq; fuga spatia intima verrunt.
Ac, nisi transuersis teneantur retibus, omnes
Insidiasq;, artesq;, & cæca pericula vitent.
Quare alij, quà se properant coniungere sepes,
Quattuor oppositis, inter se frontibus altas
Obcæcant stipulis, & multo gramine fossas.
Quarum alijs aliæ patulos ducuntur in orbeis:
Et circumseptus ramorum texitur ordo:
Deprensa ne fraude labor cadat irritus, omnemq;

Eludat venantis opem praecognitus error.
Tum media extantem fouea defigere palum
Consuerunt, durisq; agnam vincire capistris,
Quae misera insomnem balatum exerceat, & se
Desertam doleat tenebris sub nocte silenti.
Audita nam voce, ferae, quas triste fatigat
Ieiuna ingluuies vix vnquam explebilis alui,
Lustrabunt septum: quòd si non vlla patebit
Ianua, compositosq; obices, praetentaq; saltu
Transilient claustra, & fouea excipientur inani.
Sunt qui lethalem medicatis frugibus offam
Obijciant passim, vitreus quà labitur amnis:
Aut altà è quercu suspendant viscera, & vncos
Includant, quos assiliens fera deuoret hamos:
Et meritas letho scelerum luat improba poenas:
Dum se agit, & frustra luctatur in aëre pendens,
Et praebet iuueni spectacula grata latenti.
Quin & dentatos laqueis currentibus orbes,
Ferrea quos tantos coniungit lamina in vsus,
Exponunt aptos veteris radicibus orni,
Quà nocturna auida crebro lupa praeterit aluo,
Aut vbi fusa iacent caesae intestina iuuencae,
Et turpi rorant tabo sentesq;, viaeq;.
Illic & stipulis tectos, & frondibus abdunt,
Et frusta adijciunt loro religata tenaci.
Vtq; iacent medio in luco: simul ore trahuntur,
Ac circumfusos extollit lamina dentes,

Ilicet

Ilicet & valido comprendit forcipe collum.
Quamq; magis nodos, & ferrea vincula, & hamos
Effugere, ac magno comprensa euadere nisu
Tendit, & aduersæ longè obluctatur arenæ,
Tam magis hinc illinc impingitur æneus vncus
Faucibus, & miseræ conatum eludit inanem.
Præterea quinis longè diductus in vlnas
Defoditur puteus, pedibus non altior octo,
Effera quà potum veniunt animalia: vel quà
Concubitus miscent varios, iunguntq; Hymenæos,
Et passim secura locis syluestribus errant.
Tum cretaq;, lutoq; linunt latera omnia circum
Intus, & è leui componunt marmore murum,
Deciduaq; aditum præcludunt crate patentem,
Frondentem & syluam spargunt, herbasq; virētes.
Quod superest terræ, procul à foueaq;, locoq;
Asportant, ne forte sagax præsentiat illic
Occultamq; scrobem, nodosq; ad dura paratos
Munia, & hærenteis vtroq; in margine clauos.
Sunt & multiplices laqueis curracibus vsus.
Nanq; hos aut foueis, aut cæci in limine callis
Occultant, vnde illa aditum ad pecuaria quærunt,
Atq; innexa pedem sublimi è margine pendent.
Quis Deus ô Musæ, quæ tanta industria primum
Prodidit auctorem? nobis quis tradidit artes,
Fraudesq;, insidiasq; nouas, penitusq; nocendi
Mille vias? neque enim syluas sine numine Diuûm

Credendum, & magnos saltus tentasse priores.
Alma Venus quondã, iuuenis cùm fleret Adonis
Crudeles obitus, dirum execrata ferarum
Omne genus, crinesq; manu lacerata decoros,
Venatricem altis Dictynnam adiisse sororem
In syluis, gemitusq; imo de pectore ducens
Dicitur vltrices supplex petiisse sagittas.
Tunc Diana suæ tristes miserata querelas
Germanæ (ceu fama) nemus præcingere circum
Cassibus, & vigili saltum oppugnare corona,
Moliriq; dolos magnorum ad lustra leonum
Edocuit. nam summa prius per culmina Pindi
Errabant homines, artisq;, atque omnis egentes
Consilii; sed tantùm armis & robore freti.
Prima igitur facileis cupidis venantibus ipsa
Ostendit Dea magna vias. Hinc mille secuti
Heroës inuenta suos docuere nepotes,
Et pedicis damis, laqueosq; innectere ceruis,
Scilicet & rabidos includere sentibus vrsos,
Et latera, & fauces volucri transfigere telo,
Effusiq; sequi vestigia certa cruoris.
Tunc etiam, audaci facilè vt caperentur ab astu,
Monstratum: et tutus nemorum iam redditus vsus,
Cùm variæ syluas patuêre obeuntibus artes
Venandi: seu flammato iam noxius æstu
Sirius excoqueret segetes, seu Bruma niuali
Cana gelu Boreæ diras immitteret auras.

Vel

Vel te igitur leporum, vel te delectat aprorum
Acre genus, ceruosq; iuuat captare, luposq;,
Imbellesq; inulos, animisq; audacibus vrsos,
Arte magis fuerit, validis quàm viribus vsus.
Continuo (sunt hæc castæ documenta Dianæ,
Et magnæ præcepta Deæ) quô montibus altis
Expertes omnis iuuenes discriminis apros
Venentur, duris concludunt vepribus agrum,
Deducuntq; altam, quà quà patet area, fossam,
Ingressumq; vna linquunt a parte patentem:
Effunduntq; cibum glandes, atque arbuta passim,
Dum niueos gestant humeros, incanaq; menta
Intonsi montes, & gramina cuncta rigescunt,
Aut nondum in lucem fructus se Vere dederunt.
Huc etenim suadente fame grex omnis aprorum
Descendunt, vnaq; trahunt natosq;, nepotesq;,
Effusumq; auidi populantur glandis aceruum.
Consurgit tum venator, raptoq; veruto
Occupat ingressum caueæ, & clamoribus altis
Perculsos animo subitus deterret: At illi
Quà depressa iacent humili spineta corona,
Transiliunt incompositi, subitoq; ruentes:
Inq; sinum foueæ cuncti labuntur apertum.
Quid? qui fœcundi suadente cupidine quæstus
Obcæcat scrobibus terram, & frondentibus vlmis;
Deinde viam munit aditu, quæ lata patenti
Non animaduersa claudit diuortia fraude:

Parietibusq; intexta suis, sensimq; recedens
Angusta efficitur magis ac magis, aggere donec
In medio mediam complectitur abdita fossam.
Mox aperit sese rursus, quò certior ipso
Prospectu addatur spes, & fiducia vitæ,
Dum fugit, & cursu rapidè petit acta salutem
Cerua, vel horrificis longè sus concita setis.
Quid? qui transuersam veteri super ilice ponit,
Quà primum incipiunt trunco se fundere rami,
Antennam, quæ parte grauis propendet ab vna,
Parte leuis laqueos nodorum innectit, humiq;
Prona reclinatur, noctu quà bellua gressus
Fertq;, refertq; suos. medijs in saltibus ille
Pendentem pedibus spectauit in aëre prædam.
Ille feras, si quas libuit cepisse sequendo,
Abstulit, & lætas portauit tutus ad ædes:
Et dapibus mensas persæpe onerauit inemptis.
Ergo etiam multi longo crepitacula funi
Aenea, tinnitu longo resonantia acuto,
Adijciunt: segetemq; super, campumq; virentem
Hinc illinc suspensa ferunt. quo sæpe timore
Præcipitent celerem lepores in retia cursum:
Retia quæ milio, viciæúe obducta recenti
Arguto excipiant, sonitu & clamoribus actos.
Sed tibi quot fraudes, quot sint artesq;, doliq;,
Insidiæq;, olim pubes quibus vsa, rapaces
Venaturq; feras, prædaq; incedit onusta,

Ipse ego non vllis comprendere versibus ausim.
Verùm hinc digrediẽs, quô tutior horrida lustres
Antra, & inaccessi nemorosa cacumina Pindi,
Expediam veterum quæcunque probauerit vsus
Arma, vel ætatis certa experientia nostræ:
Queis sine fœlici nunquam tetigêre ferarum
Euentu audaces malè tuta cubilia dextræ.
Arcus, & incultis primùm contecta pharetris
Spicula, Amazoniasq; acies tutata securis:
Quæq; Ferentinæ minitantur vulnera falces
Roboribus; solas cùm iam frondator ad auras
Dulce canit teneræ deceptus amore puellæ.
Scilicet illa legit cana lanugine mala,
Agrestiq; suas solatur carmine curas
Crudelis, miserumq; animi aspernatur amantem.
Nec desint duræ sinuato vertice clauæ,
Quæ leporis cursum iactæ compescere suerunt.
Ac tibi præcipuè geminis hastilia furcis
Armentur, latoq; etiam venabula dente,
Quæ tantùm in ternas protenta haud amplius vlnas
Non vrsi, rapidíue sues confringere possint.
Ligna ferunt myrtus, nequid cuncteris, agrestes
Optima, & Ismarij nutritæ in vallibus Hebri
Cornusq; & taxi, at Cybeleïa pinus, & orni,
Ne fallare, dabunt fragiles ad prælia contos.
Præterea horrendis chalybum formata metallis
Machina, quæ magni tonitrus imitatur Olympi,

Fulguraq; , & summa siquando fulmen ab arce
Immittit, nubesq; atra caligine findit
Iupiter, & tremefacta solo stupet inscia Tellus,
Fœlici non illa priorum cognita seclo.
Nam neque Vulcanum exesa sub rupe Cyclopum
Informasse ferunt, nostrorum aut arte parentum
Inuentam. Alecto stygijs sed nuper ab oris
Extulit infandam cladem mortalibus ægris.
Quoq; magis longus tereti spiramine truncus,
Certior hoc fundet cõspectum in montibus hostem.
Præsertim arenti si puluere plenus ab ore
Expulerit plumbum, cùm primùm admoueris ignẽ.
Idcirco coryli fragiles ex arbore ramos
Decerpunt, circumq; libris, & cortice nudant,
Suspenduntq; focis, & multa æstate relinquunt
Solibus expositos. nanque is calor attrahit omnem
Humorem, flammæq; relinquitur vtile lignum,
Hinc clausos circum incendunt: & nulla relaxant
Spiramenta, nouum quà molles aera prunæ
Excipiant tacito dum consumuntur ab igne.
Tũ Macedûm nitra, et graueolẽtia sulphũra miscẽt,
Tormentumq; ingens siccato puluere replent,
Et liuentem addunt baccam: quæ protinus igne
Acta ruit: tremit omne nemus, vallisq; profundæ
Sylua tonat, fugiuntq; imo Neptunia ponto
Armenta, & vitreum caput occulit Amphitrite.
Quid si Pharsalicas optet gestare sarissas,

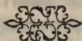
Fraxineasq́; sudes, & acutæ cuspidis hastas
Venator, quô sundat aprum, fuluumq́; leonem
Magnanimæ inuicto confisus robore dextræ?
Ceu quondam in syluis, & lustra per auia, quà se
Eridanus flauis prouoluit in æquor arenis,
Ibat in immites summis cum viribus vrsos
Fundebatq́; ruens animis immanibus apros,
Italiæ Medices columenq́;, & gloria gentis.
Quanquam illum persæpe etiam conterritus hostis
Sensit confertas hasta perfringere turmas:
Dum procul audaces auertit sæuus Iberos:
Dum longè à nostris Gallos regionibus arcet.
Vltor atrox, cumulatq́; neces, & funera victor.
Aerio veluti montis de vertice saxum
Cùm ruit auulsum tonitruq́;, & fulmine, præceps
Voluitur, & syluam secum voluensq́;, trahensq́;
Sternit humi; reboant saltus, vallesq́; profundæ,
Atque armenta omni cedunt exterrita luco:
Ingentisq́; procul sonitum mirata ruinæ
Pastori agglomerant: pauidis ille auribus àstans
Insolitum abrupti montis stupet vsque fragorem,
Ergo ipsi exitium miseri per rura coloni
Plorauere suum, populiq. ad sidera palmas
Extulerunt magnis implentes vocibus vrbes,
Indigno iacuit cùm funere maximus Heros.
Cùm spoliata suo lugeret Hetruria nato:
Mœstaq. subtraheret cunctis læta vbera tellus

Arboribus:nullo cùm gramina rore maderent,
Vreret & rigida cœlum sata culta pruina.
Nec mirum. nanque vnus erat, quo vindice tellus
Itala supremos olim repararet honores:
Et sua victrici post plurima secula lauro
Tempora vinciret felix, nec fleret auorum
Amissam virtutem armis, & fortia facta.
Inde igitur fusis summo de vertice canis
Fleuerunt iuuenem crudeli funere raptum
Tyrrhenus pater, atque oræ regnator Hetruscæ
Maximus ipse sui fatum miseratus acerbum
Cæruleum flauo Tybris caput abdidit alueo.
Nec multo infelix diram post tempore cladem
Illatam Latio, Latio (prò dedecus) ipsi,
Indoluit, Medicemq; sua ter voce vocauit.
Ac tum præcipuè, sæua cùm compede vinctum,
Atque ipsos precibus superos in vota vocantem,
Plangentemq; genas palmis, gemitusq; cientem,
Aspexit patrem, magno qui præsidet orbi,
Concessasq; Deûm nutu moderatur habenas.
Prò scelus, & labes nullis abolenda diebus,
Non potuit longæua senis venerabilis ætas,
Non pietas, cultusq; vllus, non infula sanctam
Canitiem complexa acies prohibere nefandas,
Quo minus aggressae in terris hominemq;, deumq;
Diriperent, durisq; onerarent colla catenis.
Tempore quo salsi Tyrrheno ex æquore fluctus
Vorti-

Vorticibus rapidis sese effudère per agros
Infandum, cunctasq; imo sub gurgite naues
Illisêre vadis, siccoq; in littore phocas,
Monstráq. præteritis non vnquam cognita seclis
Eiecere orbi dirum minitantia bellum.
Et pater Eridanus concreto sanguine fluctus
Miscuit, & turpes fudit de vertice canos,
Plurimaq; Adriacas deuoluit corpora in vndas,
Atque ea funestis lachrymans contexit arenis.
Non Arnus, quanuis cœlo gratissimus Arnus,
Continuit tristes vdo sub fornice luctus.
Quin miser incanamq; comam, barbamq; madentẽ
Discidit, atque ipsum miserando in funere pectus
Contundens palmis, crudelia compellauit
Numina, & agrestes iussit procul esse Napæas.
Dumq; adeò irarum cunctas effundit habenas
Aggeribus ruptis, & pleno spumeus alueo
Exit, & aërias imis radicibus vlmos
Euulsas rapidus secum trahit, aruaq; vastat,
Et circumfusos rapido submergere campos
Amne parat, seq; Aeolijs æquare procellis,
Eluat vt sceleris vestigia dira nefandi.
Nec minus insolitos tellus dedit vndique motus,
Plurimaq; irato ciciderunt fulmina cœlo,
Arueruntq; rosæ, violæq;, & florida Tempe,
Et syluis cecidère comæ, tellusq; dehiscens,
Oppidaq;, & varijs regionibus obruit vrbes.

PETRI ANGELII BARGAEI CYNEGETICON

Liber Secundus.

Unc age, quæ nemorum latos gens effera saltus
Incolat, & noctu pallentes ruminet herbas,
Hostemq. aduerso cornu petat, & sola terræ
Signet agens pedibus vestigia pressa bisulcis,
Hæc quoniam nostri surgit pars altera cepti,
Exequar, & primùm mores cuiusque docebo.
Huc ades ô, priscos cui læta Hetruria fasceis
Instituit, trabeamq; dedit, sellamq; curulem,
Atque renascentis monimenta insignia Regni
COSME*: nouũ tibi surgit opus: tibi maximo carmẽ*
Assonat, & pedibus spargit tibi taurus arenam,
Huc ades, & mecum quà se nemora inuia densant,
Fer gressum: atq; ausus, quoniã potes, omine firma.
Hinc

Hinc olim Heroës Diuûm genus, aurea proles
Quæsiuêre sibi nullo interitura sub æuo
Nomina, & æternam meruêre in secula laudem,
Phillyrides Chiron, Larissæusq; Machaon,
Amphiaraus, & Iasion, fratresq; timendi,
Cæstibus hic, ille alter equis. eademq; secuti
Hæc studia, has artes duros vicere labores,
Et grati generiq; hominum, Diuûmq; fuere,
Melanion, Peleus, Telamon, Podalirius, Aegeus,
Et cum Pirithoo Nestor, Theseusq., Dryasq.,
Quiq. errore malo patris, furijsq. nouercæ
Interijt, vixitq. iterum reuocatus ab Orco
Hippolytus, magnæ gratissima cura Dianæ:
Cæneusq., Hexadiusq., & par superis Polyphemus,
Et Meleager, & ipse expers terroris Achilles,
Mnestheusq., atq; Asiæ regnorum euersor Vlysses.
Hinc quoq; tempus erit cùm te, tuaq. inclyta facta
Posteritas mirata colet, nostramq. vocabit
Felicem ætatem, felicia secula, quæ te
Præsidiumq., decusq. orbi genuère ruenti.
Nec mea, si lethum fas est vitare canendo,
Si promissa manent magnorum haud irrita vatum,
Atque hæc Parnaso è summo non ridet Apollo,
Musa, adeò breuibus quòd tantum intexere chartis
Sit nomen conata, sua tum laude carebit.
Quanquam etiã posthac vitæ modo suppetat vsus,
Dicam acies, actasq. manus in funera, dicam

Gallorum tepido manantes ſanguine riuos,
Quâ Glanis oblimat flauentia meſſibus arua.
Sylueſtres igitur imprimum inuadere tauros
Audeat inuicto iuuenis mihi robore, & antra
Ingreſſus nemorum latebras ſcrutetur iniquas.
Hic, quos maiores vno de nomine ſueti
Appellare boues, dura ſe caryce paſcunt,
Inq; hoſtem rigida meditantur prælia fronte.
At diuerſa tamen perhibent genera eſſe, neq; vnos
Ingenij mores, ſenſusue in pectore eoſdem.
Nanque alij, denſis quâ ſe Germania ſyluis
Implicat, & circum multa tegit ilice terram,
Omnia perſimiles tauris ſaciemq;, coloremq;,
Et mentum, & pronas camuris ſub cornibus aures
Naſcuntur: proprioq; vros de nomine dicunt.
Hoc tamen inter ſe diſtant, quòd corpore vaſto
Vix cedunt magnis, quos India fert, elephantis.
Ergo aliquem ſtantem, aut greſſum ſi forte mouentẽ
Aſpicias, nauem eſſe putes: quæ Cycladas inter,
Siue Rhodon, ſiue illa Paron, ſiue ardua Deli
Saxa legit, portuue hyemis ſecura quieſcit.
Non illi immenſas vireis, curſusq; volucres
Natura inuidit, diris non effera factis
Pectora, non ſæuos audaci in corde furores.
Nam ſimul atq; hominem nota intra paſcua cernit:
Exilit, & magnos irarum ſuſcitat æſtus.
Et procul inſpectum præceps ita fertur in hoſtem,

Vt sæpe annosas frustra diuerberet ornos
Ictibus, & frondes, aurasq́; lacessat inanes.
Sit quicunque autem seu vir, seu fœmina, nulli
Parcit, & haud vsquam furias discriminat ætas.
Hos pubes generosa, Albim, Rhenumq́; , Lycumq́;
Quæ colit, & gelido septem subiecta trioni est,
Perquirit studio ingenti, foueisq́; profundis
Excipit, & lapsos sudibus, contisq́; trucidat:
Cornuaq. in gyrum latè coëuntia summis
Præfigunt valuis, aut, quæ non vltima laus est,
Exponunt populo, aut lento ducunt argento.
Hæc quondam Regumq. epulas, mensasq. potentum
Ornant, & cunctis latè spumantia fundunt
Vina, vltrò dum se inuitant, dum pocula quisque
Haurit, & exultans pleno se proluit auro.
Haud illi, quanquam primis capiuntur ab annis,
Mansuescunt, animosq. feros deponere norunt.
Sunt alij rursus, quorum a ceruicibus horrens
Cæsaries pendet, quæ colla per ardua ludit,
Ac latè diffusa feros circuntegit armos.
Bistones his nomen primi fecère: suaq.
Dixère à patria mutata parte Bisontes.
Prætereà frons lata patet: depressa superne est
Ima, superciliis quà se coniungit vtrisque,
Tota tumet: naresq. iugo despectat ab alto.
Lingua subest angusta palato, atq; aspera, tanquam
Lima vorax, qua saxa terit, qua sæpe cruorem

Elicit. ille autem ruptis fluit vndique venis.
Vergit humi facies, paulumq; reflexa tuentur
Cornua setosos villis horrentibus armos.
Non secus atq; hami, præacuta, & cōmoda pugnæ.
Quippe quibus, medio dū Mars ferus omnia miscet
In nemore, atque altis reboat mugitibus aër,
Cum sessore suo sublimis in æthera sæpe
Tollitur acer equus: spatiumq; effusus in amplum
Calcitrat, & crebris diuerberat ictibus auras.
Ceu, cū Demoleon, atq; Eurytus asper, & Imbreus
Pirithoi, Theseiq; manu cecidère bimembres.
Nec minus Aonios armant sua cornua tauros
Singula, & a nostris discriminat vngula bubus;
Quiq; adeò multi distinguunt terga colores.
Quid? quos Aethiopes mittūt? quos Caucasus ingens
Pascit, & haud tergus ferro penetratur ab vllo
Duratum hybernæ glaciali frigore brumæ.
Nulla illos mites cura, obsequioq; magistri
Fecère, & nullas vnquam domuère per artes.
Excepti foueis, quas deduxêre, profundis
Pastores, quò tuta suis armenta vagentur
In syluis, tanta sæui accenduntur ab ira,
Vt, quanquam nullo transfixi vulnere corpus,
Illic esse tamen, dulcemq; relinquere vitam
Sponte sua, quàm ferre iugum, dominisq; superbis
Parère intorto exagitati verbere, malint.
Cornua prætereà (dictu mirabile) vt aures,
Sponte

Sponte mouent: eadem scopulo ceu fixa minaci
Intendunt, quoties in pugnam, atque arma feruntur.
Lumina cœruleo sunt circumfusa colore:
Triste rubent setæ, quibus vndique tergus, & armi,
Oraq;, ceu fuluo splendent contecta metallo:
Ac præter moremq; boum, ingeniumq;, ferino
Assueti victu frondem aspernantur, & herbam,
Lætaq;, quæ viuos inter violaria florent:
Visceribus tepidis saturant, & sanguine fauces:
Venanturq; ideo, quæcunque animalia lucos,
Fluminaq. alta colunt, quæ se de vertice fundunt
Caucaseo, & Gangē tumefactum fluctibus augent.
At non, Dannubio tellus quos proxima gignit,
Inflexum sæui gestant vbi Pæones arcum,
Contectosq. gelu pulcher secat Axius agros,
Cornibus, ancipiti quæ sint accommoda pugnae,
Armantur, fœtusq. suos de more tuentur.
Quandoquidem molli sese flectentia gyro
Concludunt medias versis mucronibus aures,
Nigra quidem, sed quae grato splendore morentur
Venatorum oculos, multosq. secentur in vsus.
Ornat colla frequens nec non prolixa iubarum
Caesaries, quam praepingui ceruice nitentem,
Stringentemq. genas, & pectus ad vsque fluentem
Spadices, cineresq. inter color inficit: vt, cum
Obductum tenui squallet rubigine ferrum.
Lana subest mollis: tùm sese corpore toto

Explicat: & flauum villis tegit vndique tergus.
Pæones hoc medijs persæpe in montibus vsi,
Postquam illum foueis, vel iniquo vulnere tardum
Cepêre, & verubus fixum impôsuere salignis,
Discumbunt septem, & conuiuia grata frequentāt.
Ipse adeò innocuus, nullo vt defendere telo
Se queat. Vna salus superest fuga. calcibus & si
Verberet vrgentemq; hostem, catuliq; sequentis,
Proluuie fusa ventris, vestigia adurat.
Qua se etiam, tanquam valido munimine valli,
Includunt, quoties instat iam tempus, & omnes
Pabula nota petunt pariture in montibus altis.
Nam sæuas his sæpe feras procul artibus arcent,
Tutanturq; suos fœtus, prolemq; nepotum.
Possum etiam tibi multa boum narrare ferorum
Et genera, & formas: quales qui flumina propter
Aegypti superare niues candore feruntur,
Et placidos miti gestare in pectore sensus.
Possum illos, multo pascit quos gramine Xanthus,
Et Phrygij colles. flauo quibus ima colore
Crura nitent, flammisq; auro rutilantibus armi,
Collaq;, quæ pingui ceruice tumentia fulgent,
Inq; globum terga, vt sublime in monte cacumen,
Ardua consurgunt, & vtraque a parte mouentur
Cornua, nec lassas non demittuntur ad aures.
Sunt alij, quorum magni prope flumen Orontis
Plurima Pellæis armenta vagantur in aruis.

His

His nec pulchra magis, nec fortia pectora bello
Esse, nec, ereptos sibi quæ indignentur honores,
Vlla solent. ineunt magno cum robore pugnam,
Et sparsa irritant pedibus certamen arena.
Qualis agros Macedûm vastabat taurus opimos.
Quos cum se Ambracias infert Achelous in oras,
Quos celer Euenius, gelidus quos irrigat Hebrus,
Asopusq; minax, Strymonq; interstrepit vnda.
Quin etiam spirans conceptas pectore flammas
Pulsabat pedibus circum sola culta bisulcis:
Cornuaq; infestis mucronibus apta gerebat.
Cumq; adeo primos in prælia dira cieret
Mugitus: non vlla loco se tuta putabant,
Quæ lucos, altasq, colunt animalia syluas.
Nec minus, armorum studio flagrare iuuentus
Quæ solet, & certis animas offerre periclis,
Ingenti perculsa metu, atque ignaua iacebat.
Hanc Diana olim populis immiserat illis
Dura luem, atque omnes populari iusserat agros,
Oppidaq. Aemathiæ, semperq. virentia Tempe.
Nanque ferunt epulis quondam, festisq. Deorum,
Quæ soliti iuuenes passim iam vere propinquo,
Atque inter choreas lætæ celebrare puellæ,
Præteritam cunctas irarum effundere habenas.
Quas vltura feram Syrijs emiserit oris
Immanem, Macedûmq. diu vastauerit agros.
Ergo ipse infandam cladem miseratus Enipeus,

Dum fluit, & segni pulchrum caput exerit alueo,
Amphitryoniadem supplex in vota vocauit.
Si te (ait) indomitae nunquam mouere nouercae
Monstra: neque horrifici Nemeaea in valle leonis
Inuictae vires, celeri si Cressa sagitta
Prodigia, & Lernae mactasti interritus anguem:
Da pater hoc tandem portentum occumbere telo.
Audijt Alcides: iaculumq. intorsit in hostem:
Dum furit: ac saeuum medio in certamine Martem
Suscitat, & miseras prosternit in agmine turbas.
Saucius accepto lethali vulnere taurus
Procubuit: multoq. animam cum sanguine fudit.
Vestibulum ante Dei tergus dein multa pependit
Secula, & ingentis immania cornua monstri
Postibus aduersis viderunt fixa nepotes.
At Libyae saltus paruo dant corpore tauros:
Sed celeres, atraq. pares formidine ceruis.
Quos licet & iaculis iuuenes cursuq. fatigent;
Haud tamen, exhaustos multo nisi membra labore,
Languidus effoetos cum creber anhelitus artus,
Aridaq. ora quatit (quanquam seu cursus equorum,
Siue canum timidos vrget) cepisse feruntur.
Quin etiam cum iam fortes, acresq. Molossos,
Aequantesq. fugam, tum terga extrema prementes
Aduertunt, nullamq. sibi superesse salutem:
Abdunt se taciti in syluas: quibus vnus, & alter
Corpore succedit, facieq. simillimus ipsa.

Isq.

Isq. alacer cursu se proripit: atque ita fratrem
In medio seruat versantem turbine lethi.
Si tamen imbellem quisquam capere ante iuuencum
Quiuit, & indomita vinctum ceruice reliquit,
Grex vbi odoratas nemorum depascitur herbas:
Saepe etiam abducit tenera cum prole parentem.
Nanque ea dum gnato miserata exoluere vincla
Nititur, & cornu duros incidere funes:
Implicat intorto sese malè sana capistro.
Nec minus & Libye genitrix foecunda ferarum
Mittit Opisthonomos, quos Graecia nomine dixit,
Quòd retro cedente gradu viridantia carpunt
Gramina, & oblongis pascunt ceruicibus herbas.
In terram quia cùm pendentia cornua vergant,
Contingunt nares, atque vtraq; lumina celant.
Quin &, Caucaseo quà se de vertice praeceps
Oxus, & in campos bis denis amnibus auctus
Indus agit, valido bos corpore nascitur. Illi
Vndique robustos ater color inficit artus,
Cornua in anfractus, atque internodia duci
Haud praeacuta, sed obtusis mucronibus ipsa
Spectare in sese, curuataq. vergere ad aures
Multa solent. multis tùm frons riget horrida setis:
Et denso ceruix pingui distenta, caputq.
Ingens, & toruo sub lumine rictus aduncus,
Dura cutis, rarusq. ingenti in corpore villus.
Non ille in pugnam cornu confisus acuto

Descendit: genibus prostratum, & cruribus hostem
Proterit, & plantis contundit membra bisulcis.
Hoc, olim extremos cùm se Saturnus ad Indos
Conferret, pulchramq. vltrò Oceanitida adiret,
Fretus in æquoreas sese Deus intulit vndas,
Nereidumq. domos tacitus lustrauit, & antra,
Antra exesa mari, & scabro pendentia topho.
Cumq. adeò regno pulsus Iouis arma timeret,
Huius terga premens, humerosq. tenacia rupit
Vincula, & Hesperias abijt securus ad oras.
Cuius vt extarent meriti monimenta perennis,
Vim dedit, intentos qua solueret vngula neruos.
Ac tum etiam primum Latio concessit habendum,
Quem post innumeros Lunæ, Solisq. recessus,
Amissum Tyberis multos reparauit in vsus.
Hos tamen, aut alios, quorum memorauimus antè
Nomina, vel clarè descripsimus, haud tibi quisquam
Suadeat, indutus saturatam vt murice vestem,
Quæ Tyrio latè circum splendore coruscat,
Ferre velis, quoties sylua venaris in alta.
Irritat color ille feros, atque acribus vrget
Irarum stimulis, & iniquo concitat œstro.
Profuit id multis lana vinxisse sequaci.
Syluestrem ad ficum, teneræ quam sæpe capellæ
Attondent, circumq. libris & cortice nudant.
Nanque ita paulatim posita feritate, maligno
Assueuere iugo, & rigidis parere magistris.
Dicendum

Dicendum & qui sint, quos India pascit onagros.
Iam primùm niueo corpus candore teguntur
Infecti, Assyrio circum caput omne colore:
Cæruleis oculis: vnoq. in fronte superbi
Cornu, quod reges Indorum protinus aureis
Orbibus includunt, & vina liquentia potant.
Ac tum nec morbos tutì sentire feruntur,
Nec, quæ inter mensas occulta hausere venena.
Hos igitur studio ingenti robusta iuuentus,
Ardua prærupti tangunt vbi sidera montes,
Perquirit, nemorumq. intrat generosa latebras.
Quod si ducentes teneros ad pascua fœtus,
Quos vtero matres dudum peperere, suisq.
Patribus horrenti in sylua liquêre tuendos,
Repperit, & rigidis aggressa est comminus hastis,
Haud fugiunt, tenues quanquam velocibus auras
Cursibus anteeant, sed equos persæpe, canesq.
Per costas lacerant cornu, perq. ilia adacto.
Nec mihi tam fortem quisquam se iactet, vt ollis
Audeat iratis concurrere. nulla ruentum
Sustinet incursum nusquam non æmula virtus.
Harum etiam generi multi ascripsere ferarum,
Quam, populis surgit primis quibus ætherius Sol,
Indorum extrema dites venantur in ora;
Viribus indomitis: acres quibus illa leones
Freta petit, cœloq. ardens ceu fulmen ab alto
Irruit, & tellus magno tonat ima fragore.

Quandoquidē nonnunquā atra velut acta procella,
Conspexit mediis si forte in saltibus hostem,
Exilit: & duplici transuerberat ilia cornu:
Arboris aut trunco, post quem latet, impigra telum
Imprimit, & saxis, & ferro durius omni,
Dumq. adeò incassum furit, atque obnititur ira,
Demens obliquis laniatur ab vnguibus, & se
Prostratam multa praebet tellure videndam
Tergoribus fuluis, & cornu hinc inde nigrante:
Quod cubitûm media protentum è fronte duorum
Colligit in spiras sese, & mucrone minatur,
Marmora qui quondam praeduraq. perforet aera,
Creditur hoc illi duplex natura dedisse,
Quo grauior fortes ictus affligeret hosteis.
Cumq. apro caudam, ceruo caput, ora leoni
Sit similis, plantas magnis elephantibus, armos
Horribiles, pectusq., torosq. ostentat equorum,
Crinemq. excelsa iactat ceruice comantem,
Et nemora horrendis circum mugitibus implet.
Accēsae in Venerem commercia grata frequētant,
Atque animos praebent sociis tum denique mites:
Tractariq. manu sese patiuntur: & vlnis
Amplexae fundūt placidum per membra soporem.
Nanq; aliter non vna vnquam stabulare, simulq.
Ire viam solitae communia pascua vitant,
Communesq. toros: quanquam congressibus illae
Oblectant animos aliarum saepe ferarum.

Non viuae potuere capi, non artibus vllis,
Exegere duos plenis vbi mensibus annos,
Deponunt saeuos immiti è pectore sensus.
Nec minus atque onagri vis est in cornibus, atros
Quae pellat morbos: potuq; resistat iniquo.
Ergo ijs haud vlli, praeterquam lecta iuuentus
Magnorum iussu Regum, venantur in oris.
Est & praetereà Graiorum nomine dictus
Rhinoceros, cornu summis quod naribus amplum
Porrigit, ingentem quo saepe elephantibus aluum
Perfodit, & lata discerpit membra fenestra:
Illi dura cutis: quam circum amplexa duarum
Zonarum anfractu sinuosa volumina cingunt:
Haec summis coniuncta humeris, vbi colla rigescũt:
Altera, qua duros contingunt ilia lumbos.
Quin etiam, magnus quanto stat corpore taurus:
Explicat interdum, tantos & colligit artus.
Cruribus ille quidem breuis, atque simillimus apro,
Et rostrum, & caudã, nec non et lumina, et aures:
Conspicuus squamis, circum & pallente corymbo
Tergora, quae varijs hinc inde interlita gemmis
Distinguit flauis & frontem, & tempora setis.
Praetereà summis effert se tuber in armis:
Molle, sed exerti cornu tamen instar, & acris
Turbinis in morem, pugnaeq; haud vtile, cum res
Conuocat ipsa suas vires, atq; explicat arma.
Hunc etiam foueis cepere ingentibus olim,
Inq; Deûm ludis magni videre Quirites

Pugnantem:et cornu subeuntem comminus hostem:
Arduaq. immanem iactantem ad sidera taurum.
Est & quæ latis Libyæ fera nascitur oris:
Illa quidem toto candenti corpore, & armis:
Non secus, hyberna quàm cum niue Caucasus ingẽs
Candet, & implentur verno mulctralia lacte:
Et quæ sæua animos nunquam deponat agrestes,
Sed cædem assiduè vultu, lethumq. minetur
Impatiens: Martemq. oculis, & funebre bellum
Spiret, inexhausto nunquam defessa labore.
Ac veluti scopulus medijs in fluctibus vndas
Excipit aduersas, Zephyrosq; immotus, & Euros
Sustinet, atque auris Boreæ pulsatur, & Austri.
Sic nunc illa tigres, sæuos nunc illa leones
Despicit: atque iras vrsorum interrita ridet.
Concurrunt idcirco animis, & robore vasto
Vndique, nec pugnæ finis: nisi morte peremptus
Ante cadat, victusue hostis toto æquore cedat.
Interea rigida lambit sua vulnera lingua
Durus Oryx (sic & Graij dixêre, Latiniq;)
Et circum fluidos exiccat sanguine villos.
Sed te si toties in aperta pericula mortis
Mittere, & ingratos tædet perferre labores:
Protinus imbelles ceruos agitare licebit.
Quanquam hos dum iaculis, cursuq; ad retia trudes,
Corda Citheriacæ si forte arsere sagittæ,
Haud erit omnino tanti discriminis expers
Venatus

Venatus. vidi ipse canes persæpe Lacænas,
Atque vnà raptoris equum sub vulnere lato
Ad terram ruere, atque animas effundere inanes.
Magna tamen sequitur tam rara pericla voluptas.
Quandoquidem aspectu penitus defixus in ipso,
Atque acre ingenium, & varios mirabere mores,
Nec minus eximiam præstanti in corpore formam.
Quippe caput sublime ferunt: frontemq; sub altam
Ingentes oculos voluunt, animamq; quaternis
Ducere anhelantes, ac respirare videntur
Naribus: & rostro simi spectantur obeso.
Et, quamuis multi multos quandoque colores
Infecêre, tamen fuluo quàm plurima fulgent,
Aut flauo, aut fusco circunlita corpora fuco.
Prosilit ex imo tum cauda breuissima dorso:
Cruraq; compresso subsunt exilia ventri.
Illa quidem ad rapidos nata, atque exercita cursus.
Grandiaq; imbellis sustentat cornua ceruix.
Quæ sese latè summa de fronte profundunt,
Exactosq; annos, ni sex ex ordine brumæ
Transierint, totidem ramis fruticantibus æquant.
Et quia sunt hebetiq; acie, & mucrone retuso,
Pondereq; ingenti pressant collumq;, caputq;,
Non homini, non illa feræ, nisi postulat vsus
Bellorum, opponunt: verùm in sua terga fugaces
Reijciunt, quoties nacti lata æquora campi
Latrantem gressu turbam properante relinquunt

A tergo, & celeres exæquant cursibus auras.
Quin ea, ceu tenui radice affixa, quotannis
Amittunt: cùm primùm altis demersus in vndis
Conditur, & cœlo linquit sua plaustra Bootes:
Atque æstu iam cedit hyems: nobisq; videri
Incipit æternos inter Vindemitor ignes.
Tum nemus vmbriferũ subeunt, quod leniter auræ
Perstant: & nusquam vestigia dira ferarum
Apparent, tacitisq; patent loca fida latebris:
Quæ penes aut molli turgere in palmite vites,
Aut iucunda sua pendêre ex arbore poma,
Et grauidis culmum iam iam consurgere aristis,
Lætaq; non longè florere legumina norunt,
Hinc procul amisso membrorum, & frontis honore
Nusquã abeunt turpes: sed tuti horrentibus vmbris
Luce latent: noctu vicina ad pabula tendunt.
Nec prius hirsuto crescunt in corpore setæ,
Aut vasta è dura funduntur cornua fronte:
Quàm madidos imo proles Hyræa lacertos
Oceano extulerit, medijsq; affulserit astris,
Qui modo Atlantiaco latitabat in æquore delphin.
Illa quidem circum tenera lanugine primùm
Tecta latent, tenuiq; cuti mollissima: donec
Sirius arentes oriens canis excoquit agros,
Tempore quo solidis multum concreta medullis
Arescunt Sole ardenti, & durissima fiunt.
Nanque ea vel quercu, veteris vel cortice cerri,
Aut

Aut atro carbone fricant: quem plurima fornax
Montibus in medijs multos custodit ad vsus.
Tum siqua æstiuas attriuerit area messes,
Aut vbi candentem rastris educere cretam
Consuerit, tenuem saturet qua rusticus agrum,
Ire solent. hîc quisque alba sua cornua arena,
Et spica, & rigidi detergens mergite culmi,
Instar equi pedibus terram cauat, ac rotat armos.
Quare ea nunc nigro, niueo nunc illita fuco
Tota nitent. alijs quanquam sic ipsa feruntur
Surgere sponte sua, nullo mutata colore.
Quin & Achæinei quorum procera videmus
Corpora, lasciuis ramos habuere corymbis
Interdum implicitos: etenim dum cornua truncis,
Et scopulis molli circum lanugine tecta,
Sæpe fricant, hederæ passim subiere sequaces,
Hæseruntq; imis radicibus. inde supernas
Multiplici amplexu cinxerunt vndique partes.
Præterea tellure caua defossa putantur
Contegere, & multa ramorum abscondere fronde.
Id faciunt. nobis nanque inuidere salubres,
Quas illis vires fertur natura dedisse:
Natura humanos longè depellere morbos
Prouida: ni nostros atra caligine sensus
Texerit, & tenebras offuderit improba rebus.
Quinque tenent certi totos ex ordine menses,
Quem mutili cepere locum: neque grata relinquunt

Antra prius, dulcesq; umbras, quàm gramina pasti
Plurima distendant denso sua corpora pingui.
Interea pedibus celeres anteire feruntur
Eurosq; , Zephirosq; , graui sed pondere tandem
Membrorum incipiunt rapidos compescere cursus.
Tum vero accensi furijs agitantur amoris,
Inq; ignem, flammasq; ruunt: neque pectore curam
Deponunt, ni Libra prius Chelæq; cadentem
Emensis videant spatijs discedere Solem.
Tum dura inter se sæui dant prælia fronte:
Atque ipsum inuadunt obnixi cornibus hostem.
Nam soli superesse volunt, quos protinus ipsa
Diligat, & fortes secum admiretur amica.
Ergo effossa fluunt acceptis undique plagis
Corpora. nec diras, tanta est vis illa furoris,
Declinant, vitantq; vices, sed certus uterque,
Siue mori, siue incepto certamine victor
Hostem fundere humi, præstanti pectore multa
Accipit: & sæuus contra dat vulnera, donec
Alteruter cedit. Tum demum exterrita amantum
Mœret turba procul: tristesq; e pectore voces
Fundit: & ingentem gemitu testatur amorem.
Ille autem eiectis riualibus unus amicæ
Complexu fruitur, lætusq; incedit, ouansq;:
Nec prius absistit, coitu quàm lassa frequenti
Ilia ducit, & in media se sternit arena.
Quem simul atque omnes exhausto corpore lassum
Ire

Ire vident, ceu dirum hostem, sæuumq; Tyrannum,
Interimunt multis fœdantes tergora plagis.
Ipse igitur stimulis actus non amplius vllis
In Venerem, atq; acri iandudum incõmoda pugnæ
Pectora habẽs, quos fronte minax pauloantè fuga-
Vitat: & hinnuleos inter versatur amicos: (rat,
Sicubi currentem riuum, vel sicubi fontem
Aspicit, & teneris nouit loca consita dumis.
Nanque illic tepidos soles malè pinguis, & æstus
Captat, & hybernum defendit corpore frigus.
Impatiensq; moræ paucis post deinde diebus
Exilit, & comites, sibi quos adiunxerat, omnes
Deserit, ac socium sese compluribus addit:
Quos ante effœtos idem metus acer agebat.
Ergò hyemem, dum cana gelu nemora alta fatigat,
Et mole intonsos niuea premit aspera montes,
Vnà omnes fidi inter se facto agmine ducunt:
Descenduntq; altis è montibus: & loca cuncti
Ima petunt, medio quæ soli exposta tepescunt,
Atque iniussa ferunt inaratæ pabula terræ.
Non secus atque greges solers pro tempore pastor
Tuscus agens magnosq; æstus, & frigora vitat:
Littora dum maris, aut iuga deserit Apennini.
Nec tamen vnius flagrare cupidine amicæ
Consuerunt, vnumq; sibi deposcere lectum.
Plurima coniugia; & plures celebrant Hymenæos.
Nec rursum stantes, aut inter nota iacentes

Gramina, & obtecti frondentibus arboris vmbris,
Indulgent Veneri: sed quam videre, sequuntur;
Et celeres multo fugientem semine complent.
Inde alias, aliasq; petunt: ac tempore eodem
Vnius ex initu tumefiunt pluribus alui
Matribus: octauo pariunt quæ denique mense.
Ac tum nec nemorum latebris horrentibus abdunt
Progenitos fœtus, nec, quæ genus acre ferarum
Incolit, infidis audent committere tectis.
Ast, vbi multorum celebris via: quæ loca diræ
Accessere tigres nunquam, & vis sæua leonum,
Deponunt, ramisq; tegunt, & frondibus altis:
Castigantq; manu voces: taciturnaq; donec
Viribus infirmi iacuere, silentia suadent.
Verùm vbi iandudum creuit robustior ætas,
Et iam iamq; fugam meditantur: protinus ipsa
Saxa per, & scopulos, & depressas conualles
Ducuntur, cursuq; auras anteire docentur.
Nec minus interdum nantes lata æquora tranant
Agmine perpetuo. quippe ij capita alta reponunt
Alter in alterius tergo præeuntis, & illum
Defessum extremus grata vice suscipit: ac, dum
Exhaustas reficit vires, aciemq; natantum
Ducit, marmoreas rostro secat arduus vndas,
Et cursu petit ignotas trans littora terras,
Pascuaq;, & multis redolentes floribus agros.
Hos verò in primis, tetros sunt inter & angues

Dirae inimicitiae. quarum mors vltima finem
Sola facit: sola aeternam componere litem;
Atque odium sedare potest. It ceruus, & atras
Serpentis latebras inimicis flatibus implet,
Irritatq; hostem, & crudeles asperat iras.
Ille autem magnos intus reuolutus in orbes
Colla tumet, totusq; ingentem elatus in aluum,
Cùm primùm accepit venientes naribus auras,
Cogitur ex imis asper prodire latebris;
Eductusq; foras inimico absumitur ore.
Quin, vbi tot Libyae sola in regione colubri
Nascuntur, si forte aliquem videre iacentem,
Confestim exilium omnes, atque agmine facto
Inuadunt, spirisq; ligant ingentibus. vnus
Implicat imbellem ceruicem, atque ardua colla,
Cornuaq; . ast alter maculosam amplectitur aluum,
Tergaq; : nec multis alij non ilia nodis
Impediunt, morsuq. armos pascuntur obesos.
At simul insidijs sese vndique circumuentum
Ille videt, velox pedibus de more salutem
Quaerit, & hostili praeceps euadere turba.
Verùm vbi nulla datur vinclis exire potestas;
Luctaturq. miser, totosq. absumitur artus,
Implexus se sternit humi: tum tergore nitens
Enecat: atque auido sinuosa volumina morsu
Discerpit. toto labuntur corpore trunci.
Ac tandem fluida tumefactus corpora tabe

Festinat notos subitò se mergere in amnes:
Octipedesq; imò captos in gurgite cancros
Mandit, & horrentem toto de corpore pestem
Eijcit, ac posita iuuenescunt membra senecta.
Hinc etiam è stabulis diri fugere chelydri,
Exusti fumo, cornu si tecta replere
Pastor, & inuiso suffire cubilia odore
Perrexit, raptimq; cauis exire coëgit.
Aut vbi constrauit lectos sub nocte silenti
Pellibus, & seram fudit per membra quietem.
(Nanque omnes is nidor agit: notusq; repellit
Attactus) fugiunt celeres, totoq; cubili
Proripiunt sese, atque hostem execrantur acerbum.
Prætereà tantos astus in pectore condunt,
Deludant vt sæpe canes post terga ruentes:
Artibus & varijs potius (nam plurimus vsus
Edocuit) quàm sæua suæ discrimina mortis
Effugiant, lapsæ spoliati flore iuuentæ.
Principio famulum ducunt (mirabile dictu)
Siue latent, seu læta petunt sua pabula, secum,
Parentem imperio, primaq; ætate nitentem.
Hunc, simul atque canes propius sensere ruentes,
Vrgentesq; fugam, tum terga extrema prementes,
Obijciunt: & se latebris frondentibus abdunt.
Ac, nisi consueto catuli tangantur odore,
Custodum edocti cura assiduoq; labore
Insontem iuuenem lacerent: hostisq; dolosi
Obiecta

Obiecta læti præda vestigia linquant.
Ille etiam interdum gregibus permixtus amicis,
Qui subeat diramq; vicem, sæuumq; periclum,
Perquirit, sociosq; inter male tutus oberrat.
Deniq; propositum quum se videt omnibus vnum,
Lustra leuis cursu summi petit auia montis:
Itq;, reditq; viam, simul & cum flamine venti
Aufugit. aduersas etenim secat aspera fauces
Aura: nec ad cupidas latratus peruenit aureis:
Insistuntq; canes vestigia certa sequentes.
Idcirco zephyris spirantibus ardua vertit
Terga, suos vario moderatus tramite cursus.
Tum vero ingentiq; siti confectus, & æstu
Haud procul inde altos fluxu petit impiger amnes,
Occuliturq; vndis præter caput. inde secundo
Flumine defertur medius. vel stagna, lacusq;
Ingressus, lata huc illuc natat vsque palude:
Fragrantem & toto de corpore ponit odorem.
Deniq; non alia, quam qua ante intrauerat vndas,
Parte abit, & velox eadem spatia illa remensus,
Terq;, quaterq; cauum medijs in montibus antrũ,
Atque adeo multa contectas fronde latebras,
Quærit: vbi horrenti maneat securus in vmbra.
Quare etiam saltu nonnunquam elatus in ornum
Implicat aerijs corpusq;, & cornua ramis
Arduus: & densa speculator ab arbore pendet.
Ergo alte vestiga oculis: multaq; sagaces

Voce hortare canes: nec te mora longior vsquam
Lædat, vt iratæ metuas aduersa Dianæ
Numina: quæ tardis vadentem passibus hostem
Conspectu abstulerit medio, cunctisq; repente
Venatorum oculis nebulas offuderit atras.
Tu modò cùm primùm latitantem inueneris, omni
Obsequio venerare Deam: canibusq; vocatis,
In prædam, partemq;, feræ da viscera læti
Diripiant, siccæq; fluant da sanguine fauces:
Et socios blandus positis in gramine mensis
Alloquere, & dapibus cunctos solare paratis.
Quando alios nostris præstare in finibus vsus
Haud possunt. etsi Scythiæ in regione feruntur
Audere, & duro paulatim assuescere bello:
Frenaq; dura pati: & doctè insultare sub armis:
Aduersamq; aciem, & densas perrumpere turmas.
Vastum illis corpus, vastum caput, ipsaq; vasta
Cornua bis quinis vmbrant sua tempora ramis:
Et procera leues adeò tolluntur in auras,
Vt pinum, aut Ossæ prognatam in vertice quercum
Esse putes: magnoq. ad terram pondere ferri
Præcipitem, quoties libuit contendere cursum.
Quid? quos ipse color proprius si contegit artus
Inficit, & villos circum cinis vndique tingit?
Illi omnes, quoscunque volunt, ex tempore mutant,
Si quando occulti quicquam metuêre, colores.
Asperaq. insolito durantur frigore terga.

Idcirco, quos forte acres cepêre Geloni,
Diripiunt: factisq. sibi thoracibus armant
Pectora: queis freti pugnamq. hostemq. lacessunt.
Illum etiam, latis posuit cui Græcia nomen.
(Græcia verborum longè ditissima mater)
Cornibus, annumerat ceruis longæua vetustas.
Ac, nisi candidior villus componeret armos,
Caudaq. non eadem clunes existeret inter.
Albenteis, pluresq. ornarent cornua rami,
Non aliter quàm si digitos manus explicet omnes:
Ceruus erat nulla variatus imagine formæ.
Quamuis in Venerem stimulis agitetur amoris
Serius, & partus edat, quo tempore fratres
Ledæi Solem medijs complexibus vrgent.
Hunc vbi venamur, pedibus si libera nactus
Est spatia, haud dubiis longè fugit, ac redit vltro,
Vnde abit, & patrijs rarò discedit ab oris:
Interdumq. canes cornu petit impiger ipsos:
Aut subit vndantem latebroso flumine Enipeum.
Præcipuè iam iam si terga extrema prementes
Sensit, & ad cursum vires timor abstulit omnes:
Non ille insidijs sese munitus iniquis
Subtrahit, aut aliqua perquirit fraude latebras:
Comprensus medio persæpe in vortice pœnas
Dat miser, atque acri discerpitur ore Laconum.
Quiq. semel grata catuli saturantur ab esca:
Iucundumq. auidi gustu sensere saporem:

Non illi ceruos, non illi optare fugaces
Consueuêre capras: aliam sed protinus omnem
Contemnunt prædã, et captã iam sponte relinquunt.
Ipse autem montésue colit, qui vertice leni
Assurgunt: seu vallo caua mala frigora, & æstus
Vitat, & arentes lætus sibi deligit oras.
Sed nec cuncta meo complecti carmine possum:
Nec breuiter varias numero comprendere formas;
Nominaq;, & patrias, et quem quis præbeat vsum,
Cùm iam suscepti nos meta extrema laboris
Auocet, atque feræ saxi de vertice capræ
Decurrant, celeriq; legant nemora inuia cursu,
Vnà omnes vitæ degunt quæ Dorcades annos.
Harum aliæ vastis onerantur cornibus: in quæ
Nonnunquam, cùm forte acer venator iniquum
Insedit callem, magno se pondere librant:
Atque aliam in rupem, ceu si tormenta rotassent
Adducta, exultant longè, subitoq; recussu
Auertunt se se, atq; hostem mox cornibus vrgent
Præcipitem, & summa tandem de rupe reuulsum
Impellunt: nisi saxa manu, nisi robora prendens
Hæreat innixus scopulo, interiorq; verutum
Intentans, aditu venientem excludat ab alto.
Nanque perangusti præclusa vbi lubrica callis
Est via: consistunt salebroso in tramite, secum
Ancipites, visóne ferant vim protinus hosti,
An sese in scopulos lapsæ dent præpete saltu.
Tum

Tum tu adeò calamos adducto interritus arcu
Intende, & celeri cunctantem interfice penna.
Quandoquidē rapidis cum flamina cursibus æquent,
Ipsaq; prærupti saltu latera aspera montis
Aduersæ subeant, mediaq; in rupe perinde,
Atque equus in molli spatio consistit arenæ,
Pendentes stabili firment vestigia gressu.
Haud illas possis celeri præuertere cursu,
Haud valida innitens occidere comminus hasta;
Ni calles, aditusq; omnes obstruxeris antè,
Ad loca sublimis quàm lubrica rupis, adactæ
Dum iuga summa petunt, cauea claudantur iniqua,
Vnde ollis nusquam liber patet exitus: omniq;
Excisæ ingressu prohibent nos vndique cautes.
Huc se demissi per funem ingentia Rhœti
Agmina conficiunt: prædaq; onerantur opima.
Forsitan & qui sint mores quae forma requiras.
Corpora habent ceruis aequalia, nec tamen vno
Infecta hinc illinc variantur terga colore.
Nanque aluus flaua est, flaui clunesq;, pedesq;.
Dorsum autem setae infuscant sublime comantes
Vndique: quod spinae medium color inficit ater:
Nigrescitq. manus molli circundata lana
Vtraque. nec sola quae scinditur vngula rima
Cornea, nec gracilis tereti pede tibia, nec quae
Barba rigens summo demittitur hispida mento,
Splendentesq; oculi, distinctaq; cornua nodis,

Cornua terdenas aequantia pondere libras;
Diuersam à nostris speciem statuêre capellis.
Ante autem Eoae Atlantides absconduntur:
Quàm Veneris caeca consumptae pectora flamma
Viscera concepto complerint semine matres.
Nec rursus peperere: prius nisi Pleiades inter
Sidera felices Diuûm testentur amores.
Proxima cùm grauidas altis ex Alpibus omnes
Deuocat in nemorum virides Lucina recessus,
Et multa sternit secreta cubilia fronde;
Aufugere hyemes, & culmina celsa niuali
Tecta gelu, dulcesq. vna fubiere mariti
Propter aquam, & musco circunlita saxa, latebras.
Hîc, vbi quaeq. suum pleno blandissima natum
Vbere mater alit, teneroq. in gramine secum
Laeta habet: & densis carpens in saltibus herbas
Pascitur, & montis nunquam iuga summa reuisit;
Donec consuetus Veneris redit ossibus ignis.
Nanque mares, cùm primùm auras sensere Fauoni,
Et niuibus crescunt iam flumina cuncta liquatis,
Ad sua se referunt praerupta cacumina: & illic
Quisque locum capit, ac summa se condit in arce.
Et tamen interdum comitem sibi iungere, & vnà
Excisa in scopulo frondes decerpere sueuit.
Praecipuè pugnas summis cum viribus edunt
Inter se, duroq. cient certamina cornu:
Horrida cùm totas stimulat Venus improba venas.
Quando

Quando etiam denso tum colla comantia pingui
Distendunt; saeuasq. auget furor improbus iras.
Ergo vbi praeruptaeq. Alpes, & saxa minantur
In coelum; ac rapidos fundunt è rupibus amnes,
Rhenumq.; Eridanũq.; vndamq. binominis Istri,
Seu quà Fiscelli; & Tetricae iuga summa Sabellus
Tristis habet, Phoebusq. suum Soracte tuetur,
Quaq. patent latè priscae nemora alta Vacunae,
Illi aliquem florentem annis, certaq. mouentem
Arma manu, dum forte loco pudet ire relicto,
Cornibus allidunt duris ad robora quercus,
Ad scopulos, truncosq. rudes, excisaq. summi
Saxa iugi; donec valido crepuêre sub ictu
Ilia, & effractis obstantia pectora costis.
At non ista feris gliscit violentia capris,
Cornua nec duro surgunt accommoda bello:
Verùm inflexa suis mucronibus ardua montis
Comprendunt, scopuliq. ipso de vertice pendent,
Illa quidem multis rugosa, atque aspera nodis:
Donec inaequales sensim curuantur in hamos
Laeuia, & semipedem vix toto extantia trunco,
Pascuntur verò simul omnes, & sua iungunt
Agmina. nec maribus villóue, aut corpore differt
Foemina. pullus enim color hanc infuscat, & illum,
Amborumq. notis pelles sparguntur ab albis:
Inq; alios certis suêrunt migrare colores
Temporibus: seu verna dies mutauerit horas;

Siue suum æstati pallens autumnus honorem,
Et glacialis hyems frondem decusserit omnem
Arboribus, multaq; iacent niue condita rura:
Et constricta gelu passim vaga flumina torpent.
Tunc vnà descendentes è montibus altis
Ima petunt: vbi saxa salem, lapidosaq; nitra
Asseruant, sole incocta, & pluuialibus Austris:
Et gratum humenti detergunt ore saporem.
Hic sæpe incautas latitans venator adortus
Confecit iaculis: aut culmina ad ipsa secutus,
Pendentes altæ deiecit vertice rupis.
Excessere autem curuis conuallibus omnes,
Cùm primùm immitis sæuire Canicula cepit,
Et passim Icarius exæstuat ardor in agris.
Id faciunt, siue vt sensim frigentibus auris
Assuescant, siue vt diri momenta Leonis
Vitent, & nemorum latebris recreentur opacis.
Ipsæ illic Regem quondam pauêre deorum
Vberibus lætis, pro qua mercede feruntur,
Occultum quoties lethali in vulnere ferrum
Gnosius, atque vnà vestigia cæca reliquit
Pastor, opem doctæ certa perquirere ab herbæ.
Quam simul inuentam degustauêre, volucre
Eijciunt (ni vana fides) è corpore telum.
Scilicet hæc etiam Lucinæ epota laborem
Lenit, & auxilium præsens parientibus affert,
Dum fœtum incolumem dias in luminis oras
Exigit,

Exigit, & dulci confirmat viscera succo,
Usque adeò humanæ solers natura saluti
Consulere, & varios depellere provida morbos.
Quippe ea vim capreis (neq; enim bona gramina tātū)
Indidit illam, uteros quæ matrum astringat hiantes,
Et maculis faciem, atque oculos caligine purget.
Idcirco has etiam ingenti venabere cura,
Si iuuat egregiis tantum decus addere factis,
Et nullo interituram æuo decerpere laudem;
Continuò dulces, nequid cunctere, recessus
Mons ubi iuniperi, virides q; occulta genistæ,
Et iunci, & crebri texunt umbracula vepres,
Summus habet: seu conuallis depressa, patensue
Interdum, lætusq; virenti gramine campus.
Hic illi, è medio cùm Sol altissimus orbe
Despicit, & rapido comburit lumine terras,
Occulti resident: hinc ad sua pabula tendunt,
Discutit humentes veniens cùm lucifer umbras,
Et cùm sera dies nocti iam cedit opacæ,
Chaoniæ quercus glandes, atque arbuta syluæ
Dant victum, spinosq; vepres, rubicundaq; corna,
Irrigui saltus herbas, diuulsa flagella
Sufficiunt rami; dulces è fontibus haustus
Fœcunda humectant sitientia guttura lympha.
Nec temerè antiquam patriam, charosq; penates
Siue æstas, siue urit hyems sata pinguia, mutant,
Iam verò quis non etiam mirabitur illud?

Coniugia inter se certa quòd lege colentes
Iura cauent, sanctiq; tori violare pudorem?
Quemq; adeò prima legère ætate maritum
(Mira fides) omni cura, studioq; sequuntur?
Nec fidum fidæ socium nisi morte relinquunt.
Quanquam autem æterno coniunctæ fœdere, vitæ
Decurrant lumen, spatiumq; volubilis æui,
Haud tamen aßiduo Veneris teruantur ab vsu.
Bis septem noctes, bis septem ex ordine luces
Suspirant, gemitusq; imo de pectore fundunt,
Et syluis incredibilem testantur amorem:
Cùm primùm æquoreus Hœdos demersit in vndas.
Manè suos, cœloq; abiens Vulcania proles
Soluit Erichthonius, quas iunxerat antè quadrigas,
Et magna Oceani ceßit cubiturus in aula.
Mox verò è celsa labuntur cornua fronte.
Nec, nisi cùm Solis multò iam lumine menses
Auxerit, & labentem Aries patefecerit annum;
Erumpunt iterum, & ramis sua tempora inumbrãt.
Tunc etiam obscuras secreta in valle latebras
Solæ obeunt, sociumq; suum paritura relinquit:
Grataq; tantisper metuens commercia vitat,
Donec tota labant geminis, quos vbere nutrit,
Nondum etiam tenera firmata siligine crura.
Atq; ita non multo post tempore pignora cùm iam
Iam sua viderit ad rapidos exercita cursus,
Et vento fugère, & telo pernicius omni,

Læta

Læta domum repetens, patriamq; virumq; reuisit,
Et pinguem, & gemino renouatum tempora cornu
Vtraque, nec tenui non terga nitentia villo.
Ille autem reduci multum gratatus amicæ
Oscula iungit ouans, & formam ostentat honestam.
Dumq; vna vmbrosa pergunt ad pabula valle:
Obseruans saxi specula venator ab alta
Prospicit, atque oculis tacitus vestigia signat.
Inde domum rediens socijs iubet ordine primum
Rara quibus tandem circundent retia cliuis:
Quosq; adeò solers teneat custodia calles.
Et cùm primùm altas discussit manè tenebras
Lucifer, & terras veniens Aurora reuisit:
Exijt, ac cœtu iuuenum comitatus amico
Occupat extemplo diuortia nota viarum.
Hic læues amites, furcas fert ille bicornes:
Sunt, quibus è summo pendet caua buccina collo:
Iamq; alius casses nodis vtrinque solutis
Explicat, accliuis mons vnde assurgit ab imo:
Dimissasq; canes alius per opaca locorum
Ducit: &, vt latebram occultam inuenêre sagaces,
Impleruntq. nemus latratibus: haud mora flaui
Diriguêre omnes suprema in tergora villi:
Et clunes, humerosq. albo aspersêre colore:
Ac saltu exiluêre. leues mox cursibus auras
Anteeunt, geminosq. canes persæpe fatigant.
Et redeunt memores vnde excessere remensi

Totum iter, atque eadem vestigia: nec sua linquunt
Tecta prius, veterisq; domos, & limina clivi,
Abiecere fugæ quàm spem, studiumq; salutis:
Et patriæ dixere, vale vale optima mater;
Atque infelices animas miserare tuorum.
Haud antris, specubusq; tuis succedere posthac
Aspicies, grataq; ambos requiescere in vmbra.
Tum verò instantis cæci formidine lethi
Longè abeunt, vicosq; petunt, & limina villæ
Per medias intrant turbas: aut flumine viuo
Depressi occultant sese, siue ilice densa,
Siue orno annosa tecti, siue æsculo alta,
Quæ latè fundens frondosa cacumina ramos
Explicat, & medium radicibus innatat amnem:
Aut rostro, aut summis tantùmodo cornibus extat:
Immotiq; manent, & vix iam naribus auras
Accipiunt, redduntq; suis, licet ire propinquos
Aspiciant iuuenes, hostiliaq; ora Laconum.

PETRI ANGELII BARGAEI CYNEGETICON

Liber Tertius.

ACTENVS occultos mores, & sæua ferarum
Prælia, quæ duris vrgentes cornibus hostem
Oppugnant, bifidaque premunt vestigia planta:
Nunc ego magnanimos genitrix Idæa leones
Persequar: & varias Indorum animalia lyncas.
Huc precor, ô Diana (tuas non vlla sagittas
Aufugiunt: tibi se sæuæ submittere tigres,
Et toto properant venienti assurgere luco)
Huc, precor, ô Diana veni: Nymphasq; sorores
Duc tecum, atq; omnes generosæ incumbite prædæ.
Siqua tenet iuuenem venandi cura: perennis
Laudis amor siquem stimulis ardentibus egit,
Is sciat inuentis maiorum instructus, & arte

Nulla vsquam diræ metuenda pericula mortis
Esse sibi. nam qui ingenium, moresq. ferarum
Edidicit, non ille dolos ignorat, & artes:
Quarum præsidio tuti versamur in altis
Montibus, & prædas circumuectamus opimas.
Ergo agè naturas mecum nunc dispice primum,
Iupiter horrificis quascunque leonibus olim
Addidit, atque inter regnare animalia iußit,
O & præsidium, & nostri spes sola laboris
Antiquae Hesperiae magnum decus inclyta fama
COSME *potens claro magnorũ è sanguine Regum.*
Hunc tibi nos, quencunq; vides, formauimus orsum.
Nec veriti nemorum caecas intrare latebras,
Antraq.; quae nulli vates subière Latini,
Afrorum ignotas nostris patefecimus oras.
Auspice te quamuis nemorosa cacumina Pindi
Conscendam, fluuiosq. ausim tranare rapaces:
Nec dubitem magnorum inter spelaea leonum
Versari, & solus crudeli occurrere tigri.
Tempus erit cùm virginibus bacchata Lacaenis
Taygeta, & multo viridantia gramine Tempe
Ingreßi, gelida corpus recreabimus aura.
Tunc nos & leporum varios mirabimur astus:
Et canibus tuti timidos capiemus onagros:
Omnia dum teneris sexus discrimina natis
Immites, totamq. audent spem tollere gentis.
Principiò genus haud unũ, speciesq. putanda est.

Nanque

Nanque animis alij praestanti, & pectore fortes
Cædem oculis, cædem et vultu, cædem ore minãtur.
Illis grande caput, viua stant lumina flamma,
Turpe supercilium nares supereminet amplas,
Labra horrent setis, simplex iuba, pendet ab armis
Villus: & horrenti fremitu nemus omne remugit:
Ostentatq; toris animosum pectus: & ipsas
Interdum fauces, & vastos pandit hiatus.
Quales esse ferunt, vbi leni flumine sese
Nessus, & Ionias infert Achelous in vndas:
Aut vbi præcipiti labentem gurgite pontus
Excipit, atque sinu medium complectitur Istrum.
Degeneres alios, animiq; ignobilis ad nos
Armenij imbelles mittunt, Parthiq; feroces,
Felicesq; Arabes, & tosti ardentibus Afri
Solibus. immenso quanquam illos robore dicunt
Præstare, & vultu terrorem inferre minaci.
Densior his omni surgit ceruice capillus:
Crispa iuba, & crispos villus circumplicat armos.
Idcirco stimulante fame si tecta, domosq;
Maurorum, & latis petiere mapalia campis,
Pastoris vultum veriti fugêre, manusq;.
Quin etiam coniux tuguri custodia parui
Increpat: & longè verbis audacibus arcet.
Illi abeunt: caudaq; animos, atque ore fatentur
Degeneres, simul ac vocem sensêre minantis:
Nec custoditis sese præsepibus audent

Inferre: at densam celeres vestigia flectunt
In syluam: tantus pertentat pectora terror:
Et tanto gelidus torpescit frigore sanguis.
Quid, quos corporibus fertur ferre India vastis,
India nobilium nutrix generosa ferarum?
Non illis fuluo spectantur terga colore:
Non rutilus pendet solida ceruice capillus.
Cæsaries nigra est: nigros cutis obtegit artus.
Siue immota tenent, siue ignea lumina voluunt
Huc illuc, pastorem atra formidine terrent.
Hi tamen insidijs excepti, atque arte, doloq́;,
Ponere sæuitiam facilè, & mansuescere discunt:
Vsque adeò prælonga animum assuetudine frangũt.
Inde igitur blandi reuerentes iussa magistri,
Immanemq́; aprum inuadunt, magnoq́; bisontem
Robore prosternunt, onagrosq́; ad retia trudunt.
Non canibus cessere vllis, si lustra sagaces
Vestigant, notoq́; feræ tanguntur odore.
Quinque autem primo pendent circum vbera nati:
Speluncis quicunque olim nascuntur in altis,
Bagrada quà lentus Libyæ deserta peragrat:
Quà se agit Euphrates, placidus quà labitur Hebrus.
Edita quæ primo mater noua pignora partu:
Vno deinde minus dias in luminis oras
Fœta refert: donec solum parit. ille leonum
Occupat imperium, & syluis dominatur in altis.
Ille vrsos, ille & tigres, ille ore cruento

Victorem aggreditur taurum, sternitq; elephãtum.
Immo vbi se sæuæ stimulauit verbere caudæ,
Accenditq; iras, animisq; exarsit in hostem,
Nulla timet, nulla ipse fugit discrimina rerum:
Perq; aciem confertam hominũ, perq; agmina ferro
Cincta ruens, sensim sese in nemora auia magno
Cum fremitu recipit: venantem & acerba tuetur.
Nec tamen aut certas sedes, certosq; Penates
Nouit: & antiqui sua limina prouidus antri.
Nec iuuat in medijs somnum cepisse cauernis:
Aut vbi confidat tutæ se credere nocti.
Suppeditant, nullos strepitus, nullumq; timenti
Horrorem tenebrarum, ipsi sola cuncta cubile:
Confidens animis adeò præ se omnia temnit.
Quin etiã nocte in media ad stabula alta profectus,
Dentibus infrendens caulas inuadit: & omne
Armentum vultu terret. tum protinus vnum,
Quem metus acer agit, comprensum intercipit vncis
Vnguibus, & trepidos discerpit dentibus artus.
Postquam autẽ exhausto madefecit sanguine fauces;
Afflatam prædam, semesaq. frusta relinquit.
Hæc non immites audent contingere tigres:
Non, quæcunque colunt altos animalia lucos:
Ne Regem spreuisse suum videantur, & ipsas
Mandere relliquias prædæ voluisse iacentis.
Ipse autem, cùm solus iter seu nocte silenti,
Siue die tendit medio, sæua ora, torosq.

Vertit, & obliquè ingrediens nunc corpora saltu
Traijcit, & dubio commutat tramite gressum:
Nunc impressa solo prudens vestigia turbat;
Atque oculos fallit non vno errore viarum.
Hoc faciunt, catulos nequi sub valle relictos
Deprendant, dum fida procul custodia sese
Contulit in montes prædatum. Illi vbera matris
Faucibus expectant siccis iam sera morantis.
Iidem etiam, longa si quando membra senecta
Fessa trahunt, validasq; omni de corpore vires
Abscessisse vident; diffisi robore cuncta
Aufugiunt, timidiq; procul commercia vitant:
Occursumq; horrent trepidi, aspectumq; ferarum,
Nec se præterea nemorosis vallibus audent
Credere; nec diræ passim committere nocti:
In syluis recubant tuti, specubusq; repostis:
Quò non posse putăt penetrare hominésue, ferasúe.
Sin vesana fames, rabiesq; exegit edendi:
Non vros, non ipsa petunt armenta. fugacem
Inuadunt capream, & pleno insidiantur ouili.
At proles generosa senem miserata pauentem
Et strepitus aurarum, & fœmineos vlulatus,
Venatum in syluas ducunt, quaq; auia longè
Rara per occultos patefecit semita lucos,
Cunctantem ire iubent, certoq; in tramite sistunt
Infirmum, genibusq; ægris & corde trementem.
Nec prius abscedunt, quàm secum ingentia portent

Corpora ceruorum, quibus exaturata recedat
Dira fames, tum patrem altis rugitibus omnes
Hortantur læti, & prædæ se accingere cogunt.
Ille suos humilis multum amplexatur, & ore
Mulcet, & extrema lambit vestigia cauda.
Hinc sensim accedens felici vescitur esca:
Et multo ingluuiem lætatus sanguine pascit.
Præterea tantæ iuuenili in pectore vires,
Virtutisq́; suæ sibi mens ita conscia, vt vsquam
Ire viam nolit, socius si se addat eunti.
Nec minus in montes, atque in deserta locorum,
Siquando rabies, & amor persuadet edendi,
Carpit iter tutum sola: & venatur agrestes
Sola feras: sola & concurrit fœmina diris
Tigribus, & magnos adoritur viribus vrsos:
Et prædam putat esse suam taurosq́;, luposq́;.
Non inuadere equos metuit: qui flumina sæui
Lata colunt, quoties animis, & robore vasto
Ipsa ruens potum metuenda in prælia fertur.
Non iuba, non illi pendent in pectora crines.
Læuia colla nitent: læues armiq́;, toriq́;:
Tergaq́; de nullis vsquam sunt horrida setis.
Quanquam autem sese reliquis animantibus vnam
Opponit: tamen ipsa mares præcellere longè
Viribus haud ignara suis, nunquam ausa lacessit.
Quin timet, & celeri velox petit auia cursu:
Seq́; adeò in cæcas abdit tremefacta latebras.

Praecipuè Veneris furiata libidine pardum
Siquando admisit, totoq. è corpore odorem
Spirat, & iratum metuit deprensa maritum:
Aut abit, aut medio postquam se lauit in amne,
Ipsa suum praesens solatur adultera amantem.
Ille autem ingenti perculsus vulnere amoris
Suspirat, magnisq. nemus mugitibus implet.
Quòd si forte sagax alios praesensit olentem
Concubitus: tum verò omnis decurrit ad iras:
Et meritas rabido pœnas ferus expetit ore.
Nec prius ingentes animorum vlciscitur aestus,
Omnia quàm fœdè laniatam membra relinquit.
Tum quoq; nec celeres currus, strepitusq. rotarum;
Aut ignes, cantusq. timet, queis praeuius ales
Aurorae, mediaeq. vigil custodia noctis
Iam ventura die praedicit lumina. quanquam
Haec metuunt diro perculsi corda timore,
Quicunque ardenti Veneris non tacta sagitta
Pectora habent. illis nam non rationis egentes
Nondum omnes toto fluxêre è pectore sensus.
Ergo etiam partem diuinae mentis inesse,
Aethereosq. haustus dixere leonibus. idq.
Argumenta queunt ostendere plurima. parcunt
Supplicibus, victasq. manus tendentibus: vltrò
Fœmineo mites nôrunt ignoscere sexu:
Sponte sua non vnquam homines grassatur in ipsos,
Longa coëgerunt nisi quum ieiunia ventris

Linquere frondosae deserta cubilia sylvae,
Nocteq; iam media pastorem invadere inermem.
Siqua etiam accepere animo benefacta, recondunt,
Et saepe ingentes soluunt in tempore grates.
Quare & Amyclaei gens fortunata Canopi,
Quae colit vndantem septena per ostia Nilum,
Delubris venerata sacris, ceu numina, magno
Prosequitur cultu, & Diuûm dignatur honore.
At panthera suos (doctis ea nomine Graiis
Pardalis est) pardos inuictis viribus anteit:
Pes habet anterior digitos ex ordine quinos
Vnguibus armatos, hostem quibus ausa lacessit:
Posterior planta vestigia ponit vtraque
Quadrifida, & totidem praeduros exerit vngues.
Harum etiam non vna ferunt genera esse ferarum.
Corpora habent aliae procera, & pinguia, nigris
Interpuncta notis, variataq. pellibus albo.
Ast aliae paruo nascuntur corpore: verùm
Sunt virtute pares, & eisdem insignibus armos
Distinctae. non has alio secernere signo,
Hoc praeter, potuere, quibus sunt talia curae.
Exiguis tergo pendet longissima cauda,
Quae sese ad calces imos spatiosa profundit.
Ast eadem breuior summas vix tangit arenas
Magnarum, & paulo talis est longior imis.
Est etiam, alterutro Lunam qui dicat in armo
Augentem hesterno, aut minuentem lumen ab orbe

Aßiduè (mirum dictu) variare figuram.
Non aliter quàm, quæ sinuosis flexibus errat:
Et nunc sublimi gradiens super æthera passu
Candida purpureo despectat lumine terras:
Nunc humiles eadem vergens depressa sub austros
Euariat facies, & se noua prodit in auras.
Quid? qui præterea specie hac concludere lyncas
Bacche, tuas voluère, & idem genus esse putarunt?
Hæ quoque sunt duplices; minor hæc: procerior illa.
Vtraq; præcipiti præstat tamen incita cursu.
In ceruos, orygesq; ruunt, quæ corpore magno
Nascuntur: léporem paruæ venantur inermem.
Et tamen ambarum facies est vna sororum.
Dulce oculi fulgent: caput est breue: villus utrasque
Segregat. hæ præ se Tyrio fucata colore
Terga ferunt; illae croceo uelantur amictu,
Et quasi sulphureis sparguntur floribus armi.
Sint autem quaecunque: suos & amare feruntur
Omnes, & studio catulos feruente tueri:
Tristia conficiant ut duro pectora luctu,
Si sobolem occultus rapuit uenator, & omnes
Spelunca ex alta natos immitis abegit.
Quos ut sponte foras secum duxere docentes
Qua timidos damas capiant ratione, quibusq;
Insidijs: fidae praeeunt, ac saxa, facesq;
Contemnunt. si forte acer uenator adortus
Aut rapere, aut missis tentat prosternere telis.

Tum uerò opponunt sese; nec pectora ferro
Subducunt; sed pulchram vltrò per vulnera mortē
Antè petunt; animas antè in certamine linquunt,
Quàm sua raptori concedant pignora matres;
Tantus amor, tanta est seruandi gloria partus.
Egressæ interdum lustris aduersa tuentur
Expertes omnis formidinis arma latronis.
Contemptoq; canum latratu, hominumq; corona,
Haud prius ingentes animos, viresq; remittunt,
Quàm ferro circumfusæ, sæuoq; veruto
Aut strauêre hostem, aut ipsæ occubuêre peremptæ,
Suauem autem toto iactant de corpore odorem:
Ad sese alliciant vt cuncta animalia, cunctos
Sæpe trahant leporumq; greges, fœtusq; caprarum,
Si quando syluam solæ insedere profundam,
Corporaq; occultæ posuêre in vepribus: iisq;
Insidias fecêre locis; quæ plurima circum
Ingenti platanus ramorum protegit vmbra.
Inde ruunt etenim subitæ, captosq; trucidant,
Et iucunda suis ponunt conuiuia natis.
Hanc illis memori Liber pro munere habendam
Vim dedit, & magni monimenta reliquit amoris,
Tempore quo rediens extremis victor ab Indis
Mille tulit secum non vno è semine flores:
Panchæisq; leues impleuit odoribus auras.
Nympha olim nigrisq; oculis, flauoq; capillo,
Corpore culta omni, spatiosiq; incola Gangis,

Vouerat intactum Dianae aetatis honorem
Venatrix: syluisq; suos sacrauerat annos.
Et nunc, veloci libuit si vincere cursu
Dorcadas, aut timidos ad retia trudere damas,
Sithonias rapidis æquabat paßibus auras.
Et nunc syluarum cæcis occulta latebris
Ingentes fundebat apros. non vlla leones
Certior, aut vrsos iaculis confixit acutis.
Sæpe etiam varijs exornans tempora sertis,
Dum gremium multo, multo dum flore papillæ
Halabant croceos benè olenti è semine odores,
Ad sese alliciens animalia cuncta trahebat.
Quæ mox ingenti conclusa indagine Nymphis
Læta dabat lætis certa figenda sagitta.
Hanc Liber conspectam oculis, & pectore toto
Acceptam, cupidis prius haud complectitur vlnis,
Dulciaq; optatis infigit basia labris,
Quàm vino, & multo deuinctam membra sopore
Floribus occultus medio compreßit in antro.
Ast illi ereptos vt virginitatis honores
Sensit, & insueto tumefactum pondere ventrem,
Indignata Dea est: atraq; excanduit ira.
Et mihi si sancti est (inquit) cura vlla pudoris:
Persolues meritas polluto corpore pœnas.
Nec tu præterea cœtus temeraria nostros
Non fugies inimica procul, syluasq; per omnes
Nympharum certis olim fodiere sagittis.

Sæpe etiam multo Bacchi madefacta liquore,
Dum capies somnos media capieris arena:
Semper & extabunt tantæ vestigia culpæ.
Ergo ea, quæ forma est Nymphas anteire sorores
Dicta modò, humanos mutato corpore vultus
Exuit: & vario spectatur bellua tergo.
Quosq; adeò flores croceos secum ipsa ferebat,
Nunc quoque iucundos horum diffundit odores.
Quin velut expulsam neruo stridente sagittam,
Cernimus aerijs cursu non cedere ventis.

At verò faciem propior, collumq; leænæ
Nascitur Hyrcanijs in saltibus aspera tigris:
Purpureis varium maculis interlita tergus.
Floribus & varijs pectus distincta, pedesq;,
Venatorum oculis se iucundissima præbet.
Ceu quondam ingenteis Iunonius explicat ales,
Dum sese admirans informi ostentat amicæ
Arduus: & caudæ circum rotat vndique pennas,
Tantum autem cursu cunctis animantibus anteit:
Quantũ auræ, ventiq; leues vaga flumina vincunt.
Nullus amor maribus, non vlla est cura tuendae
Prolis, & ignaui nulla accenduntur ab ira.
Quippe abeunt simulatq; canis venaticus antro
Successit, natosq; metu suadente relinquunt
Matribus: hae magno defendunt robore. quòd si
Obseruans aliquis latebra detraxit alumnos,
Atque illae vacuas mœstae inuenêre cauernas,

Exiliunt, pedibusq; addunt pernicibus alas.
Nec mora, nec requies, rapidæ velut aura procellæ
Acta ruit, tergo immites fugientibus instant.
Ac, nisi proijciat catulum venator, aduncis
Vnguibus, & sæuo miserè fœdetur ab ore.
Illa volat, dulcemq; refert ad limina natum:
Atque iterum nota sequitur regione locorum:
Itq;, reditq; viam: donec vaga fertur ad vndas
Aequoreas: abigiq; procul sua pignora cernit.
Quos ea tum gemitus imo de pectore fundens
Testaturq; Deos syluarum, & numina Ponti?
Non vnquam misero gnatorum in funere mater,
Siquando hostiles vrbem inuasere phalanges,
Et sola purpurea miserorum cæde madescunt,
Conqueritur tanto infelix confecta dolore.
Heu iacet: & medio reuoluta in littore sese
Proijcit: & rapto moritur tristissima partu.
Iuppiter hunc nuper prognatæ prolis amorem
Iniecitq; hominum generi, pecudumq;: neq; vllum
Esse sinit, sublata sui quin pignora partus
Triste fleat: tardamq; Deûm miser increpet iram.
Sæuit atrox serpens, catulis cùm forte relictis
Occultam ad latebram pastorem aspexit euntem.
Sæuit & æquoreo curuus sub gurgite delphin:
Inq; hostem pronus rostro defertur adunco:
Plurimaq. inuictus passim dat corpora letho:
Lactentes secum quoties ad pabula natos
Ducit:

Ducit: & hinc illinc amias videt agmine longo
Vadere confertas, bellumq;, necemq; minantes.
Quanquã etiam dulces (quis nõ miretur?) alumnos
Ipse suos, præter morem ingeniumq. ferarum,
Diligit, & grandi iandudum ætate nepotes
Aeterno, nec vana fides, comitatur amore.
Quid? quos imbelles gemitus dant pectore ab imo
Capreoli, raptos si forsan ab vbere fœtus
Abstulit, & pulchræ misit venator amicæ,
Quos antè abdiderat cæcis effœta cauernis,
Et quercu, & multa contexerat ilice mater?
Tum nox nulla diem, neq; noctem aurora secuta est,
Quæ non audierit tristes è pectore voces
Mittentem, & natos questu, lacrymisq. vocantem.
Quid? quas assiduè secum philomela querelas
Integrat: vt viduo rediit mœstissima nido?
Lugentem vesper, lugentem lucifer illam
Inuenit: & mediis seu sol latet abditus vndis,
Seu celeri aduersum curru terit arduus orbem.
Nónne vides alta secum quot turtur ab vlmo
Ingeminet questus, diuosq. accuset iniquos?
Immò ea, q̃ platanũ genitrix, ubi densior umbra est,
Et virides tereti funduntur ab arbore rami,
Insedit, sobolemq. illic malè tuta locauit
Implumem, & mira nidum contexuit arte,
Prouidaq. innumerâ cælauit fronde latebras,
Cùm videt intortos trunco circumdare flexus.

Squallenti ceruice, armisq; rigentibus anguem, &
Iam capite extare immani, iam summa tenere
Fulcra tori, atque atris absumere dentibus omnem
Spem generis: tremulis clangoribus aera complet,
Et miseram implorat miseris conquestibus Echo:
Denique peruolitans cunctos mœstissima ramos
Verberat os olli pennis: aut terga cruentis
Sparsa notis plangens in fauces insilit, & se
Ipsa quoque infelix saeua dat caede vorandam.
Praeterea quam triste fremit, quam torua tuetur,
Quae nobiscum aedes nostras vna incolit ales?
Si quando in summo molles rotat aere gyros
Miluius, & lentos cauda moderante volatus
Dirigit, imq; imis defigens lumina terris
Remigio ingenti contextas explicat alas:
Scilicet ille vncis raptam parat vnguibus escam
Secum ferre, suis quam mox apponere natis
Possit, & exhausti ieiunia soluere ventris:
Purpureas tum saeua parens de vertice cristas
Excutit: atque nouo plumas horrore rigentes
Intorquet collo, & summas se iactat ad auras:
Perculsosq; metu, & diris stridoribus actos
Aduocat, & plena pullos ciet aspera voce,
Demittitq; alas, pennarumq; aggere septos
Subter habet, magnisq; procul clamoribus hostem
Exigit: vsque suae linquat dum tecta cohortis:
Inuitusq; amnes petit, & stagna alta, lacusq;,

Piscibus

Piscibus vt vacuam, ranisq; loquacibus, aluum
Expleat, & multa serpentum caede cruentet.
Hoc desiderio in primis tabescit inani
Tigris, vbi ereptos lato procul aequore foetus
Callidus abduxit solita venator ab arte.
Quin cadit in laqueos plerunque, & cassibus haeret,
Dum sequitur raptorem: altis quos vallibus ipse
Abdidit: & speculo persaepe eluditur: vt se
Inspexit, natosq. illic decepta putauit
Esse suos caueis, & iniquo carcere clausos.
Tigribus haec sat erũt. Vrsis pars proxima dãda est.
Quorum aliis alii multo praestare feruntur,
Robore. & irarum maiori feruere in aestu.
Integit his armos fuluus color: integit illis
Aspera terga cinis. tamen est insignis vtrisque
Calliditas: sunt hirtae aures: est oris hiatus
Ingens: &, quoties subitas exardet in iras,
Dentibus exertis grauiter frendetq. fremitq.
Ambo vncis agiles manibus comprendere, quicquid
Siue furor iussit, vacui siue improba ventris
Admonuit rabies, ambo committere multam
Caedem auidi inuadunt, pascentem gramina taurum
A tergo, & pugnam non aequo Marte capessunt.
Praecipuè validos humero sub vtroque lacertos
Adducunt, prensosq. necant amplexibus: & vi
Elisam subigunt animam diffundere ventis.
Quanquam autem toto solidae stant corpore vires,

Rapta quibus inter pugnam venabula frangit;
Et veterem iratus sternit radicitus ornum:
At caput ignauum obstipis ceruicibus hæret,
Vulneribus, plagisq. patens: quas obuia sæpe
Venantum manus, aut dextra confisus, & armis
Imponit iuuenis, funditq. in terga supinos.
Illi autem somno vincti labuntur, & altam
Extemplo in noctem titubantia lumina claudunt.
Præterea, certæ quæ sunt longissima vitæ
Tempora, vix annos viginti implere feruntur.
Nam, quibus his æui extremas contingere metas
Accidit, & quarti spatium decurrere lustri,
Nulla oculis captæ quærunt alimenta senectæ:
Sed macie confecti omnes obiere: ruentesq.
Interdum summi prærupto è vertice montis
Ingentem miseri secum traxere ruinam,
Et dulces animas fracto liquere cerebro.
Interea, vires præstat dum læta iuuentus,
Nec lucem negat æthereram iam serior ætas,
Pascuntur gelidi viridantia prata Lycæi:
Pomaq. decutiunt summis pendentia ramis:
Castaneasq. nuces: & corna rubentia frangunt,
Et glandem, & corylos, &, quos tulit vua racemos
Impransi populantur: &, vt niue summa rigescunt
Pascua, & arentes nusquam dant arbuta syluae,
Descendunt summis è montibus: & sata culta
Aggressi, vastant plenos aluearibus hortos.

Atque

Atque aliquis vacui passus ieiunia ventris
Inuadit, manditq; simul, quæ plurima terræ,
Subter habent, siccatq; vndantia pocula lacte,
Siquando Nomades caulas liquêre patentes,
Et circum innumeræ nullo stant ordine mulctræ.
Tu tamen, occultis latebram si quæris in antris,
Cedentem è pastu, & redeuntem ad tecta memento
Obseruare oculis: aluo satur ille voraci,
Quà mediæ celebris latè patet orbita syluæ,
Ingrediens pedibus summa se sistit in aula.
Scilicet ingenti membrorum mole grauatus
Vix mouet, & passu vestigia ponit inerti:
Obliquum nec tramitem agit, quem pruna, rubique
Impediunt, aspræq; tenent sentesq;, vepresq;
Antè, suas obeat multa quàm nocte cauernas
Serus: & irriguæ det corpora fessa quieti
Inde procul, depastus vbi sata gramina campi est.
Quanquã etiã cùm certa monet fuga, tẽdere cursum
Obscura qua mons horret densissimus vmbra,
Et duræ intexunt passim diuortia sepes,
Accelerat, lucosq; subit male tutus opacos.
Hic ille interdum, cùm iam spes nulla salutis
Linquitur, & solidas exposcunt tempora vires,
Constitit in plantas si forte arrectus vtrasque,
(Degeneris quæ signa metus:) age consere pugnam
Comminus, & stantem nodoso inuade veruto.
Cedit enim, victasq; manus tum porrigit hosti,

Et supplex orat vitae ignoscatur inerti.
Verùm adeò quadrupes si verterit obuia pectus:
Pugnat atrox, totóq; super venabula fertur
Corpore, & horrentes hastas frangitq;, ruitq;
Certa mori, aut duro victrix excedere bello.
Tum si qua hirsutis accepit vulnera membris,
Et iuuenum elabens medio è certamine fugit,
Sæuit, & excisam curuis secat vnguibus aluum.
Quaq; patent altæ confosso in tergore plagæ,
Viscera tota trahens terræ sola sanguine turpat.
Dumq; adeò ingentes animos in pectore versat,
Et tractat manibus crudelia vulnera obuncis:
Deserit vna ipso vitamq;, iramq; sub antro.
Præterea cùm fessa mouet vix membra labore,
Atq; inter pugnam magno iam fractus ab æstu est:
Aut amnes, aut stagna petit, putrémue lacunam,
Aut lustra, aut tenui manantem flumine riuum,
Immundusq; graui cœno se mersat, & vnda.
Ipsa autem in primis stimulata libidine segnes
Vrsa mares, vltroq; ardens irritat, & vltro
Prouocat: & cura Veneris iam percita fertur.
Hinc grauidi plerunq; elidit pondera ventris:
Dum varios lassat nunquam defessa maritos.
Et, primum oceano sæuæ cum Gorgonis angues
Conduntur, Solemq. suis Saturnius astris
Excipit, & terras contristat frigore Chiron,
Antra per, & latebras, quibus alta cubilia fronde

Strata iacent, illi lusus, dulcesq. Hymenæos
Concelebrant: genialis hyems inuitat. ibi omnes
Occlusi in Venerem curas, animosq. resoluunt.
Nec post concubitus vnà versantur: at alter
Secedit, siue illud amor, pietasq. tumentis
Coniugis: aut certè Veneris fastidia suadent.
Dumq. procul cubiturus abit, non ille latebras
Ingreditur pedibus nitens, sed terga supinus
Sternit humi, dorsoq. ingens irrepit in antrum.
Hîc quater vndenas peragens ex ordine luces
Occulitur: somnoq. diu, placidæq. quieti
Indulgenti alto pinguescunt membra veterno.
Tunc faciles aditus: neque enim vix tela profundum
Excutient oculis per vulnera lata soporem.
Vere nouo specus, atque exesi fornicis antrum
Linquit, & inualidam ceruicem educit in auras.
Quin etiam mater non antè egressa cauernas
Deserit, & summi latebrosa cubilia montis,
Quàm partus enixa suos formauerit: & iam
Aureus æquales referens se Phœbus ad ortus
In vitam extinctas passim reuocauerit herbas:
Cornuaq. auersi calefecerit ardua Tauri.
Tum quos triginta gemino grauis vbere noctes
Eduxit, totidemq. dies, ne forsitan ira
Percita dilaniet teneros sua viscera natos,
(Exacto nam mense vngues creuere rigentes,
Queis illi vacuas fœdant persæpe papillas)

A lacte immites genitrix depellit alumnos.
Quasq; epulas, & fœda suo libamina ab ore
Euomuit, natis alimenta ministrat, & aluum
Ingratam eructans frustis graueolentibus explet.
Ergò auidi caram nunquam liquêre parentem,
Ni prius in sese vestigia voluerit annus.
Præcipuè verò lepores Venus improba flammis
Exercet, magnoq; animos accendit amore:
Et nunquam insano præcordia liberat æstu.
Nanq; illi, siue vrit hyems sata pinguia, siue
Culta nitent varijs distincta coloribus arua,
Seu calor arentes exurit Sirius herbas,
Seu frondes, & poma fluunt iam mitia ramis,
Sollicitant spatia æterni decurrere amoris:
Atque iterum grauidæ maribus subsidere: & vnà
Lasciuos agitare iocos, & mutua noctis
Gaudia: tota quibus stimulatæ pectora matres
Extemplò repetunt, postquam peperere, maritos.
Conceptisq; alijs alios (mirabile dictu)
Concipiunt, eduntq; alios: & tempore eodem
Immatura omnes superât fætura per horas.
Vixq; ægram partu facilis Lucina leuauit,
Multiplici & proli superaduenit altera proles.
Ac, nisi protinus amplexu excipiantur, & omnes
Concubitu sedent incendia fusa per artus,
Et scelere, & furijs nimium crudelibus actæ,
Quos vtero tulerant decies sex ante diebus,

Ilicet

Ilicet absumptos fœtus in viscera condunt.
Cunctarum verò furor est insignis, & æstus:
Frigidus humentes cùm fundit Aquarius vrnas.
Tum simul incedunt hilares: tum multa frequẽtant
Coniugia: inq; ipsis occulta cubilia sulcis
Agrorum posuêre: neque inde excedere curant,
Donec fœcundis operitur campus aristis.
Nam post triticeas messes, subiere recessus:
Sicubi pampineas diffundit vinea frondes.
Denique maturas vbi iam vindemitor vuas
Lêgit, & vmbroso vites spoliantur honore:
Tum repetunt sepes, tum densis consita dumis
Tesqua colunt: non illa imbri, non peruia vento.
Hîc, quoties tristes obducunt astra tenebræ,
Atque atri impendent nimbi: micat ignibus æther:
Et multo sata culta natant humore, cauæq;
Implentur subitò pluuia exundante lacunæ:
Scilicet & valida molitus fulmina dextra
Iupiter horrentes fremitus, & murmura concit:
Abruptosq; ruens densis è nubibus imbres
Intorquet, sæuamq; omni ciet aere pugnam
Ventorum, & duras violento turbine quercus
Eruit; exuperantq; altas dum flumina ripas,
Atque improuisis torrentibus aucta feruntur,
Arduus immanes deuoluit in æquora montes,
Securi mansêre sui. neque, nubila lætus
Cum pepulit Boreas, totusq; inclaruit aer,

Aprici radios vnquam spreuere calentes.
Sed, simul ac pulcher terris affulsit Apollo,
Exponunt tepido rorantia corpora Soli:
Reficiuntq. suos neruis torpentibus artus.
Interea, cùm iam curuus iuga soluit arator,
Et repetunt noctu fessi præsepia tauri:
Exortúmue iubar, lucisq. aurora propinquæ
Nuncia, & in tenera ros iucundissimus herba
Euocat in saltus virides armenta, gregesq.;
Decerpunt læti turgentia gramina campi:
Et culmos segetum, & fibras tellure repostas
Herbarum, & lento morsus in cortice figunt
Arboris: atque vdos attondent vndiq; libros:
Nec parcunt strato pomorum, aut glandis aceruo,
Aut viciæ, aut milio, aut proceræ frondibus vlmi.
Praecipuè gratae syluestria gramina menthae,
Quaeq. amant riguas inculta sisymbria valles,
Et vaga serpylla, & pulei ignobile gramen
Perquirunt: plenaq. herbis redolentibus aluo
Praecipiti cursu iuuenesq., canesq. lacessunt.
Laeta tamen vacuo quoties sua pascua ventre,
Aut pleno repetunt secreta cubilia, certum
Vna, eademq. via peragunt iter: atque ita nusquam
Libera consueto vestigia tramite flectunt.
Quamuis multiplices (seu sint prope pabula, seu sint
Inde procul latebrae quibus incessêre,) requirunt
Maeandros, cursusq. suos, crebrosq. recursus:

Inq.

Inq. orbem, flexumq. viam, quam nulla genista
Occupat, & nullus spinis paliurus acutis,
Insistunt, timidiq; cauent (is scilicet astus
Ingenij, vafræq; artes) ne forte reuulsus
Hæreat hic illic pressa ad virgulta capillus.
Obijciatq. cani notum de corpore odorem
Erranti, & trepidè gressum per cuncta ferenti,
Dum tenues mittit voces, dum mollia iactat
Crura, & odoratas redducit naribus auras.
At simul è latebra solita commouerit arte
Paruus hylax, primusq; venit latratus ad aures
(Nanque sonos quamuis tenues audire feruntur
Ipsi oculis hebetes) consurrexere, ruuntq.
Quoquò agit et pauor, et latrantum interrita turba.
Atque alij suadente fuga contendere pergunt
Rectum iter, & versi spatium decurrere montis,
Et celerem sua per vestigia flectere gressum.
Membraq; cum multo norunt defessa labore,
Successere vmbræ, & capti se protinus hosti
Dediderunt: aut gleba recens, quam nuper arator
Inuertit, non dum illa æstu concocta, latentes
Concolor & dorso, pullus & concolor armis
Tutata est alijs breuior fuga. nam simul illi
Exiluere cauo, timidi consistere suerunt
Sæpius, & rapidos tum demum extendere cursus,
Cùm crebras traxere moras, longumq; quierunt.
Nec desunt etiam, qui nusquam exire cubili

Audent, & lato vitam committere campo.
Præcipuè senos si non dum tempora menses
Vertêre, & positam in pedibus docuere salutem:
Primùm etenim fugunt bis denas vbera luces
Lactea: mox virides pastum ducuntur in agros.
Cursibus & rapidis paulatim assuescere discunt:
Venantumq; oculos variò iam fallere flexu.
Quid? qui defossa subeunt telluris cauernas,
Corporaq; obscuris abdunt occulta latebris?
Quid? qui vix tenuem iactant de corpore odorem,
Omniaq; incerto turbant vestigia passu?
Nónne vides, alios mutant vt sæpe recessus?
Inq; alias aliasq; arces fugère timentes?
Et se non vna profugi statione tuentur?
Scilicet hi canibus, nemorum quas plurimus vsus
Edocuit, multaq; insignes reddidit arte,
Cogendi in casses, multo & custode domandi.
Illum autem, arrectis qui, dum fugit, auribus astat,
Atque adeò in tergum caudam reflectit, & altè
Sustulit extremis abiens vestigia plantis,
Non secus ac subito terrore cuniculus actus,
Alterutro grauiter terram pede percutit, & se
Accelerans condit cæci in penetralibus antri,
Vix vllæ superare queant thoésue, canésue.
Nec minus, in visa qui perstitit vsq; latebra,
Ipse sui fidens animo discrimina temnit.
Ergo vbi iam tempus, latebra procul exit, & acri

Aequora lata fuga, summiq; asperrima montis
Saxa legit. cessere canes: ipsiq; sequentum
Vix acie possunt oculi seruare ruentem,
Tranantemq; lacus, & magni flumina Amani.
Ipsæ autem inuitæ patrijs è finibus actæ
Decedunt: sociumq; sui si forte cubilis,
Et teneros secum natos habuere parentes,
Ceu cùm concordi tutatur mœnia dextra,
Et fugat Ausonia Cimbrum Romanus ab alta,
Linquentem steriles q; agros, gelidasq; paludes,
Et profugum sedes, alienaq; regna petentem,
Defendunt multa redolentia pascua thymbra:
Quemq; prius tenuere locum virtute tuentes;
Inde alios lepores facto procul agmine pellunt.
Ac, nisi crudelem sæua iam cæde tyrannum
Sternis humi, & multa placas cane prouidus agros,
Mox tecum iratus latebras damnabis inanes,
Sæuus & immeritæ iactans conuicia valli,
Aut visco, aut curuo piscoso in fluminis alueo
Pectoris ingentes curas solaberis hamo.
Ergo omnes exerce artes, catuloq; sagaci
Venare assiduè, & dominos occide superbos.
Accedent alijs tum protinus aduenæ ab oris,
Et plenæ vndabunt multa iam prole cauernæ.
Iam verò scopulos si quisquã emensus, & vndas
Icarij quà læua patent maris æquora, nauemq;
Inflectens dextra Phrygias aduenerit oras,

Forsitan alipedes agitare iuuabit onagros:
Nequando ignotæ deceptus imagine formæ
Erret, & ingratos referens ad limina gressus
Esse putet veterum mendacia dedita vulgo:
Protinus hæc animo memori mandata recondat
Signa, neque ingenij mores contemnat agrestis.
Ac primum, seu tu Libyæ deserta peragras,
Seu tractus Asiæ, diuortia quærere aquarum
Impiger, & rupes altas lustrare memento:
Vnde fluens Lyciam media disterminat vnda
Xanthus, & igniuomæ propior videt ora Chimæræ.
Illic decerpunt læti sua gramina, & illic
Vnà omnes sumunt liquidos è fontibus haustus,
Interdumq; etiam, dum sæua Canicula terras
Exurit, tenuisq; amnes vix flumine manant.
Ore omnes versi in Boream, frigentibus auris,
Siue sitim, siue illi æstum, sedare feruntur,
At sonitu ingenti putrem quatit vngula campum,
Cornea venantem quoties fugere, suisq;
Temporibus stant longæ aures: tum corpore ceruos
Exuperant: nec lana nitet non alba colore
Mixta nigro, ceu cum nubes densentur opacæ,
Et totum eripiunt oculis cælumq;, diemq;:
Nigraq; per medios decurrit tænia lumbos:
Linea quam clunes tractim comitatur ad imos,
Vtraq; distinguens niueo sua tergora ductu.
Præterea non vlla magis consumitur æstu

Pau-

Paulatim, & magni stimulis agitatur amoris
Bellua, nec quicum totidem socientur amicae.
Illarum nam manè simul, seu pascua laeta,
Seu fontes, riuosq; adeunt, vel ad ipsa reuertunt
Antra sub obscurum noctis, longo ordine, turmam
Quisque suam ducens. Vnus regit arbiter agmen
A tergo, & noctu septo concludit eodem.
Obseruatq; miser grauidae quo tempore matres
Decumbunt, foetusq; edunt in luminis oras,
Sedula non aliter quàm, cùm parientibus astat
Obstetrix, teneramq; auidis prolem excipit vlnis:
Sic ille obtutu assiduè defixus in vno
Assidet: atque, vtero si fœmina prodijt infans,
Accurrit mulcens, & corpus amabile lingua
Fingit, & informem iam spe malesanus amicam
Praecipit amplectens, atque oscula dulcia libat.
At, si forte marem labentem aspexit ab aluo,
Irarum ingentes voluens in pectore fluctus
Aestuat, atque omnem morsu spem prolis ademit:
Et multo auellens genitalia vulnere fœdat.
At genitrix miserata sui sua viscera partus
Mœret: & ingenti complet nemus omne querela:
Numinaq; accusans tardam Iouis increpat iram.
Ille tamen precibus nunquam placabilis vllis
Saeuit: & os atrox cognato sanguine turpat.
Nec verò inuidia solae inflammantur inani
Quadrupedes, verum iste metus genus omne ferarũ

Exagitat, sæuoq; homines exterret asilo.
Scilicet heu nimium felix humana propago
Visa Deis, procul hinc nobis si dira fuisset
Acta lues, limenq; modò insedisset Auerni:
Nec nostras vnquam diris infecta venenis
Turbaret mentes: animosq; aggressa quietos
Inficeret misera mortalia pectora tabe.
Et potuit satis esse tamen, quòd debita morti
Corpora sortiti luimus delicta Promethei
Impia, in æternam claudentes lumina noctem.
Quantos illa trahens Stygijs aduexit ab oris,
Et secum luctus æternum extendit in æuum.
Non pestis, non ira Deûm sese extulit vnquam
Tetrior, aut æquè est hominum populata medullas.
Nanque vbi subrepens vestigia fixit: & illi
Omnia sunt macies, sunt omnia luridus horror,
Sunt tenebræ, & tristis lethi pallentis imago.
Hæc olim Aegidem furijs immanibus egit
Præcipitem nati respergere sanguine littus:
Insontis nati patrem, & nil tale merentis:
Vt face succensus sæua feralis Erinys
Discerpi tandem optarit miserabile corpus.
Ipse igitur votiq; reus, precibusq; potitus
Fœdari infelix passim sua viscera vidit:
Tristia nec potuit crudeli auertere visu,
Ne sua tam duros spectarent lumina casus.
Immò vsque immotis oculis immotus in ipsa

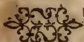
Cæde manens, lætus currumq; , rotasq; sonantes
Vidit, & effuso vepres rorare cerebro.
Nec tu ideò sceleris fugisti innoxia tanti
Sæua parens laqueo ceruicem innexa tenaci:
Sed misera ante diem, medioq; in limine vitæ
Ingentes subitò pœnas extincta dedisti
Cecropidûm complens infando mœnia luctu.
Iam verò nostro quis tam semotus ab orbe est,
Dira Thyesteæ qui non opprobria mensæ
(Nanque ea tum dira Sol execratus ab Vrbe
Auertit celeres flexo temone iugales)
Nouerit, atque epulas? olim quas improba Procne,
Procne olim scelerata viro quæ dona parauit?
Quosq; suas tinguens infelix sanguine fauces
Ipse pater Tereus in viscera condidit artus?
Quid dicam, absumpto quæ quondã fratre secuta est
Aesonidem? spreuitq; senem malefida parentem?
Et patrias magico violauit carmine leges?
Nonne vides pueris, mater quos ipsa crearat,
Infelix mater pueris vt guttura ferro
Hausit, & in miseræ genialia fulcra puellæ
Iniecit flammas, magnumq; est vlta dolorem?
O, fortunatos nimium, quos nullius vnquam
Vicit amor: mentem nec cura occulta perêdit:
Inuida quæ sæuo lacerans præcordia morsu,
Venantẽ haud patitur nemorũ meminisse, canumq;.
Scilicet atq; animum somno iam torquet adempto:

Iam tenuat turpi squallentia corpora morbo.
Ergo omnes odit, quos antè educere semper,
Ipse suos comites secum in nemora alta solebat.
Nec dolet, interrupta situ quòd retia inerti,
Atque exesa iacent scabra rubigine tela:
Verùm acri semota metu mens anxia, & ira
Soluit in aeternum tabentia lumina fletum:
Cunctaq; tranquillae perturbat gaudia vitae.

PETRI ANGELII BARGAEI CYNEGETICON

Liber Quartus.

ED iam syluarum reliquos dicamus alumnos,
Pierides, Gangisq; iuuet prope fluminis vndam,
Mollis vbi suaues non vno è semine odores
Halat humus, mecum gelida considere ripa.
Huc ades, ô, nostrumq; iuues inuicte laborem:
Si licet hanc etiam syluis impendere curam,
Et potes intactos sumpta lustrare pharetra,
Quà felix Libye, quàq; explicat India saltus
Laeta suos: quà se summis ex Alpibus amnes
Deuoluũt Rhodanusq;, Padusq;, et Rhenus, et Ister.
Huc ades: & , paruo quae nunc spectacula Circo
COSME *damus (sic fida omnes tecum exigat annos*
Magnorum antiquus, coniux tua, sanguis Iberûm:

Sic proles generosa patrem virtutibus æquet;
Et superet lætis rerum successibus) ipse
Ipse tuo aspectu, atque oculis dignare serenis.
Hîc lusus, & amicitias, hîc prælia si qua
Committit dente infrendens genus acre ferarum,
Hîc mecum versare dolos miraberis astu.
Nec minus hirsuti venient ad pabula echini
Intereà: spinisq; ferent affixa supernis,
Quæ matura caua componant arbore poma:
Et figet duris hystrix vrgentia pennis
Ora canum, & certos tenta cute diriget ictus
Eminus: & calamos iaculabitur acer iniquos.
Tunc ego vel sumptam præacutæ cuspidis hastam,
Aut celerem adducto cornum festinus ab arcu
Conijciam, sæuumq; suis in vepribus hostem
Victor humi fundam, nec tergora dura resistent.
Pendebunt alti medio de fornice tecti
Exuuiæ, lætiq; meas ad sidera laudes
(Ni me dulcis amor, ni blanda insania ludit)
Alta ferent, nostrae vincant modò carmina Musæ
Longa vetustatis viuendo secla, nepotes.
Atque aliquis forsan tantos miratus honores
Optabitq; leuis cineri sit terra sepulto.
Felicemq. vmbram dicet, Manesq. beatos.
At magna Elysios inter volitabit imago:
Ascræumq. patrem, virides cui fronte corymbi
Pendent, & grauidas demittit pampinus vuas,
Multa

Multa colet: doctoq; assurgere laeta MARONI,
Secretos tacito venerabitur ore recessus,
Quos tenet, et solus cum magno seruat HOMERO.
Inde procul gressum sistens sedemq., locumq.,
Et cœtum inuiset vatum contenta piorum.
Occurrent, mecumq. ibunt tum protinus omnes
Fortunatae animae, nec dedignabitur vllus
Alloquium: seu magnus erit Sebethidos vndae
Incola: seu medio qui natus in aequore quondam
Benaci festam celebrauit arundine lucem.
Non crinem aureolum seruans sibi pignus amoris
COTTA, *nec in tenera nimium deceptus Hyella,*
Dum dolet effusis hostes discurrere campis,
Et Latias mœstus deflet NAVGERIVS *oras,*
Congressum aufugient nostrum. quin agmine facto
Attica Flaminius numeris expressa latinis
Effigies: citharaeq; bonus percurrere chordas
CASA *aderunt, diuûmq; pio qui carmine laudes*
VIDA *canit; Quiq. Aonijs gratissimus antris*
Maxima virginei celebrat miracula partus:
Tum Musas summis è verticibus Parnassi
Voce vocans trahit aequoreas ad littoris vndas.
Ipse etiam medica insignis FRASTORIVS *arte*
Adueniet: plenoq; meus mihi VARCHIVS *ore*
Ingenti bisorem cantum dabit vnus, & ipsas
Accliui recubans in gramine contrahet horas.
Si quis odorati medijs in vallibus Indi,

Aut vbi inaccessus tellus Maurusia syluas
Densat, & horrenti virides tegit ilice saltus,
Immanemq; feram, & vasta se mole mouentem
Aspiciat, cui iuncta humeris non ardua ceruix
Prominet, & latis ad tempora deijcit aures:
Cuiq; oculi ingentes, at non pro corpore: & ipsa
Ad terram in multos naris demittitur vsus,
Longa quidem, et quoquo versum sic tortilis, vt se
Complicet, & stipulas, ceu si manus esset, inanes
Seligat, & veteres sternat radicitus ornos
Interdũ, et grandem tanquã tubus euomat vndam.
Illam adeò quicunq; videns nouus aduena secum
Miratur, rerum ignarus, gemmosq; supernis
Prospicit è malis dentes, ceu cornua denos
Longa pedes, fluere ad terram, mox leniter in se
Reflecti, & diros mucrones tendere in hostem,
Esse feram sciat is, Graio quæ nomina dicta
Est elephas, monstrum Indorum admirabile gentis,
Indorum, quos exoriens Sol aspicit, & quos
Verberat è medio radijs feruentibus axe.
Horum alij summos saltus, & inhospita tauri
Saxa colunt, suetiq; hyemes, & frigora ferre,
Nec mores mutare suos didicere, nec vllam
Aut seruare fidem, aut blandis parêre magistris.
Mens eadem domitis, eadem feritatis imago
Fixa manet, sæuosq; dolos in pectore versat.
Sunt alij, quos stagna iuuant, vluæq; palustres,

Et valles circumclausæ torpentibus vndis.
Scilicet his amens nimis, & mutabile in horas
Ingenium: tum liuentes rubigine dentes
Non manus artificis, non raræ lamina ferræ
Perpolit: aut vllos ducit suus ignis ad vsus.
Anteeunt cunctis, campos quicunque patentes
Depascunt, dulcesq; vndas, & flumina potant
Indorum, & cursu celeres lata æquora verrunt:
Quæ pater Oceanus dubijs anfractibus ambit,
Illustriq; suo propior souet ore Canopus.
Illic (vt perhibent) fruges bis parturit annus,
Bis poma, & flores gemino bis vere leguntur.
Brumaq; seu Cancro, siue ingruit è Capricorno,
Nulla ex arboribus dependet stiria, nullæ.
Frigore concretæ sistunt vaga flumina crustæ.
Vsque adeò paribus tempus discriminat oris,
Summaq; temperies æquat frigusq;, caloremq;.
Inde hominum (nec vana fides) procera feruntur
Corpora natorum senas assurgere in vlnas:
Tercentumq; hyemes, tercentum ex ordine totas
Exigere æstates nullis obnoxia morbis.
Ergo elephas, seu bella tibi ludicra parantur,
Siue hostem sequeris sumptis iam comminus armis,
Depastus latè campos, quos irrigat Indus
Diues, & ingenti fœcundat flumine Ganges,
Sustentans humeris turrim feret arduus altam:
Quam iuuenes armis, primaq; ætate nitentes

Quindeni insistunt, ac desuper omnia fundunt
Telorum genera, & complent lata arua sagittis.
Ille autem huc illuc rapidus vasto impete fertur:
Et pedibus miseras proculcat in agmine turbas.
Ceu quondam in syluas demissus montibus amnis,
Immensaq. auctus pluuia, niuibusq. liquatis,
Quem neque iam ripae capiunt, neq; saxa moratur
Vlla, neq; obiecto surgentes aggere moles.
Aut, cum sublimi Boreae de vertice praeceps
Fulmen agens nimbum saeuos ruit aethere ventos,
Arboribus latè stragem, pecoriq. ferentes.
Ingens ipsa quidem, cui nec contenderit vlla
Bellua, nec sese tam vasto corpore iactet
Vlla parem: quippe in summo si culmine montis
Constitit, atque ipsis humeros aequauerit astris,
Miramur rerum ignari, ceu Pelion Ossae
Impositum, & toto nutantem vertice Olympum.
Cumq; ipse immani membrorum mole feratur,
Crura tamen breuia, & molli vix commoda flexu
Promouet incedens, & gressibus ambulat aequis.
Lapsus humi si forte iacet, pedibusq. supinis
Calcitrat, immanes tandem vix subleuat artus.
Idcirco, tenebras cùm Luna inducit opacas,
Astraq; consurgunt tenues suadentia somnos,
Prostratus medijs nunquam requiescit in agris:
Verùm humeros truncis, riparumq; aggere fultus
Sustinet, & placidam fundit per membra quietem.
Inter-

Interdumq; vnà veteri cum stipite fagi
Concidit, hesternus tales quam Maurus ad vsus,
Dum fallax obseruat iter, & lustra, parauit:
Prostratumq; dolo, & adhuc languente sopore
Deuinctum aggreditur, ferroq; obtruncat acuto.
Incedunt vna plures, atque arua Molindæ
Lata tenent, longè nec cedit ab ordine quisquam,
Siue illi teneras frondenti ex arbore plantas
Decerpunt, stratæq; legunt è termite palmæ,
Quos fœcunda suis passim tulit India fructus:
Siue iter in syluas, suspectaq; pascua tendunt.
Ac velut instructum miles digestus in agmen,
Nescius an latebris insederit acer Hiberus,
Gallus an aduersos inimico Marte lacessat,
Ingreditur, non vsquã aciem, non castra relinquens,
Sed signum obseruans oculis, atque auribus astat.
Quod siqua humani solers vestigia gressus
Deprendit, cui totum agmen parere iubetur,
Hæret, & extemplo venientibus ordine monstrat.
Quicquid id est, partesq; metu perculsus in omnes
Vertitur, & latebras oculis perlustrat iniquas:
Irarumq; acres stimulos in pectore sentit.
Tum verò iuuenum mentem scrutatus, & vnà
Insidijs hominum veritus loca densa parandis,
Circumagit prudens, vnde antè adduxerat agmen.
Callidus ast Afer platano contectus, & vmbra,
Expectatq; tacens, ac vix sibi temperat audax,

Quin mediā inuadat conuersam in terga phalangē.
Expectat tamen, &, totus cùm transit ordo,
Occupat extremi demissus ab arbore clunes:
Comprenditq; manu caudam, dextraq; securim
Molitus validam soluit, deiecta ruentis
Genua feræ, gemit illa cadens: & sæpe superbum
Latronem affligit vastæ sub pondere molis:
Ni citus exiliat, seq; in loca tuta receptet.
Sunt etiam qui lethales intendere neruos
Consuêrunt, mollemq; aluum penetrare sagittis.
Nanque humeros, totumq; cutis tegit aspera tergū,
Vix gladijs hominum, vix vlli peruia telo.
Ast alijs fossa medijs in montibus ingens
Cingitur ingenti, consertisq; area ramis,
Cumq; adeò sæui stimulis agitantur amoris,
In medioq; elephas pernoctat fœmina septo:
Continuò, nanque ipse aditus patet amplus, amantes
Excipit incautos, demissæq. obice portæ,
Seu ponte euerso, fossæ qua iunxerat oras,
Concludit lætus densa insidiator ab orno.
Inde omnes macie postquàm tenuauit: iniquis
Prosequitur miseros flagris, & verbere sæuus.
Tum demum victi flectunt genua ægra labantes,
Longaq. septenæ passi ieiunia lucis,
Abyciunt acres animos, tergoq. tacentes
Sessorem accipiunt, nec iam parêre recusant
Imperio, paulatim herbis, cannisq. refecti,
Quin

Quin etiam, quos ante nimis timuere, nimisq.
Odere insensi, posita feritate benignos
Protinus ingenti dominos venerantur amore.
Nocte tamen sola, saeui cùm forte magistri
Imperitant captis, insuetaq. colla catenis
Vrunt, & multis dissoluunt corpora plagis:
Triste gemunt, flentesq. oculis sua fata queruntur.
Atq; hinc Graiorum seclo cum falsa per orbem
Relligio, & fuso colerentur sanguine passim
Numina vana Deûm, visa est cœlestis origo
Illorum, & nostris prudentia proxima rebus.
Quandoquidem nutusq; omnes & verba loquentum
Obseruant: iussiq. ratem deducere in æquor,
Intendunt funes, & stuppea vincula collo:
Nutantemq. regunt, & iusto pondere librant.
Tractant arma manu: tum, quæ didicêre silenti
Et repetunt nocte, & stabulis meditantur in altis.
Atque inter mensas persæpe, & pocula longo
Ordine discumbunt fidibusq., & carmine gaudent,
Et furtum antiqui memores odere Promethei.
Ac, postquam pura senior circuntulit vnda,
Lustrauitq. pius cunctos ab origine natos,
Clara renascentis venerantur cornua Phœbes.
Si quem etiã nemore in medio sine honore iacentem
Vidêre, indignum miserati funus amici
Iniiciunt terram: fractisq. ex arbore ramis
Ilicet accumulant, dicuntq. nouissima verba.

Hæc studia, hos mores proprios mortalibus olim
Natura, & rerum melior Deus addidit auctor,
Cùm scelera, & cædes nondum perpessa nefandas
Astræam vidit tellus nemora alta colentem.
Tempore quo primùm (si vera est fama) feruntur
Odisse impuros animis, & moribus apros.
Nam neq; diuorum metuens minus vlla, neq; altis
Tetrior incessit syluis fera: quæ sua norit
Arma magis: certoq; hostem quæ certior ictu
Fundat humi, & validos latrantum dissipet artus.
Inde aliquis quoties dentes violentus in hostem
Dirigit, vtque duos enses rotat acer, apertum
Vna, eademq; femur, ventremq;, & pectora plaga
Haurit, & in partes medium discriminat æquas.
Quin etiam (memini) suffossa protinus aluo,
Et crurum molli cæsis in poplite neruis,
Fortis equus media cecidit resupinus in acta.
Cælumq; ærato dum verberat vngula cornu,
Heu miser vndanti vitam cum sanguine fudit.
Continuò hæc illi suêrunt imponere dentes
Vulnera, quos rostri pars hinc ostentat, & illinc
Inferior, geminas veluti si proferat harpes:
Vtraque quarum acie, & mucrone horrescat acuto.
Nam qui se proni mittunt è parte superna
Aduersos, vsum præstant modò cotis: & illos
Exacuunt, belloq; parant, & fortibus ausis:
Ipsi hebetes prorsus: frustraq; ad prælia nati:

Hinc igitur quoties densis in vallibus instat
Turba canum, cogitq́; suis exire latebris
Excitum strepitu, & magnis latratibus aprum,
Confidens animo, & membrorum robore multo
Incursumq́; manet, strepitumq́; interritus omnem
Venantum, frendetq́; ferox: tum tergus inhorret:
Et certæ addicit morti, quoscunque ferentes
Contrà tela videt, rictuq́; extrema minantes,
Oreq́;, nõ secus atq; vndans circum vndiq; aënum,
Virgea suggeritur magno cui flamma sonore,
Spumam agit; & limo costas ad prælia durat:
Vulneraq́; obducens, media quæ plurima sylua
Accepit, non ille iras, non ille superbos
Demittitq́; animos, & sæua pericula vitat
Ignauus. neque enim cursu, pedibusq́; salutem
Quærit, & hostiles fugiendo euadere terras:
Sed ruit in medias hominumq́;, canumq́; cohortes
Vltor atrox, certusq. mori, quem ceperat vnum
Ante locum, tutatur habens, neque deserit vsquam.
Hic tamen, ingentis spatia est si libera campi
Nactus, & à nullo callesq., aditusq. viarum
Repperit obsessos, specula digressus ab alta,
Vnde prius patulis venientes naribus auras,
Et voces, strepitusq. tacens captauerat omnes,
Longè abit: & densi certus petit auia montis.
Tum verò, quanquam iuuenum vis ingruat ingens;
Pergit iter semel inceptum, directaq. nusquam,

Ni pugnæ remoretur amor, vestigia flectit.
Sin autem circum videat nemus omne coronâ
Vrgeri, & multo syluas custode teneri,
Continuò celeres ad nota cubilia gressus
Impauidus recipit, seq. ad sua tecta reducit,
Tecta, procellosis quæ nec quatiuntur ab Euris
Nec radijs vsquam Solis tanguntur acutis.
Strata iacent folijs, culmorumq. aggere denso,
Et nullis intus pluuijs penetrata madescunt.
Hæc vel inaccessi seruant occulta Lycæi
Antra, vel horrendis nemorum loca densa latebris,
Munitæ arboribus sedes, & rupibus altis:
Difficilesq. aditu valles: imæq. paludes:
Quas vepres, iunciq. tenent, quas vndiq; cannæ
Impediunt, fidaq. suem tutantur in arce.
Illinc, cùm medias nox intempesta tenebras
Concedens luci nostro procul orbe fugauit,
Exit: & aut virides latè populatur aristas:
Aut pingues fœtus siliquarum, aut vitibus almis
Dat stragem ingentem, atque hortis absumit apertis
Plurima, quæ fœta malus tulit arbore poma.
Nare sagax etiam glandem sectatur opimam:
Et pruna, & densæ depascitur arbuta sepis.
Lustra tamen repetit semper, notasq; latebras;
Ni prius exoriens tenebras sol depulit aureus,
Atque agros radijs simul, & nemora alta retexit.
Deprensus nám sæpe die sese abdit in ipsis

Aut

Aut segetum sulcis, aut læto in gramine prati;
Occultusq; latet donec redeuntibus astris
Agricolas latis exegit vesperus aruis.
Præterea fruges cùm iam nix multa peremit:
Et glacie Pindus, glacie riget horridus Hæmus,
Aut filicum fibras rostro rimatur obunco:
Aut lentos ruit asparagos: aut grandia campis
Tubera persequitur multa circundata terra:
Et fossas curuo sollers agit ore profundas.
Percitus in furias Veneris tum fertur, & ignes,
Lætaq; vesana torrentur pectora flamma:
Exerit aurata cùm brachia nexa catena
Andromede: sæuaq; oriens fugit ora Medusæ,
Et comprensa suis non antè incendia sedat
Oßibus: & curas liber dimittit inanes,
Quàm pedibus cælo toto Iouis armiger vncis
Occidit, & velox Nerei subit æquora delphin.
Interea fœta non vnquam à coniuge solus
Secedit: sed manè simul, sed vespere gressum
Fert miser aßiduè, & specubus pernoctat in iisdem,
Exhaustus donec cecidit calor omnis, & vnà
Subsedit duris iam flamma extincta medullis,
Tum verò nemorum solis in saltibus illum
Pascentem huc illuc, perq; antra incerta vagantem
Inuersa surgens irrorat Aquarius vrna.
At grauidæ partus edunt tum denique matres
Innumeros, Aries renouat cùm candidus annum:

Seminaq. in lucem rerum uocat imbriferum uer.
Continuò fœtam nati sectantur, & ore
Vbera iucundo siccant manantia lacte.
Illa suos tutatur, & ad sata proxima secum
Ducit agens, donec geminis vertentibus annis
Tertius in dias aperitur luminis oras
Martius: incipiuntq; pares decrescere noctes.
Tum primum insueti tenero sub pectore amoris
Vertuntur stimuli, & iam nubilis appetit ætas,
Et nouus in Venerem subigens autumnus amantes.
Bis denas viuunt hiemes. hos Iupiter annos,
Hæc ollis longæ concessit tempora vitæ.
At genus infidum nunquam spatia ista dierum
Emensi videre lupi. vix audijt vllus,
Tertia cùm festi celebrantur Olympia ludi.
Quanquã incredibili membrorũ robore, quanquam
Ore valet, ceruice valet, valet acer ab armis:
Quippe quibus sublatam altè fert improbus agnam,
Pastoremq; simul cursu præteruolat, & se
Abdit in horrentes nemorum tutissimus vmbras.
Ni ferus ore Lacon, milloq; armatus acuto
Ilicet exiliens notæ diuortia syluæ
Occupet, & recto fugientem tramite sistat.
Siue acres equitis fodiens calcaribus armos
Acceleret iuuenis, prædamq; ex ore cruentam
Auferat, & diro confectam vulnere seruet.
Ipse autem in lucos, vbi densior vndique ramos
Implicat

Implicat inter se, cæcumq; iter obsidet ilex,
Auolat, & , mater si quam expectantibus escam
Attulerat natis, ex ore exculpit , & atram
Ingluuiem, ventrisq; explens immane baratrum,
Tenuia tum multo distendit corpora pingui.
Ast illi cessêre metu, pauidamq; parentem
Complexi retinent. tum, quæ post deinde supersunt
Relliquiæ, mandenda pater quæ frusta reliquit
Iam satur, exhausti condunt in viscera ventris,
Quo-vpote, sedantes longæ ieiunia noctis.
At vero genitrix morum sat conscia, manè
Quum redit è pastu, cæsæq; auulsa reportat
Membra bouis, latebramq; omnẽ, fidumq; recessum
Explorans oculis prædam occulit. inde procul se
Collocat in specula, & venatum obseruat euntem,
Aut vbi non vnquam riuo Iouis arbor easdem
Suppeditat quercus medijs in vallibus vmbras,
Sola manens puro fluidum lauit amne cruorem:
Donec odos omnis, saturo qui forte palato
Hæserat, humentes cecidit dilapsus in auras,
Atque impressa sui vestigia nulla reliquit.
Nanque vbi dira fames , rabiesq; exegit edendi,
Obuius attrectat redeuntem , & plurima iungit
Oscula fragrantis lambens ieiunus amicæ:
Sæpeq; deprendit sociæ furtumq; dolumq; .
Dentibus hinc frendens, & iniquo vulnere cogit
Improbus effari raptæ quo viscera prædæ

Deposuit semesa loco, qua texit in umbra.
Præterea vires si quando, & robora inermem
Defecere senem, nec iam genera vlla ferarum
Aut cursu superare, aut sistere dentibus audet,
Aggressus pueros, vt læto in gramine campi
Corpora perfundunt suaui deuincta sopore
Inualidi, caræq; etiam nutricis egentes,
Comprensos iugulat, fœdamq; recondit in aluum
Tota venenato pallentia viscera morsu.
Scilicet ante omnes, quoscuq; aut Mænalus ingens,
Aut Tmarus, aut Rhodope, aut nubifer educat Hæmus,
Ille inhians hominum sæuire in corpora sueuit
(Iupiter hanc & si mentem dedit omnibus vnam
Dira Lycaoniæ fugiens opprobria mensæ)
Cui quondam extremo confectus in agmine Rhœtus
Seu morbo immiti, seu fulmine tardus iniquo,
Fistula quod media disclusit aenea flamma,
Arentes tepido madefecit sanguine fauces.
Aut obscœna putri satiauit guttura tabo,
Gallia cùm Tuscos fugit deuicta maniplos,
Et mœsta innumeros cæsorum vidit aceruos.
Non me tum gelidi summa sub rupe Lycæi
Præterlabentum tenuit leue murmur aquarum:
Aut sopor oppressum patulæ sub tegmine fagi
Vinxit, & in seras redeuntem distulit horas.
Nam quanquam obscuræ per amica silentia lunæ
Tutiùs

Tutiùs incedant, caulisq; patentibus antè
Omne pecus iugulent, quàm quicquã in viscera condant,
Interdum (nanque ingluuij ieiunia cogunt)
Egressi, medium cùm sol tenet altus Olympum,
Rura adeunt, sæuiq; agris grassantur apertis.
Contemptisq; ouibus pastorem inuadere inermem
Haud dubitant: ah, tela tibi ne læua dextra,
Ah, tibi ne solidum nodis, atque ære verutum
Excutiant. iuga solue canum, solue ora Laconum:
Addentesq; gradus, & lumine sæua micantes
Exige, iamq; illi quà proxima mœnia pagus
Contrahit, aut vbi iuniperos Maeander odoras,
Lethalesq; ictu calamos, tenuesq. genistas
Irrigat, huc timidi cursu fugêre, luuntq;
Tum demum meritas scelerato corpore pœnas.
Illum adeò placuisse lupis mirabere morem.
Quòd nec grandaeua spernunt aetate parentes:
Nec, sibi quem socium semel adiunxere relinquunt
Immemores. nanque & si abeunt diuersa petentes
Lustra, tamen feri ternos post denique soles
Ad sua se referunt: nisi eadem nocte iugales
Excipiant lecti, dulcesq. in valle latebrae.
Interea non vlla tamen mora ducitur vsquam:
Sicubi constiterint iugulatae ad membra capellae.
Praecipuè quoties saeui timuere latronis
Insidias, sanieq. vepres, & gramina rorant.
Aetas Lucinam, iustosq. pati Hymenaeos

Incipit, exactis rediit cum mensibus annus
Alter, & enati creuerunt vndique dentes.
Ipsi igitur, primum verni quo tempore piscis
Sidus habet, Zephyriq; nouas sol suscitat auras,
In Venerem proni curas, animosq; resoluunt.
Non illis quisquam puros è fonte liquores
Epotus, catulosq; suum venatus obesos,
Viscera placauit rabidus ieiuna diebus.
Luce palàm, tenebrisq; omnes comitantur amicam,
Atque omni obsequio miseri, curaq. supremos
Pro se quisque sui testantur pectoris æstus.
Tunc illa, vt secum cupidos multumq.; diuq.
Traxit, & illecebris, & spe malefida maritos,
Signa locat, somnoq. cubans indulget inerti.
Nec minus irriguam fundunt per dura quietem
Membra proci, ponuntq. graui deuincta sopore,
Siue dies aciem, seu sera crepuscula sistant.
Excita fallaci somno lupa quem videt atra
Squallentem macie, & turpi pallore trementem,
Et scabrum illuuie, & setis horrentibus hirtum,
Ponè subit, summamq. manu scabit improba terrã,
Compressamq. animam trepido iam continet ore,
Iam metuit reliquos ne suscitet aura maritos.
Ipse autem tali vix tandem expergitus astu,
Vnà lætus abit quascunque uocatur in oras,
Et latebris densas, & iniquo lumine opacas,
Perfruiturq. suæ complexibus unus amicæ.

Interea

Interea socij sensit cùm furta, dolosq;
Mœsta cohors, animi magno ruit acta dolore
Omnis, & in mortem miseri coniurat amantis.
Deprensumq; simul, vinclisq; tenacibus aptum
(Nam validis ambo Veneris compagibus hærent,
Atque in diuersas tendunt discedere partes:
Non secus atque canes, quos mutua sæpe voluptas
Vinxit, & in triuijs dulces coniunxit amores,)
Aggrediuntur: & vnanimi fœdata procûm vi
Membra trahunt. illi magno sua gaudia constant:
Persimiles his esse ferunt, quas Afer hyænas
Nominat: occultas species vbi pectoris artes,
Atq; artus membrorum æquato in corpore eosdem;
Eosdem etiam dentes serræ eue, aut pectinis instar,
Atque illud, quo quisq; marem se nouit; & ambos
Importuna suis vigiles nox exigit antris.
Hunc nimirum homines, inimicaq; rura timentem,
Ipsam autem claro cæcam sub lumine solis.
Hoc aiunt distare tamen, quòd, tergora quanquam
Vndique spectentur simili perfusa colore,
Est iuba, quæ dorsum tamen occupet aspera villis.
Sunt & cæruleæ, quæ ventrem, & tergora zonæ
Distinguunt, summosq; pilus qui contegat armos
Hirsutus, setæq; imo sub ventre rigentes.
Spina horret, colloq; humeros ita iungit, vt vsquam
Directam nequeat ceruicem inflectere, ni se
Circum agat, totosq; volubilis explicet armos.

Quin etiam ingenio multò quàm fœmina, mas est
Simplicior, veteriq; minus (ceu fertur) ab astu
Prouidus, & captu facilis magis: ast ea multa
Arte latens cauet insidias tutissima, nec se
Obseruare sinit, gressus quò sæpe receptet;
Quē sternat cubitura locū, quódq; incolat antrum.
Nec minus hæc noctu, prædatum egressa sepulcris
Eruit, & diram defossa cadauera in aluum
Condit atrox, sanieq; putres depascitur artus.
Atq; ideò stabulis si quando inuenit in altis
Pastorem somno implicitum, quem plurima circum
Turba tacet, dextra nares compressit: at illi
Torpescunt subitò resoluti in corpore sensus.
Quin eadem, dextra quoties à parte recepta est,
Excutit arma manu venanti, ipsumq; trementem,
Torpentemq; gelu, &, quod vix est credere, nulla
Corporea vi sternit humi, solaq; labantem
Fundit, & insolito deuinctum horrore trucidat:
Illa ex parte fuga tanta vi dextera pollet.
Ergo agè, & ancipitem quoties committere pugnam
Ipsa parat, celeriq; pedum volat improba cursu,
Excipe, & à læua quamprimum inuade ruentem.
Verùm, si qua fides magicis est artibus, antè
Nectere septenis propera tua cingula nodis,
Septenis nodis innectere perge flagella;
Atque illum, quo ferris, equum: nam luditur omnis
Hac ope, seu magica est, seu vis occulta, latensq;:

Vt neque difficilis tum ſit, neque noxia captu.
Idcirco fraudisq; ſuæ ſat conſcia, & aſtus
Nocte petit caulas, voceſq; imitata virorum
Euocat ipſa canes, vmbriſq; horrentibus omnem
Compeſcens latratum, artus torpedine ſoluit:
Atque ita comprenſos ieiuna in viſcera condit.
Has inter ſpecies alia enumerare luporum,
Et genera, & formas, & ſingula nomina poſſis;
Si iuuat hæc etiam numeris concludere noſtris,
Et libet anguſtum fruſtra conſumere tempus.
Nanque alios cautes, & inhoſpita ſaxa Lycæi
Hoſpitio accipiunt: alios campeſtria latè
Delectant ſpatia, atque occultæ in valle latebræ.
Diſcernunt multos vario fucata colore
Tergora: diſcernunt maiora, minoraue longè
Corpora, & haud vna ſplendentia lumina flamma.
Omnibus aſt vnus ſenſus: mens omnibus vna eſt,
Sternere cæde greges, & ſanguine tingere fauces.
His tamen ingenio vulpes anteire ſagaci
Dicitur, & fraudes componere doctior omnes.
At quoniam frigent effœto in corpore vires:
Illa quidem clauſo non inſidiatur ouili:
Denſaq; nec teneris tondentibus arua capellis:
Sed ruri importuna lues, plenæq; cohorti
Defoſſa haud longè ſecreta cubilia terra
Ponit, vbi horrenti ſurgunt ſpineta corona,
Aut vbi inacceſſæ tendunt ad ſidera rupes.

Hic specus, hic latebras, hic obscuros labyrinthos
Tuta colit, septemq; aditus penetralibus addit:
Fallat vt incautum dubijs anfractibus hostem.
Interdum occultos summo iam vere recessus
Accolit, obscura quos vinea contegit vmbra.
Atque hinc ingentes cecidere vt montibus vmbræ,
Et nox inuectis operit lata arua quadrigis,
Egressa altilibus ventrem saturauit obesis,
Cunctaq; siccauit lambens mulctralia lingua.
Est tamen, insidijs lepores quæ captet inermes,
Et pingues anates, &, quas transmisit habendas
Phasis aues: tum tota vorax viuaria vastet.
Quin eadem sæpe exiles ieiuna locustas
Pascitur: &, putris genuit quæ plurima tellus
Monstra: olim sæuis sæuum infusura venenum
Morsibus, & longum canibus latura dolorem.
Quamuis illa pedum cursu diffisa, suisq;
Viribus ignauum non antè obuertere pectus
Audet, & infestæ latrantum opponere turbæ,
Aut spatijs latè effusi se credere campi;
Quàm dumeta fuga lustrauerit omnia; quamq;
Viderit obsessos calles, aditusq; viarum.
Nanque ea tum demum rigido se comminus ore
Defendet congressa animis, & robore dispar,
Aut timidos inter cursus extrema sub ipsa
Effugia, & iam iam certæ propè limina mortis,
Vltima fœdabit fuso vestigia ventre:

Exhalans tetrum immundo de corpore odorem:
Atque eadem tamē ardentes cum pectore flammas
Concepit, pectusq. nouo patefecit amori,
Ipsa sui aßiduè socium malesana cubilis
Quærit, & obscenis colles vlulatibus implet,
Nec sola allatrans certo requiescit in antro.
Non aliter quàm, cum rabie canis improba sæuit,
Dumq. adeò multo grauidam se pondere sentit,
Difficilis captu est. latebras nam propter amicas
Excubat: & primus quoties peruenit ad aures
Latratus, cæcum occultans sese abdit in antrum,
Et latet obscuris penitus defossa cauernis,
Atque illic postquam ternos compleuerit orbes
Luna suos, ceu fœta solet lupa, protinus edit
Informes catulos, specubusq. occultat in altis,
Quæ quondam obscuræ fodère cubilia meles.
His quoq; post totidem menses, rata tēpora par-
Nocturni fures dulcißima pignora matrum (tus,
Nascuntur fœtus. duplex genus: effera proles
Vtraque: sus illi: canis hisce simillima vultu est.
Cunctæ autem stragem infandam liuentibus vuis
Dant noctu, & ventrē pomis benè olētibus explēt.
Et plerunque tamen dapibus vescuntur eisdem
Cum vulpe, & longo pinguescunt corpora somno.
Nec uerò procul occulta deerrare latebra
Consuerunt, claræq; palàm se credere luci:
Verùm hortos subeunt cultos, et, proxima si qua est

Vinea, cùm septem ostentat nox alta triones.
Inde adeò quoniam cursus, crebrosq; recursus
Haud ineunt: subitæ cæcas obiere latebras:
Si tenuem aurarum strepitum, si pressa virenti
Præsensere canem vestigia quærere in herba.
Spelunca tamen interdum disclusa profunda,
Siue canis, seu sit toto sus aspera rostro,
Dira venenato pugnans dat vulnera dente
Plurima, & ancipiti tutatur Marte salutem
Ipsa suam; crebrisq; omnes aggressibus arcet.
Quin limbos, teretesq; plagas, & retia sæua
Dilacerat, quoties casses male-improuida in arctos
Incidit, & morsu laqueos erodit iniquos,
Hinc inde accelerans. tu duræ fragmine quercus
Comminus aggredere: & nocturnã interfice pestem.
Nunc mihi, syluestres si quis venetur echinos,
(Quanquã animo iuuenẽ præstanti, & robore firmũ
Membrorum, non vllus honos, non vlla sequatur
Gloria, dum latebras, & tuta cubilia quærit;
Atque obit imbelli non noxia prælia dextra)
Dicite Hamadryades quæ sit natura, quod illis
Ingenium, & quæ tam paruis animantibus arma.
Nanq; etiã hos veteres humanæ ad commoda vitæ
Plurima fœcundos vestigauêre per agros:
Dicite, nec tenues percurrere carmine lusus
Pœniteat. nostros olim comitabitur orsus
Gloria, & ingentes ventura in sæcula laudes.

Sunt

Sunt igitur geminæ species: quarum vtraque tergus
Vndique, quàm magnum, spinis vallatur acutis,
Atq; operit molli circum lanugine crura,
Iliaq; , & paruæ non longa volumina caudae,
Nec sua contexit densis non pectora setis,
Et caput, et mentū, collumq;, & tempora, et aures.
Tu tamen indicia haec, & certa exempla secutus,
Quo noscenda modo, disces. nanque altera rostro
Tota suem, atq; manu paruos elephantis alumnos,
Altera latrantes imitabitur ore Molossos.
Atque haec ipsa quidem pugnas persaepe cruentas
Miscet agens, & tuta suis sub vepribus hostem
Inuadit, vires animus facit. ast ea multo
Corporis inferior membris, & robore cunctos
Incursus hominum timet, aggressusq; ferarum.
Haud tamen ignorat telis quibus vndique tectus
Horrescat, vulnusq; latens imponat echinus:
Dum sua multiplici spirarum tergora nexu
Vrgere incassum teretem collectus in orbem
Sentit, & hinc illinc transfigit sentibus hydrum.
Sic quoque cùm certæ suprema pericula mortis
Impendent misero, nec spes patet vlla salutis,
Ipse suo totum sese sub tergore condit,
Et reuolutus humi longè globus hispidus arcet
Ora canum, & fuso spargit tergum omne veneno:
Fundit & horridulas, ceu sus iugulanda, querelas.
Praeterea latebras ima tellure cauatas

Effodit, inq. orno ueteri, siue ilice densa,
Intus, ubi carie, multaq. teredine truncus
Exesus uacuum specus, & stabula alta reliquit,
Prouidus insternit lectum frondentibus ulmis.
Huc gemini ducunt aditus, quorum alter in Austros,
Alter in horrentes glaciali frigore Cauros
Spectat. & hunc, acri quoties Aquilone procella
Ingruit, & magno miscentur murmure syluæ,
Illum autem, ualles cum iam pluuialibus Austris
Mollescunt, cæcasq. tepens subit aura latebras,
Occludit firmans ualido munimine postes.
Quo signo, (nanque ille aliquot plerunq; diebus
Antè fores obdit, quàm quoquam à cardine cælum
Incipiat primis aurarum horrescere flabris,)
Prædixere suis alij quid proxima ferret
Tempestas: alij pluuiásne, an frigora, an Euros,
An Zephyros sol occiduo laxaret ab orbe.
Pascuntur uerò glandes, atque arbuta paßim,
Castaneasq. nuces, atque autumnalia pruna,
Et dulces cerasos, & quos tulit uua racemos:
Pomorumq. auidi magnum populantur aceruum.
Inq. hyemem memores, & tempora dura recõdunt.
Ergò ubi lapsa iacent sua quæq; sub arbore poma:
Accedunt læti, seq. in sua terga uolutant,
Donec fixa rubis haerentia mala supremis
Exportant, implentq. penum liuentibus uuis.
Quarum acinis quoties sentes onerantur acutae,

 Per-

Periucunda sui praebent spectacula nobis:
Quippe humeros tecti sic ingrediuntur, vt ipsa
Irc putes totos auulsos vite racemos.
Ah, tibi ne cupidos sensus tum tangat habendi
Tantus amor, furem vt tentes arcere iocosum,
Atque oculos durus iucundo auertere ludo,
Eripere & natis dulcem expectantibus escam.
Illi etiam, cùm blanda furit Venus ossibus imis,
Auersi coeunt nunquam de more ferarum:
Oscula sed iungunt, cupidisq; amplexibus hærent,
Corpora corporibus pressantes, oribus ora.
In dumis quoque sæua latet, et uepribus hystrix.
Illa quidem calamis dorsum bicoloribus omne
Contegit: & duris sic ilia sentibus armat,
Vndique vt ingentem credas horrescere syluam;
Et stare immites tereti mucrone sagittas.
Has igitur, quoties in aperta pericula ventum est,
Et iaculatur, & haud dubia dat arundine vulnus:
Hostemq; emissa post se ferit improba cornu.
Eminus & volucri transuerberat ilia penna.
Ille autem veteris trunco latet abditus orni,
Aut fagi, aut tiliæ, aut annosæ stipite quercus:
Et syluam ingentem crebris latratibus implet,
Irritaq; è medijs specubus respondet imago.
Verum ingressa cauũ, quẽ rostro atq; unguibus vn-
Foderat, aspectu subitò se subtrahit omni, (cis
Et venatoris conatum eludit inanem.

Dum praeter pennas, tenerae quas mittat amicae
Ipse suæ, mœstus vacuas nil portat ad ædes.
Quæ tamen excultæ nunquam spreuere puellæ
Munera. flauum etenim sublimi à vertice crinem
Discernunt, dentesq; atra rubigine purgant.
Verùm ea, Caßiope pelago cum mergitur alto,
Quatuor hyberno latet abdita tempore menses,
Frigoris impatiens, aut molli dedita somno.
Terdenisq; vterum, ceu si foret vrsa, diebus
Fert grauida, & totidem fœtus enixa quiescit,
Donec aquosam hyemem tepefecerit aura Fauoni.
Quid tibi nunc totos vastantem piscibus amnes,
Arboris & veteri subter radice latentem
Persequar, & longo describam carmine lutram?
Vtq; illam catulis, illam venemur opertis
Insidijs, captamq; veru cædamus acuto,
Cùm primũ in laqueos, pedicásue, aut retia lapsa est.
Linea, quæ solidi non vno pondere plumbi
Demissa vndantis intra viuaria septi
Piscosam excludunt ripa interiore paludem:
Atque vtrinque manu iuuenum suspensa reguntur.
Quid? quos Euxinis Pontus transmittit ab oris
Cædentes rigido durißima robora morsu
Castoras, & summa in ripa tabulata locantes,
Quà vix suprema fluuij tangantur ab vnda,
Et rapidi superant cœnacula Phasidis aluum?
Quid? qui perpetuo glires pinguescere somno
Con-

Consueuerunt, clausiq; hyemem, quàm longa fouere,
Et vitæ immemores cæcis requiescere in antris?
Quid? quibus in ramos passim salientibus altos,
Et solem rapidum, atque imbres, ventosq; ruentes
Defendunt densæ villosa vmbracula caudæ?
Non ego tam varias numeris comprendere formas
Ausim audax, non his contexere singula chartis.
Quæ, qui conetur percurrere sedulus, idem
Conetur mediæ numerare æstatis aristas,
Aut quot purpureum flores ver vndique fundat.
Adde quòd ingenti dum laudum ardemus amore,
Et Libycas cupidi circumuectamur arenas,
Hinc inde armorum strepitu fremit Itala tellus.
Ipsa quidem non vt crudeleis arceat hosteis,
Deijciatq; iugum procul à ceruicibus, & se
Pressa neget tandem duris parêre lupatis,
Verùm vt barbaricis semper (proh dedecus) armis
Seruiat, & nutus nunc illa horrescat Iberos,
Nunc acres Gallorum animos, belláq; potentum
Germanorum iras, Turcarumq; impia corda.
Scilicet hæc fortes Marsos, pubemq; Sabellam
Edidit, & multa claros virtute Quirites:
Quorum olim dextræ terræq;, marisq; potitæ
Imperio, dederint populis iura inclyta victis,
Disceret externos tandem quo ferre tyrannos
Perdita, & ingentes vnquam non vlta dolores
Plurima discerptis renouaret vulnera membris,
Vulnera, perpetuum quae testarentur auorum

Dedecus, & gelidis ignaui pectoris iras.
Tempore quanquam illo quæ gens colit aspera mōtes
Riphæos, mediamq; supra se suspicit Arcton,
Huc mille effudit fulgentes ære cateruas:
Nostrasq; innumeris populata est viribus vrbes.
Vt quondam in syluis montano flumine torrens
Cùm ruit, & ripas pleno iam spumeus alueo
Egreditur, non saxa obstant, non septa morantur
Præcipitem, dant cuncta viam quà se intulit agris.
Idcircò partis iandudum exuta trophæis,
Et mœsta incultos fœdè laniata capillos,
Ingemuit populis prædam sese esse superbis
Expositam. quoties vel inhospita corda Britannos
Pertimuit, sæuosq; Dahas, Cimbrosq; feroces,
Et multa indomitos gaudentes cæde Sicambros?
Quin positis iandudum armis, animisq; feroces
Afrorum persæpe manus exhorruit, &, quos
Fuderat, aut pulsos regno spoliarat auito,
Accepit dominos, summaq; in sede locauit.
Nunc fœdas ignominias perpessa Getarum
Turpis humi abiecit manibus quæ sumpserat arma.
Atque ita mancipijs (heu dira opprobria) fleuit
Proculcata suis, spolijsq; exuta: parentum
Aurea, quæ multo sudore parauerat ætas:
Ornaratq; vrbem, magnorum & templa deorum.
Nec sat habent superi nostro de sanguine riuos
Manasse: & toties campos maduisse patentes,
Gallia ni nobis Alpes immittat apertas

Nunc quoq;, & Odrysio gentes arcessat ab Hebro.
Quæ magnum exitium (Dij uos prohibete) minetur
Ausoniæ, positisq; parent circum vndique castris
Oppida deijcere, atq; arces vincire superbas
Præsidio, & veteres expellere rure colonos.
En est hæc, Italam quæ spes alit vnica gentem:
Plurima quam dubijs auxere oracula rebus?
Scilicet vt nati fato meliore nepotes
Barbariem longè nostris è finibus omnem
Eijcerent, populosq; feros, & littora tandem
Auderent duro longinqua lacessere bello?
Scilicet hîc te tantus honos, te gloria COSME
Tanta manet: tibi se totam dicat Itala tellus,
Sperat, & imperium rapidi trans littora Gangis
Auspicio proferre tuo, magnisq; deorum
In ludis tigresq; feras, sæuosq; leones,
Aspicere & lyncas medio committere circo.
Vosq. adeò, ô, superi vestram si numinis iram,
Quas dedimus miseri, pœnæ extinxere nefandæ,
Sanguine si luimus commissa piacula nostro:
Si vos tangit honos ararum, & cura focorum:
Tantarum huic saltem concrescere semina rerum
Ne prohibete: suas sanctis dum legibus vrbes
Instruit, & prolem magnis à regibus ortam
Ipse alit, ipse suos nobis sua pignora natos
Educat: imperio quorum tandem inclyta Roma
Sarciat ingentes regni instaurata ruinas.

PETRI ANGELII BARGAEI CYNEGETICON

Liber Quintus.

E quoque; quae nostro superas postrema labori,
Blanda canum soboles, & equorum animosa propago,
Ni Musae abnuerint dulceis aperire recessus
Aonios, frontemq. nouis vincire corymbis,
Grataq. temporibus circundare serta, canemus.
Interea, magno ferimus quae sacra Maroni
Annua, vos mecum Nymphae celebrate volentes
Hîc, vbi flumineas Tyrrheni ad littoris vndas
Turicremam casti votis incendimus aram,
Et lauro circum, & myrto vincimus agresti:
Cymbiaq. inferimus tepido spumantia lacte:
Et vatem ingentem laeta ter voce vocamus.
Ille venit: plenosq. nouis è fontibus haustus

Sumit: & huc illuc luco spatiatur opaco
Ambrosium cingens lauro viridante capillum.
En quis clarisonas voces, quae carmina Musis
Non audita prius, quos dulceis edere cantus
Incipit, & doctus tenueis inflare cicutas.
Salue magne parens Latij, salue inclyta vatum
Gloria, & Ausoniae summum decus. Ipse ego si te
Et florum calathis, & plena turis acerra
Assiduè colui primis veneratus ab annis;
Sis bonus, ô, nostrisq; faue sanctissime ceptis:
Meq; tua interea vestigia pressa sequentem
Siste pater qua se stellis Parnassia rupes
Aequat, & alitibus circum strepit vna canoris
Pieria aeterno quae labitur vnda susurro.
Ac tu, si nihil est etiamdum, quòd tua nostrum
(Quicunque est) cultum, mens aspernata refutet,
COSME veni: et mecum huc laetus partire laborē.
Iam tibi, quae superat, breuis est via: perge, sub ipsam
Venimus, en currusq; terit spatia vltima, metam.
Seu quis apros magno laudum perculsus amore
Insequitur: seu quis timidos ad praelia ceruos:
Praecipuè canibus curas impendat habendis:
Quos omni studio, quos omni exerceat arte.
Ille tibi ingenteis tauros aggressus, & vrsos
Sistat, & imposito fugienteis vulnere tardet:
Cui summae pendent aures, cui laxa superne
Labra fluunt, cui vultus atrox, cui maxima ceruix,

Obtusumq; caput, pressumqs ante omnia rostrum:
Praeterea magniq; pedes, vnguesq; recurui:
Molle solum, sublime femen, suppreßior aluus:
Ipsaq; rectorum longa internodia crurum:
Spina duplex, pingues lumbi, color heluus, honestum
Pectus: & è patulis efflet qui naribus ignem,
Latratu quoties syluas impleuit, & amplo
Pectore conceptas subitus decurrit ad iras.
Tum verò splendent oculi, collumq, tumescit,
Et caudam crebrò villosa in terga retorquet.
Talem dura dabit, quae montibus ardua summis
Incolitur Cyrnos victu propiore ferino:
Atqs alias post se mirata Britannia terras
Thulem vltra, ignotiqs vltra vada salsa profundi.
Talem etiam in montes, inqs ipsa cubilia secum
Ducere Chaonij quondam sueuere Molossi,
Ausi acres inuadere apros, dextraqs feroci
Tristia funestae tentare pericula mortis.
Nec tamen aequiparãt animis, et corpore vasto,
Vistula quos gelidusqs Chronon, Tanaisq. Lycusq.
Assuetos Nomadum caulis, pecoriq. tuendo
Atmonio, quos & tepefactae sanguine caedis
Saepe suos Getici videre Borysthenis vndae
Sternere equos, genus indomitũ, atq; agreste ferarũ,
Sarmatæ vbi, & sumpto venantur Lazyges arcu.
Quid? tibi si, quarum concursu exhorruit Argo,
Cœruleis sparsas adeam Symplegadas vndis,

Cappa-

Cappadocumq; oras, & inhospita Colchidos arua,
Atque iter ad duros contendam pergere Iberos,
Caspiaq; Albanis quondam regnata tyrannis
Littora? & extremi præteruehar ostia Sarni:
O quales, quantosq; canes, quàm fortia bello
Pectora, quàm certa prolem virtute valentem,
Inde legam? sola illa vros, sola illa leones
Inuadit, sola aggreditur dignata elephantos.
Nanque etiam regem deiectum è sede paterna,
Et cunctis simul auxilijs, opibusq; suorum
Nudatum generosa phalanx in regna reduxit:
Atque iterum solio sublimem fulsit eburneo:
Nec semel experta est sensusq;, animosq; virileis,
Dum Colophon hosti inferret lachrymabile bellum,
Et multa infestas vastaret cæde cohorteis.
Est eadem facies, & eidem proxima formæ
Corpora: membrorum sed non æquantia molem
Dictæis, animus tamen, & constantia pugnax.
Quandoquidem serius litem si forte diremit
Vesper, & obtentis vmbrantur rura tenebris:
Nusquã abeunt, nusquã vestigia pressa relinquunt,
Verùm hærent vigiles: ceu cùm sua castra tuentur
Excubiæ, patulisq; oculis, atque auribus astant.
Ergo auidi simul atque noua prænuncia lucis
Adduxit solem, noctemq; aurora fugauit,
Intermissam ineunt magno certamine pugnam.
Tum licet admirere aliquem, tum denique cernas

Horrere arrectos immani tergore villos.
Continuò magnis latratibus intonat: & mox
Ingruit assultans, atque omni dimicat arte:
Vulneraq; imponens contraria vulnera vitat:
Assidua donec secum vertigine raptum
Hostem affligit humo, rictumq; in cæde cruentat
Victor: & aduentum domini, imperiumq; moratus
Ilicet, exultat, prædamq; ostentat opimam.
Sin autem te te oblectant, qui præmia cursu
Certa petunt, celeriq; fuga lata æquora verrunt:
Elige quos vultus tristes, demissaq; ceruix
Ornat, & argutum supra stant lumina rostrum
Nigra quidem, sed quæ multo splendore coruscant.
Ollis os ingens ad tempora penè dehiscit,
Lataq; frons tenues consurgere suspicit aureis.
Ac veluti coluber frigus perpessus in altis
Terrarum latebris hyemes effugit aquosas,
Moxq; adeò sub vere nouo iam sole calente
Exijt, & multo se suscitat improbus æstu,
Ac, si forte aliquem propiùs persensit euntem,
Explicat immensos orbeis, atque arduus effert
Ceruicem, & rigido summum capite aëra findit.
Vergat humi propior stomachus, lateq; patescat
Pectus: & haud longis insistant cruribus armi
Sublimes: tùm prona suis extantia costis
Et latera, & lumbis quà iungitur aluus obesis,
Pressa animis calidum ostendant, et viribus acrem.

Præ-

Præcipuè clunes inter ſi ſtricta ſupremos
Ilia demittant caudam, quæ currat ad imum
Tenuis, vbi extrema vix tandem in parte reſidat:
Et paruum ſeſe ſinuans deflectat in orbem.
At verò tereti ponat veſtigia planta,
Quæ ſpatijs digitos nuſquam diſcludat apertis,
Sed multùm ſolidos paulatim curuet in vngueis.
Lælapis haud aliam formam mirata vetuſtas
Eſſe refert, Graijue aliam cecinere poetæ:
Lælapis, effugêre feræ quem ponè ruentem
Nunquàm vllæ, quamuis Borealia flamina curſu,
Præcipitesq; ſimul ſuperarent fulminis alas.
Illum autē ſpecie praeſtantem, animisq; ſuperbū
Cynthia dilectae dederat pro munere Nymphae:
Ipſaq; mox iuueni Aeolidae: genialia poſtquam
Fulcra tori, & dulceis iterum coniunxit amores,
Iucundumq; ſinu fouit complexa maritum.
Cuius ope innumeras ſyluis praedatus, & agris
Ille feras, ne tanta olim ſublata periret
Aut morte, aut ſterili mox accedente ſenecta,
Et caderet ſimul extincto cum laelape virtus:
Subiecitq; canem, ſobolemq; è matre recepit
Optatam, Cretaeq; vltro conceſsit habendam.
Inde autem vobis aucta iam prole nepotes
Allatos Graiae primùm accepiſtis Amyclae,
Tempore quo gemini fidiſsima pectora fratres
Nunc lepores canibus, curſu nunc dorcadas acreis,

Et nunc Tænario ceruas in littore agebant;
Aeripedes ceruas, quibus haud velocior vnquam
Euolat Aeolijs Aquilo dimissus ab antris.
Nec fuit ipsa diu tam magni muneris expers
Epirus. miscere genus monstrauit; at ollis
Ingentes animi, solersq; industria creuit.
Protinus has arteis populi, & documenta secuti,
Si quod erat vitium, patriaq; ab origine labes,
Exemere suis commixto semine: & vnà
Præcipites pedibus catulos habuere sagaces.
Sic itaque immaneis duxere è tigride mores
Hyrcani, quibus exuti post deinde nepotes
Siue vrsos, siue illi apros videre minaces,
Accurrunt celeres, & aperto Marte lacessunt.
Sic Lacedæmonijs aptè iunguntur Hetrusci:
Threicijs Cares: Riphæo Sarmata Ibero:
Arcades Eleis. quin & Cretensibus addunt
Pæonas: & Celtis cursu velocibus Vmbros:
Audaces Vmbros, & odoris naribus acres.
Ipsa tamen generi sua cuique est maxima virtus.
Et quamuis varijs proles genitoribus orta
Testeturq; animos, & magnum robur auorum:
Inq; vno interdum geminetur pectore duplex
Vtilitas, tamen illa alieno protinus vsu
Degenerat, semperq. magis producit inertem
Progeniem, & patria longè à virtute remotam.
Vsque adeò certis certarum semina rerum

Inseruit

Inseruit natura locis: quæ nullius arte
Increuere eadem diuerso didita cælo.
Ergo age dum primi primus flos carpitur æui
Prole noua, & mediae peraguntur tempora vitae,
Et praestat vireis, animosq. effrena iuuentus,
Nec dum etiam tristi cessit deuicta senecta:
Ipse alios aliosq. illinc tibi suffice fœtus,
Vnde vigor patrius primùm venit, & bona duro
Pectora venatu, raptaeq. auidissima praedae.
Nec patere euersam sobolem tibi funditus omnem,
Antè nouam repares quàm prouidus vsque futuri.
Ac primùm coniunge vnà qui corpore, quiq.
Sint ætate pares, atque ijsdem viribus, vt mox
Ipsa tuis votis similis fœtura sequatur:
Nec prius optatam in Venerem dimitte volenteis,
Quàm rapido quassis cursu, quàm corpora multo
Sole fatigatis vehementior ingruat æstus.
Inde decem noctes, totidemq; ex ordine luces
Abde domi, cursusq; omneis prohibere memento.
Bisq; die seu vesper erit, seu manè recenteis
Suffice caseolos, & opimi fercula iuris.
Nec tibi sint vnquam victus dispendia tanti,
Vt pingue omentum pigeat præbere, serumq;.
Nanque ita tum demum benè culta noualia semen
Protinus exceptum sulcis penetralibus abdent:
Concipientq; nouos fœtus, quos denique sexta
Parte anni exacta genitrix enixa iacebit.

Mollia sed subter, tempus quibus incubet omne,
Immunis cursu intereà, summiq; laboris,
Stramenta, & palea lectum substerne profunda.
Quoq; adeò grauidae propior Lucina propinquat:
Hoc magis instructae semper sit copia mensae.
Nec minus à partu dapibus curabis opimis
Pascere, & vndanteis iterum proponere lances.
Vt teneris superet maior vis lactis alumnis.
Ipse animum tamen aduertas: ne frigida obesae
Forte ollis nimium noceant alimenta parentis.
Nanque vbi nos pingui distendere pergimus, illae
Vbera ferre solent gelido manantia succo.
Isq; vbi per teneros catulorum diditur artus,
Officit, atque ipsos ad munia reddit inerteis.
Si verò effœtam proles numerosa fatigat;
Nec satis esse queunt lactentibus vbera natis:
Horrida ne macie tenuentur corpora matrum,
Subtrahe, quos aequo plures superare videbis,
Et certae mihi dede neci. verùm priùs omnium
Expendens naturam ingenti examine libra.
Continuò cuius subsidunt pondere membra,
Atque artus maior moles grauat, ille volucri
Insuetus cursu longè post vltima fratrum
Terga relinquetur, frustraq; optabit adempta
Praemiaq;, & multo perfusam sanguine praedam.
Quin etiam mater pariens tibi certa volenti
Signa dabit, tantam ni forte impendere curam,
Taediaq;

Taediaq. incerti partus te ferre pigebit.
Nanque ea quem secum tulit in stramenta, toroq.
Composuit primum, primoq. affecit honore,
Ille alios omnes cursuq., animisq́. superbis
Vincet ouans, simul ac loris exire solutis
Quiuerit, & saltu transgressus inania campi
Interualla cito diffugerit ocyus Euro.
Hinc quoque virtutis licet argumenta futurae
Sumere, & ambiguae discrimina noscere prolis:
Si catulis circumdederis longo ordine prunas,
Candentes prunas, lambentesq; aëra flammas,
Et matri miseros monstraueris, ilicet ipsa
Fertur inops animi magno exanimata periclo,
Seq; adeò in medium stipulis ardentibus orbem
Iniicit, &, quem longè aliis excellere nouit,
Ore rapit primum, secumq́; in tecta relatum
Collocat in tuto properè, rursusq́; reuertens
Prosilit, & cunctos ex ordine seruat alumnos.
Contemplator item septem post denique soles
(Nanque prius non vnquam oculos aperire, diemq́;
Cernere consuerunt) cùm lucem, atque astra tueri
Paulatim incipiunt, hic seriùs, ocyùs ille,
Quem Lucina suo postremum munere donet,
Atque hic (quisquis erit) cunctis praelatus honores
Auferet, & vacua solus regnabit in aula.
Hunc itaque, atq; alios, quoscunq; relinquere visum est,

Effetæ poteris matri permittere alendos,
Donec totum orbem semel est, iterumq; remensa
Signiferum, fratremq; suum bis luna reuisit.
Tum tu adeò (nã tempus erit) iam parce parẽti,
Exhaustis parce vberibus. sed mollia nondum
Subducenda tamen natis alimenta, sed haustu
Pascendi lactis, cuius mulctralia pingues
Impleruni vaccæ, & redeuntes rure capellæ.
Nec patulis intrita obsonia lancibus absint:
Frigida præsertim cæcæ sub tempora noctis.
Nec mihi displiceat, celeres si lactea ceruæ
Interea, atque ipsæ pacato pectore damæ,
Grandiaq; in primis distenderit vbera dorcas.
Post, vbi septenos Phœbe compleuerit orbeis,
Amissis primùm primis quo tempore dentes
Successere alij, paulatim dulcia cœnæ
Subtrahe blandimenta, & opimi prandia iuris.
Verùm sola Ceres, solusq; Achelous haustus
Ponatur, cũm manè nouum, cũm vespere cælum
Induit in tenebras, & solem mergit in vndis.
Ossa tamen teneras multum contusa medullas
Suppeditent, paruosq; sapor trahat haustus alũnos.
Frangit enim neruos animiq;, & corporis omnes
Intempestiuæ longa indulgentia mensæ.
Nonne vides Asiæ deuictam lenibus olim
Obsequijs, variæq; dapis prædiuite luxu
Subsedisse orbis Romam caput? ergo age duro

Assue-

Assuescant victu catuli, imperioq; magistri
Vnius addiscant parêre, atque vnius omnes
Nutus obseruare, & iussa facessere læti,
Collaq; præduris vltro præbere capistris,
Cùm primum teneros artus durauerit ætas,
Et se iam sua per vestigia voluerit annus.
Antè autem caue imprudens concluseris vsquam
Aut loris vinctum, aut angusti pariete septi.
Nanque vrent tenerum circundata vincula collũ,
Impatiensq; moræ sese conatibus anget:
Ostiaq; arrodens denteis obtundet, & vngueis.
Post verò incipies sua munia quenque docere:
Et prædam ostentare oculis, quæ mœnibus altis
Clausa breuès tantùm poßit contendere cursus.
Quæq; adeò multo iandudum tarda labore
Genua trahat, primaéue annis incauta iuuentæ
Continuò sese facili det cæde vorandam.
Nanque animum, si spes olim frustrentur inanes,
Ipse suæ sibi virtutis malè conscius acrem
Abijcit, & dubiæ desperat præmia palmae.
Nec verò tantùm primis cognoscat ab annis
Quem petat impensè medijs in saltibus hostem:
Verùm etiam leporis paulatim assuetus opimi
Visceribus, ceruaeq. arenteis sanguine fauceis
Tinguere, & inceptae fructus praecerpere pugnae,
Cogitet aßiduè secum syluasq., ferasq.,
Et semel oblatos auidus spe deuoret armos.

Quin etiam cursu sæpe exercere memento:
Aut vbi vepretis tellus consurgit acutis,
Aut vbi non rara est lapidosi glarea campi,
Dum catulum tantos prudens tibi fingis ad vsus.
Nequando vrantur glacie, cursuq; fatiscant,
Vulneraq; imponant pedibus sentesq; , rubiq; ,
Et multo insuetæ lacerentur vulnere plantæ.
Sed te si certas egressum è mœnibus vrbis
Conuectare iuuat prædas, & viuere rapto:
Educet in primis catulos tua cura sagaces,
Tum qui pressa legant simo vestigia rostro;
Tum qui etiam patulis exceptent naribus auras,
Et léporum inueniant intectas fronde quietes.
Illis turpe caput, summæ patet area frontis:
Sunt latè demissæ aures, sunt fortia colla:
Labra cadunt, nec purpurea non lumina flamma
Voluuntur, pectusq; toros ostentat apertum.
Crura rigent setis spatiosa prodiga planta:
Et latus in tenuem sensim deducitur aluum
Prælongum; tum spina duplex discludit vtrinque
Pinguia quà duros contingunt ilia lumbos.
Et tamē haud facies vna, et color omnibus vnus.
Nanque his nigranti multùm saturata colore
Terga, illis fuluo splendent contecta metallo;
Multiplicesq; alij maculas traxere per artus;
Qualia Marmarides variæ sua tegmina lyncis
Ferre solent, pictamq; humeris circundare tigrim.

Vtq;

Vtq; genus non vna omnes ab origine ducunt,
Sic astus, moresq; animi non omnibus ijdem.
Ipse vides syluis quoties soluuntur in altis
Lora canum: cunctæq; auras sectantur odoras,
Pergere nonnullas temerè, & discursibus agros
Lustrare, atque alias crebris latratibus auras
Implere, vt primùm occultæ vestigia prædæ
Deprendêre: alias extrema volumina caudæ
Vibrare; est summis & quæ micat auribus, & quæ
Tristior incedens lucos vestigat opacos.
Quid? quæ multiplici delusa errore viarum
Inuentas latebras, atque ipsa cubilia linquit?
Quid? quæ non dubijs socias perturbat eunteis
Tramitibus, cursuq; pedum præuertitur omneis?
Et nunc, quo minus incedant, has impedit, & nunc
Naribus vna suis nimium confisa, nimisq;
Aemula virtutis cunctarum, opponitur, aut se
Iactat agens, plauditq; suæ sibi conscia fraudis?
Hæc autem, siue ex ipsis hausere parentum
Ingenijs, siue eductæ non arte magistra,
Contraxere animi vitia, emendare necesse est
Verberibus, plagisq;, iræ si forte minaces
Haud sat exunt. Etenim longa assuetudine doctæ
Et latrare loco, & certa vrgere ferarum
Discent signa suas ducentia ad vsque latebras.
Qualis, ab extremis Morinùm qui mittitur undis,
Ille quidem multa virtute insignis, & vsu

Venandi, saltum si quando ingressus apertum est,
Euinctus loro dominum trahit. atque vbi signa
Inuenit, aut auras acer persentit odoras,
Pergit iter, rostrum & pressa vix tollit ab herba,
Huc illuc voluens oculos, & singula solers
Scrutatur: donec subter virgulta latentem
Conspexit léporem, & constrata cubilia frondè.
Tum verò gressum cauda blanditus, & ore
Accelerat, montemq. omnem latratibus implet.
Ergo illum iam captum oculis, fessumq. senecta
In syluam exportare sinu sueuere, nemusq;.
Haurit enim patulis fragrantes naribus auras,
Et prodit pando secreta cubilia rostro,
Dum fertur, laetoq. hilares de pectore voces
Mittit adhortanti similis, similisq. paranti
Pugnam acrem, simul ad leporũ cunabula ventũ est
Intima, & occultas latebroso in tramite sedes.
Atq; equidẽ memini, frontẽ quà Taenarus ingẽs
Explicat, & medium sensim procurrit in aequor:
Quaq. Therapnaeis mons arduus imminet oris,
Taygeta egelidis passim manantia riuis:
Cùm Lacedaemonius iuuenis, cui viuere rapto
Mos fuerat, non ille tamen qui fasq., nefasq.
Misceret, legemq. boni violaret, & aequi
Infestus cœtuq. hominum, templisq. Deorum:
Sed cui spectatae multum virtutis, & astus,
Haereretq. comes lateri canis, & sua tergo

Pen-

Penderet pharetra hamatis onerosa sagittis:
Syluarum praedas ageret venator opimas.
Nam nullae fuerant latebrae, nulliq. recessus,
Nulla adeò lustra occultis in vallibus vsquam,
Quae non ille canis ductu reperire sagacis
Consuetus tuta in primis deprenderet arte.
Quare etiam caprasq. feras, pedibusq. volucres
Dorcadas, & saeuos medijs in saltibus apros
Aut iaculo procul, aut impacta comminus hastá
Confodiebat, & exanimes in tecta ferebat.
Non illi lepores vnquam, non perfida vulpes,
Non deerant, molli quae membra rigentia lana
Contegerent, densae pretioso vellere martes.
Ergo humiles pingui mensas onerare ferina,
Et sale fumosas parco contingere pernas:
Quas venturae hyemi tardoq. reponeret aestu
Prouidus. inde illi multo grauis ære redibat
Dextra domum: cùm forte dapes, epulasq; pararet
Regibus, & praedas crebrò importaret agresteis.
Ille quoque assuetus sub dio carpere somnos,
Sectariq; vmbram nemorum, dulceisq; latebras,
Nympharumq; choris interfuit: & Faunorum
Sæpe sub excelsis miseros audiuit amores
Arboribus: duras dum percipit aure querelas.
Ipse quidem curarum expers, omnisq; furoris,
Quem Venus, atque immitis amor immittit amãti,
Tempora per summam ducebat læta quietem.

O, quoties alta ramorum occultus in umbra,
Dum tacet, obseruatq; oculis loca peruia montis,
Spectauit secum hinnuleos, spectauit echinos
Pomaq; , iuuenteisq; simul populare racemos?
Nec minus insidias, astusq; perosus iniquos
Lethali miseram confecit arundine vulpem
Ludentem, leporesq; dolo captare parantem.
Quis vero vitam hanc nactus non aurea regum
Contemnat sceptra, & contexta monilia gemmis?
Certè ego Pieridas, quarum inflammatus amore
Sacra colo, mecum prudens ante omnia malim
Quod superat totum consumere dulciter æuum:
Mox vero in syluis versari inglorius optem
Vrbe procul: modò parua meis proscissa iuuencis
Inspiciam rura, & summa de rupe capellas
Pendere, & virides morsu decerpere ramos.
Non illic animum, aut laudum vesana cupido
Insidet, aut tristeis oculos affligit iniqua
Inuidia, delatum alij dum spectat honorem.
Nullus amor pectus vehementior vrget habendi
Plura: sed exigui spatio contentus agelli
Demetit instantis fructus sibi prouidus anni.
Nec dolet, oppressum quoties popularibus auris
Audijt insignem virtute, & sanguine ciuem.
Non is lætitia sublatus inania captat
Murmura, non vnquam perculsus imagine falsi
Inficit occulto quondam percepta veneno

Gaudia,

Gaudia, dum tristis cura tabescit inani:
Et fruitur præsens quicquid tulit hora: neq; vllas
Vllius aut expectat opes, aut cognitus vlli est.
Et modò sectatur lepores, modò cingere summos
Cum socijs parat vnanimis indagine saltus.
Interdumq; hyeme in media sub sole tepenti
Aut lætus ducit choreas, aut retia grandi
Sarcit acu: veterésue imis radicibus ornos
Ancipiti sternit ferro, moxq; admouet igni.
Inclususq; domi borealia frigora temnit
Plena coronati desiccans pocula Bacchi.
Nūc age quæ canibus causæ, quæ tēpora morbos
Apportēt, quādo hæc nostræ pars proxima curæ est,
Expediam: & quæ sit fessis medicina docebo.
Horrida præcipuè scabies, cùm corpore toto
Peruasit, cunctiq; vnà fluxere capilli,
Intumuitq; cutis, & rimas altius egit.
Non secus ac tellus pluuia madefacta recenti
Finditur æstatis radios vbi passa malignæ est.
Illa quoq; in primis scabies est improba: quæ nunc
Corporis has parteis raptim, nunc occupat illas:
Atque ita diuersis artus desæuit in omneis
Temporibus: ceu cùm longò procul orbe locustæ
Actæ Euris nostros sese effudere per agros,
Et miseris segetem latè absumpsere colonis,
Inde aliam, atque aliam: donec simul omnia fœdè
Direpta (heu) facie iacuere informia rerum.

Quicquid id est autem morbi capit ilicet inde
Principium: nam illis inter persæpe laborem
Venandi, cursusq; pedum, crebrosq; recursus
Membra fatigatis immundus sudor adhæsit,
Plurimaq; hirsuti fecerunt vulnera vepres;
Siue sitim putres vnda extinxere lacunæ:
Siue ipsi pluuijs maduere rigentibus artus.
Cumq; adeò spirant sublimi à vertice Cauri,
Aut Hypanim, aut gelido tranarũt flumine Tigrim:
Constrictaeq; gelu sese immersere paludi.
Quin et cùm pingues nusquã educuntur in agros
Venatum, clausaeq; immundis otia degunt
In stabulis, traxere luem, quae protinus acta
Serpit, & in miserum spargit contagia vulgus.
Primùm igitur procul ablegãt, factisq; maniplis
Ad viuum vsq; fricant tonsam: post ignibus acrem
Capnumq., lapathũq. coquunt, hederãq; Cilissam:
Nec salsas interdum adhibent non aequoris vndas,
Et siquas ferri massae infundere Cyclopes
Candenti, partem inde lauant, quae prima latentem
Eiecitq. foras, & in aera traxit apertum,
Quae medijs labes adoleuerat abdita venis.
Tum verò cytisos, stomachoq; nocentia tundunt
Sesama, tum liquida miscent pice: & omne, quod
vsquam est,
Illinitur vitium: atque arescit putridus humor.
Atq; haec si magnum medicina expellerẽ morbũ

Non

Non poterit, tum cedri ardens succedat odorae
Et liquor, & Cyprij mordax aerugo metalli,
Sulphuraq.: helleboriq. graues: scyllaeq.: bitumẽq.
Et pinguis resina: & versicoloribus Iris
Floribus: indocilesq. vagi durescere guttae
Argenti; tristesq. fraces liquentis oliui.
Ante tamen venas omneis aperire memento
Ima inter crura: & causam praecidere morbo.
Nanque illinc vnà putri cum sanguine pestis
Erumpet; tum, quem nocitura insederat intus;
Destituetq. locum, fibrasq. emissa relinquet:
Praesertim inserto latices in guttura cornu
Perniciem toto expulerint si corpore: & vnà
Viscera concipient succos vacuata salubres.
Intereà prudens imbres, pluuiasq., Notosq.,
Et multum rigidae glacialia frigora Brumae
Aufuge. non vnquam lentum tã proderit vnguen,
Quàm miseris, oberit saeui inclementia caeli.
Hinc febris, segnisq. lues immissa veterni
Saeuit, & angustas tussis quatit arida fauces.
Hinc rabies delapsa, Canis cùm Sirius agros
Percoquit, & magnos tenuat feruoribus amneis.
Non illa labes, non illa tetrior vnquam
Pestis ab inferna sese extulit acta palude,
Tisiphone quoties vltrix lethumq., metumq.
Prae se agit: & facibus terras funestat apertis.
Id verò certis poteris cognoscere signis.

Nam seiuncta loco quartum si forte manebit
Certa mori extremo surgentem ex æquore solem,
Et Cererem interea, atque alias fastidiet omneis
Ore dapes: tum nulla usquam medicina furenti;
Iandudum amissam reparauerit arte salutem.
Quæq; etiam temere è stabulis egressa vagatur:
Atque ululat rauca perrumpens atria voce:
Inq; hanc, inq; illam partem micat ore perinde,
Atque importunæ circumstent ilia muscæ:
Nec non lethaleis affigens improba morsus
Inter adulandum cauda blanditur amica,
Et labra exerta lambit spumantia lingua:
Hanc rabies, hanc atra lues, hanc horrida Erinnys
Carceribus tum primùm umbrarũ egreßa profundis
Incipit exagitare, & cordi subdere flammas.
Ah, tibi ne tunc se forsan ferat obuia eunti,
Arripe tela puer properè, morsuq; petentem
Paßim homines, paßim et pecudes, interfice, et om-
Solue metus: nec te pigeat, virtute quòd illi, (neis
Quàm multæ in stabulis, cedunt: quòd nulla ferarũ
Ocyor insequiturq; fugam, reperitq; latebras.
Scilicet vnius est animæ iactura ferenda:
Nec mox dira lues vulgò dispersa pererret:
Omniaq; informi afficiat pecuaria letho.
Sed si forte tamen quaqua ratione mederi
Cura erit, & sociam gliscenti auertere morbo:
Subducenda Ceres primùm, pinguisq. ferina,

Et

Et quicquid secum bilem fouet: atque ea porrò
Profuerit tenui sorbenda apponere mensæ,
Quæ pestem aßiduè crescentem educere suerunt:
Stœchadas, Aßyriasq. nuces, tenuesq. polentas,
Narcissosq. ebulosq., & ferro stringere venas
Hinc inde: aut stagnũ in medium demittere vinctã,
Plurima vbi exhausto consedit corpore hirudo,
Atque ita detonsam liquido circum vndique oliuo
Vngere, Palladia quod amara ex arbore baca
Stillauit: moxq; excoctum ferventeis aquæ vi
Infecere rosæ, quarum fastigia sese
Supremi iam tum incipiunt aperire obelisci.
Sunt &, qui iam inde à teneris radicitus omnis
Euellunt elementa mali, causamq; furoris;
Postmodo quæ miserã stimulis agit improba mentẽ.
Ergo ijs, purpureum cùm sexta impleuerit orbem
Luna suum, vincla inijciunt intorta magistri,
Inseriturq; ori baculus transuersus, & inde
Quà patet inferior nodo coniuncta tenaci,
Finditur in longum non longo vulnere lingua
Subter: & immisso diuellitur impia lino
Pernicies, siue informis sit glandula, siue
Vermiculus, certè ipsa mali causa vna latentis.
Atque ita pòst nunquam diro exagitata sub æstu
Sæuit. nanque aliter veluti sublimis ab arce,
Virus, & occultos in venas ventilat ignes,
Et toto permiscet ouans incendia corde.

Inde autem virides rutas contunde, salemq;
Hyblæisq; adsint præsto collecta salictis
Mella: atque annosæ seruata axungia porcæ.
Hæc autem sensim corpus confundere in vnum
Perge celer, totumq; manu superilline vulnus.
Mox cōmixtam adipi, taleis quem magnus ad vsus
Condit auus quondam, Cerealia liba, placentam,
Atque alias itidem medicatis frugibus offas
Obijce languenti, nec longum tempus: & omne,
Quodcunque est ferro patefactum, occalluit vlcus,
Ast illa allatrans mensæ blanditur herili,
Consuetasq; dapes petulanti efflagitat ore.
Si tamen alterius fœdarit vulnere corpus,
Dum rabie furit occulta, dum forte pererrat
Mixta alijs, atrosq; impresserit improba denteis:
Tum verò plagæ (nec rem differre necesse est
Longius, vrget enim rerumq; occasio præceps,
Atq; ars nulla vnquam penitus perspecta medēdi,
Quando etiam fatum miseris mortalibus instat
Aßiduè, nigrisq; orbem circumuolat alis)
Imponenda nouæ, quæ ventre inclusit operto
Vulcanum tenui conflata cucurbita vitro:
Hauriat infusum simul vt cum sanguine virus.
Allia dehinc, cepasq; acres, & sectile porrum,
Vrticasq; minutatim concidimus: hisq;
Addimus, in primis hostis quæ ruta veneno est.
Mox acidos Bacchi latices, stillamq; liquentis

Palladis, & densum, quod sensim à lacte, seroq.
Pastores ouium sueuere excernere, pingue
Miscemus, tenuemq. vnà versamus ad ignem.
Bisq. die cura purgatum ingente fouemus
Vlceris os; donec saeui vis atra veneni
Exacta est, certaeq. aegram lux nona salutis
Nuntia luctifica soluit formidine lethi.
Quin etiam medio captos in flumine cancros
Torrendum sensim Cypria sartagine, donec
Vertuntur leuis leues in pulueris haustus:
Cum iam post decimam radios octaua minores
Luna effert, totoq. oriens canis aethere saeuit.
Inde decem partes parti confundere turis,
Hisq. adeo, quantum sat erit, superaddere perges
Graminis Illyrici; quod quondam in montibus altis
Gentius inuentum proprio de nomine dixit:
Dimidiumq. addi iussit. neq; enim vllius vnquam
Certius auxilium membris ex omnibus egit
Immissam rabiem, Dirasq. in corde sedentes.
Atq; haec nam coeli nequicquam è vertice Poean
Despicit interdum: medicasq. auertitur arteis:
Vnum illud tibi saepe puer, praeq. omnibus vnum
Praecipiã: atq; animo documenta aeterna relinquam.
Siqua tuum tristi foedauit vulnere corpus.
Nostrorum primum precibus cole numina Diuûm
Nostrorum Diuûm: non quos in vota vocabant
Saecla olim, quos & numeris vt rite fauentes

Implorans dulces etiamnum carmine vates:
Sed proceres humilis Cælo venerare receptos:
Qui quondam effuso dulcem cum sanguine vitam
Liquere, & summi sedem per tela per ignes
Appetiere Dei: nunc autem in pace quieti
Aeternùm in terris certa pietate coluntur.
Illi aderunt, rabiemq; manu, morbosq; leuabunt.
Præcipuè rapidi sanctißimus incola Tari,
Vertice quem summo pater arduus Apenninus
Sæpe videt delapsum alta è regione deorum
Templa, & fumanteis inuisere protinus aras,
Votaq;, sollicitasq; preces audire vocantum.
Tu verò, templum ingreditur dum ritè sacerdos
Augustum, lucentq. sacris altaria flammis,
Dumq. animo supplex, verbisq. potentibus ipsum,
Ipsum inquā presso ore Deum, cui pontus, & æther,
Cui parent elementa, vocat, venit ille vocatus
Cælestem in Cererem, et donū (admirabile) Bacchi,
Tolle manus, humilesq. oculos, & numen adora,
Et tecum tacitus diuinum heroa precare.
Da sæuam vitare luem, da ponere pestem
Ingentem, & toto grassantem corpore morbum:
Morbum acrem, immitem morbum, & lethale venenum,
Et fessæ dignare libens succurrere vitæ.
Atque hæc interea curuo suspensa sacello
Accipe dona heros, meriti quæ semper honoris
Esse tui poßint ventura in sæcula testes.

Proq.

Proq. anima insonti mentem sine labe, doloq.
Respice, & innumeras iam iam obliuiscere culpas.
Quarum ego nunc causa tantum discrimen adire
Cogor, & afflictis miserè diffidere rebus.
Quòd si te tua magna fides, tuaq. inclyta virtus,
Magne parens, insontem animam profundere suasit,
Affer opem, & dubiam præsens tutare salutem:
Omnibus hîc subitò (dictu mirabile) membris,
Si lætusq., volensq. suis Deus affuit aris,
Excessit rabies, & aquæ metus, ipsaq. nuper
Cæca, amens, ignara sui, mens libera sese
Miratur, supplexq. ingentem heroa salutat,
Vsque adeò superis pietas accepta bonorum est.
Sed neque propterea morborum examina desunt
Plurima: queis oppressa canum vis fida labascit
Et turpes blattæ, & muscæ, sordesq. nocentes
Auribus: atque allapsa oculorum quæ obstruit vna
Luminibus membrana: & odoris improba pestis
Naribus, illuuies cerebro demissa fluenti:
Quæq. adeo fauceis angina inuadit obesas:
Quiq. cutem denso depascitur agmine pulex:
Et turpes podagræ, atque innoxia damna veterni.
Omnia quæ medica meliùs vincentur ab arte:
Si vitio iam tum venienti obstare parabis:
Atque infirma sines nusquam mala sumere vireis.
Id quoq; profuerit: stabulum si ponè iacebit
Area, quæ passim vestita recentibus herbis

Gramina ſuppeditet canibus,roremq. recentem,
Et ſolem medio ſpectet tepidiſsima cælo.
Ergo etiam lata pateat ſubſtructus in aula
Amplior,aſsiduo qui,dum glacialibus auris
Horret triſtis hyems,reſplendeat igne caminus.
Inde quoque & palea valli obducantur inani,
Altaq. defixi paſsim ſub tecta locentur
Propter demerſos ima tellure canaleis,
Qui ſordem ſtabulis collectam educere ſuerunt.
Iā vero,quoniā Aonides,quæ maxima veſtra eſt
Gratia,marmorei præter vada cærula ponti
Euecti dubios vndarum euaſimus æſtus
Incolumes,& tandem oram,portumq. tenemus,
Quæ noſtri ſupereſt etiam pars una laboris,
Tempus equos canere,et paucos ſuperaddere uerſus.
Quandoquidem illorum freti uirtute fugaceis
Interdum damas,interdum ſiſtimus apros.
Nec tamen,hic ſpatijs nanq; excurrere recluſis
Andiades quondam Muſæ,deſcribere formas
Atq; habitus cuiuſq; auſim:ne ſorte canoro
Garrula cum cycno fruſtra contendat hirundo.
Illum ergo praeſtantem animis & uiribus acrem
Cuius preſsit Arabs ſorteis temerarius armos,
Quemq. inter Scythicas cautes & ſaxa Daycis
Horrida Hyperboreas ſuetum perſerre pruinas
Orgaſus,& uicina colens iuga ſaepe Coraxus
Praecipitem curſu,pedibusq. ſonantibus egit,

Lau-

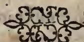
Laudarim: non illum unquam genibusúe labantem
Videris, aut animam fessum uix ore trahentem.
Verùm importuno potuit superesse labori
Acrior, Atq; nouas currendo acquirere uires,
Velocem quandoque fuga praeuertere ceruum,
Et premere immanes animis optauimus apros.
Quid tibi nūc referā, multo quos gramine Taurus,
Quosq. suo rapidos pinguescere uidit Orontes
Flumine. non illis alius magis aptus ad usus
Bellandi, aut forma melior fuit. Ergo age, ni te
Diana ex alto nequicquam spectat Olympo,
Inde adeò ingenti praestantem robore, & ausis
Sume ferum, magna qui bellum ex arte ministret.
Nam reliquis, aut robur iners, aut mollia sensim
Crura fluunt, praecepsúe ardescit pectore uirtus
Incassum, & syluas crebris hinnitibus implent.
Quòd si, quae nobis Romana potentia quondam
Claustra, atque obstanteis disiecerat obijce moleis,
Opposuit rursus Scythiae, Thracumq. tyrannus,
Quominus huc illis nunc è regionibus acres
Conuectemus equos: quorum ui fretus auitos
Proferat ipse suos fines: ac funditus omneis,
Quae superant, euertat opes, & regna ruentis
Europae, nobisq. iugum crudele minetur,
Cùm primùm à tergo Parthos deleuerit hosteis,
Quæ vestra est tandem miseri dementia reges?
Quis furor? aut Stygijs quæ vos agit improba ab oris

Tisiphone? inter vos vestras absumere vires,
Pergitis, atque odijs tantum certatis iniquis?
Ille autem sedet interea, crescitq. sedendo,
Perq. ipsas vestrum sperans vtriusq; ruinas
Tarpeiam victor iam tandem euadere ad arcem,
Obseruat rerum intentus momenta, vicesq;.
Sic sedem imperij Byzantia mœnia quondam
Aggressus deiecit humi: sic antè Bithynos
Vicerat: & naues Ligurum depactus auaras
Intercurrentem tranauerat Hellespontum
Impiger. inde Hebrum, atq; Hebri frigétibus vndis
Confundentem vndas in vincula iecerat Arsam.
Nec pudet oblitos regnorum Orientis, & vnà
Antiqui décoris (prò qua mercede?) furenti
Bella manu gerere, atq; animas tot dedere letho:
Præstantes animas, animas melioris egentes
Fortunæ, & sæuum quæ tanta è sede tyrannum
Deijciant: si vos percusso fœdere dextras
Iungere, & vnanimes videant sociare phalanges,
Et simul incepti tanquam duo fulmina belli
Irruere, & ruptis Europam soluere uinclis.
Nónne Rhodum imperij iam propugnacula vestri,
Ioniúq. omnẽ, nónne Istrum, &, Dalmata quicquid
Accolit, atque arceis Pelopis, sedesq. uetustas,
Illyricosq., & Chaonios in iura uidetis,
Inq. potestatem cessisse illius, & oras
Ausoniæ trepidas horrescere iussa, minasq.?

Scilicet

Scilicet hinc Latium, atque illinc Germania cùm iam
Victrici superata manu subsederit; ipsi
Otia securi molli ducetis in vmbra,
Inq; triumphali dites regnabitis aula.
Hæc vos flamma petit miseros: hæc irruit in vos
Tempestas: hæc vna in vos tormenta parantur.
Nos animæ viles, & turba assueta malignum
Ferre iugum, & nostri miseranda incommoda secli,
Magnorumq; iras, & fata aduersa deorum,
Iandudum clades animo spectabimus æquo:
Quas ventura dies, quas vestra superbia, quasq;
Inferet (heu) partis olim discordia regnis.
Ergo agite, ô miseri, si vos immensus habendi
Tangit amor, si vos regnandi insana cupido
Exagitat, dirisq; accendit pectora flagris,
Ingenteis animos, & magnos ponite fastus,
Ponite quæ toties tristis vos egit Erinnys
In ferrum, flammasq;, & sanguine miscuit atro
Quascunque Oceanus terras refluentibus vndis
Alluit, & medijs disterminat Alpibus ingens
Pœninus, fuluisq; ambit Thyrrhenus arenis,
Et pater Adriaco suprà lauit æquore Nereus.
Quæq; adeò nobis tanti stetit ira, rebelleis
In Turcas Medosq; animum iam suscitet. illic
Diuitiæ ingentes, ingentia regna supersunt,

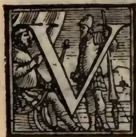
Cui virtus aditum patefecerit æmula. quòd si
Illa etiam nimium vobis angusta videntur:
Ite animæ illustres, stimulis quò gloria ducit
Ardua, & immensæ laudis male sana cupido.
Ite: nouas monstrauit opes audacia patrum
Nostrorum, atque alia aduerso quæsita sub axe
Imperia, & rutilo fulgentia tecta metallo.

PETRI ANGELII BARGAEI CYNEGETICON

Liber Sextus.

Os mihi, quæ colitis campestria rura Napææ,
Et tutæ altorum nemorum succeditis vmbris,
Dum mea syluestreis iuuenē deducere in agros
Musa parat, lustrisq; ciet genus omne ferarum,
Este duces: facilemq; viam substernite: nec me,
Si vos ritè colo, si vestras commodus arteis
Edoceo, & latebras omnes, atque antra recludo,
Linquite iam summos cingentem indagine saltus.
Tu quoque, quæ nostros olim fidißima cursus
Direxti ignotas semper comitata per oras,
Affer opem Diana. tuus iam retia ponit
COSMVS, *& inflexo iuuenū vocat agmina cornu.*
Iam voces iterat medijs in montibus Echo.

Et vigil aerias fertur latratus ad auras.
Eq; suis excita ruunt animalia lustris.
Quare ades ô felix, & me tutare canentem.
Atque, ego si tenui sulcare immensa carina
Aequora, & ignotas ausus peruadere Syrteis
Iam tandem optatas tetigi lætissimus oras:
Mecũ etiam, quæcũq; via est, rege carbasa vento:
Dum terræ in manibus, dũ iã tenet anchora portũ.
Non equidem vt Libycas iterum permensus arenas;
Et latos Asiæ campos, Gangeticaq; arua,
Et nemora Hercyniæ latè frondentia syluæ,
Edoceam quo quæq; dolo capiatur, & armis
Bellua: nec, voces imo si pectore centum
Ipse meo rumpam: nec, iam si carminis auctor
Cynthius, aut omnem pandant Helicona Camœnae,
Ausim audax tantum promittere: sat mihi nostras
Ferro vrgere feras & fallere caede recenti.
Qua tamen & magni capiantur ab arte leones,
Atque vrsi, tigresq; ferae, pantheraq; multis
Clara notis, monimenta docent aeterna parentum.
Multiplices primùm laquei: foueaeq. profundae:
Et fallax aditùs caueae irremeabilis error:
Septaq;: quae vallis circùm contexta salignis
Densentur, multaq. assurgunt ilice crates.
Praeterea Aethiopes dextrarum viribus vsi
Speluncas adeunt, strepituq., & voce latentem
Irritant, magnisq. acuunt clamoribus hostem.
Illum

Illum autem, saeuis simul insonuere flagellis
Contecti clypeo, caelo ceu fulgur ab alto
Cùm ruit, & dira resonant iam tecta procella,
Ingentiq. globo ventorum, & turbine passim
Sternuntur syluae: stridentibus vndique loris
Excipiunt venientem, atq; ore, oculisq; micantem,
Irarumq. acri reuomentem pectore flammas.
Et nunc ille armos, nunc verberat ilia flagris,
Nunc studet illata fessum compescere plaga.
Quare ita verberibus multis terga horrida caesum,
Demittentem animos cogunt dare colla catenis.
Mox humeris sublatum altis in tecta, domosq.
Exportant hilares, & caeco carcere claudunt.
Ipse autem interea manibus tractatur amicis
Impunè: & partes circum versatur in omnes.
Non secus, atque aries si quando vulnere tardus
Excidit ore lupi, nota intra limina fertur.
At verò, Armeniae campos quicunque patentes
Inter, & Euphratem medij, Tigrimq. pererrant,
Cingentes rara summos indagine saltus
Scuta gerunt, tedisq. manus ardentibus armant,
Inde feram tardis cedentem passibus, & se
Paulatim in montes, atque auia lustra ferentem,
Aggressi strepitu, & magnis vlulatibus vrgent.
Hanc tamen ingenti nunquã discrimine pugnam
Experti caruisse ferunt. nam bellua saepe
Contemptoq. canum latratu, hominumq. corona,

Supra ignes saltu, supra & venabula fertur.
Tutius illud erit: quod non audacia primùm
Inuênit, metus ille fuit, metus ora coegit
Contegere obiecta flammata ad lumina veste:
Gætulus dum pastor oues, hirtasq; capellas
Pascit, & immanem vasto videt ore leonem
Vnguibus exertis minitantem, & dira frementem.
Nimirum vis tanta oculis versatur in ipsis.
Iis etenim quamuis tenui velamine tectis,
Prò pudor, euincti media capiuntur arena.
Profuit hoc etiam venantibus, ilice multa
Constrauisse solum, & syluam sparsisse virentem;
Magnanimus quà sæpe viam leo pergere sueuit.
Torpet enim, annosae quoties vestigia ponit
Ilicis in folijs, Scyllaeue propinquior haeret.
At varias Bacchi lynces (nanq; has quoq; vidit
Roma Asiae imperio quondam, Libyaeq; potita)
Occultis captare dolis, atque arte magistra,
Et laqueis, scrobibusq; cauis multo ante paratis,
Non alijs quàm, quae fallunt genus acre leonum,
Possumus: & captas duro vincire capistro.
Tu modò latrantem vallo suspende catellam,
Quae fleat, & longum nocti deserta queratur.
Est &, arundinibus, cannisq; palustribus ostia
Septorum (sunt haec Libycis magalia campis)
Qui claudat, rimasq; inter contexta relinquat
Vimina: per patulas etenim meat aura fenestras,

Et putrescentem longè diffundit odorem.
Illæ autem, circum dum claustra occlusa pererrant,
Et caueæ obiectos tentant perrumpere clathros,
Ceruicem implicitæ laqueis impune tenentur.
Prætereà illorum non parua est gloria, paruæ
Susceptiq; operis laudes, fructusq; laborum.
Vina ferunt latè veteri fragrantia odore,
Quæ iam pressa diu cellis senuere Falernis,
Atque ea sub primam properant inuergere noctem,
Sicubi stagnantem riuum, vel sicubi fontem
Aspiciunt scatere, & tenuem manare liquorem.
Quò potum se manè feræ, cùm lumina solis
Nunciat exoriens gelido Venus aurea cælo,
Ferre solent. (etenim nondum consumpta calore est
Vnda nouo, nondum bibulis epotus arenis
Exigui ros occuluit vestigia fontis.)
Nocturno has (inquam) vinis humore lacunas
Inficiunt, tectiq; procul sub vestibus artus
Expectant. illæ Bacchi dulcedine captæ
Epotant latices: effusaq; flumina siccant.
Tum verò in numerum cunctas saltare videres:
Plaudere tum varias Baccho impellente choreas,
Littoreq; in medio membra exercere palæstra;
Non aliter, quàm, cùm sub dio rustica pubes,
Lydia multiforem cecinit si tibia cantum,
Ludit, & in numerum celeri pede pellere terram
Cuncta simul pergit: tum pulchræ læuia miris

Flectunt colla modis, & cerea membra puellæ:
Circùm autem fusæ spectant longo ordine matres.
Ac tandem hîc illic, dum dant sua corpora somno,
Deponunt caput: & media sternuntur arena:
Ingenti accepto vix vt de vulnere surgant.
Tantus amor vini est, veteris vis tanta Lyæi.
Nec minus, informeis quoties venaberis vrsos,
Ducendæ foueæ, texendæ ex ordine sepes,
Quaq. patent aditus, nodiq., hamiq. parandi.
Qui tamen imbelleis fraudes odere, dolosq.,
Atque audent dubij tentare pericula Martis,
Vere nouo, gelidæ cùm iam tepuere pruinæ,
Horrida perpetua præcingunt lustra corona
Custodum delecta manus, qui viuere rapto
Assucti gestant lato venabula dente.
Et primum impellunt placidis hortatibus hostem,
Retia quà tereti deducta ex cannabe saltum
Multa tenent, curuantq. sinus laqueata tenaceis:
Nanque ita limborum nodis vtrinque reductis
Excipiunt arctè villosa in terga ruentem.
Tum circum densati hostes glomerantur in armos:
Et vocem extollunt, quà montibus undique ab altis
Responsant ualles, fallaxq. resultat imago:
Et fugiunt excita suis animalia lustris.
Ille autem magna iuuenum impellente caterua;
Siue acrem quadrupes magno discrimine pugnam
Committat: siue arrectum se tollat: & oris

Rictum immane premens, dentes denudat acutos.
Atque ita lethales plagas nunc accipit aluo:
Nunc errore malo prætenta in retia fraudum
Tantarum ignarus, venantumq; inscius artis
Labitur, & dura simul vt se compede sentit
Implicitum, curuis furit vnguibus, ipsaq; sæuus
Retia dilacerat lino contexta tenaci.
Tum verò, si tanta subest audacia cordi,
Dextrum necte pedem laqueo. cadet ilicet olli
Ira omnis, visq; effreni violenta furoris.
Præterea quà se pater Apenninus ad auras
Erigit æthereas, Tuscorumq; arduus oris
Imminet, & tumidas Aquilonem immittit in vn-
Vidi ego deserto nemorosi montis in antro (das:
Venatorem armis, & duro robore fretum
Sternere humi validis præstantes viribus vrsos
Sæpius, atque ingens paruo discrimine lucrum
Fecisse, & sumpti laudem cepisse laboris.
Hîc etiam, si quid credis, plus iuuerit astus,
Quàm, tibi gestandæ dentur si robora clauæ
Herculeæ, atque humeris Nemeæi tergora monstri,
Quāuis & cupidis venantibus hoc quoq; multùm
Proderit, & validæ spectata audacia dextræ.
Nam simul ac rutilo circum caput ære decorum,
Brachiaq;, & pectus thorace ornatus aheno
Aggrederis dirum summis conatibus hostem,
Quà faciles aditus persæpe hastilibus offert

Molle femur, vibrans quæsitum ad talia ferrum
Munia, confoßi penetrabis ad vsque latebras
Pectoris, ille animam multo cum sanguine fundet.
Nec minus hunc poßis fido comitatus Achate
Sternere humi, ne quid dubites. nam certa sequetur
Incultos ornata ederis victoria crineis.
Tu modò sume locum pugnam subiturus, & vnà
Ictibus alternis mediam concludite prædam.
Nanque ea dum præceps accepto vulnere in hostem
Irruit, illatos omneis vt vindicet ictus,
Extemplo percussa retro vestigia vertet:
Cæcaq; lethali rursus rapietur ab ira.
Atque ita vulneribus demum confossa quiescet:
Ardentesq; animos inimica in morte relinquet.
Heu, iræ miseranda lues. quid tanta furentem
Roboras & inuictis adiuncti viribus vngues,
Et durata iuuant hyberno frigore terga?
Ille cadit, totoq; ingens extenditur antro,
Et largo madefacta tepescit terra cruore.
At iuuenes læti villarum ad tecta reuertunt:
Perq; vices vnà conuiuia grata frequentant:
Et facta exponunt timidis malè tuta puellis
Quisque sua. hic dubiæ subijt discrimina pugnæ
Comminus: hic rabido comprensum ex ore verutum
Eripuit: manibusq; audax auellit ab vncis.
Tum ioca, tum risus, tum dulces ore cachinnos
Fundunt, & cunctos lasciuia læta pererrat.

Atq;

Atq; ita, quàm lõga est, noctem inter pocula ducũt:
Donec ab Eois coniux Athamantia terris
Laeta redit, panditq; diem Matuta, nouiq;
Solis equos cursu longè praecedit, & astris
Imperat excelso passim decedere caelo.
Illa autem, ceu iussa, abeunt, atque omnia sensim
Eripiunt oculis sese occultantia nostris.
Tum iuuenis, quem venandi cura excitat vna,
Complexu è tenerae durus consurgit amicae:
Atque abiens canibus leporem vestigat odoris,
Sicubi lactenti segetes consurgere arista
Nouit, & excultũ tum primum herbescere campũ,
Aut milio, aut vicia, aut Cerealis mergite culmi.
Nanque illic, dum rore madent sata culta recenti,
Pascuntur, donec primi subit hora diei
Altera, & ingentes Sol aureus excitat aestus,
Omniaq; argutae rumpunt arbusta cicadae.
Tum deceat canibus blandiri: & frigus opacum
Quaerere: quà patula diffundit ab arbore ramos
Fagus: & aequoreis abies pulsanda procellis
Iucundam fessis praebet venantibus vmbram.
Antè autem passim, quà saepe in pascua gressus
Fertq;, refertq; suos, & noto signat odore,
Insistant campo vestigia pressa virenti:
Donec pascentem, aut latitantem in cespite opaco
Inueniant, prodantq; suis latratibus hostem.
Idq; adeò melius, cùm caelo albente cubile

Deserit, & certo ingrediens it tramite pastum,
Eueniet, quàm cùm serus discesserit alto
Iam manè, & dubia fallet regione viarum:
Dum saliens redit huc illuc: dum considet, & se
Perpolit, & multo catulos errore fatigat.
Tu verò scrutare vias, scrutare recessus
Paulatim: & sumpto virgulta sonantia ramo
Discute: nec quidquã intactũ, inuisumq; relinque.
Nam sæpe incauto latitans venante salutem
Repperit: occultis dum se tenet vsq, latebris,
Siue mori certus, seu certa euadere ab arte.
Præcipuè fessus celerem si forte canum vim
Fugerit in vacuum cursu properante cubile.
Ah, tibi tum forsan teneræ ne pressa capellæ
Confundant, turbentq; ipsæ vestigia vaccæ;
Et certo catulos deerrare à tramite cogant.
Nanque aliter vel ponè legant fragrantia passim
Signa pedum, vel longè auras sectentur odoras,
Aut gyro interiore premant sata læta, vepresq;,
Circundentúe acres longis anfractibus agrum.
Non vnquàm cursu, latebraúe elapsus abibit,
Dum fugit, aut redit, aut arrectis auribus astat.
Quòd si forte piger stratis surrexeris alto
Iam manè: & libeat venatum exire per arua:
Ipse sine, antè calor primo se vespere frangat,
Et ruat Oceani iam Sol decliuis in vndas.
Nanque die, cùm rura æstum sensere furentem,

Omnia consumpto pereunt vestigia odore.
Ergo age solue canes, læti quà sepibus agri
Horrescunt, segetemq́; rubis fruticantibus vmbrãt:
Quaq́; adeò rauco labuntur murmure riui:
Rosidaq́; humectant gelidi violaria fontes.
Atque, illic leporem pascentem in gramine læto
Ni forte, & noctis captantem frigus opacum
Inuenias, reuocare gradus ad limina villæ
Iam poteris, rarásue plagas, & retia tecum,
Quæ tuleris prudens, circundare callibus, & mox
Certus in insidias catulis vrgere latentem.
Ille ruet, tenebrisq́; adeò confisus opacis
Occultos cadet in laqueos, mœstoq́; vlulatu
Accusetq́; homines & fata aduersa, deosq́;.
Atque hæc cum longis procedit mensibus annus.
Verùm bruma madẽs rapidas vbi cõtrahet horas,
Asperaq́; hybernæ superabunt tempora noctis,
Venatu indulge assiduo: dum Phœbus ab ortu
Surgit, & obscuris circuntegit arua tenebris.
Tum tellus, impressa semel quem ceperat antè,
Seruat, & hac illac notum diffundit odorem.
Tum defessa canum nusquam vis fida labascit
Aut cursu, aut aura medij feruente diei.
Adde quòd ex omni ceciderunt arbore frondes
Iamdudum, & nusquam occultant impressa ferarũ
Signa virescentes medijs in collibus herbæ:
Adde quòd & tellus nullos expirat odores,

Qui passim vernis afflantur floribus, & qui
Perturbare canum nares sueuere sagaces.
Tempore quo timidas etiam venabere vulpes:
Praesertim Eoo cum dorsum ex aequore delphin
Sustulit, & Solem excepit Capricornus aquosum:
Donec nocturnis aequantur tempora lucis:
Atque ipsae arbustis vmbrae inducuntur opacis;
Et passim latebris texunt vmbracula rami.
Tu modo, si libuit pestem deperdere ruris;
Et spectare oculis dubiae certamina pugnae,
Dum medijs vrget tenebris sua plaustra Bootes:
Dumq; diem Veneris praecedit amabile sidus,
Et curru Phoebus iam iam sata laeta reuisit;
Vade age, quo fossa secreta cubilia terra
Incolit, horrenti surgunt vbi densa corona
Spineta, & rupem circundant vndique sepes:
Atque aditus latebrarum omnes, atq; ostia multis
Occlude hinc inde herbarum, filicumq; maniplis:
Omniaq; humenti solers post obrue creta.
Vtq; dolos putet occultos, fraudesq; paratas,
Adijce transuersos foribus sine cortice ramos.
Illa aderit, multamq; ferens ad limina praedam
Sustollet mirata oculos, gressumq; recedens,
Sistet. & occultos obitus scrutabitur omneis.
Interea iuuenes qua sunt asperrima campi
Dumeta, & spinis cliuus consurgit acutis,
Obsedere vias, alij qua mane tepenti

Flamine in aduersos auras fert Eurus odoratus,
Veloces tenuere canes: turbamq; sagacem
Immisere, premant patulis, quae naribus hostem
Obscenum, & dumis sese occultare parantem,
Conantemq; animam tristi subducere letho.
Quam postquam certo latratu vrsere propinquam;
Soluuntur canibus curracia vincla Lacaenis,
Illae autem rapidis longè pernicius Austris
Exiliunt, morsuq; acres, & voce lacessunt.
Hic iucunda oculis committitur vndique pugna
Spectantum: rigida nam sese ea comminus ore
Defendit congressa animis, & robore dispar;
Vulneraq. imponit canibus liuentia, donec
Labitur infelix vitales saucia fauces.
Sunt, qui conclusis stuppamq.; ignemq. cauernis,
Vnde fluit, penetratq. leuis specus aura profundum,
Subijciunt, myrrhamq. addunt, ferulaeq. liquorem
Assyriae, & Siculi viuacia sulphura ponti.
Ostia tum laquéis, quà quà datur exitus, arctis
Impediunt auersa. etenim dum protinus atra
Exanimata fugit picei caligine fumi,
Corripitur, scelerumq. graues luit improba poenas,
Obseruabis item teneros vbi vinea ramos
Implicat, & densa sese tegit undique sepe,
Aut ubi foecundae praecluditur area uillae;
Hirsutaq. uirent pomaria septa corona:
Quà gressus tacitae per amica silentia lunae

Inferat, atque aditu fallax succedat aperto.
Illic fraxmeasq; sudes, vallosq; nocentes
Occulimus, ferroq; omnes armamus acuto:
Et lino, & manuum vi multa adducimus, agri
Sint vt ab occlusi parte interiore remissi:
Vnde feræ magno recidunt in pectora nisu
Obuia, & effractas lethali vulnere costas
Transadigunt, limenq; effuso sanguine fœdant.
Nec minùs obscuras quoties venabere meles,
Contemplare suo cùm lumine cuncta retexit
Aurato fulgens curru Latonia Phœbe:
Atque ante ingressum latebræ contende tenaces
Vinclorum pedicas, & in ipso limine nodos.
Deinde acres immitte canes quà sentibus aspris
Horret ager, tellusq; vepres educit acutos.
Nanque illæ non longè aberunt, subitoq; pauore
Perculsæ referent ad certa cubilia gressus:
Et sese occultis laqueis innectere pergent.
Quanquam etiam medio deprensæ in tramite cliui
Interdum pugnamq; cient, animasq; tuentur
Ignauas, neque se lædi patiuntur inultæ:
Atque illos, quibus implicitæ plerunque tenentur,
Dilacerant rabido casses, & retia morsu.
Gloria nulla tamen iuuenem, nulla inde voluptas
Consequitur, qualem capiunt, qui cæca Lycæi
Antra, & inaccessos audent peruadere saltus,
Comminus aggressi canibus genus acre luporum:

Post-

Postquam illos cæcæ videre cubilia syluæ
Liquisse, & campos noctu petijsse patentes.
Antè igitur quà se dumis syluestris opacat
Densus ager, spinisq. horret paliurus acutis
Plurimus, & gelidae vis multa emanat aquai,
Ipse locum, si quem esse vides, cape prouidus, vnde
Mœnalium sat longo absit nemus interuallo.
Atque illic venatrici iugulare Dianae
Annosamúe bouem, seu quem spatiosa senectus
Tardat equum morbo penitus grassante, memento,
Panaq. sollicitus Tegeaeum in vota vocare.
Ipsa autem precibus castis placata fauebunt
Numina, & ingenteis addent in pectora vires,
Cùm lethale canes ineunt certamen, & vnà
Inuadunt praestantem animis, & viribus hostem.
Tum verò, postquam medio collapsa iacebit
Aspreto, atque ipsas subter madefecerit herbas
Victima, disiectos humeris subeuntibus artus
In nemora alta ferant comites, queis talia curae,
Digreßi non vna omnes ex parte: viasq.
Syluarum varias (dum post se putrida tabo
Frusta trahunt loris per terram) & compita circum
Commaculant: multisq. illuc, vbi cede recenti
Terra, ipsiq. madent effuso sanguine vepres,
Tramitibus redeunt, distractaq. viscera ponunt.
At lupus, occultum media cùm nocte cubile
Linquit venturae metuens ieiunia lucis,

Aduertitq. uias fuso rorare cerebro,
Rectà aderit, cæsæq; auidus se tergore vaccæ
Pascet, nec multo in lucos nisi manè recedet.
Quanquã alij, quibus est notũ, quàm bellua vafro
Pectore sit, timeatq; omnes casusq;, dolosq;,
Exiguam mactant pecudem: tum ponè relinquunt
Quadrupedem: cui longa dies exhauserit omne
Corpus, & eduros molliuerit improba neruos:
Nanque feræ prædam noctu cùm fortè paratam
Videre, atque auidas penuria adegit edendi,
Securæ inuadunt, dapibusq; recentibus explent
Viscera, nec facta procul vnquam à cæde volentes
Secedunt; sed nocte locum, sed luce tuentur,
Quem semel effuso iam consperfere cruore.
Ergo alacer, tenebris cùm primum Aurora fugatis
Fulserit, & lætæ ludunt in vallibus agnæ,
Densa iube cingant comites dumeta corona,
Quaq; adeò egressum certo vestigia tractu
Ostendent altæ latebras repetentia syluæ,
Insistant tecti arboribus iuuenesq;, canesq;:
Quos positæ certo disiungant ordine sedes
In longum, multis fugientem vbi protinus hostem
Includant spatijs, mediaq; morentur arena.
Tum verò vocem pubes, quæ terga tuetur,
Extollat, feriatq; micantia sidera clamor.
At prouectus equo iuuenis sublimis in alto
Tendat ad expositas tepefacto in gramine mensas
Certus

Certus iter, secumq; canes deducat odoras,
Ipsaq; raucisonis efflet sua cornua bombis.
At fera ab auersa conata euadere parte
Vnde instat, clamorq; virûm, sonitusq; tubarum,
Conuertetq; fugam, quaq; insedere Laconum
Agmina saeua, ruens ad certa cubilia certum
Perget iter, seq; insidias fugisse putabit:
Cùm subitò exurgens hic terga inuadit: at ille
Obuius ora petit morsu: ruit ilicet omnis
Turba canum, atq; atrox cõmittitur vndiq; pugna.
Sed ne forte tibi pereat solertia, néue
Dumeta incassum, saltusq; indagine cingas,
(Nam lupus insidias veritus persaepe latentes
Nocturnus discedit, & in nemora auia gressum
Antè refert, syluis quàm lux inimica propinquet,
Aut abit è pastu lusum iam plenior, aut se
Inde procul sistit radios vbi solis apricos
Expectet satur, & longas edormiat horas)
Accede, & catulo vestigia pressa sagaci
Scrutare, aut syluas implens vlulatibus altas
Extende in longum voces imitatus amicas:
Et querere amissos socios: nam protinus ille,
Siquis adest nondum mensis, dapibusq; relictis
Respondet falsae deceptus imagine vocis.
Nec te etiam pigeat sublimẽ ascendere quercum,
Et multùm hesterna dumeta tepentia caede
Perlustrare oculis, sociorum vt certus ad aures

Nuncius aduenien s, quae videris, omnia narres,
Nec dubiae ducas ad spes, & praemia praedae.
Sin studium magis est ceruos, capreasq. fugaces
Venari, & celerem ramoso dorcada cornu,
Assignare opus est primum auxiliaribus armis,
Quae quisque aut tueatur habens loca deuia syluae,
Vndiq; contigua praecingens terga corona:
Quiue adeo egressum obseruans insidat iniquis
Tectus in insidijs: nam primi in limine cursus,
Inq. ipso stadij, dubiaeq. in carcere metae,
Abde canes, rapidis socias quae protinus omnes
Cursibus anteuolent: alias tum rursus eodem
In spatio circum clausas horrentibus vmbris
Interualla suo discludant longa recessu.
Nec lateant solum, ne quà diffletur odoris
Aura leuis, naresq. ferae contingat acutas,
Sed multum tacitae seruare silentia discant,
Donec in insidias, medium dum peruolat aequor,
Deuenisse vident, penitusq. intrasse secundas,
Atque interiecti spatium decurrere campi.
Tum verò exiliant, pronaeq. in aperta ferantur:
Inq. canes iam iamq. adigant postrema morantes
Effugia, & fauces, atq; ora aduersa petentes.
Illud item te parue puer, meminisse decebit,
Dum surgis, canibusq. tuis dum vincula laxas,
Ne subitò gressum caecae in contraria vertant:
Decursiq. legant celeres vestigia montis:

Idcirco

Idcirco ceruus si forte elapsus abiuit
Longiùs, atq; oculos nusquam fugere ante videtur:
Veloces duc ipse canes quà cornea certum
Pressit iter, rectamq; fugam grauis vngula signat.
Et procul hortatus dimitte in terga ruenteis.
Ast ille interdum, quà flectitur orbita circum;
Mille fugit, refugitq; vias, ne sedibus actus
Destituat notas secreta in valle quietes.
Atque ita, (diuersos nanque impedit orbibus orbes
Agglomerans,) varia fallit regione sequentes,
Et retro obseruata legit vestigia cursu.
Tum iuuenis noti diuortia proxima cliui
Occupat, & cornu, multisq; hortatibus acres
Irritare canes, & circùm impellere tendit,
Nunc hinc, nunc illinc, quacunq; recẽtia monstrant
Signa fugam, & verso describunt tramite flexus
Multiplices. quanquam si se semel inter amicos
Torserit anfractus, quà læua obuertitur, aut quà
Dextera, mox semper partem petet actus eandem,
Expletosq; orbes iterumq;, iterumq; retexet
Veloci relegens eadem spatia intima cursu.
Ergo age, & assiduè bifidæ vestigia plantæ
Obserua, & catulis ostende sagacibus vsque
Dum norint illac hostem fugisse ruentem.
Nanq; iter vt populi fugiens premit, aut loca rastris
Versa legit, cineresq; atros vbi flamma reliquit,
Ingentesq; vago syluas ardore cremauit,

Ipsaq; percoxit violentis ignibus arua,
Tum nullius cerui notas persentiet auras.
Fragrat enim proscissus ager, extinctaq; nuper
Nidorem ex sese dare magnum incendia fuerunt.
Dumq; canis redditq; animas, atque attrahit, acri
Inter odorandum replentur puluere nares.
Sed tu, ne qua fugæ pateat via, sepibus amnes,
Sepibus ingentis nemoris diuortia claude
A tergo, & tela campum disclude perenni:
Quae multo candore feras in aperta repellat
Aequora: vbi tacitæ iuuenum sedere cohortes:
Et procul ad cursum fusi patet area campi:
Aut matutinis custodibus omnia comple:
Ordine qui denso fines perrumpere, & vltrà
Ire vetent, altisq; premant clamoribus hostem.
Atque ideo, cùm quisque locum iam ceperit, ignem
Excitet ingentem, & sæuos deploret amores:
Inq; ipsos socios, ceu grata licentia suadet,
Argutus iaciatq; iocos, salibusq. lacessat:
Dum sibi, dum reliquis multo quatit ilia risu:
Syluaq. clarisona longè sonat auia voce.
Quandoquidē strepitu perterrita ceruâ loquentum,
Aut caprea, aut etiam ramoso vertice dorcas,
Inde iter auertit præceps, grauiterq. rudentem
Aggressi inuadunt non æquo Marte Lacones:
Tergaq. diripiunt auidi, rictumq. cruentant.
Hîc iuuenes prædæ passim ferriq., trahiq.

Permittunt catulis caput à ceruice reuulsum.
Deinde laboratæ Cereris cum sanguine frusta
Miscent: & prædæ direpto in tergore ponunt:
Praemia latrantum quae sunt gratissima turbae.
Dumq. ea venanti positis in gramine mensis
Pascitur, atq; epulas properans manditq., voratq.:
It puer, &, quae iam vicino in flumine lauit,
Intestina manu sustollit: & omnia clara
Agmina voce vocat: dapibus tunc illa relictis
Protinus accurrunt: medioq. iacentia prato
In partes rapiunt varias: rursusq. reuertunt
Iussa illuc, vbi relliquias liquêre priores:
Et quicquid superest epularum absumere pergunt.
Hac doctae mercede canes, hisq. artibus olim
Venanti parent iuueni, durosq. labores
Inuictae subeunt, tolerantq.; & frigora, & aestus:
Nec, nisi iam capta, norùnt requiescere, praeda.
Perq. vepres, perq. actā amnes, per stagna sequūtur,
Perq. ipsos tenui manantes flumine riuos,
Et nemora horrificis latratibus omnia complent.
Sed fugit interea tempus, meq. ipsa canentem
Fallit, & in longum producit blanda voluptas.
Idcirco inuitus canibus si iam pecus vrges
Innocuum, atq; humilem refugis cōmittere pugnā:
Quae tibi nec mortem, nec vulnera saeua minetur:
Et celebrem laudas venatu, & fontibus Idam:
Arua coralliferis petito nemorosa Grauiscis:

Ipsaue deletæ campestria pascua Cossæ:
Et, Volaterrani quà se subducere montes
Incipiunt, proniq; iugum demittere ad vndam.
Illic & valles, illic fontesq;, lacusq;,
Et dumeta virent humili frondentia sylua.
Aequora nec desunt culti latißima campi:
Nec spatia ad rapidos ceruum inuitantia cursus.
Quæq; fugam sistat, refluens maris alluit vnda
Littora limoso vada conficientia tractu.
Occultantq; apros canna, iuncoq; palustri
Collectæ hinc illinc riuis, atque imbre lacunæ,
Et nemora impendent multos illæsa per annos
Ilicibus, fagisq;, & quercubus horrida sacris:
Quæ thoës, quæq; vna lupos educere suerunt
Immanes, multumq; animis præstantibus acres.
Hic virtute potens iuuenis, cui maxima quondā
Paruit, & patrios conceßit libera fasceis
Roma suos (ceu fama refert) lætißimus egit
Otia: percipiensq; beatæ plurima vitæ
Gaudia, cum duris venatibus indulgeret,
Atque ipsos iam tum sæuos assuesceret hosteis
Vincere, & austeros belli tolerare labores,
Sæpe sitim, duramq; famem: mala frigora, & æstus
Pertulit, insomnisq; diem, noctemq; peregit.
Ergo illum haud multo post tempore sensit & Afer
Armipotens, Marsusq; ferox, durusq; Sabellus:
Quiq; potens Asiæ quondam bis dena regebat
Imperia,

Imperia, & populis in regia tecta vocatis
Iura dabat. sensere etiam Præneste sub alta
Tristia victrici miscentem funera dextra,
Rumpentemq; acies Volsci quæ sæpe secutæ
Signa ducis victo duxere ex hoste triumphum.
Scilicet haud alias nobis durata per artes
Membra vigent æquè: nec, quæ tam firma senectæ
Tradat, & exclusis tueatur corpora morbis,
Vita agitur melius miseris mortalibus vsquam.
Ille ratem pelago fragilem committit, & Euris,
Littoraq;, tractusq; maris percurrit: & audax
Nunc vrbeis adit, Eoa quæ merce beatum
Demittant: nunc terrarum toto orbe reuulsæ
Insulæ Oceano in magno dispersa per vndas
Saxa procellosas, Syrtesq; vagæ Alacranum
Luctantem miserè aspiciunt furialibus Austris:
Sedantemq; sitim phocarum sanguine, & aestu
Deprensum medio, & iam rerũ omnium egentem:
Vt, cùm quaerit opes inhians, auroq; fluentem
Ammericem parat ire auersam à limite cancri,
Atque alio penitus gentes sub sole repostas,
Channibalũ ingluuiem saturet miser: aut sua linquat
Ad scopulos, ad saxa vndis refluentibus ossa:
Aut intempesto confectus corpora morbo
Exigat infelix annos, quicunque supersunt:
Accusetq; deos, & habendi damnet amorem.
Atque alius fasces rursus miratus, & ostrum

Sarranum, penetratq. aulas, atque intima regum
Limina, nec patiens nutus non seruat beriles:
Non noctu, non ille ausus discedere luce.
Ac saepe incautae nimium post acta iuuentae
Tempora, inops animi, lapsisq. inglorius annis,
Fortunamq.; suasq. miser deplorat inaneis
Spes multum, & reliquae perfert incommoda vitae
Curis, atque atra pectus consumptus ab ira:
Dum veras ignominias, dum turpia secum
Ludibria, & falsos recolit mentitus honores.
At iuuenes, omnem quibus olim degere vitam
Contigit in syluis, ditesq. auertere praedas,
Innocuos inter lusus, gratosq. labores
Angustum vitae traducunt leniter aeuum.
Haud illos vnquam rapit intempesta cupido
Seu sit opum, seu sit plena vt regnemus in aula,
Et miseri seruos inter dominemur inertes:
Sed parco assueti victu, pinguiq. ferinae,
Laeti agitant annos, aut longè à finibus hosteis
Expellunt, patriasq. boni defendere sedes
Nulla vltro oppugnant alienis oppida terris.
Verùm illi potiùs iustiq.; aequiq. tenaces
Angusta imperij dilatant limina auiti:
Et rerum domini tandem moderantur habenas,
Sic Medi creuere olim: sic Graecia victis
Iura dedit: sic omnem armis, animisq. subegit
Roma orbem: patrios sic fortis Hetruria fines
Pro-

Protulit: èq. suo nomen de nomine fecit
Tyrrheno, Adriacoq. mari, quod sæcula nulla,
Nulli vnquam Geticis quamuis è montibus orti
Mutauere. manent veteris vestigia regni,
Gallia quà fusa est: quaq; altas explicat Alpeis
Rhætia in antiquam nimium malè grata parentem.
Quin etiam has arteis olim, & documenta secutus
Expulit audaces patrijs è sedibus Vmbros
Porsenna: & regni iustissimus auctor Hetrusci
Depulsum cælo Saturnum accepit, & armis
Tutando primus certam affectauit Olympo
Ille viam, & miseris mortalibus vnus eandem,
Ostendens, aditum diuûm patefecit ad oras
Ianus, præteriti & venturi prouidus æui.
Tu quoque venando perferre incommoda suetus
COSME *potens bello patriæ sua iura tueris.*
Regnaq;, quæ fuerant in multas didita partes,
Instauras iterum, & vireis componis in vnum
Hetruscas: quarum celebris mox gloria sese
Tollat, & in longo quæcunque amisimus æuo
Iam tua Tyrrhenis virtus adiudicet armis.
Verùm age quandoquidẽ velis subducere ventũ
Tempus: & optato tandem consistere portu:
Quod superest Nymphæ Aonides Iouis aurea proles,
Aonides Nymphæ cœptum percurrite carmen,
Et mecum densa lætæ considite in vmbra.
At non & generi est idem venatus aprorum,

Nam neque eos lato terrent venabula ferro:
Nec Spartana canum spectatae ad praelia turmae.
Vidi ego fulmineis frendentem dentibus aprum
Persaepe in medios hostes, inimicaq; tela
Irruere, & iuuenum discerpere membra, canumq;.
Tu tamen vt primum lucos ingressus iniquos,
Perge celer, quo pressa solo vestigia ducent.
Atque ibi lectorum iuuenum fortissima praestò
Pectora sint dubijs persaepe exercita pugnis:
Et circum obsideant densa nemus omne corona:
Retiaq; obducant certum cingentia callem:
Quae quondã irriguis Alabandica cannabis hortis
Nutrita in tantos demum contexuit vsus.
Tum propè habere canes iubeo de more Laconas
Quemq; suas, validaq; manu nodosa veruti
Robora, quae nequeat duratum ad prelia pectus
Frangere apri, dum flammato rapiuntur ab ore;
Atque huc, atque illuc celeri contorta rotatu
Non vnquam in rimas abeunt, aut victa fatiscunt.
Inde aliquis syluam ingressus speculabitur antrum;
Antrum, quo fera sus tantarum nescia fraudum
Aut aestum, aut canae fugiet mala frigora Brumae.
Nec nisi saxa illinc, aut longo hastilia conto,
Aut quae fumiferis Cyclopum ducta caminis
Aenea Vulcanus bello tormenta parauit,
Tormenta & tonitrus, & dirum imitantia fulmen,
Exigere, & notis poterunt extrudere lustris.

Hinc

Hinc paribus ſpatijs rarus ne ſe implicet ordo
Quiſque locum capiat canibus ſub prima ſolutis
Praelia; nec temerè vnà omnes glomerētur in hoſtē:
Dum ſtat, & antiqua defenditur ilice tergus:
Aut rapitur praeceps multo ſuccenſa furore,
Quo denſatae acies intentant vndique vulnus.
Inconſulta etenim plures audacia laedit:
Quàm timor, aut duris prudentia cognita rebus
Seruet, & in tutum per tanta pericula ſiſtat.
Sæpe etiam excutiet validæ venabula dextrae,
Atque animi dubium ſummo in diſcrimine rerum
Deſeret: aut miſerè cunctantem, & nulla parātem
Auxilia inuadet, ſubitò ni pronus in ora
(Si qua fides) ſternaris humi: tum parua tenaces
Comprendant virgulta manus: & pectore inhaerēs
Ilicet ipſa ſolo terrae coniunxeris ora.
At pugnae ſocius, ſublato vt forte veruto,
Conſtiterit propior (nam ſoli haec praelia non ſunt
Tentanda) irritet trepidanti, & multa timenti
Aſsimilis, quo dura hoſtem ſub genua iacentem
Linquat aper celerem dum vertitur actus in orbem,
Ardeſcitq; furens, conceptaq. irruit ira
In ferrum, &, ni lata vetent dentalia conti,
Prouolet, & toto transfixus corpore lignum
Ilicet accipiat: miſereq. per ima volutus
Robora, vulnificae latam prope pectora plagam
Cuſpidis, & lethi ſortem vlciſcatur acerbam.

Quòd si vectus equo dubiam committere pugnam
Forte paras, tantumq; manu petis vnus honorem,
Quo res ipsa loco sese ostentatq; , iubetq;
Prouidus adductas collo moderator habenas,
Dum gladio ruis infestus, dum cernuus ense
Terga fodis, sæuumq; manu iaculare verutum:
Neu ventrem, neu crura feri sus concita rumpat;
Neu iaculum summa fixum tellure ruentis
Transadigat costas, teq; vna sternat equumq;
Purpureos latè fundentem pectore riuos.
Quin etiam multo deuictus membra labore
Sæuus aper, medium cùm iam Sol igneus orbem
Hausit, & arenteis laxat calor improbus agros,
Aut fessus procumbit humi, penitusq; fatiscit,
Cùm iam pertæsum est belli, aut in retia sese
Præcipitans animam tenues expirat in auras.
Hæc me, dum magno laudis percussus ab œstro
Exigere æternæ monimenta insignia famæ
Conor, & obscuro nomen subducere letho,
Percurrentem Auser sæpe auscultabat, & Arnus,
Findit vbi medias sinuoso flumine Pisas:
Quo sibi finitimos subigebat tempore Hetruscos,
Et patrias sanctis ornabat legibus vrbes,
Componensq; iras magnorum, & fœdera regum
Ipse optata diu nobis dabat otia, pacis
Aeternum decus, & belli noua gloria COSMVS.

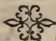
FINIS.

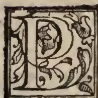
PETRI ANGELII BARGAEI
DE AVCVPIO
Liber primus.

AD
FRANCISCVM MEDICEM
FLORENT. ET SENENS.
PRINCIPEM.

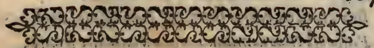
AD FRANCISCVM MEDICEM Florent. & Senens. Principem.

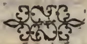
Roles inclyta maximi parentis
Francisce, en tibi candidum libellum
Offert Angelius, catus sagaxq;
Auceps perpetuæ bonæq; famæ.
Doctorum cupidus qui inescat aures
Concentu vario, nimisq; dulci,
Hic idem rapido tuum volatu
Mox nomen feret ora per virorum.
At tu, quem Itala suspicit iuuentus,
Te dignum aucupium, nouamq; laudem
Pro tua egregia benignitate
Noli spernere, nec putare parui.

Marius Columna

PETRI ANGELII BARGAEI AD FRANCISCVM MEDICEM FLORENT. ET SENENS. PRINCIPEM,

De Aucupio Liber primus.

Inc quibus insidijs auceps instructus & armis
Decipiat volucres: quæ pascua quæq; secutæ
Mixtæ alijs cætus celebrent, soleãue vagentur:
Quantus & accipitrum generi labor instet habẽdo;
Præcipere, ac tantas aperire nepotibus artes
Incipiam: nostris propior si fauerit orsis
Cynthius, & quæ me nuper comitata per altas
Syluarum latebras, & iniquo tramite montes,
Cantantem patrijs Erato deduxit ab oris;
Et reducem flauas culti prope Tybridis vndas
Constituit medio in latio; viridemq; coronam

Intextam ex ederis simul & Parnasside lauro
Passa est tum demum laetae circundare fronti.
Hanc ego si cura insomni assiduoq. labore
Partam iure tuli, si nunc quoq; dignus eandem
Ipse idem repeto: Vos o praesentia ruris
Numina, quae sedes auium dulcesq. recessus
Nouistis, vestrosq. vnâ cecinistis amores
Panes, & humentis Nymphae telluris alumnae,
Dum nemus & varijs resonat concentibus aether,
Et rapido inuitat decedere sylua calori,
Ferte iterum nūc Panes opem, Nymphaeq. puellae.
Et me per scopulos inflexaq. littora ponti,
Perq. amnes ripasq. & stagna herbosa vagantem
Sistite, vbi aerij praerupto in vertice montis
Arduus apprendam manibus quas fulua Deorum
Regis habet cautes; vel quas genus acre volantum
Praecelsas rupes insedit Apollinis ales.
Tuq. adeò o iuuenum princeps decus, o noua gētis
Spes columenq. tuae, Tusci cui debita regni,
Sceptra & cunctarum rerum concessit habenas
Ante suos, quâm fatales compleuerit annos
Longae vijs Genitor Diuumq. reuiserit oras
Huc ades o FRANCISCE, *meis bonus annue ceptis.*
Non ego nunc primum, quà vatum incedere nullus
Est ausus, nulla vsquam extant vestigia, nulli
Ingressus aditusq. patent; immo omnia clausa,
Omnia sunt obstructa, & sentibus obsita dentis,

Ire paro, suetus duras multò ante salebras,
Exuperare, iterum ignotos recludere calles
Aggredior, cursumq. nouo contendere campo
Et, modo conanti tam pulchra atq; ardua praesens
Tute mihi affueris, magnusq. aspexeris ausus,
Ingentem sternam ipse viam, caedam obuia ferro
Septaq; & impexis obstantia robora truncis.
Nec me suscepti vis vlla immensa laboris,
Quaeq. nouis animum verborum in rebus egestas
Angit, & obscuris praeclara inuenta tenebris
Saepe tegit, turpi victum formidine franget,
Dulcis vt expertem laudis traducere vitam,
Quae mihi restat adhuc ignaua per otia malim.
Ergo age, & Aonio quos nũc dictamus in antro
Da faciles numeris aures: forte hic quoque praeter
Gesta manu, veterumq; tibi decora inclyta patrum,
Inuenies partam ventura in secula famam.
Principio volucrum varia est natura ferarum.
Nanq; locis alijs aliæ diuersa sequuntur
Pabula, nec nidos vnis in sedibus omnes
Et stabiles posuere domos: campestria partim
Culta tenent, penguesq; legunt iactata per agros
Semina, & arentes segetum populantur aristas.
Partim autem, quos exacto iam pomifer æstu
Pertulit autumnus, fructus depascere, & vua
Et ficu, & viridi suerunt pinguescere oliua.
Sunt etiam, piscosa colant quae stagna lacusq.,

Aequore & in medio mersent caput: inq; profundi
Fluctibus Ionij prædas sectentur opimas.
Nec non flumineis doctæ succedere ripis
Herbarum fibras, & quæ tellure sub alta
Tecta latent multæ passim rimantur, & ouæ
Ore legunt, quæcunq; imis peperere cauernis
Gurgulio, & sudo gaudentes vere locustæ.
Omnibus his certas anni pro tempore fraudes
Texendum, certosq; dolos: neq; tenuia tantum
Retia, sed pedicas etiam, viscumq; parandum,
Et teretes laqueos, distinctaq; licia nodis
Tortilibus; quæ ceruices implexa volucrum
In medijs vmbris ederarum, in sepibus ipsis,
Ante escas, dulcesq; dapes, mensasq; fideles,
Palladias inter baccas, gratosq; corymbos,
Frangunt hinc illinc ramo religata tenaci.
Omnia quæ multa tute ipse paraueris arte
Iampridem, tantosq; domi seruaris in vsus,
Temporibus diuisa suis. neq; enim omnia semper
Omnibus opportuna horis atq; apta feruntur.
Ergo auidas si forte anates captare libebit,
Atq; alias, liquidis quascunq; paludibus vluæ
Delectant molles, captiq; in gurgite pisces
Palmipedum genus alituum: torpentia propter
Stagnaq; velocesq; amnes, deducere fossam
Perge celer, tenui refluentem leniter vnda.
Atq; ea bis septem lato se margine in vlnas

Proferat

Proferat in longum duplo ſpatioſior, inq;
Turbinis effigiem ſenſim procurrat acutam
Vtrinq;, & teretis faſtigia ſumma obeliſci;
Aut cymbam, aut tenues imitetur imagine lembos
Arne tuos; ſummumq; caput ſcrobs altera preſſis
Faucibus excipiat, per quas egreſſa volantum
Agmina, contextas linoue aut cannabe naſſas
Intrent, & diti repleant caua retia præda.
At iuuenis, quem nulli vſquam tardare labores,
Nulla queunt gelidæ remorari frigora brumæ,
Subſtructa è ferulis ramisq; arentibus vlmi
Straminea latet vſq; caſa; quam ſcilicet alter
Angulus occultam ſouea diſcludit iniqua.
Inſomnisq; illic peragens noctemq; diemq;
Expectat, dum turba ingens illapſa ferarum
Inuolet, occluſasq; lacu ſimul innatet vndas,
Vt proiecta legant variarum ſemina rerum;
Zeæq;, milijq;, & multum albentis oryzæ:
Quæq; etiam triſtes immittunt ſomnia lentes;
Somnia terrificis animos agitantia monſtris.
Lætaq., quæ varios depellunt ordea morbos.
Tum verò innitens pedibus conſurgit, & omnes
Intendens neruos magno trahit impete funem.
Vtq. trahit ſubito, collectaq. retia pandit,
Extremo quæ forte iacent ſuper aggere ripæ
Quisquilijs occulta, hamisq. tenacibus apta,
Illa ruunt, captasq. tegunt bipatentibus alis,

At miseræ cum se insidijs multisq; petitas
Fraudibus esse vident, ac iam fuga libera nusquã est,
Nando abeunt: quaq; angustus patet exitus, omnes
Proripiunt se se, & fossa impediuntur inani.
Accurrit tum demum auceps, & lætus ouansq;
Ora manusq; ambas miserarum in cæde cruentat.
At si tantus honos, tantæ si gloria laudis
Te manet, atq; huius non præmia parua laboris
Consequeris, tum tu circum longo ordine sepem
Horrentem intexe, acq; hirsutis vepribus omnes
Claude aditus, nequando malæ vulpesq; lupiq.
Septa, & lucifugæ subeant auiaria meles,
Collectasq; fugent volucres. tum pone lacunam
Area comparibus spatijs excurrat vtrinq.,
Quà densa extremo discluditur aggere sepes,
Aequato quantum sat erit comprendere campo
Ingentes alas, expansaq. brachia retis.
Praeterea sit chortis anas assueta paludi;
Quae voce illiciat reliquas ad pabula, seu sit
Mane nouum, seu sit nox intempesta, ferasq.
Inter eat, plumam variata coloribus ijsdem.
Quin etiam multi tabulis ad retia pictis
Exponunt similes imitati fraude volucres,
Et paßim nantes sinuoso in gurgite linquunt.
Quas simul atq; aliae forte inspexere, gregales
Esse ratae, dum stagna super pigramq. paludem
Vnà omnes abeunt ad pascua nota volantes,

Demittunt,

Demittunt, sociasq; ollis se protinus addunt.
Hos tamē atq; alios magna occultare necesse est
Arte dolos. absint tacitæ vestigia fraudis:
Absint & culti ferro paliq; sudesq;,
Et nusquam tanti signum moliminis extet.
Nāq; aliter; procul inde omnes facto agmine cedēt;
Suspectasq; oras, atq; insidiosa lacunæ
Littora, & expositas medijs in fluctibus escas,
Quanquam dira sitis, quanquam imperiosus edendi
Cogat amor, mensasq; ostentent septa paratas,
Aufugient tamen; & socias clamore monebunt:
Si quæ illic aut mane cibos, aut vespere quærent.
Ipsæ autem capientq; fugam, celeriq; volatu
Aera tranantes immensum ad flumina se se
Sistent longinquis latè stagnantia terris;
Et iuuenem parui latitantem in stramine culmi,
Tendentemq; manus, oculosq; ad sidera, & vni
Plurima Neptuno facientem vota relinquent.
Sed quid agat? tacitus ne irrisa insidat arena
In cassum? an repetat mæstas inglorius ædes,
Et secum aucupij damnet genus? omnia cura
Sunt vincenda acri, & duro superanda labore.
Ipse aliquot noctesq; tibi patiare diesq;
Prætereant prædæ immunes, sine farris acerui
Diripiantur aquis: volucrum sine turba natantum
Assuescat stagno, & ripæ confidere discat
Paulatim, & septum formidinis inuolet expers.

Mox etenim(mihi crede) aderūt quàm plurima præ
Agmina, & innumera cōplebunt alite foſſam. (ſtò
Dumq; alijs aliæ læto clamore per vluam
Signa dabunt, aliæ longis è finibus actæ
Aduenient paſtum. nuſquam tibi ceſſerit æquè
Seu mare, ſeu terram, ſeu concita flumina tentes,
Aucupium felix feſtiuaq; copia prædæ.
Nec deſunt aſtus alij tamen, innumeræq;
Inſidiæ, vnde auibus læti veſcamur inemptis,
Et nulla omnino miſeris loca fida ſinamus.
Non nemora, aut agros, non quæ moderator aquarū
Regna pater Neptunus habet: non aeris oras
Ingentes voluit coniunx Iouis aurea Iuno
Perſugium præbere ollis, tutumq; receptum.
Omnia ſunt infida, & certo expoſta periclo.
Nec tamen has pœnas, hæc ipſa ingentia nobis
Supplicia inſontes nullo pro crimine pendunt.
Iam tum omnes ſceleris Dij damnauere, quòd eſſent
Euentus auſæ obſcuros aperire futuri;
Atq; è concilio delata arcana Deorum
In terras hominum cætu vulgare profano:
Tempore quo ſummus clari dominator Olympi
Iupiter è cœlo Saturnum in tartara pulſum
Egerat, & ſolus regnandum inuaſerat orbem;
Vinculaq; & cædes patrijs fautoribus atras,
Atq; alijs triſte exitium molitus, ahenis
Iapetionidem raptum religarat ob ignem.

Com-

Compedibus, ſaxoq; dolentem affixerat alto.
Nec quisquam ſæuis aderat finisue modusúe
Conſilijs, ni voce prius, ni præpete penna
Alituum moniti, veniam per dona per aras
Expeterent. placuere Ioui rata vota precesq; :
Atque inde in volucres pœnas auertit. at ipſi
Mortales, quibus innumeræ peſtesq; luesq;
Inſtarent, lætumq; ferax, quem ſponte quotannis
Terra miniſtrabat nullis inuerſa iuuencis,
Fundere deſiſſet victum, cultuq; frequenti
Vita per immenſos eſſet ducenda labores;
Cœpere in pecudes auidi ſæuire ferasq; ;
Et nil tale prius meritas captare volantes.
Quòd bene ſi meritis & tantis gratia factis
Deſuit, argutæ poterant blandiſſima vocis
Carmina vernantis per denſa vmbracula ſyluæ,
Perq; agros, ripasq; vdas repetita tueri.
Nunc autem neq; ſecreta ſub valle quietes,
Nec pennis variatus honos, nec in aere nidi
Profuerunt miſeris. mortalia pectora cæcus
Vrget amor prædæ, laudumq; inſana cupido.
Quare age, & ad reliquas confer te prouidus artes,
Quæ ſuperant: lentisq; tenax inducere viſcum
Funiculis, iunco è tenui ſpartoúe geniſtaúe,
Et capita ad ſtagni ripas religare memento.
Vt, quà parte cauam medij iunxere paludem,
Immiſſi fluitent ſtrata ſuper æquoris vnda:

Et volucres summo nantes in gurgitis alueo
Impediant, filoq́, alas & glutine tardent.
Hic tamen haud omnis fidum tibi præbeat vsum
Viscus, & humentes contemnat protinus vndas.
Optimus è quercu legitur, cerroq; cauaq;
Ilice, nodoso nec non è robore. at illum
Reijce, quem viridi nascentem in cortice pinus,
Abietibusq; altis risere impune volucres.
Nec tibi, qui surgit spinis paliurus acutis,
Quæq; humiles fundunt viburna tenacia ramos,
Quiq; rosis similem florem producit ibiscus,
Auxilium tulerint: licet ijs tellure sub vda
Putruerit cortex radici exempta supremæ.
Nunquã etenim manibus quamuis versatus habẽdo,
Nunquam & tundendo poterit lentescere, & in se
Si quid inhærescet, filo retinere sequaci.
Commodior multo, & tantas magis aptus ad artes,
Quem Pelusiacus Nilo ab stagnante Canopus
Confectum è prunis ad nos per cærula misit
Aequora, præsertim liquido si melle subactus,
Pinguibus & stillis multum dilutus oliui,
Aut funem, aut teretes illeuerit vnguine virgas.
Nam neq; tum cœlo obscuro, neq; flantibus Austris
Virtutem amittet: non, si demersus in vndis
Aeternum rores & densos perferat imbres.
Est etiam, hirsutæ passim qui grandia lappae,
Quiq; venenato flauentia semina succo,

Inter diuersis immixtas frugibus escas
Spargat hyoscyami, graio quae nomine dicta est
Herba, soporatam neq; enim velocius ulla
Vis agit exturbans mentem, & vertigine tentat.
Hac olim Alecto rabiem coniecit in atram
Aeoliden Ino lethum fabricata nouercae.
Hac quoque supremi pulcherrima filia Solis
Impatiens ira, odioq; immanis & ardens
Succinxit Scyllae latrantibus inguina monstris.
Quid? qui vina ferunt quo se densissima potum
Agmina ferre solent auium, ueteriq; falerno
Inficiunt latices, aut faecem fontibus addunt,
Quae depressa cadis olim subsedit in imis.
Scilicet illi etiam persaepe ad pabula, & amnes,
Insidijs quas nunquam alijs uicere dolisq;
Ceperunt uolucres somno uinoq. sepultas.
Vt quondam extremo uenientes Thraces ab Hebro,
Saeuus ubi uites incidit falce Lycurgus,
Massica si dulcis hauserunt pocula uini,
Prosternuntur humi. uenas Deus obsidet ultor
Et sensim irrepens uinctos bacchatur in artus.
At uerò aucupij si forte adduceris in spem
Inde aliam atq; aliam tentando, ac proximus amnis
Labitur inter agros: amnem pete. plurimus illinc
Quaestus, & implacidis curis inimica uoluptas
Praestò aderit, mentemq. alacris tibi leniet aegram,
Si cuius facies oculiq. immitis amicae

Perculsum assidue stimulis ardentibus urunt.
Tu modo supremæ geminas in margine ripæ
Erige, quæ medio dirimantur flumine, malos
Inter se aduersas, gradibusq. ad sidera crebris
Ardua surgentes, cœloq. hinc inde minantes.
At vertex trocleis ambarum & funibus aptus
Demittat maculis vtrinq; intexta dolosis
Retia, quæ, quantum latè patet amnis in alueum
Vitreus, explicitas tantum pandantur in alas.
Mox comites, tecum si quos eduxeris vrbe,
Pernices pedibus primaq. ætate valentes
Ire iube, obsessi totam qui fluminis oram
Scrutantes, vallemq. omnem clamore replentes
Maturent lentos ad retia tendere gressus:
Et pedibus strepitũ & manibus per littora plausum
Dent clarum, volucrumq. greges consurgere cogãt,
Pascua quæ circum ripas fæcunda tenebunt,
Strymoniæq. grues, atque inter stagna lacusq.
Mollia dulciloqui carpentes gramina Cycni.
Illi autem siue aduerso, siue amne secundo
Diffugient, splendorem vndae lucemq. secuti,
Tenuibus impliciti capientur in aere textis,
Atque haec cum toto sparguntur nubila cœlo,
Et certam eripiunt iam sera crepuscula lucem.
Nanque aliter, celerem tollunt sublime volatum,
Quantum non vllae iactu potuere sagittae.
Quòd tibi si fruges & iam nascentia farra,

Cum

Cum gelidus ſpirat Boreas à vertice, cumq;
Bruma riget, tenuesq. hyberno ſole pruinae
Liqueſcunt paßim, & puluis excitur in agris,
Garrula praedetur Perdix, ruat improbus anſer:
Accipe, raptores qua nam ratione voraces
Vlciſci, & socijs poßis oſtendere captos;
Raptores aſtu inſigni & prudentibus auſis.
Tempore quo primum ſerus ſe veſper opacas
Induit in tenebras, & Solem mergit in vndas,
Inſidijs tacitisq. locum lege fraudibus aptum.
Et ſine, quae radijs terras Aurora retexit,
Efferat ex oriente caput: nam mane ſequenti
Extabunt nusquam veſtigia tecta pruina:
Tum verò, ſi quis preßis odor haeſerit aruis
Frigore dilutus tenues diſcedet in auras.
Ipſe igitur cedente die tua retia tecum
Effer, & in longum, quantum ſe porrigit inter
Iam tum naſcentes ſegetes & gramina ſulcus,
Extende, & medio compone occulta canali
Sollicitus: limbumq. ſuper collecta tenacem;
Fac lateant herbis & multo puluere tecta.
Nec minus ingentis ſaxi librata trabis ve
Pondere, per ſe ſe ſubito ſurgantq. cadantq.,
Non animaduerſa volucrem oppreſſura ruina.
Nanque bis octonos ſpatium praetendere paſſus
Cum ſoleant, ſenasq. altum conſurgere in vlnas,
Nullius adductis vel pectus adusq. lacertis

Sustollentur humo raptim suspensa ruentq;.
Praeterea medio in spatio prope retia, quà sunt
Insidiae fraudesq; omnes, eat vnus & alter
Assimilis pennam collumq; domesticus anser,
Voce vocans strepituq; feros. illi imbribus atris
Frigoribusq; acti brumalibus ad sata culta
Aduenient, densoq; implebunt agmine campum:
Et procul insidijs laeta inter farra volatum
Sistentes ima fibras tellure reuellent,
Spem prouisam anni. tum, qui te fidus Achates
Consequitur praedae socius gratiq; laboris,
Tempora arundineo gestans contecta galero,
Aut marram, aut rastros, aut sarcula, duraue rutra
Prouidus arripiat manibus, sensimq; propinquans
Hostibus a tergo, simulet se vertere terram.
Et voce & cantu duros solatus amores
Inter opus secum assiduè permulta loquatur;
Securosq; sui paulatim ad retia cogat.
Nanq; illi, quanquam ingenijs sint acribus, vnde
Saepe dolos fraudesq; vident instare paratas,
Confident tamen, atq; agris ducentur apertis
Huc illuc, quacunque dabit se copia frugum.
Ac tum praecipue, rigidas cum nulla pruinas
Decussere pedum vestigia. nanq; vbi mane,
Cum primum gelidos constringunt frigora rores,
Turbatum est campo, nusquā mora. protinus omnes
Excessere, satis coeloq; abiere relictis,

Nec

Nec solum his meritas sueta est persoluere pœnas,
Fraudibus ex alto quæ nunc sibi prouida casus
Præcipites metuit Perdix, humiliq; volatu
Tollit humo corpus, cultisq; vagatur in aruis.
Verum alias etiam crebro delusa per artes
Irretitur, & in casses festinat apertos:
Vadentesq; vna secum male callida natos
Induit in maculas media inter farra latentes.
Continuo tali quicunque optauerit astu
Versare insidias, patulum contexat in orbem,
Et longo in primis deducat retia tractu:
Retia quæ laxos tenui de vimine circlos
Intus habent, tereti turgentia ventris hiatu:
Quæq; adeo properant spatiosa prodiga cauda
Turbinis in morem calcem decurrere ad imum;
Vnde queant lentis, quotiens expostulat vsus
Aucupij, segetesq; vocant & pabula læta,
Funiculis fracto religari in stipite quercus:
Ingentesq; vteros auidasq; expandere fauces,
Hinc illinc se se in longum fundentibus alis.
Non aliter quàm cum chelas vtrinq; minaces
Scorpius incuruans caudam protendit acutam.
Tum tu autem excisam capiti circumdare sepem
Doctus, & horrentes præ te sentesq; rubosq.
Ferre, vel effigie segetem pascentis aselli,
Siue bouis, siue acris equi componere totum
Corpus, in aprica cupidum te siste nouali;

Gestat, & in medijs secreta cubilia campis
Detegit, ac dulces laeta inter sarra quietes
Alituum, non ille tamen, qui ponè profundat
Lucem, teq; ipsum comitemq; expansa ferentem
Retia, fulgenti prodat pellucidus igne.
Quandoquidem densas volucres du forte per vmbras
Miratæ splendorem oculis hausere, neque vllum
Comminus ire vident, illic, vbi Sole sub vndas
Demerso placidæ se composuere quieti,
Stant immotæ omnes, claroq; a lumine nusquam
Declinant flectuntq; aciem; tum tu ipse propinquos
Siste gradus, maculisq; superiace retia densis.
Præterea, si te lætæ spectacula pugnæ
Vlla trahunt, sequiturq; animum iucunda voluptas,
Dum mores, astusq; acres miraris, & iras
Alituum, ac saltus ideò desertaq; rura
Vrbe procul cætuq; hominum colis: & bona captas,
Quæcunque vmbriferæ præbent solatia syluæ;
Continuò instituenda tibi multa arte volucris,
Priuatimq; domi cultu educenda frequenti
In quoscunq; dolos. nimirum vt retibus astet
Assidens, aliasq; in cæca pericula voce
Alliciat: nam si fuerit mas; obuius exit
E grege, qui contra certet, pugnamq; lacessat.
Ille autem sensim ficta formidine gressum
Inde refert, donec riualem occluserit arctis
Cassibus, & pœnas dantem conspexerit acres.

Mox redit, atque alios victor vocat: ilicet illi
Impulsi stimulis atraq. libidine caeci
Accurrunt non vna omnes. pudet agmine facto
Irruere, atq; hostem non aequo inuadere Marte.
Pro se quisq; audax funesta in praelia fertur
Solus, & ingentem molem certaminis vnus
Suscipit, & laudem vana spe praecipit, ac se
Vltorem fore promittit: verum exitus idem
Quemq; manet. repetitq. domum laetissimus auceps.
At verò tantas fuerit si foemina fraudes
Docta tibi, maculasq. interponatur inanes,
Vt canat, & miserè tanquam captiua queratur:
Ipse salax voce audita dux agminis ibit
Impatiens, circumq. plagas errabit apertas.
Nec prius absistet, quàm rara in retia sese
Induerit, secumq. gregem male sanus amicum
Perdiderit: quamuis aliae pertundere rostris
Hinc illinc captum soleant: quòd victus amore
Coniugis externae, stimulisq. immanibus actus
Vitare occultas nesciuerit aucupis artes.
Idcirco quidam manibus crepitacula passis
Percutiunt, auium notos imitantia cantus:
Deceptosq. sono simulatae vocis amantes
Retibus impediunt: alij multo ante tenaces
E setis (setas cauda ex vndante reuellunt,
Quae se se ad talos, & crura extrema profundens
Acris equi, postrema pedum vestigia verrit)
Funi-

Funiculos faciunt, atq; ijs certo ordine multos
Intexunt laqueos nodis currentibus aptos.
Quaq; adeo pedibus volucres incedere norunt
Per medias segetes, densæq. per auia syluæ,
Prætendunt, turpiq. absumunt morte vagantes.
Præterea latos quoties contendis in agros
Prædaturus aues, quarum Latona tuetur
Alma genus: seu sit regum gratissima mensis
Coturnix, magno quondam dilecta Tonanti:
Siue sit, inuentæ primum cui lamina serræ
Attulit exitium miseræ, male prouida Perdix:
Ipse tibi aucupij catulus dux, ipse magister
Anteferat celeres gressus passimq. pererret.
Cumq; adeò steterit campis immotus, & ore
Respiciens crebro caudam vibrarit: inanes
Rumpe moras omnes subito, & caua retia pande:
Quæ tecum sublata manu comes vnus & alter
Sustollant, raptimq. tegant volucresq. canemq;.
Est etiam ille modus (Libycas dū pergit ad oras,
Et fugit Odrysiasq. niues Scythicasq. pruinas
Aruaq. Hyperboreo grus infæcunda sub axe)
Strymoniam visco volucrem captare tenaci.
Nam, quà se in latum spatiosa cucurbita ventrem
Spargit, & exili tollit fastigia collo,
Frangitur, inq. ipso rursum fit vulnere vulnus,
Angustum velut os, grauida quod viscera ab aluo
Euomat, & vento vacuam dimitat inani.

Inde linunt totam pingui circum vnguine visci.
Et clausum exhausto volitantē in ventre relinquūt,
Perpetuis volitantem alis: cui cornea pennas
Crusta tegit tenues, corpus color inficit ater.
Quale solet medijs hebenus Mareotica syluis;
Cum deiecta solo cuneis rescinditur actis;
Artificumq; manu varios formatur in vsus.
Et modo supremi curua in testudine templi
Stat simulacrum ingens populis, cultuq; perenni
Visitur, & denso circum nigrore coruscat:
Et modo regales inter mensasq; dapesq;
Implet potantum dextram scyphus: & modo pendet
Baccatum è pulchræ rosea ceruice puellæ,
Discretum ve auro gemma ve ardente monile:
Tale nitet, seu quadruplices expandat vtrinque
Ille alas, siue expansas compresserit, & se
Commendat fusco per compita læta colore;
Inclususq; intus rauco dat murmure bombos.
Tum verò accurrit properans Threissa volucris,
Ceruicemq; cauo, quàm longa insertat, obesam
Captatura feram, cæco quæ mugit in antro:
Inq; Canopæo procerum glutine collum
Hæret, & inducto præcludit lumina visco.
Iam verò ruri vacuam si forte per vmbram
Vsurpare oculis spectacula dulcia tendes,
Cum volat, inq; globum teretem se plurima versat
Nigra pedes, nigris velata monedula pennis:
Aera

Aera seu sturni densa impleuere caterua:
Ilicet è manibus raptim volet vnus & alter;
Asperso filum visco qui ponè trahentes
Aeream repetant turbam, & se pluribus addant.
Nanque illos medio redeuntes agmine læti
Dum forte excipiunt alij, circumq; supraq;,
Et nunc subter eunt, filo retinentur, & alas
Impliciti cælum magnis stridoribus implent.
Nec mora: ceu summo demissus ab æthere turbo,
Infima præcipiti labuntur in arua ruina.
Quid? qui cornicem, siquam cepere, supinam
Exponunt agro in medio, quem durus arator
Proscidit, & solidas inuertit vomere glebas?
Nanq; eà dum queritur, vocesq; integrat amaras,
Accurrunt aliæ, & sortem execrantur acerbam;
Ac partim circumuolitant, partim eminus astant,
Hortantes se tollat humo, celeresq; per auras
Auolet, & tristes terras festina relinquat.
Ac dum omnes clamant, dum se versantq; ferũtq;,
Est aliqua interdum, quæ sic miserata iacentem
Accedit propius: nodosq; vt rumpat iniquos,
Constrictam quibus esse videt, super insilit audax,
Nec se se vana pietatis imagine falli
Aspicit incautam: nam mox religata tenaci
Illius amplexu clamoribus omnia rumpit:
Et scelus accusans sociæ obluctatur, & omni
Qua pote vi tantos conata euadere casus

Poscit

Poscit opem, & frustra volucres implorat amicas.
Nec tamen, hæc cũ sint oculis gratißima nostris,
Oblectentq. animum, nullam tibi Palladis ales
Ferre voluptatem poterit, partemq. diei
Fallere: ni paruas pigeat spectare volucres
Hic illic densis in sepibus insultantes,
Mirantes & noctis auem prodisse relictis
In lucem Solemq. atq; arua exculta tenebris.
Tu modo permultas in tantam impellere fraudem,
Et virgis circum occultis haerescere visco
Si cupis, & socijs captas apponere praedas
Alituum, villae sub noctem in tecta reuersus:
Reijce marem. nusquam tales maris vsus ad astus
Aucupij: ac matri similem lege. faemina nanq;
Commodius multo mira tibi seruiet arte.
Illa domi facilis victu educetur, & illa
Exuet agrestes animos, amitemq. supremam
Insidens omni volucres a parte vocabit:
Dum saltu defertur humi, dum rursus in ipsa
Sede manens magnum iactat caput. & modo toto
Corpore contrahitur; modo collum extollit in auras.
Atque ita ludicros omnes agit aemula gestus.
Vt cum diuersas per scenam & pulpita se se
Induit in facies, & turbam oblectat inanem
Ludius ille inter pagos & compita doctus
Ad uarios habitus animi componere vultum.
Nec nobis leuiora dabit solatia Bubo:

Infelix

Infelix olim Bubo mortalibus omen:
Nunc autem augurium Scythicis regale tyrannis,
Et galeæ celsæq; ingens decus addita cristæ,
Virtutem inspirans animo & præstantibus ausis.
Ergo illam nido detractam, intraq; penates
Eductam proprios, quoties libet, effer in agrum,
Quem sterilis platanus, seu frondens Vlmus opacat,
Et ramis sub proceris in cespite summo
Expositam dimitte: aderunt huc protinus acti
Coruiq; Picæq; & raucisonæ Cornices;
Et crimen pergent vetus exprobrare, quòd olim
Ipsa suo indicio natam Cererique; Iouiq;
Abstulerit, nigrisq; Erebi damnauerit vmbris.
Nec prius absistent circumuolitare pauentem,
Versantemq; caput, vultumq; informe mouentem
Huc illuc, quam fessæ altæ super arbore sidant:
Et visco implicitæ, & virgis, quas callidus vlmo
Addiderat, ramos interq; locauerat anceps,
Labantur, vitamq; graui sub verbere linquant.
Sed tibi præcipuè rectis stet consita sylua
Tramitibus, mollem longè quæ iactet odorem:
Quæq; adeò duram baccâ turgente volucres
Inuitet sedare famem. sit plurima laurus
Scilicet, & dulces ederæ viridante corymbi:
Sit, quæ fæcundos fundat labrusca racemos:
Nec non & Cereri pariterq; accepta Dione
Myrtus; & haud vnquam cariem passura senectâ

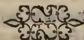
Virginis, immotum post longa obliuia rerum,
Post miseras hominum clades, tristesq; ruinas,
Nomen adhuc patria conseruat Hetruria lingua.
Si vero aucupium in turdos moliris edaces;
Atq; ideo nemus vmbriferum lucumq; virentem
Ipse tibi educis, leni tum vertice collis
Sat fuerit, si sylua nigra circundata buxo,
Consitaq; ilicibus densis surrexerit, vnde
Aerias liber pateat prospectus in oras:
Quæ tamen haud spatiosa fluat: sed finibus inter-
Clausa suis ter centenas circum ambiat vlnas.
Hic, vbi iam mediæ cedentem ab limine libræ
Scorpius excepit Solem, se se occulit auceps
Frondibus & ramis cum primum frigida mane
Discutiens tenebras, venturaq; lumina pandens
Exoritur Venus, & terras illustrat opacas,
Atque hinc alituum voces imitatus amicas
Sibilat, &, caueis quas ante inclusit opertis,
Inuitat lenes effundere pectore voces,
Et tempestiuum garrire, ac flectere cantum.
Quas inter tibi siquis erit, qui stridere acutum
Turdus amet, hunc tu cerebro compescere fracto
Ne dubita: monet iste alios discedere longe
Proditor, & tutas cursum contendere ad oras.
Illum autem lautè baccis nutritor & vuis,
Quemcunq; esse vides, dulci qui gutture carmen
Et modulatur, & inspecta semel alite castæ

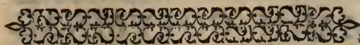
Palladis insultans strepit, atq; allectat euntes
Immensum per iter cæli & sublime volantes,
Scrutantesq; nouas oculis atque auribus escas.
Ergo auidæ cæcæq; ruunt, & ab æthere summo
Præcipites quocunq; ciet vox cognita, raptim
Demittunt se se, & patula super ilice sidunt:
Ilice, quæ virgis ramos obsessa recisis
Implicat incautas lento medicamine, & altè
Corporibus captarum auium sternit sola terræ;
Ac iuuenem immenso prædæ iam ditat aceruo,
Iam beat elatum studio rebusq; secundis.
Inde igitur, quancunque dedit fatumq; Deusq;
Dulcia producens inter solatia vitam,
Abijcit ex animo curas, totumq; quieti
Se dedit, aut mentem magno inflammatus amore
Pieridum, studijs indulget amabilis otij,
Atque ita syluestres Dryadas Faunosq; bicornes
In prædam partemq; vocat: aut supplice cantu
Ad dulce aucupium surdam vocat vrbe puellam.
Huc ades o mihi chara, potes si forte superbas
Temnere opes, & picta tui laquearia tecti,
Auratasq; trabes, Parioq; è marmore sedes.
Huc ades o mea Chlori oculis mihi charior ipsis,
Chlori meæ mihi vel dulci prælata iuuentæ,
Et fortunatis vitæ iucundior horis,
Huc ades, & quamuis nulla hic palatia, nullas
Regales mensas, nullas miraberis ædes

 In-

Ingentes, nullà æra suis suffulta columnis,
Non signa, & viuos imitantia marmora vultus,
Non augusta Deûm templa, & splendentia latè
Auroq́;, Electroq́;, Argento, atq; Elephanto
Atria, & obscuræ tenebras vincentia noctis:
At spectare lacus dabitur, fluuiosq́; perennes,
Lætaq́; non ijsdem vestiri frugibus arua:
At vesci innocuis inter conuiuia pomis:
Et Pana & Nymphas humili coluisse sacello:
Et nunc primitijs segetum, nunc pinguibus agnis
Pacasse, & varia frontem vinxisse corolla;
Tum mites legisse vuas, rubicundaq́; fraga,
Et dulces cerasos, atque autumnalia pruna
Fas erit: atque epulas inter sine fraude paratas
Versari, Lymphaq́; sitim sedare recenti,
Nare amnem egelidum, molli requiescere in vmbra:
Egressamq́; domo sub lucem ad tecta reuerti,
Cum tenebris agros serus iam vesper opacat,
Cum villam repetit pastor, tenerasq́; capellas,
Balantes & oues stabula ad vicina reducit,
Et gratum dulci carmen modulatur auena.
Huc ades o mea Chlori, tibi nemus omne virescet,
Lenè fluent amnes, viuo liquidissima fonte
Ibit aqua, & somnos suadebit inire susurro
Murmur ad irriguum labentis ab aggere riui.
Hic tibi cum vili nusquam commercia vulgo
(Si quicquam mihi credis) erunt: hic puriter æuum

Degere, tranquillamq; per otia ducere vitam,
Otia perpetuam semper comitantia pacem.
Hic me etiam poteris (si qua est ea cura) canentem
Audire, & manibus nunquam interitura parantem
Serta tibi, quae posteritas miretur ametq;.
Nec certè non ante meum dignatus Apollo est
Carmen, & Aoniae per deuia rura sorores:
Cum genera & formas canerem moresq; ferarum
Et quo quaeq; modo, quaq; exciperetur ab arte,
Magnum opus, & flauens dũ se Tyberinus in vndas
Inseret aequoreas Thyrrhenaq; littora findet,
Erga te & genus omne tuum (si viuere fama
Aeternùm, & seclis celebrem superesse futuris,
Si quicquam post mille annos ad sidera ferri
Laudibus, & paßim claris addi Heroinis,
Esse putas) nostri monimentum & pignus amoris.

PETRI ANGELII BARGAEI EPITHALAMIVM

in nuptias

FRANCISCI MEDICIS

Florentinor. & Senens.

Principis, &

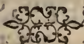
IOANNAE AVSTRIACAE

Reginæ Sereniß. Ferdinandi F. Imperatoris.

MARII COLVMNAE
CARMEN
Ad Petrum Angelium Bargæum.

Magnorum thalamum heroum, dulcesq. hymenaeos
Tusce Maro aeterno dum scribis carmine, florae
Gaudia felicis crescunt praesentia, quantum
Troiae Mœonio creuerunt funera cantu.

PETRI ANGELII BARGAEI

EPITHALAMIVM
in nuptias
FRANCISCI MEDICIS
Florent. & Senens. Principis,

IOANNAE AVSTRIACAE
Reginæ Serenifs. Ferdinandi F. Imperatoris.

V AM *populi patrumq. preces*
& vota rogarant
Saepe Deos, aderat lux optatiſ-
ſima, qua ſe
Finibus è patrijs Tyrrhenam in-
ferret in vrbem
Ingreſſura viri ſedes thalamumq. iugalem
IOANNA *Auſtriadas inter pulcherrima natas,*
Cum Venus, albarum curru deuecta volucrum,
Idaei fontis latices, urnamq. petebat
Fundentem largos ſinuoſo flumine rores,
Ipſa ſuos quibus & laueret ſpectanda capillos,

Et lympha niueos fœlici sparge ret artus.
Scilicet (hospitio nam paulo acceperat ante
Læta Iouem, & propria venientem in sede locarat)
Ibat, vt innumeros natiuæ frontis honores,
Nec non & puræ decus inuiolabile formæ,
Et crines, nullisq. genas medicata venenis
Ostentaret ouans, roseoq. occurreret ore
Visenti Idalium patri, & iuga grata tenenti.
Ergo ea, cum primum puro se flumine lauit,
Et circumfusas corpus demersit in vndas;
Vtraque Tyrrhenis defixit lumina terris.
Et læta, accipiens medio de vertice olympi
Vocesq., plaususq., & festae gaudia lucis;
Aligeros ad se cunctos accersit Amores.
Atque ait. o generosa phalanx, cui lucidus aether
Ridet, & aeterno labentia sidera motu
Dulce canunt, choreasq. vnà certo ordine ducunt.
Cui mare fluctiuagum paret; cui daedala tellus
Fundit odoratos nonnullo semine flores.
Siquando dulci mortalia pectora flamma,
Et caeco rigidas hausistis vulnere mentes
Nunc certe, o vestræ dulcissima pignora matris.
Tempus adest, cum coniectis in corda sagittis
Heroum, laeto quoscunque alit vbere tellus
Itala, & excultis nutrit Germania campis,
In cœlum laudesq. meas nomenq. feratis.
Tempus adest. vos ite leues. ego protinus hinc me

Abri

Abripiens epulis adero: mensisq. paratis
Pocula Acidalio ponam spumantia succo.
Hæc Dea: quam cōtra est placido sic ore locutus
Filius, inuictum soli cui cura Tonantem
Vrere, & in varias rerum conuertere formas,
Taurumq., pluuiumq. aurum, cycnumq. canorum.
O mater, totum impendi multo ante laborem
Hunc tibi, perpetuumq. decus, laudemq. paraui
Egregiam, & magnum ventura in secula nomen:
Dum iuuenem clara Tuscorum ab origine regum
Obseruans, sequor assidue: siue ille perrerat
Ausoniae regna alta suae: siue ille per vndas,
Aequoris euectus celeri rate fertur ad oras
Hesperias: latis vbi se se Hispania campis
Explicat: & centum praestanti corpore nymphas,
Centum habet egregia natas à stirpe puellas,
Et forma atque animis ingentibus heroinas:
Diuitijs omnes, omnes & sanguine claras.
Quarum in nulla animum (dictu mirabile) quiui
Flectere: nec duros longa assuetudine sensus
Mollire: ac saeuam paulatim frangere mentem:
Et blandum iuueni tandem perfundere amorem.
Et fateor, mea Diua parens, rediisse pudebat
In Tuscos, frustraq. meas consumpse sagittas:
Nec iuuisse acri quicquam, quòd tincta veneno
Tela manu iacerem, flammisq. ardentibus aptas
Multarum ex oculis in corda rigentia tedas.

Quamquã illum innumeræ, quarũ celeberrima for-
Et genus illustre, expeterent noctesq. diesq. (ma est,
Certatim concorde tori sibi fœdere iungi.
Ergo vbi conatus frustra cecidere, nec vsquam
Omnia tentanti mihi vis ita cessit, vt illa
Victor ego è pugna victricia signa referrem:
Confugi ignotas (quid enim superesset?) ad artes
Insolitosq; dolos, quæq. ipsa fatebere mater
Consilia haud sæpe euentus habuisse secundos.
Vrbs erat hibernis celebris stationibus inter
Oppida iucundo regum delecta recessu:
Haud procul auratis populos vbi ditat arenis,
Et vitreas secum defert Tagus impiger vndas,
Vix dum etiam riuis & primis amnibus auctus.
Hic vrbe in media consurgit ad astra columnis
Innumeris suffulta domus, trabibusq. superbis
Tecta, & marmoreo consistunt limine postes
Aerati, atque Indis spectanda sedilia baccis:
Et multo in primis laquearia flaua metallo.
Centum intus thalami, centumq. tapetibus aureis
Strata pauimenta, & gemmis distincta coruscis
Hinc illinc latè splendent, ceu lumina Solis
Aut Lunæ: liquidus nullis cum nubibus aer
Densatur: sudumq. oculis patet vndiq. cœlum.
Ast vbi consuerunt epulæ seu mane parari
Tunc, cum Sole nouo terræ lustrantur apertæ:
Vespere seu sero cum iam vaga sidera fulgent,
Et

Et paßim è cœlo densæ incubuere tenebræ,
In quadrum spatiosa fluit sublimior aula.
Quàm circùm Pario ducti de marmore vultus,
Austriadum effigies viuas imitantia signa
Astant, & pueri simul innuptæq; puellæ.
Quarum vni, quæ visa mihi pulcherrima forma est,
Bis septem vix nata annos, occultus ocellos
Insedi, laqueosq; illic & vincla paraui.
Et Medicem simulacra animũ per cuncta ferẽtem,
Mirantem genus egregium, formasq; decoras
Implicui, magnoq; reclusi vulnere pectus.
Arsit amans nondum perspecta virgine, & altum
Suspirans, dulcemq; trahens è corde querelam,
O felicem (inquit) iuuenem, cui nupta marito
Ipsa tui similem certo pòst tempore prolem
Ediderit, patria quæ iam virtute supremis
Certet auis atauisq; suis. nec plura locutus
Conticuit, totusq; hæsit defixus in vno
Obtutu, dum se ipse nequit explere tuendo.
Nã quid agat? neq; enim quidquã superesse uidebat,
Expressa cupidos quàm pascere imagine sensus,
Et specie ignotæ se se oblectare puellæ.
Tot montes vallesq; cauæ, tot flumina, tantum
Terrarumq; marisq; æquor prohibebat amantem,
Quo minus & veras voces audiret, & idem
Redderet, inq. ipsis sua sisteret ipsa puellæ
Lumina luminibus, neque ab oribus ora moueret.

Ergo insperato mentem iam saucius ictu
Ibat, & occulto consumebatur ab igne:
Inq; dies magis atque magis graue vulnus alebat:
Dum facies simulata animo, dum nomina gentis,
Factaq; & innumeri simul obuersantur honores
Virginis Austriacæ: cui nec domus vlla, nec ætas
Progenuit similem virtute, & corpore formam.
Quin etiam patrias illinc reuocatus ad oras,
Non modo susceptam non vnquam è pectore curam
Deponit: verum multo magis acribus vsq;
Vrgetur stimulis, & corde incendia voluit,
Illa quidem clara iam se prodentia flamma:
Nanq; vt forte suo narrat loca visa parenti,
Oppidaq; & gentes vna describit Iberas,
Immensas & opes, atque alta palatia regum,
Natarumq; addit viuos è marmore vultus
Austriadum: & meritos lætus percenset honores:
Constitit, ac vocem medio in sermone repressit:
Ipsaq; purpureus sparsit pudor ora genasq;.
Quale rubet cœlum, cæcæ cum mane tenebræ
Discessere omnes, nec dum tamen auricomus Sol
Flammiferum nostro veniens iubar extulit orbi.
At pater indicia hæc atque argumenta secutus,
Flagrantem magno iuuenem persensit amore:
Lætaq; magnanimo concepit gaudia corde:
Aduenisse diem, cuperet cum filius vltro
Connubio, & teda sese vincire iugali:
Post illa

Post illâ innumeris vnde ipse nepotibus auctus
Imperiumq; domumq; omnem florere videret.
Ergo ait. o generosa mei mea dulcis imago,
Ne dubita: nam vera loquor. confecimus ipsi
Ante tibi, quæcunque cupis: sociamq; cubilis
Legimus, æternos tecum quæ transigat annos.
Hoc gemini, quorum fortis Germania, quorum
Ausonia, atque audax obseruat Iberia nutus,
Annuerunt fratres: & certo pignore certas
Strinximus vnanimes ipsa hæc in fœdera dextras.
Nunc autem, te si quis amor, te si qua videndæ
Cura tuæ (nanq; ipsa tua est pulcherrima virgo)
Coniugis impellit stimulis ardentibus actum,
Germanorum oras & Norica regna petendum est.
Vade age chare puer, teq; haud mora lõga retardet,
Quo minus alipedum cursu delatus equorum
Saxa super gelidasq; alpes, & lata feraris
Flumina, quo citius speratæ ad virginis ora
Peruenias, fratremq; adeas: qui maximus vnus
Inter magnanimos nunc imperat Europæos:
Carpe viam. neque tu lentus tua gaudia differ
In longum. solet esse leuis labor omnis amanti.
Hæc ille. At iuuenis iamdudum accensus amore,
Rumpendiq. moras, studioq. impulsus eundi,
Quamprimum magni peragit præcepta parentis.
Atque vnà ingenti procerum comitante caterua,
Quos Tiberis Latiumq; potens, quos Tuscia, quosq;

Cænomani, quos & Ligures, quos Gallia misit,
Lætus abit, volucremq. fuga præuertitur auram.
Non illum glacialis hyemis remoratur euntem:
Non imbres, densæq. niues, non amnibus aucta
Flumina ab innumeris, Athesisq. Padusq. profundo
Vortice: non ripas Scythiæ qui dissecat altas;
Oraq. diffusus per septem erumpit in æquor
Ister, & Euxino regnat vetus incola Ponto.
O quoties sternacis equi per deuia saxa,
Per iuga, per cliuos, per præcipites conualles
Terga fatigantem, & duris calcaribus armos
Frangentem hinc illinc, rumpentemq. ora lupatis,
Viderunt nymphæ, & fœlix iter ire precatæ
Arserunt tenues flamma rapiente medullas.
Nec prius inceptos potuit finire labores,
Coniugis ante suae laetus quàm constitit ora.
Hic ego multiplices iuueni comes vnus honores
Afflaram, inq. oculis arcumq. ignemq. pararam:
Vt, si quà fineret fatorum occulta voluntas,
Armatam patria pectus virtute puellam,
Inq. Deos cultu, atque omni pietate potentem
Captarem, & cura torrerem ardente medullas.
Ergo illa, vt primum venientem aspexit, ab imo
Suspirans, auido tenuem bibit ore fauillam:
Et tota in viuas abijt laetissima flammas.
Mox, vbi conuenere vnà, & data copia fandi est,
Sola illum alloquitur, soli iam pendet ab ore,

Iam

Iam se nulla potest oculis explere tuendo.
Ast ego, nanq; ambos pariter flagrare videbam,
Alterum ab alterius perculsum pectus amore,
Discessi, o mater, properè, cœlumq́; petiui:
Vt tibi, dum Medices patrijs è finibus heros
IOANNAM *in Tuscos fœlix expectat euntem,*
Narrarem quantos terraq́; mariq́; labores
Pertulerim, quantumq; meis accesserit actis
Diua decus: tum quæ te laus nomenq́; sequatur:
Nec non vt reliquos mecum longo agmine fratres
Elicerem, cunctiq́; vnà peteremus Hetruscos:
Et tua permultis ornarem regna trophæis.
Hæc effatus Amor finem dedit ore loquendi.
At pueri, quorum densum conuenerat agmen
Iam dudum rapuere faces, rapuere sagittas,
Vinculaq́; & laqueos solidoq́; adamante catenas:
Et fratri circùm læto agglomerantur ouantes:
Seq́; ad Tyrrenam cuncti demittere pergunt
Vrbem animis opibusq́; virum imperioq́; potētem,
Et Diuûm auspicio, & tedis regalibus auctam.
Effulsere ignes subito, & lux maior oborta est.
Purior & solito circum resplenduit aer.
Nanque illi effusa complerunt omnia turba
Desuper, atque auidas alta in præcordia vulgi
Lampadas, & dulci iecerunt tincta liquore
Tela Citheriaco. mox & fragrantia latè
Lilia, Pæstanis nuper selecta viretis,

Purpureasq. rosas, immortalesq. amaranthos,
Omnia quae secum extulerant gremiumq. sinusq.
Repleti, in faciem labentis ab aere nimbi
Sparsere, & gyros passim cantusq. dedere.
Interea casti genitrix pulcherrima Amoris
Surgit, & Aonios sua sub iuga cogit olores:
Et currum lacta ascendit: seq. aethere ab alto
Demittens, Phoebo & Musis loca sacra petiuit.
Accessu loca difficili, munitaq; circum
Rupibus, & cunctis mortalibus inuia, praeter
Quos Dea sancta Venus Musaeq; & Phoebus ama-(rũt.
Hîc nemora in coelum latè frondentia surgunt,
Atque huc atque illuc ramis spatiantur apertis:
Quae cariem nunquam, nũquam perpessa senectam
Degunt perpetuos horis labentibus annos.
Hic fructus non vlla suos non arbor odoros
Parturit, aeternos syluae immortalis honores.
Quos neq; flammatis torrens feruoribus aestas,
Nec gelidi Boreae penetrabile frigus adurit.
Hic tepidas semper Zephyris afflantibus auras
Palladiae nunquam baccae, nunquam aurea desunt
Mala, nec effracto turgentia cortice poma
Punica: & apricis pendentes vndiq; vites
Arboribus: quarum partim maturuit vua
Tota coloratos ostentans sole racemos:
Partim autem vix dum nascens desloruit, & se
Abdit pampineam frondosae matris in vmbram:
Nec

Nec prodire palàm dias in luminis oras
Audet adhuc: alijs viuos fundentibus amnes
Implentur dulci spumantia labra liquore.
Nectare quo nullum gens interitura per æuum
Diuorum ad mensas cœlestia pocula miscet.
Parte alia platanos inter laurusq. comantes
Lene fluunt alti per prata virentia fontes.
Quos circum supraq; volant longo ordine cycni.
Ac ripæ assuetæ volucres & fluminis alueo:
Doctiloquum suaui modulantur gutture carmen.
Ergo huc Diua potens cœlo delapsa sereno
Demisit se se, currumq; inuexit apertum.
Incessere vnà secum risusq; iociq;
Gaudiaq; & dulces rixæ, & sine fraude susurri:
Et Charitum chorus, & certa sub lege lepores.
Tum verò latè nubes discedere, & aer
Ipsa suam quacunque viam Dea flexerat, altum
Sternere iter: spirare auræ: ac ponere venti.
Iamq; adeo sedesq; pias, & amœna vireta,
Parnassi iuga summa biuerticis, antraq; cætu
Nympharum, Diuûmq; choris celebrata tenebat.
Arrisere Deæ syluæq; vndaeq; perennes,
Inq; sacros nemorum nymphae excepere recessus.
Tunc illa. O patris aetherei Iouis inclyta proles,
Et Diuûm decus, & cœli omnipotentis alumnae,
Quae quondam curasq; graues durosq. labores
Lenire, & tristes animos mulcere soletis.

Quæq; adeò laudes præclaraqȝ facta canendo
Aeternùm gratæ memori committitis æuo.
Non (equidē reor) ad vestras modò peruenit aures
Fama, vt magnanimos Medicum gens inter Hetru-
Nobilitate potens, opibusqȝ insignis auitis (scos
Iunxerit inuictos certo sibi fœdere reges
Iamdudum, & natos illorum à stirpe crearit.
Hoc Arar, audaces placido qui flumine Celtas
Dissecat: hoc duræ nouit regnator Iberus
Cantabriæ: Latijq. potens Tiberinus: & ipse
Ticinus: qui perspicua pulcherrimus vnda
Labitur, & culti ripas disterminat agri,
Insubrumq. caput magnam circumfluit vrbem.
Hoc etiam Eridanusq. rapax testatur, & ingens
Danubius: qui nunc patrijs dimisit ab oris,
Egregium Austriadas inter decus heroinas
Ioannam, auspicio iungendam, atque omine dextro
Regnanti in Tuscis iuueni, & pro patre tenenti
Imperium, sceptrique ingens onus vsque leuanti.
Coniugium fœlix, placido cui Iupiter ore
Mecum vnà innumeram ventura in secula prolem
Annuerit: cuius magnis virtutibus Arnus
Crescet agens liquidas maiori flumine lymphas.
Ergo agite o Cœli nymphæ decus, ite sorores
Ite Deæ, mecumq. viam contendite ad vrbem
Tyrrhenam: neque enim vobis locus esse solebat
Gratior, & Phœbi gens obseruantior: & quæ,

Ipsa ego si recte recolo iam lapsa retrorsum
Secula, tantundem vestros ornavit alumnos.
Sic Venus. Aonidum sedenim pia turba sororũ
Sic contra est affata. tuos Dea maxima iussus
En sequimur, cunctæq. tibi paremus eunti.
Ac tecum Hetruscos dulcemq. reuisimus Arnum,
Carminibus celebrem nostris, magnumq. fluentem;
Ac iam vix Tiberi; vix iam Permessidos vndis
Cedentem primas, seq. ijs conferre parantem.
Hæc vbi dicta leuem rapuere per aera gressum
Et mensis, quas & niueis mantilibus omnes,
Et dape constructas regaliter, vndiq; magni
Cingebant pulchris flectentes sedibus artus
Heroes, lectæq. ex omnibus heroinae,
Astiterunt Diuæ: atque inter se alterna canentes
Talia clarisona fuderunt carmina voce.
O decus, o columen, Tuscæ spesq; altera gentis
Francisce. Austriaci cui nunc iunxere secundis
Auspicijs gemini terrarum lumina reges,
Terrarum reges gemini iunxere sororem:
Salue o magnanimi proles generosa parentis.
Et tecum innumeros coniux tua transigat annos.
Voluite constantes vaga sidera voluite cursus.
Tu quoq; magnorum fortunatissima regum
Progenies: fratrumq; soror, quorum alter Iberis
Imperat, atque Italum certas moderatur habenas,
Ammericemq; domat toto procul orbe reuulsam,

Ignotamq. diu mortalibus: Alter ad Arcton
Qua patet, & latos profert Germania fines,
Sceptra gerit, populisq. ad se dat iura vocatis,
Imperiumq. ingens totius regit arbiter orbis:
Sis fœlix, coniuxq. tuus tibi deditus vni
Tecum vna in longa degens aetate senescat.
Voluite constantes vaga sidera voluite cursus.
Illum olim placido prospexit Iupiter ore
Nascentem, & Venus est risu dignata sereno:
Cui dulces thalamos iuueni despunderit, & cui
Regalis nymphae mentem inflammarit amore.
Qualem adeo nympham, quales modo nactus amo-
Tyrrhenae o robur, flos o Francisce iuuentae, (res,
Gratus amor nymphae, Diuûm gratissima cura es.
Voluite constantes vaga sidera voluite cursus.
Illam olim gremio blandi excepere parentes:
Illam olim Diuis commendauere supremis:
Quam gressu vnanimi Charites comitatur euntem;
Qua cum se dulces confert Hymenaeus ad aedes:
Cuius non lites thalamus, non iurgia lectus
Pertulit: at potius venientes maior in annos
Creuit amor thalami, creuit concordia lecti.
Qualis habet nunc vos ambos bonus ardor amātes,
Voluite constantes vaga sidera voluite cursus.
Fœlix o tanto virgo coniuncta marito.
O fœlix tantae iuuenis coniuncte puellae.
Vos ne Ducum & gnauae mater Germania pubis,
Vos

Vos ne potens belli pacisq. Hispania legit,
Quis tantum decoris, quis tantum afferret honoris?
Voluite constantes vaga sidera voluite cursus.
Vt iubar Oceani cum laetum ex aequore vultum
Sustulit, & toto radios diffudit olympo,
Si se se forte aethereus comes addidit ignis
Aethereus Iouis ignis & ore affulsit honesto,
Incedit rutilans, tenebrasq. & nubila vincit.
Sic iuuenis pulchrae medio cui flore iuuentae
It comes, & teda virgo sociata iugali est.
Voluite constantes vaga sidera voluite cursus.
Vt cum discussis coelo è fulgente tenebris,
Ostentat croceos coniux Tithonia crines,
Et faciem claro spectandam in lumine praebet:
Optatamq. diu lucem mortalibus affert:
Sic virgo cum laeta domum patriosq. penates
Linquit, & in chari thalamos ingressa mariti est,
Ostentat decus ipsa suae inuiolabilae formae.
Et iucunda viri pertentant gaudia mentem.
Voluite constantes vaga sidera voluite cursus.
Quale suum gelidae post tristia tempora brumae
Extulit os aucto iamdudum lumine Apollo:
Quale intempesta Phoebe nitet aurea nocte;
Aut cum purpureum rediit ver: Lilia circum
Alba caput, mollesq. rosas cui texere nymphae,
Et variis pergunt distinguere tempora sertis.
Tale nitet iuuenis primae post acta iuuentae

Tempora, post solas dulci sine coniuge noctes,
Cum patrias cupidus primum deduxit ad ædes
Florentem forma, florentem ætate puellam.
Voluite constantes vaga sidera voluite cursus.
En tibi, quæ cœlo nymphæ deducimus ortum,
Parnaßiq; vna colimus iuga summa sorores,
Fœcundam, & nullo morituram tempore laurum
Ponimus irriguas Permeßi ad fluminis vndas.
Vt ripa in media, paßim qua læta virescunt
Arbusta, & crebræ surgunt ad sidera plantæ
Ex sese innumeros edat bene culta nepotes:
Et latè fundens ramos totum occupet amnem.
Voluite constantes vaga sidera voluite cursus.
Salue igitur virgo Austriadũ pulcherrima, salue
Grande tuis iuuenis Princeps decus addite Tuscis,
Vobis progeniem veteri ceu sanguine claram,
Sic testem laudis, testem virtutis auitæ
Det Dea: quæ vestri sit pignus amabile lecti:
Quæq; adeò amborum seræ pòst fata senectæ
Producat longæ felicia tempora vitæ
Voluite constantes vaga sidera voluite cursus.
Ipsa etiam, stimulis quæ pectora versat Aman-
Curarum expertes iubeat procedere noctes: (tum;
Mutuus extremos comitetur vt ardor in annos
Semper: & alterius magno flagret alter amore:
Idem animus sit vtriq;: eadem sit vtriq; voluntas.
Nec vestrum inter vos quid sit discordia norit.

Alter-

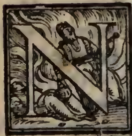
Alteruter: ſed lite torus ſine ſentiat ambos
Degere perpetuam notã inter gaudia vitam.
Voluite conſtantes vaga ſidera voluite curſus.
Ipſe etiam Diuum genitor, quas vndiq; dites
In veſtros effudit auos, effuſior in vos
Pergat opes opibus largè cumulare vetuſtas.
Imperiumq; ingens, quod iam percellere nulla
Vis queat, immotum ventura in ſecula firmet:
Et prolem egregiam longum propaget in æuum.
Voluite conſtantes vaga ſidera voluite curſus.
Hæc Muſæ. At variũ cepit Venus aurea ceſtũ:
Quo ſtabiles olim mentes, deuincit Amantum.
Atque illo iuuenemq; vnà claramq; puellam
Iunxit: & ex æquo teneras vtriuſque medullas
Accendens, blandos animis perfudit amores.

FINIS.

PETRI ANGELII BARGAEI CARMINVM

Liber Primus.

AD IOANNEM MEDICEM Cardinalem Amplis.

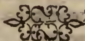
NEc mihi Plutus, neque saeua rerum
Omnium Fortuna parens benignam
Praebuit se se, rutilante reges
Quae beat auro.
Molle sed Musae ingenium dederunt;
Fingere & cultum docuere carmen;
Dum pererrantem Aonios recessus
Frondibus ornant.

Nam modò aut laudes canimus Deorum:
Aut lyram plectro quatimus sonoram:
Et modò Heroum pia gesta summo æ-
quamus Olympo:
Dicimus sæuæ faculas Diones:
Scribimus tristes iuuenum querelas:
Aereis vinctum canimus Tonantem
Colla catenis
Sæpe & ad nostros numeros puellæ
Excitæ è syluis properant: Napææ
Sæpe mî texunt vario legentes
Flore corollas.
Lætus his memet procul à malignæ
Plebe lucorum rapio in recessus:
Quæq; venturis relegantur annis
Carmina condo,
Carmina excultæ noua dona Musae:
Quae tibi ô rerum columen decusq;
Grande nostrarum, Medices, dicanda
Mittimus vni.
Nanq; nec vestes Tyrias, nec aurum
Possumus, regum nec opes potentum.
Attalum grandi quis enim beatum
Munere donet?
Mittimus lusus, faciles q; Musas,
Quae tuum fama super astra nomen
Efferant, quod non abolere posit
Vlla vetustas.

AD ALBERICVM CIBO MALASPINAM MASSAE ET CARRARIAE PRINCIPEM.

NON, *quas Apelles pingere, vel Myron*
Ex aere ſueuit ducere, imagines
Iugere ſatum corruentes,
Atque vices Italum ſupremas:
Cum barbarorum vis Latias humi
Deiecit arces: cum ſubijt iugum,
Frenumq́; (pro labes) recepit
Imperio ſpoliatus orbis
Vrbis Quirinus conditor: & ſua
Subſtructa ſummis mœnia molibus
Proſtrata vidit, cumq́; ſignis
Marmoreis tabulas iacentes.
Quae nunc ruinis obruta plurimis
Nil eſſe prorſus perpetuum docent:
Ni quid profundis è tenebris
Eripiat male amica terrae
Obliuioni muſa, ſuperſtitem
Heroa quemuis nata volubile
Seruare in aeuum, ſempiternos
Per numeros memoresq́; faſtos.
Non illum aquarum dira minantium,
Non inſolentis turbinis impetus:

Non longa seclorum vetustas
Deleat, aut violentus ignis,
Quem musa cantat. Gesta Quiritium
Norunt nepotes haud ope marmoris
Aerisue, sed scribentis apte
Carmen & Historiam Camoenae:
Haec vna pulchrae nomen & inclyta
Aeternet vrbis facta Ligusticae:
Haec vna reges, vnde ducis
Ipse genus, vetet interire:
O clara magni progenies aui
ARVNTIS: *olim cuius Ibericae*
Sensere virtutem cohortes
Saepe referre pedem coactae:
Dux vltimorum strenuus Andium
Regnum reposcens cum sibi debitum
Clades superbo Tarraconis
Intulit innumeras tyranno.

AD BONAM VALETVDINEM
PRO GEORGIO CORNELIO.

O Diua, sedes quae colis arduas,
Semperq; laetis Caelicolûm interes
Mensis, & indulgens choreis
Esse iubes procul vsque curas:
Sic te pauores vndiq;, sic fames,
Tristesq; morbi, sic macies malas
Depulsa vitet sub tenebras,
Inq; nigro dominetur Orco:
Risusq; blandi perpetuus comes
Adsit vicissim lusus, & aureae
Cum Gratijs Horae, ac perennis
Laetitiae Venus alma mater
Mater pudici sancta Cupidinis,
Altrixq; castae grata licentiae:
Cui ventus atrox sic iubenti, &
Saeua maris cadit vnda saxis:
Saeui quiescunt turbinis impetus:
Nubes relinquunt aethera: nec sola
Terrae salubri iam madescunt
Rore nisi Zephyriq. flabris
Tum se virenti gramine pascua
Vernisq. passim floribus induunt:

Tum dia vitae dux beatae
Corda per insinuat voluptas.
Nam quae sit auri te sine diuitijs?
Quae liberorum gratia? quae imperi
Opes adaequantis Deorum?
Quaeue mali requies laboris?
Redde ô precamur te Dea supplices
Quicquid bonorum est & iuuenum & senum,
Redde ô merenti, nec priorem
Inuideas iuueni salutem
Pro quo Adriani littora marmoris
Atque ora Tusci nobilis aequoris,
Suspendit altis vota Diuis
Nec modus aut gemitu, aut querelis
Ponetur vllus tristibus antea
Quàm saeuientem depuleris luem
Votiq; nostri nos precisq;
Feceris aduemens potentes.
Tu sola fletum sistere: tu potes
Nobis dolorem hunc demere maximum:
Et dignus ille est quem reuisas
Protinus, incolumemq; serues.
Nam sempiternas nec reuerentior
Mentes Deorum, nec melior colit:
Integritatis nec perinde
Vllus amans, fideiq; certae

Custos, & asper sontibus & ferox,
Atque innocenti commodus extitit,
Virtutis inuictus satelles,
Et scelerum metuendus vltor.

AD ALPHONSVM CARAFAM Cardinalem Amplisś. pro Attilio Qualandio.

NEC, quàm sollicitus tum mihi fregerit
Omnem sensum animi, quamue grauis dolor
Mî se se extulerit pectore in intimo.
Cum te Fors mala perculit,
Vllus, sit licet & doctus & eloquens,
Hybernisq; fluat plenior amnibus
Vrna cum pluuias fundit Aquarius,
Dicendo facile explicet.
Nec rursum o columen Parthenopes nouum,
O spes Italiae fida labantis in
Peius quotidie, ô gloria seculi, &
Virtutum decus omnium
Alphonse: Ipse equidem nunc ego, dulcia
Quanquam Sythoniae more niuis cadant
Iam verba è medijs visceribus mihi
Vnquam sim pote consequi
Quantum laetitiae pectore ceperim,

Cum tot post hyemes, atraq; tempora,
Quorum vi miserè iam nimium diu
Conflictatus es innocens;
Discußis tenebris candidior tibi
Illuxisse dies deniq; visus est,
Multis ille quidem gratus: at hercule
Mî gratißimus: vnicè
Qui te, qui veteres gentis imagines
Et fastos memores, actaq; tot domus
Non vno veneror nomine: qui tuas
Virtutes colo proprias.
Ergo o perpetuis affici honoribus
Et cultu Iuuenis digne superstite
Istanc ex animo nunc ego gratulor
Fortunam tibi prosperam.
Et cunctos veniens lætior in dies
Rebus se facilem præbeat vt tuis
Sic opto & cupio, nil sit vt in meis
Votis, quod magis expetam.

AD SE IPSVM.

Quis hoc futurum credidisset Angeli?
Amicus ille, plurimum qui se tibi
Debere norat, idq; fassus antea
In amore te te præferebat omnibus:
Tui suiq; factus immemor modo

Obliuioni teq; seq; vnà dedit.
Quis hoc futurum credidisset Angeli?

IN FEDERICI FELTRII
Vrbinatium Ducis effigiem.

ARTES si docuit Punica gens suas
Captantem insidijs Annibalem Duces;
Si præstante Philippus
Fudit consilio hostium
Inuictas acies: si sapientia
Sertori potuit bellica cædibus
Non vnis legiones
Affecisse Quiritium
Ingenti quoque te Sfortia gens sua
Astu, consilioq; & sapientia
Instructum bone Feltri
Bellis extulit horridis.
Sic ergo simileis quos Dea præpotens
Orbatos oculo fecerat altero,
Virtus ipsa coegit
Inuitos tibi cedere.
Cui præter decora hæc maxima, maximas
Grates Aonidum docta cohors refert,
Culti & ripa Metauri,
Et fluxu Tiberis rapax.

Dum terras igitur conteget vndiq;
Cœlum, cum Latio Græcia nobili,
Quòd viuit tibi semper
Se debere fatebitur.

IN CACVLAM.

QVID *est inepte, quid misellè Cacula,*
Quòd pergis insanire pertinaciter?
Dic. iste mentis impotens furor tuæ
Quiescet unquam? an vsq; & vsq; te te aget
Feretq;, quò libebit, infantissimi, vt
Nomen poetæ consequaris? ah nimis
Misellè, nondum perspicis videlicet
Quàm pestilente tute morbo absumeris,
Dum te dies noctesq; scribens conficis;
In teq; sæuis, cæterosq; perlegens,
Modo huic, modo illi ineptiarum millia,
Frustraq; tantum concupiscens nominis.
Nam quis poetam, quæso, confitebitur,
Quem verba cogunt, obuiæq; syllabæ,
Non id, quod ipse vult, sed id, quod imperant
Illæ, exarare: sensa mentis dum suæ
Enuntiare nititur? quod accidit
Tibi, frequenter dixero ne Cacula,
An semper? hercle semper: nec nouem tamen
Sentis inepte, nec vides adhuc miser

Frustra vocare carmen ad tuum Deas:
Carmen trecentis inquinatum sordibus:
Seu verba faece sumpta de vulgi placet
Spectare, claudos siue versuum pedes,
Aut prorsus omnis ponderis sententias
Omnes inanes: bimulus quales puer,
Quadrimulusue sueuit ore fundere,
Aegerue febre saeuiente feruida.
Et haec Sybillae, cum Deorum numine
Afflata magno concitatur spiritu,
Apollinisq; veriora oraculis
Adhuc negauit esse nullus vspiam
Mortalium, qui legerit semel tuum
Carmen trecentis inquinatum sordibus.
Et ipse credis ô misselle Cacula,
Credis misselle te poetam dicier?
Misselle, nec dum perspicis quantum furis,
Quantumq; diuexare pertinacia
Ab ista, & isto errore inextricabili,
Atri furoris pleno, & atrae insaniae.
Nam maior vllus esse non potest furor,
Nec vlla maior atriorue insania,
Quàm cum quis esse se poetam discupit:
Nec esse Phoebus ipse, nec Musae sinunt.

AD
BENEDICTVM VARCHIVM
In Obitum Lucæ Martinii.

QVALES aerio è vertice montium
Amnes primùm humili flumine defluunt,
Radicesq́; suis imbribus arborum
Imas suauiter irrigant,
Ac mox propositum dum peragunt iter,
Paulatim innumeris fontibus alueum
Aucti, præcipites iam magis ac magis
Quercus funditus eruunt.
Qualisue Ismarius Thracia ab vltima
Primùm flat Boreas lenis, & æquoris
Vndæ raucisono murmure perstrepunt
Ad primi vada littoris:
Maior dein hyemem concitat horridam
Incumbens pelago: nec prius impetum
Aurarum cohibet dura minantium,
Quàm secum omnia verterit,
Quassasq́; ad scopulos impulerit rates
Saeuo circumagens vortice turbinis,
Syrtesq́, in medias vrserit, & rapax
Alto cinxerit aggere.
Varchi sic lacrymas fundere sueuimus
Sic lenes gemitus, sic querimonias
Siquid, quod miseri nolumus, accidit,

Sic

Sic suspiria primulum
Non alte petimus: postmodo quae suas
Vires concipiunt non secus, ac leues
Scintillae silicis fomite in arido
Sensim incendia suscitant.
Luctum luctus alit, quando aditum semel
Mœrori penitus qui patefecerit
In mœrore iacet perpetuo, & malam
Auget tristitiam in dies
Donec fractum animum sollicitudine
Victor praesidijs deijcit omnibus:
Nec se praeterea perditus erigit,
Nec charus moritur suis.
Ergo mollitiem hanc protinus abijce,
Et finem numeris flebilioribus
Tandem impone. tuos mœstus ab aethere
Iam iam percipit auribus
Questus, & lacrymas damnat amabiles,
Laetus Pierio qui prius audijt
Voces dulciloquas saepius, & modos,
Quos cantu dare sueueras:
Atque odit querulae carmina tibiae.
Postquàm in perpetuam lumina condidit
Noctem ille ingenij cultor, & artium,
Martinus bonus: occidit
Martinus, probitas cui parit & fides
Immortale decus, nomen & inclytum:

Quod nullo intereat tempore, dum poli
Pascent sidera vertices.

AD IVLIVM CAMILLVM.

NON *tam, cum queritur sub ueteri trabe,*
Ac deplorat Ityn carmine, barbari
Ales coniugij questa libidinem
Fleuit dulciloquis modis:
Nec tam caeruleis fluctibus obrutum
Iactari Zephyris Alcyone viri
Corpus perstreperet dum mare, tristibus
Rupit littora vocibus:
Quàm dulce Aonijs quod penetralibus
Promptum uisceribus fundis ab intimis
Carmen Iule suo cum tibi Cynthius
Implet pectora numine.
Testaturq; adeò Melpomene nihil
(Quanquam Pindaricos Graecia nobiles
Miretur numeros) pectine gratius
Quo pulsas latiam chelym,
Atque ad te Satyros vndique pertrahis
Syluarumq; sacrum numen Oreadas,
Siue illae Arcadij culmina Maenali,
Seu seruant iuga Caucasi.
Quid mirandum igitur si tibi Graecia
Assurgens patrios docta refert modos

Acce-

Acceptos, Clario qui duce Apolline
Tendis altus in aethera?
Dum rides fugientem Iouis alitem,
Quae Gallos Italis perspicit vndique
Stipatos Ducibus dira minantibus,
Ni faedam properet fugam:
Ac tandem Ausonios improba liberet
Pressos imperio non tolerabili:
Et se se Hesperios abdat in vltimos
Extremi Oceani accolas;
Dum magnas Superis carmine gratias
Reddis, laetitijsq; omnibus exilis
Radices quod agunt aurea lilia
Nostris in regionibus;
Quae concussa diu (pro dolor) horridis
Austris & pluuijs incipiunt suis
Afflari Zephyris vt caput efferant
In fulgentia sidera
Sic o sic faueant numine prosperi
Dij, quaecunque videt Phoebus ab aethere
Dum vectus peragrat cuncta iugalibus,
Ramis omnia contegant.
Sed ne nostra tuis auribus obstrepant
Importuna nimis: dum sacra Palladi
Curas assiduus Socraticas terens
Chartas, Pierijs modum
Impono numeris, nanq; ita Cynthius

Audacem tenui pectine dum liram
Pulsarem, monuit. deniq; pectore
Cessit numen ab intimo.

AD ARNVM AMNEM.

PATER *beate fluminum liquentium,*
Quotcunque Hetruriam rigant,
Iugiq; fluxu dissecant Tuscos agros,
Pulsantq; Tyrrhenum mare
Nunc defluenti tardiores agmine
Nunc acriores impetu
Vale Arne multi & peruetusti nominis,
Quod nulla mutauit dies
Vnquam, nec vlla Barbarorum incursio,
Nec vis iniqui sideris.
Seu te laboriosus olim filius
Iouis Tonantis, ardua
Cum Fæsularum condidisset mœnia
Reuersus orbe ab vltimo
Sic nuncupauit, mutuatus nomen id
Arne ab sua Bæotiæ
Seu tu vocatus sic fuisti ab incolis,
Quos ipsamet produxerat
Hetrusca tellus, quosq; in ipsis finibus
Tibi educari videras.
Nam quòd colonos esse credant Lydios

Docti putarunt fabulas.
Sed tu vel hic vel ille malis dicier
Hetruscus an Bœotius
An Lydus altæ clara proles Omphales,
Ceu fama fert & Atyos:
Vale beate fluminum pater, vale.
Hybernus & te Iupiter
Fœcundet imbre sic, vt ire iam queas
Vni tibi simillimus
Hinc inde ripas inter altas dum fluis
Aptis onustus alueis
Hucusq; merces conuehentibus suas
Quæ pòst in vrbe ueneant
Vale Arne nunc, saluere mox te iussero,
Pater beate fluminum,
Cum litterarum conticentibus scholis
Reuertar huc celerrimus.
Nam me calores inter ardentissimos
Quibus perusta exaruit
Telluris omnis ora & vnda fontium
Ab Solis altis ignibus
Refrigerasti temperatis fluxibus,
Salubribusq; balneis:
Chorisq; lætum miscuisti dulcibus
Natantium Nereidum:
Nec non lacertis implicatum candidis
Pulchræ lacertis Acidos

Ad amnis imas deuolutum glareas,
Subter profundos vortices:
Rursus supremas extulisti in aeris
Oras supremi sospitem,
Et conquerentem multa quòd diuelleres
Per vim meis amplexibus
Acin perennem seculi huius gloriam;
Acin puellam candidam.
Quæ me natantem prosecuta saxeis
Locabat in sedilibus:
Superq; pressis eminens papillulis.
Sinuq; formosissimo
Aquas in ora suscitabat vitreas,
Imbremq; circum plurimum:
Ac mox tepente recreabat pectore
Fessum labore subleuans:
Tenellulamq; subijciens mento manum
Iam sustinebat languidum
Ripæq; ridens applicabat vltimæ,
Vbi ipse lenis subsides.
Tum sub scatebris detinebat arduis,
Quæ mole ab alta & aggere
Labuntur altè cum sonante murmure
In refluentem gurgitem.
At tu beate fluminum pater vale,
Rursusq; cum reuenerit
Aestas, calorem vix ferentem seruidum
(Sic

(Sic blanda nunquam deserat
Tuos recessus Acis, & Nereides
Acin secutae, limpidas
Ludant frequenter inter vndas) me bono
Refrigerato flumine.

IN THRACIAM CLASSEM.

THRACIO quum in religata portu
Vnde currentes recipit Proponsis
Bosphori fluxus, iter appararet
Barbara classis:
Nostra quò diro populata ferro
Littora, insanis inimica flammis,
Verteret clari miseras ab imo
Caesaris vrbes,
Dicitur Vates cecinisse Proteus
Fata, dum stratum pelagus iaceret
Fluctibus, nullis Boreae Notive
Flantibus auris:
Ite non fausta nimium securi
Abietes caesae, nemorumq; Diuis
Prorsus aduersis, renuentibusq;
Visere Pontum:
Ite quò Ductor vocat, ite quò vos
Barbarus lectae iuuenum cateruae,
Spesq; promissae comes vsque praedae

Conditis multorum opibus petetis
Diripiendam.
Vastium sed cum auxilium ferentem
Asperas iam iam Lygurum per vrbes
Plurimis circum Ducibusq; & acri
Milite septum
Alpium altarum iuga, montiumq;,
Atque veloci superasse gressu
Fluminum lapsus, leuis aura vestras
Personet aures:
Ibitis vobis pede consulentes
In fugam versi (pudor oh) relictis
Omnium telis generum, daturi
Carbasa ventis.
Ibitis quoquo metus atque terror
Suadeat, Vasti tibi quem crearit
Nomen, inuictis metuenda nuper
Turba sagittis.
Ille sublimis velut amnis auctus
Iam niues æstu soluente vernas
Fertur in præceps, tiliasq; & altas
Dißipat ornos:
Dißipat quercus veteres, bonasq;
Fraxinos bello, miserisq; vastat
Creditam campis segetem, soloq;
Mænia adæquat:
Fulgido circum caput ære vinctus,

Dum sibi æternam parat Italusq;
Gloriam, fertur medios per hostes
Ense tremendus.
Hoc & ingentis memor vsq; facti
Sæpe deuictas acies fatetur:
Hoc sibi partos memorat triumphos
Auspice Cæsar.

IN CACVLAM.

INANIS *hic & inuenustus & malus*
Liber, trecenta menda quem coinquinant,
Quid est? & vnde turpe sustulit caput?
An exaratus in recente Romuli vsq;
Remiq; fæce? an in Suburra, & Atrijs
Taberna in vlla, an & Macello in intimo
Popino scripsit hunc, egensúe Ganeo?
Rapaxúe Fullo? Sarcinator aut inops?
Haræúe putridæ excauator? aut vetus
Rudisq; Fossor? Institorúe sordidus?
Hebesúe Præco? barbariusúe Mulio?
An hac in vrbe, an altera, an in vltimo
Sinu Adriano, an in propinquo Hetruriæ
Pigerúe Sutor? Insuberúe Baiulus?
Loquaxúe Tonsor? improbusúe Nauta?
An hinc remotus asperi Scytha ingeni:
Britanniæúe durus Essedarius?

Iberiæúe

Iberiaue Caprimulgus incola?
Apuliaeq; Cultor? & Sicaniae
Iners Subulcus? atque Arator horridus?
Quid est? quid, inquam, habere se putat boni?
Quòd ipse turpe sustulit luto caput?
Cupitq; peruenire in ora gentium:
Quòd insolenter imbrobèq; persurit?
Nihil quid ipse sit, nec vnde cogitans.
Quòd vsque pollicetur ac petit sibi
Superbus insolensq; principem locum?
Nimisq; stultus arbitratur optimis
Quibusq; se decere compararier
Vetusta quos vel ipsa, & haec recentia
Tulere secla plurimos & optimos,
Et hisce liberalibus facetijs
Sales habere quae putantur, & notae
Latinitatis, abditae & scientiae,
Et Attici leporis oblitos libros.
Ineptus (inquam) hic, & minutus et malus
Liber, trecenta menda quem coinquinant,
Quid est? & vnde venit? Hospes optime
Poeta scripsit hunc: Poeta maximus:
Poeta, qui nec vnius facit pili
Latinitatis ista vel vocabula,
Vel vsitata verba, vel Quiritium
Iocosa dicta, siue dicta seria,
Et elocutionis apta lumina:

Poeta, qui vnus ante, & hocce tempore
Nihil diserta scripta curat vllius,
Nec instituta, carminis quibus pedes
Leues feruntur, aut graues trahunt moras.
Pusilla ducit hæc, parumq; congrua
Sibi suæq; inæstimabili & nouæ
Vagæq; scriptioni, & vnico stylo
Nouus poeta maximusq; Catula.

ΛΗΝΑΙΑ.

LVX, *ô, beata, lux ô*
Qua Bacchus & Gigantes
Ferosq; vicit Indos,
Qua tigridasq; curru
Subegit & leones,
Factaq; de Corymbis,
Et pampino corona
Caput sibi reuinxit
Et vltimo triumphans
Reuersus est ab orbe:
Vitemq; primus ad nos
Tulit benignus, atque
Ostendit vt liquorem
Nudis iuuenta plantis
Præloq; de racemis
Elideret Lyæum:

Deum omnium Lyæum
Et optimum et ſupremum.
Quo diluuntur atrae
Curæq; & inſolentes
Formidines, & omnis
Accerſitur viciſſim
Amica ſemper altrix
Vitæ ipſius voluptas:
Venusq; Gratiæq;.
Lux, ô, beata, lux ô
Lux digna, quam canamus
Quam tranſigamus omnes
Inter Falerna, & inter
Pulcherrimas choreas
Et candidos lepôres
Senes mero madentes,
Et ebriæ puellæ.
Lux, ô, beata, lux, ô,
Quæ tam bonum liquorem
Huc prima pertuliſti
Illuceas perennis
Et circumacta in orbem
Has lætior quotannis
Feſtas dapes reuiſas.
En ergo iam venuſte
Puer meraciores
Calices mihi miniſtra,

Et inde combibones
Fac expleas, quot adsunt.
Haec vina sunt Falerna:
Sunt ista Formiana:
Calenaq. : & Setina:
Albana: Chia, lustris
Tribus vetustiora.
Vt iam subit medullas,
Vt iam pedes manusq.
Nobis tenax Lyaeus
Reuincit immerentes?
Ac tu quidem Ciofi
Nimis es meae puellae
Intentus in papillas:
Nimis tuos ocellos
Iam plurimo furentes
Amore, vino, & ira
Defigis in Corinnam.
Quin te Viole, quin te
Ni falsus intuendo
Ego sum, tuos amores
Bene noui, & ista, qua tu
Valde cales, amat iam
Iam deperit sodalem
Nostrum salaciorem
Perdicibus vel ipsis,
Passerculisq. vernis,

Et, siquid inuenitur
Procax magis salaxq.
Hunc Vigniam, leporum
Tamen atque Gratiarum
Alumnum: at is uicissim
Et pectore & tenellis
Absumitur medullis
Ab impotente flamma.
Quid ô Senex proterue
Caper libidinose
Delire Tucca, quid, ô
Quid potus in Fadillae
Gremio satur recumbis?
Neque te pudet quòd ipsam
Tunicamq. palliumq.
Pertundis, & supinus
Stertis Falerna? Sed nos
Bibamus usque & usque
Et pocula hauriamus
Maiora: sic edaces
Curae fugantur omnes:
Quod pluris esse poßit,
Quam regna opesq. Regum.

IN HORTVM.

Horte & vepretis tristior densissimis,
Palustribusq; vliginosior locis.
In quo colendo, ni patrum vana est fides,
Versatus olim est Insuberq; villicus,
Nec non Hetruscus & malo assuetus Ligur
Diu: neq; omnino aliquid vllus extudit.
Cum reddidissent ante valde fertiles
Quoscunque fœcundo irrigarant flumine;
Festiua vt illi copia posthac sua
Ciuesq; recreauerint & hospites.
Vmbrisq; Soles frigidis defenderint
At tu vepretis tristior densissimis
Expensa cui feruntur annis singulis
(Quis hoc putaret?) ipsa tota millia
Triginta & amplius: peritq; cæteris
Agris feracibus, neque ipsius manu
Heri sat vnquam liberaliter satis
In te colendo quicquid insumi solet.
Cur non pruinis vstus & caloribus
Sæuæ miser Caniculæ, iam desinis
Et nos & ipsos enecare villicos
Betisq;, maluisq;, & cicutis? ô precor
Aresce nobis Horte: iam nimis diu
Moraris: aresce Horte nobis: & sinas
Feraciores excoli Pisis agros.

De

DE BELLICIS LAVDIBVS HYAPPINI VITELLII.

MAXIMI Clio soboles Tonantis
Dulcis ô Phœbi soror, ô, suprema
Cœli & astrorum requies, Deûmq;
Iuge leuamen,
Musa, quæ nunquam sinis interire
Nomen Heroum, tenebrisq; & Orco
Vendicans fortes hominum caduco
Eximis æuo:
Huc ades præsens Dea: si canenti
Bellicas laudes iuuat affuisse:
Huc ades, dum nos celebramus acris
Facta Vitelli.
Hostibus quàm sit metuenda virtus:
Orta quae patrum semel è triumphis
Posteros deinde est comitata cunctos
Mille per annos:
Testis est nostris male fida rebus
Cyrnos haud vna labefacta clade:
Cum iugum presso vetus exuisset
Libera collo.
Quaeq. suscepto temerè impediuit
Sena se bello minus auspicatò.
Tusca vbi effuso maduit recenti
Terra cruore

Sæpe, & audaces cecidere Galli
Non semel victi, nec acerba passi
Vna, sed crebro cumulata latis
Funera campis.
Testis & priscæ spatiosa Cossæ,
Nota quæ sæuo nimis ora Mauro
Suspicit muris geminisq; tutam
Arcibus Iluam.
Quippe Turcarum refluens natauit
Sanguine: atq; arcu horribiles maniplos
Vidit infractos Italis dedisse
Terga manusq;.
Venerat iussu Scythici Tyranni
Nostra prædatum numerosa classis
Littora: & iam iam maris obsidebat
Aequor & oram.
Illa non molles Arabas Syrosúe,
Non parum fortes Lycios vehebat:
Sed truces Dacos & amica Marti
Pectora Bessos.
Quin & immites aderant Geloni
Pellibus tecti caput: & ferentes
Gnessias tergo pharetras & acres
Pæones arcu.
Nec suas non & Cilicum cateruæ
Iunxerant vnà validas bipennes:
Læua quos armat Clypeo, latusq.
Ense

Ense tueri.

Hos metu plenus Ligur atq; Hetruscus
Finibus pulsi patriis dolebant
Arduas passim populare sedes
Templaq. Diuûm.

Dumq; nutricis vel adhuc egentes
Liberos à se procul ire captos,
Duci & vxores, miseraq. vincta
Compede matres

Triste plorarent: aciem superbus
Littore in primo maris instruebat
Hostis: vt Tuscas ferus inter vrbes
Castra locaret,

Tunc Hyappini memoranda virtus,
Ecquis ô mecum generosa pubes
Primus huc audax? ait, & paratum
Vadit in hostem?

Partus hic nobis hodie triumphus
Et decus: quantum patribusq. auisq.;
Gesta quos clarant sua, comparasse
Nulla feruntur

Secula. His dictis metuendus hasta
Euolat, qualis Iouis imminenti ab
Rupe Massylos ruit in dracones
Fulua satelles,

Primus & densas aperit cohortes
Viminis, ferro: peditesq. & ipsos

Principes letho dat: & obstinatos
Fundit agitq;.
Nec manus pugna prius abstinere
Doctus, hostilem perijsse quàm rem
Sentiat victor, tepefecit alta
Littora caede.
Tunc humi fortes cecidere Daci,
Pœones, Beßi, Cilices, Geloni.
Tum suo primum didicit periclo
Barbara claßis
Dextra quid poßit, quid auita virtus
Ausonum tanto Duce: dum relicta
Parte maiori, socijsq. longè
Fugit multis.

AD IO. HIERONYMVM ROSCIVM Episcopum Ticinensem.

ROSCI, *quem prius vt domo è vetusta*
Natum, & sanguine nobili parentum,
Mox auctum meritis honoribusq.,
Fortunae & studio benignioris,
Cultu, quo pote, prosecutus omni
Colebam tacitus, darentq. tandem
Optatum mihi commodumq. tempus
Votis & precibus Deos rogabam

Ipsam

Ipsam hanc cum tibi, caeterisq., qui te
Dignum, quem veneremur, esse norunt,
Voluntatem animi mei perennem
Testatam facerem. Sed hercle postquàm
A te incredibili benignitate
Acceptus potui perelegantem,
Et multa simul eruditione
Ornatumq. grauemq., nec venustum
Minus, nec minus hisce liberalem
Sermonem bibere auribus, tuiq.
Praesentis faciem videre praesens,
Confestim obstupui velut corusci
Ictus fulminis impetu minaci.
Ac domum redij nihil, nisi vnum
Te noctuq. diuq. somnians, te
Exposcens itidem alloquensq. solum.
Quare & si hoc ago forte non pudenter
Qui tibi obstrepere audeam molestus,
Confeci tamen hoc poema, vt istuc,
Qualecunque fuisset afferendum
Curarem subito, putans futurum, vt
Si non ingenij vel expoliti
Testis iam queat esse vel subacti,
At praeseferat indicetq. apertè
Tuas nec rudibus nec infacetis
Conatum voluisse me supremas
Ad cœlum numeris vocare laudes

Sed victum grauitate ponderisq;
Magnitudine territum, perinde
Fecisse, ac pueri puellulæq; :
Qui plexas viola rosaq; ponunt
Imos ante pedes pij coronas
Siquando caput arduamq; frontem
In magno haud licet attigisse signo.

EX MENANDRO.

HANC si optionem fecerit mihi Deus.
Postquàm iacebis mortuus, vitæ statim
Redderis, & quod commodo fiat tuo
Equus, canis, veruex, caper, homo, denique
Eris quicquid volueris nunc illud licet
Optes, tibi quod expedire iudices.
Respondeam tùm protinus quod sentio.
Ne me, rogo obtestorq; , ne coegeris
Subire rursus, quam relinquo, imaginem.
Neq; enim est aliud planè animal, cui vel prosperæ,
Vel aduersæ res accidant iniuria
Meritumq; præter omne. nanq; equus bonus
Nitescit altis lætus in præsepibus.
Itemq; multo lautius canis celer
Domi nutritur, quàm piger : nec interest
Parum, iuuencus fortis an sit debilis.
Homo antefertur improbus solùm probo.

Adulatorq; primas fert, at proximas
Calumniator: fraudulentus tertias.
Vt expedire censeam posthac fore
Asellum potius, quàm videre vt improbè
Indignus efferatur: vt iaceat bonus
Expers honoris omnis, omnis præmij.

AD ANTONIVM CIOFIVM Iureconsultum.

FERVNTVR *olim tres fuisse virgines*
Thaumante natæ, queis voracius nihil
Aetas parentum vidit aut rapacius.
Testatur hoc vel oris horror asperi,
Manusq; obuncæ, venter & profundior,
Quàm Scylla, quàm Charybdis vlla, immanior.
Quarum Celeno, quam vocamus, principem
Locum tenere creditur, sed alterum
Furens Aello; tertium rapax soror,
Nomen volatus cui celerrimus dedit.
Hæ regis olim Thracis haud mensas modo
Cibis onustas inquinabant fætidae,
Sed in profunda deprimebant viscera
Quaecunque promus & condus extulerat penu,
Opes vt omnes deuorarent imperi,
Fameq; cunctos enecarent Bistonas.

Sed ut priora secula haud maniter
Tibi locuta fortè persuadeas,
Quid has sorores ipse credam, percipe.
Fuere tres tum iudices, quos litibus
Dijudicandis ille Rex præfecerat,
Libidinosè & insolenter improbi.
Hi ius quòd ipsum vendiderunt omnibus,
Nefasq; miscuere fasq; sæpius
Contentiones excitarunt plurimas.
Regemq; mentis lumine orbatum suæ,
Simulq; falsos virginum vultu Scythas
Ad indigentiam impulere huiusmodi
Vt, quod comesset, haud haberet quispiam.
Donec Iugatos Zetus & Calais procul
Plotas relegant vltimas in insulas.
Illic rapaces in volucres Iupiter
Iratus omnes vertit: & iussit suas
Canes vocaret quisq; : & ipsæ sumerent
Modesta, cum liberet, ora iudicum.
Varijsq; pœnis irrogarent gentibus,
Quo iure, quáve iniuria. Sic plurimi
Fuere ab istis perditi, ceu perditè
Nunc nos ab ijsdem perdimur: nec profuit
Quòd tu Ciofi docte, quodq; ceperint
Paterq; filiusq; me suam in fidem
Asinij, clientum fida spes, quòd æquior
Vsquam sit acta nulla causa gentium:

Quòd

Quòd vestra praestet omnibus scientia,
Qui sunt, vel olim qui fuere maxima,
Terrarum vt orbis nouit, aduocatio.
Scitum ergo id est quod dicitur: plus vnius
Apud rapaces posse summam gratiam
Pecuniamq.: iura quàm ciuilia,
Rem si probandam luce monstrent clarius.

IN TIPPVLAM
Medicum.

NIL *esse certum credidere nonnullae*
Scholae, quod vlli percipi putent posse.
Nam saepe quisq; decipi suos sensus
Sentit videtq; . nempe in amnibus remi
Existimantur esse prorsus inflexi,
Imas in vndas cum trireme de summa
Pendent remissi. nec minus columbarum
Circum refulget aureis nitens plumis
Coloribusq. plurimis litum collum
In sole dum versatur. & tamen falsum est
Et hoc, & illud. nanque nec recuruantur
Remi, nec auro, nec coloribus fulget
Collum columbae, quod videtur, in multis.
Nil ergo certum scire possumus quicquam
Si veritatis nuncij ministriq.

Falluntur ipsi saepe principes sensus.
Haec disputantium somnia & meras nugas
Ostendit esse nuper ille, quem dicunt
Et aptè & eleganter inter aequaleis
Saltare consueuisse, & inde cognomen
Tulisse saltatoris, in scholis donec
Est Adrianis commoratus: artisq.
(Quis tunc futurum credidisset hoc vnquam?)
Gnarus sciensq. nullius bonae nunc se
Gnarum medendi venditat malo planè
Huiusce fato ciuitatis, & Tuscae
Gentis peremptor carnufexq. crudelis.
Ille ergo saeuus, ille scilicet tortor
Ostendit vnum hoc posse scire nos certum:
Omnes perisse, queis medetur, aegrotos.

AD FERDINANDVM MEDICEM Card. Amplissimum.

DARIVS *olim Xersis illius pater*
Qui nauigauit vnus montes Thessalos
Atque ambulauit horridam Propontidem,
Cum fortè mirae granditatis punicum
Malum praesecisset, vnde plurima
Apparuere grana mirum in ordinem
Digesta ciccos inter & membranulas:

Interro-

Interrogatus anne tot carbunculos
Habere vellet masculos? an quidpiam
Aliud, quod esset charius carbunculis
Cunctisq; gemmis Indici maris? Equidem
(Respondit ille) si optio hæc detur mihi,
Non regna, non elegerim pecuniæ,
Auriúe possidere tot prædiuitis
Venasq; thesaurosq; : sed tot Zopyros
Fidos amicos scilicet. ceu diceret
Se malle COSMVS *ille, qui tuus est pater,*
Habere, quàm tot regna, tot Montaluios.

AD MARIVM COLVMNAM.

OLIM *volúcres, cum solebant à metu*
Nos inter ire liberæ:
Formidinisq; prorsus expertes malæ
Habere sic commercia,
Vt interessent omnium celebribus
Mortalium conuentibus
Coorta derepente tristis extitit
Rerum omnium penuria.
In qua misellis cum nihil planè foret,
Quo pellerent diram famem
Essentq; terris clausa cunctis horrea,
Agriq; contecti niue,
In concionem prodiere: quò modum

Rebus pararent perditis.
Ibiq; dictis commodum sententijs,
In hanc itum est ab omnibus.
Vti volucres singulæ pennas sibi
Alis ab ipsis vellerent.
Et inde vestem texerent multiplicem.
Quæ, cum coloribus foret
Distincta pulchris; illico potentibus
Venum daretur regibus:
Ac mox coacta ingente vi pecuniæ,
Emptis redirent frugibus.
Id ergo tota vt approbauit concio,
Pennas volucres vellere,
Quas inter omnis ducerent pulcherrimas,
Vnumq; conferre in locum.
Dehinc, beatæ veste confecta, suas
Quæq; æstimare plurimi:
Sibiq; soli plaudere: asserens fore,
Vt vestis ob suas modò
Pennas placeret: vtq; earum nomine,
Diuenderetur optimè.
Primumq; res successit haud multo secus,
Atq; antea putauerant.
Sed mox, vt illas alteras pennas semel
Pennæ voraces alitis,
Quæ sæuientis est ministra fulminis,
Mixtas vorarunt (& quidem

Hanc vim Deorum Rector illis indidit,
Cum primum ab Idæ vallibus
Tulere regis filium) sed vt tamen
Pennas vorarunt cæteras:
Contempta vestis ipsa: despicatui est
Pictura ducta textilis.
At rursus illæ, nesciæ videlicet
Quid accidisset, alteram
Quæstus lucriq; spe futuri, credulæ
Cum mox venirent venditum
Secumq; mirarentur esse neminem,
Qui vel leuem pecuniam
Ibi occupare vellet: hæc, petentibus
Silentij caussam noui
Respondit ipsis vnus ex emptoribus:
Abite fallaces aues.
Vobisq; habete vestra mercimonia,
Vnaq; pennas putridas.
Quòd siquid exportare posthac forsitan
Ex hisce vultis nundinis
Pennis reuersæ ferte textam stragulam,
Quæ permanere in posterum
Alijs cito pereuntibus pennis, diu
Superstites ipsæ solent.
Sic nos Columna debitas pœnas tibi,
Phœbi Columna maximum
Decus, luemus è disertorum choro

Cœtuq; reiecti : tuis
Qui perpolitis fortè nostros iunximus
Cum versibus versus malos,
Minuta vatum turba. nec, fastidio
Pro nostro & insolentia,
(O, non ferendam tempore vllo audaciam,
Pœnaq; plectendam graui)
Vim sustinere posse desperauimus
Mari, tuorum carminum :
Vim : quæ perinde nostra deuorauerit,
Attriueritq; carmina
Paucis diebus : vt vorari plumbeæ,
Et atteri lamnæ solent :
Quas, fortè lima dum secantur, ilicet
Euanuisse cernimus.

AD M. TVLLIVM
Beroium.

QVI cunq; veram te quietem persequi
Diserte Beroi putat :
Vnumq; te miratus, vno in te stupet,
Haud errat is me iudice.
Neq; herclè dico hoc ipse, quòd parentibus
Virtute claris, & loco,
Et ciuitate peruetusta, sis satus
Diuesq; opibus & copijs

Tuæ beatus incolas ſedes domus,
Solumq́; dulce patriæ:
Felicitatis plurimum tibi hæc licet
Afferre non vlli negent
Sed quòd ſubacti dotibus pulcherrimis
Ornatus ingenij colis
Muſas ab vrbe procul, & ab negotijs
Vitæ moleſtioribus:
Canisq́; lætus fertilis ruris bona,
Et, quæ ſequatur ſingulas
Horas voluptas, quoq; fallamus modo,
Si nos quid vrit turbidos.
Nec, vere cum ſoluta nix Fauonijs
Lapſus adauget fluminum
Non dicis, almæ vitis vt propagines,
Tenerrimiq́; palmites,
Hinc inde gemmas turgidas trudant ſuas
Vt induant ſyluæ comas,
Arbuſta florem, molle gramen paſcua:
Quod mox petulcæ tondeant
Murſu capellæ, dum per aſperos vepres
Laſciuientes geſtiunt:
Vt rore dulci, vt vuidis herbis oues
Paſtæ reuertantur domum:
Agnisq́;, clauſos manè quos reliquerant,
Diſtenta portent vbera.
Quin pertinaces addis, vt cantus die

Noctuq; Aedon integret
Dum voce rura, voce mulcet aethera,
Totumq; iam flammis dolet
Nouis peruri pectus, & medullulas
Amoris aestu liquier.
Quos haurientes auribus questus, vagas
Iuuat *Plaudunt choreas cum suis*
Mixtae puellae amantibus sub ilice
Densa, vel vlmo sub caua:
Afflantq; passim mutuae mentem omnium,
Et ossa peruadunt faces:
Faces iugalis illices Cupidinis,
Castoq; amori praemiae.
Quid? quae canenti praestat vni non iners
Aestas tibi solatia:
Siue arua aduncae dentibus falcis metis,
Seu tu maniplos alligas,
Spicisue grana discutis flauentibus,
Altumue iacta ventilas.
Seu cum meridiatus exis vespere,
Et aspicis laetos greges
Cubare villae limen ad notum suae,
Eruoq; praepingues boues.
Vel cum celebras luce festa ludicrum
In gratiam viciniae
Soluisq; dulce praemium victoribus,
Quod quisq; se dignum ferat.

Atque

Atque inde cum se torridus fregit calor,
Aut amne proximo lauis,
Lymphaq; temperata te refrigeras
Salubribusq. balneis.
Aut conticentem suscitas musam lyra,
Fidesq. contentas moues
Neruisq. molle carmen aptas, suauiter
Quod accinunt puellulae.
Iam verò ad illas quisquis oculos uerterit
Suos, tibi quas exhibet
Autumnus vuas uite ab alta pendulas
Et poma, quae carpas manu,
Feruensq. mustum, quod cauo exceptum lacu
Pressos reponas in cados:
Quisquis per agros & vepreta viderit
Vrgere te semel feras:
Atque impedire retibus densissimis
Viscoq. deceptas aues
Verè beatum Marce Tulli te putet,
His qui fruare commodis
Et ruri, & ipsa in urbe: dum complecteris
Vitae latentis singulas
Laudes venusto persecutus carmine:
Quod in futurum dulcibus
Nymphis dicatum (si qua vatibus fides)
Non vlla delebit dies.

AD PAVLLVM MANVTIVM.

QVANTVM *Roma sui Ciceronis maxima linguae,*
Tantum lingua tibi debet Ciceronis: & uni
Vna tibi quod uiuit adhuc: quod floret ubique,
Et colitur, refert acceptum docte Manuti.

AD EVNDEM.

EXORTA *est tecum culti Ciceronis imago:*
Et uiuit tecum, & tecum moriatur oportet.
Viue igitur mi Paulle diu, diu ut illa superstes
Viuat, & hoc uni praesens tibi debeat aetas.

PETRI ANGELII BARGAEI CARMINVM

Liber Secundus.

AD LAELIVM TORELLIVM.

T omnis tibi constet & negotij,
Atque otij ratio, Torelle, nostri,
Ad te mittimus hunc nouum libellum:
Nouum: nam mihi nuper inchoatum
Saturnalibus hisce ad umbilicum
Duxere Aonides nouem sorores,
Pisis dum schola conticescit omnis
Dum frigent studia ipsa litterarum
Prolata, & cupidè nimis iuuentus
Damnoso vacat occupata ludo.

Hunc tu (si modo, qui legatur, esse
Dignum duxeris) oro diligenter
Totum perlege, & aestimato tecum
Quàm sint ingenio poetae inani:
Quibus cum pereant sui labores
Non possunt tamen abstinere quin se
Eodem loci identidem reuoluant.
Quanquam, quicquid id est, tuo absolutum
Hortatu sciet esse posterorum
Aetas: namque ego sublevata nulla
Non spe, non ope, iusseram valere
Musae carmina nostrae. at vnus ipse
Ipse inquam acriter increpans ad illam
Curam (pro quo etiam tibi supremas
Gratias ago) rursus impulisti.
Ergo quòd nouus exeat libellus,
Et quòd consilium meum perenne
Tacendi haud tuear diserte Laeli
(Haec si vnquam mea forsitan videbunt
Plus uno superesse grata seclo)
Acceptum referent tibi nepotes.

AD MARIVM COLVMNAM.

O, SPES *maxima nominis latini*
Mari, nobiliumq. flos Quiritum,
Atque ingens decus additure genti,

Vnde

Vnde es editus, & futurae tandem
Tuae gloria patriae suprema:
Si quam olim puer asperam arduamq.
Ingressus cupidissime fuisti,
Qua possis ope cunq; nunc ad unam
Virtutem institeris uiam, iugumq.
Perges exuperare, ubi illa dulces
Fructus suggerit omnium laborum,
Quos hic sustulimus, sinumq. ditem
Nobis pandit & expedit fruendum.
O tum te meritò beatiorem
Vel ipsa superûm beatitate.
Nam si nobilitas auita opesq.
Magnae ac tam bene constitutae, & ipsum
Corpus egregiae decore formae
Si uirtus, animiq. magnitudo,
Quam quidem haud semel horruit superbus
Hostis, laudeq. prosequutus omni est,
Cunctis principibus, gregariisq.
Cunctis, Hospitibusq. ciuibusq.
Commendat modo te facitq., ut omnes
Vnum suspiciant amentq.: quid tum,
Quid tum (inquam) fore credimus Columna
Cum uirtus tua, cum laboriosus
Cultus ingenij perelegantis,
Cum multi simul uberesq. partus
Doctrinae interioris & profundae,

Lustris qui fuit ante nos trecentis
Et nostrum ingenia vtriusque, qui nunc
Tanto tempore post sumus creati.
Sed, quorsum haec? (video) requiris. ipsam
Quòd verè in te animam migrasse cuncti
Diuini Ciceronis & fatentur
Passim, & suspiciunt coluntq;, tanquam
Non dico Ciceronis exprimentem
Aptè sensa animi, aureumq; flumen
Verborum: at potius perinde vt ipsum
Ipsum inquam veteres boni Quirites
Scribentem aut etiam reos tuentem
Dicendo Ciceronem & audiebant,
Et plausu studioq; prosecuti
Colebant simul, & simul stupebant.
Viue ergo incolumis diu, o, Manuti
Non solum tibi liberisq;, qui iam
Per vestigia patris ad supremum
Peruenere gradum eruditionis:
Sed illis quoq;, quiue sunt, eruntue
Gloriae cupidi atque litterarum.

DE SAXO CVRARVM carcere ad hospitem.

HOC viden' rude prominensq; saxum
Ad laeuum latus Elsulae? quod astra

Nudo vertice suspicit: quod aestus
Ingens dum furit, ingruitue frigus,
Atque omnes niue conteguntur alpes,
Sub dio manet horridum: suaq.
Se se mole tuetur a calore
Atque à frigore: nec fathiscit vllo
Victum tempore, nec ruit labatue
Nimbis, imbribus, ignibus, procellis,
Saeuis turbinibus, ferisq. & atris
Tempestatibus vndique appetitum.
Hoc, inquam, rude prominensq. saxum
Cum ruris Dominus Biuilliani
(Hunc dico Meliorium Philippum:
Quo nemo melior benigniórq.,
Nemo affabilior domi forisq.
Aut est, aut fuit, aut erit: nec vllus
Qui Musis faueat magis libenter
Magisq. ex animo) negotiosa
Ab vrbe aufugiens, forensiumq. &
Rerum penè odio domesticarum
In sinum quasi conuolans quietis
Atque otij propere receptat huc se,
Carcerem uoluit patere morbis
Nos nostrumq. animum comesse suetis:
In quo compedibusq. uinculisq.
Constrictas rigidis haberet omnes
Curas, peruigiles & inquietas:

Ac tandem ſibi uiueret beatus:
Et ſui frueretur otioſus
Ruris delitijs: opacitate
Nimirum nemoris comantis: atque
Fluxu & murmure fontium perenni:
Et riui ſcatebris ſtrepentis inter
Arbuſta, & uario colore florum:
Extructisq. toris uirentis herbae:
Et Limoniadum tacente ualle:
Ad quae flagitium eſt tuliſſe curas,
Et morbos animi moleſtiores.
Quare idem Dominus ſuis amicis,
Suis Hoſpitibus, quibus parauit
Iſta non ſecus ac ſibi & propinquis,
Hanc legem tulit omnibus futuram
Acceptamq. ratamq., dum manebit
Saxi immobile robur, & nepotes
Suos (nanque alios nihil moratur)
Haeredes eadem ſequetur una haec
Vitae ſuauis & integrae uoluptas:
Hoſpes aut abes: aut in hocce curas
Omnes carcere mitte compeditas.

AD IO. BAPTISTAM ASINIVM Iureconſultum.

QVIS *me laetior eſt, beatiorq.?*
Quando iam iam Aſini alloqui ac uidere

Decem post hyemes, decemq́; messes
Te summum mihi et optimum et perennem
Amicum potero videre, & vnà
Audire, & simul alloqui, fruiq;
A Sole exoriente ad occidentem
Te, quem sic ego diligoq́; amoq. vt
Vnusquisque oculos suos amamus.
A quo sic amor ipse rursus, vt qui
Amatur nimis impotente amore.
O quae gaudia sunt futura? &, o, quos
Amplexus repetemus? & uicissim
Ipse me, ipsum ego te osculabor, atque
In meis oculis tuos ocellos
Defiges penitus: nec amouebis
Pupulas nimio ebrias amore,
Ac desiderio mei flagrantes.
Nec meas ego pupulas meosq.
Non usque in te oculos tenebo fixos
Testes laetitiae intimiq. sensus,
Qui mihi os lachrymis madere coget:
Ac nostras itidem osculationes
Centies iterabit hinc & illinc.
Quin iam iam videor tuum uidere
Pallentem nimio timore uultum
Dum pericula tanta, dum labores,
Dum casus uarios uiae, marisq.
Procellas, hominumq. barbarorum

Dum

Dum mores tibi & instituta dicam:
Addam & flumina lata, dum niualem
Ismarum, Rhodopemq́, Peliumq́;
Ossanq́;, atq; Atho, insulasq; in orbem
Describam positas & ipsa Ponti
Percurram ostia, Thraciamq́; sedem
Regis imperio prementis omnem
Europam atq; Asiam modo Africamq́;
At vos, tempora quæ soletis, Horæ,
Metiri, ipsaq́; præterire cursu
Iouis fulmina & impetum procellæ,
Et, si mobilius quid esse fertur,
Nunc, o, nunc precor expedite pennas
Et me, cui mora tantula hæc diei
Ingrata accidit omnis & molesta,
Iam iam sistite ad ostium foresq́;
Tam chari capitis, neq; hæc vtriq;
Incessu nimiaq́; tarditate
Nostrûm mutua dissipate vota.

AD FRANCISCVM IVCVNDVM.

IVCVNDE *omnibus è meis amicis*
Iucundissime amice: quos ocellis
Charos sum magis hisce prosecutus
Aut nunc prosequor impotente amore.
Sic mî non male, sed bene ac beatè

Sit, ut nc iuuenis quidem tenellus
Vnquam quem Veneres Cupidinesq;
Vnum in delicijs habent perinde
Exarsit miser intimis medullis
Præ desiderio suæ Puellæ,
Ac nos urimur æstuante cura
Fruendi lepido tuo lepore
Et tuis salibus facetijsq;
Quibus si carui diem vel unum,
Vnam si carui misellus horam,
Totam me hercule præterire noctem
Ingratam mihi sentiam necesse est.
Quare te rogo per tuos amores,
Et per delicias libidinesq;,
Quas in te cupide facit puella,
Quum se se putat haud minus beatam
Quàm si regna opulenta consequatur:
Cœnatum piroperes venire mecum.
Nec nos regifico arbitrere luxu
Et sumptu nimis elegante magnam
Iamdudum tibi præparasse cænam.
Latranti stomacho oua porrigemus,
Conditumq; olius acriore aceto
Tum famem tenero eximemus hædo:
Quem nuper coquus impiger tumenti
Raptum ab ubere lacteæ capellæ
Sapa & caseolo recente, & herbis,

Fra-

Fragrant Aſſyrio quæ odore, ſarſit.
Nec piſces aberunt ſalubriores
Quàm qui marmoreis vagantur vndis:
Hos meus mihi miſit amnis Auſer:
Piſcium domus Auſer & receſſus.
Quorum in leuibus hinc & inde tergis
Fulgent purpureo colore guttæ.
Hos quidam ſalares putant vocari,
Salmones alij. ſed hoc quid ad nos?
Aequè nam bene concoquemus, ac ſi
Iandudum Cicero ipſe ſuſtuliſſet
Hanc litem aureolis ſuis libellis.
In menſam modo deferantur, atque
Pergrato exaturent gulam ſapore.
Quare ſi ſapis, ô, venuſtiorum
Ocelle, hic quia neminem moratur
Præter te vnanimis tuus ſodalis,
Quam primum venies feresq; tecum
Luſus, delicias, facetiasq;,
Quot quot ſunt domi in arcula repoſtæ.
Queis poſtquam Angelium bearis: ipſe
Beet verſiculis tuos amores.

IN ADONIS OBITVM ex Theocrito.

EXTINCTVM *Venus intuens Adonim,*
Atq; hinc aureolos & inde crines
Effuso madidos cruore, & ipsas
Carentes roseo genas honore:
En (inquit) celeres o ite Amores,
Ite, & Idalios adite saltus,
Atq; Aprum trahite huc meos qui amores,
Meas delicias Adonim, eheu,
Adonim nemorum decus peremit.
His dictis celeres volant Amores
Per syluæ látebras, videntq; tanti
Auctorem sceleris suem latentem.
Tum collum laqueo implicant tenaci
Coguntq; Idalia exilire sylua.
Atq; hic præualido trahit capistro:
Vrget vulnificis at ille telis
Cunctantem nimio metu Diones.
Tunc ardens Venus impotente amore
Eheu pessimus omnium ferarum
Tun' (ait) femur hoc ferire es ausus?
Tun' meum improbe vulnerasti amantem?
Per te (tunc aper inquit) o Dione,
Per hunc, qui iacet hic, Adonin, atque
Per hæc vincula iuro, per catenas,

Queis

Queis ad te miserè trahor, per hosce
Venantes, tibi sauciaui amantem
Inuitus. malus huc me adegit error.
Nam nudum ut femur albicansq; vidi
Quale ipsum in statuis ebur renidet,
Correptus subito furore: cum mi
Flagrarent teneræ ignibus medullæ:
Cum sensus mihi pectore excidissent:
Insanissimus ore suauiatum
Accurri mihi ne beatiorem
Quisquam esset potis anteferre. At hunc tu,
Hunc ulciscere, cæde, frange dentem,
Dentem præ rabie furentem amoris.
Quod si non satis est, recide rostrum hoc,
Quod tantum sibi postulauit amens.
Tunc Venus miserata, soluite (inquit)
Hunc vos, o, pueri. Solutus ergo
Aper præterea ingredi profundam
Syluam noluit. at cunes perennis,
Adhæsit Veneri: suos & vssit,
Se se proijciens in ignem, amores.

AD OCTAVIANVM NIGRV Iureconsultum.

OCTAVI *Niger erudite Iudex,*
Iudex integer Innocensq; vitæ,

Qui summa sapientia fideq;,
Qua polles, hominum molestiores
Congressus dirimis, secasq; lites,
Bargæus tibi gratias supremas
Agit, non quia veritate caussam
Præscriptoq; magis, quàm amore & ira
(His partes quoniam tuetur omnis
Qui verè bonus, atq; habetur, atq; est)
Iudicaueris ipse se secundum:
Sed quòd me hercule diligenter omnem
Tuum impenderis anxius laborem,
Vt nosses potior suus ne forte
Aduersarius esset: an, quod ille
Negabat, prior ipse possideret.
Litem nec facilem nec explicatam.
Quòd multis igitur solutus, in quas
Tricas inciderat, velut misella
Auis, retia cui tetendit auceps
Tua nunc opera exijt: supremi
Iouis numina comprecatur, vt te
Dignum tempus in omne qui supersis
Seruent incolumem diu ac beatum.

AD

AD PAVLLVM IOVIVM ET AD SIMONEM PORCIVM.

IOVI candide, tuq; docte PORCI,
Nostri lumina sempiterna secli,
Bonarum & decora alta litterarum.
Nanque Aristotelis malas tenebras
Vestrum discutit alter, & sagacis
Naturæ látebras peràgrat, omneis
Errores animis vti reuellat,
Et lucem afferat omnibus perennem.
Alter historia erudita, & ipso
Scribendi genere eleganti, & alto,
Illustrat loca, facta, nationes,
Nec quicquam patitur perire nostri
Ornata modo scriptione dignum,
Quod non splendeat in suis libellis
Cultis, Iupiter, & laboriosis.
Vos ille Angelius salutat ambos
Ille (inquam) Angelius beatus, atque
Felix, si queat, vt solebat antè,
Vestras nunc quoq; ventitare ad ædes,
Et sermonibus interesse vestris,
Quos multa & varia eruditione

Confertis; sale & Attico lepore
Conditos adeo, ut beetis omnes
Quotquot vos simul audiunt loquentes;
Vos (inquam) Angelius salutat ambos.
Ille ille Angelius vel impotente
Risu dignus & omnium cachinno.
Cui radicitus auferens capillum
Atque omni spolians honore malas,
Hinc inde horrifico genas rigore
Contraxit Notus; osseosq; ocellos.
Quare nunc miser omnium perhorrens
Conspectum, latet abditus tenebris.
Vt ceruus latet abditus cauernis;
Si fronti decus excidit superbum,
Dum sentit capiti arbores renatas;
Quiq; olim aruerant cadente trunco
Proceros iterum virere ramos.
At vos, si sapitis, cauete vtrique
Ioui candide tuq; docte Porci
Hunc ventum horribilem atq; pestilentem.

AD LAELIVM TORELLVM.

VELIM, *si tibi forte non molestum est,*
Si magnus patitur vacare paulum
Nunc te à consilijs suum regendi
COSMVS *imperium negotijsq;*

COSMVS gloria Hetruriæ suprema,
Et terror Latijq; , Galliæq.,
Velim (inquam) relegas modò id, quod ad te
Scripsi epistolium appetente vere :
Ac, tecum nisi me putas iocatum,
Nobis quandoquidem propinquus instat
Iandudum decimus Nouember, ex quo
Pisas venimus; adde ad illa, amabo,
Quæ tum sunt mihi scripta copiosè,
Vel fusè potius, loquaciterq.,
Quòd Venatio nostra ita absoluta est,
Nil vt quicquam aliud requirat a me;
Quàm bonos pedibusq. naribusq.
Et sæuo validos Laconas ore.
Hos, ni suppeditentur ampliores
Sumptus, haud equidem euocare possim
In syluas. etenim siti fameq.
Enecti miserè iacere malunt
Humi, quàm dominum sequi iubentem.
Quare o præsidium & decus bonorum
Quem propter sapientiam bonumq.
Omnes in se animum, colunt, amantq.,
Vt quicquid reperitur integriq.
Et puri, in te homines reantur esse
LAELI: fac, precor, vt tuum, quod olim
(Oderunt nisi me nouem Sorores)
Aetas audiet ipsa Posterorum.

Venantem tibi censeas tuendum
Ornandumq. simul. neq; hercle par est
Tuam quem semel in fidem recepsis
Non omni auxilio putare dignum.

AD MARIVM COLVMNAM.

QVOD *nunc, vt soleo Mari, quotannis,*
Ad vos non venio: sed hac in vrbe,
Quam vos deseruistis, esse pergo
Amicis procul omnibus: profectò
Nusquam me remoratur aut puellae,
Aut Musarum amor ullus. hunc & illum
Nam dempsit mihi pergrauis senectus
Et tristes animi anxiaeq, curae,
Atque expes labor, at neq, hercle rursus
Facit, quo minus aduolem, quod ipse
Rebus distinear negotiosis,
Mea aut commoda persequar beatus.
Sed nec me retinet pecuniarum
Inanem metus ingruens latronum
Vias atque iter undiq; obsidentum:
Nec cuiusquam odium potentis hostis
A quo tristia damna pertimescam:
Sed quòd horribilis nimisq. saeuus
Affertur mihi nuncius, redisse
Ad nos Caculam & attulisse secum

Plenum

Plenum carminibus suis libellum:
Ac nunc omnibus illa lectitantem
Quærere in triuijs vocationes.

AD IOSEPHVM BOCCAM.

QVOD *te nobilitas vetusta, quòd te*
Clarorum domi imagines parentum
Ad famæ decus excitant perenne
Quòd tu, quod caput est, ad omne te te
Laborum genus apparas ferendum, vt
Virtute omnibus anteire possis:
Primum qui meus est amor supremus,
Et constans animi mei voluntas
Erga te, tibi plurimum tuæq;
Gratulor patriæ: voloq; & opto
Illud sit tibi cæterisq; felix
Faustumq; omnibus intimis, propinquis,
Cognatisq; bonis bonisq; amicis:
Dein verò mihi gaudeo: quòd ipsi
Tandem præmia consequentur ampla,
Dum te perpoliunt mei labores,
Atque vnum simul instruunt ad acre
Parandæ studium decusq; laudis.
Nam quæ gloria, quæq; te sequetur
Claritas, eadem sequetur olim
Et me gloria claritasq; famæ,

Quare, quod facis, obstinatus urge,
Urge, perfice, cura & elabora,
Ne domo mage debeas vetustæ,
Quae illustrat modo te, facitq. notum:
Quàm domus tibi debeat vetusta,
Dum se laudibus undiq; affluentem
Augens assiduè nouo ac perenni
Gloriae cumulo atque litterarum
Splendore, ac studio, eruditionis
Laudibus facis affluentiorem.

AD BERNARDVM VIGNIAM
Iureconsultum.

QVAS *puer tuus attulit virentes,*
Et dulces itidem sapore oliuas,
Valde Vignia mî fuere gratae.
Idq. non ideo, quòd in me auarus,
Et rapax animus sit appetensq.
Donorum (procul absit hoc) sed hercle
Quòd sum munere suspicatus isto
Memet admonitum, solere mentem,
Si cui durior efferatiorq. est,
Non modo obsequio perennibusq.
Molliri officijs, sed arte blanda
Et cultu & studio perinde, ut ipsae

Omnem

Omnem amaritiem exuunt oliuæ,
Non victæ ſale, non aceto ab acri
(Lentum nam ſolet id negotium eſſe)
Sed intra ſpatium vnius diei
Aqua: quæ prius aeſtuante fluxit
Guttatim media eliquata calce.
Nam quid credam aliud per inuolucra haec
A te praecipuè mihi indicatum,
Qui ſubtilior eſſe acutiorq.
Soles omnibus explicans docensq.
Ius ciuile Quiritium? Fuere
Ergo hoc nomine grata, quae dediſti.
Nec minus tamen illa, quod profecta
Sunt à te Charitum patre atque alumno,
Et mei ſtudioſo honoris: & quem
Propter eximias perelegantis
Dotes ingenij, & parata multo
Ornamenta animi labore, ſemper
Amaui vnicè, & vnicum putaui
Quem mecum iuuenes ſenesq; amarent.
Vale Vignia, & ipſe nos amato
Amici vt boni, & integri, & modeſti,
Et, qui gratum animum gerunt, amantur.

AD ANTONIVM CIOFIVM Iureconſultum.

O REM ridiculam & nimis iocoſam
Ciofi, meus & tuus ſodalis
Dum ſe Mammula forte contineret
Nuper, vt ſolet, in Paculliano;
Ac ſodalitio procul relicto
Cribrullam ſequeretur obſtinatam;
Luto plurimus haeſit in tenaci.
Luctatusq. diu vt miſella viſco
Magisq́; ac magis impeditur ales;
Luto eſt & magis & magis volutus.
Tum Iouemq́; Deosq́; deprecatus
Ranam ex-tempore verſus in paluſtrem eſt.
Et nunc aſsiduè coaxat inter
Diuerſans culicesq́; tippulasq́;
Et ſi quicquam aliud voraginoſas
Foſſas, & veteres habet lacunas,
Et ſegni putridas aqua paludes:
Cribrullae aut vetus obſidet puellae
Limen: aut humili ſuper grabato
Huc illuc ſalit: aut ſinu receptus
Lutoſas fouet vſq; & vſq; mammas:
Et luto caput occulit profundo:
Et lutum colit, & colit puellam
Haud luto nihilo lutoſiorem.

At nos suppliciter Iouem Deosq;,
Quando is deseruit suos sodales
Nec pili facit, vt Pacullianum
Semel se abdidit in suum, precemur
Lutosas amet & colat puellas,
Quantum qui colere atq; amare quicquam,
Et quicquam pote plurimum perire.
Et cum se satiauerit lutoq;,
Et lutum redolentibus papillis
Formae redditus ilicet priori
Huc tandem redeat lutosus ad nos.

AD MARIVM COLVMNAM.

QVIS *nam carmina tam polita, quisnam*
Versus tam lepidos & elegantes
Dictauit tibi mî COLVMNA*? quis nam*
Ostendit numeros modosq; dulces,
Quorum vi fera corda leniendo
Esse iam noua crederere Siren?
Siren, quae mihi caeterisq; furtim
Sensus eriperes & in Deorum
Caetu concilioq; collocares.
Quis te (inquam) docuit? quis erudiuit?
An Phœbus pater? an nouem sorores?
An certè simul ille, & illae, vt omnes
Scribenti tibi cederent Poetae?

Sed, cui cui potes hunc referre cultum
Acceptum ingenij boni ac subacti,
Fac tu versiculos frequenter ad me
Mittas: quos animo auribusq. in ipsis
Defigam penitus: diesq. mecum
Et noctes repetens legensq., vitam
Degam cum Superis beatus omnem.

AD VINCENTIVM Malpilium.

VINCENTI *egregium decus vetustae*
Vrbis., flos iuuenum beatiorum:
Dic ô dic, precor, est ne tempus vllum
Beatus tibi quo videris esse?
Tum credo (nisi fallor) ipse cum de
Tuis ciuibus optime mereris:
Cum planè periit dies nec vnus
Noua quin aliquem benignitate
Bonum iuueris atq; subleuaris:
Qui tui est tenor vnus instituti.
An magis quoties abis ab vrbe
Cum dulci, vnanimi, optimoq; fratre
Vnà perfruiturus otioq;
Ruris, delicijsq.: queis abundat
Multis & varijs amœnus ille
Ager Loppeliæ tuæ feracis

Dilectus

Dilectus Cereriq; Liberoq;:
Gratusq; ante alios Dianæ, & ipsis
Choris Naiadumq; Oreadumq;.
Quæ fessæ nimio labore & æstu,
Cum syluas radijs perurit altas
Phœbus, & loca personant cicadæ
Proceris sata populisq; & vlmis
Veste humi posita pedes ferantur
Et pectus rigidis tumens papillis
Femurq; & nitidas lauare suras
Iuges ad scatebras fluentis vndæ.
Dic (inquam) mihi, nonne quot fuerunt,
Quotq; sunt, alijs eruntue in annis,
Vicos despicis omniumq; prata?
Præsertim quoties iocandi, & vnà
Sedendi comites, grauesq; amicos
Tecum educere contigit: celébrem
Brutum mirifica eruditione,
Et clarum integritate moribusq;
Prosperum: quibus esse suauiores
Non possunt, magis aut boni sodales.
Sed tu, seu procul vrbe rusticaris
Nunc curans Genium mero iocisq;,
Nunc ducens Charitum leues choréas,
Seu tuas colis hospitalis ædes
In ciues itidem aduenasq; gratus
Phœbo dans operam omnibusq; Musis

Vincenti decus inclytum bonorum
Sis felix, precor, ac beatus: & te
Per vestigia pressa liberiq;
Sequentes imitentur & nepotes.
Atque istam, tibi quam dedere mentem
Tuendi omni ope patriam bonosq;,
In illis quoq; Dij iuuare pergant.

AD FRANCISCVM VINTHAM Iureconsultum.

QVAE, *testes animi tuiq; amoris,*
A te carmina septimo calendas
Decembres tuus, erudite Vintha,
Paullus filius attulit, fuerunt
Tam grata Angelio Ciofioq;,
Quàm gratissima quæ vel esse cuiquam,
Vel cuiquam à veteri euenire amico
Iucundissima sueuerint. quod idem
Paullus scilicet ipse, quo nec vnquam
Amari à patre dignior fuitue,
Aut est, aut erit vllus, asseueret,
Paullus optimus vtriusq; nostrum
Testis lætitiæq; gaudijq;:
Quo nobis lepidum tuum poema
Perfuditq; animum intimosq; sensus:

Quoq;

Quoq; perpetuum ac laboriosum
Docendi hoc onus alleuauit. Ergo
Cum tibi datur otium potesq;
Si nos diligis ipse, si ipse sentis
Ipsum te quoq; diligi, aut amari
A nobis potius, frequenter istas,
Istas Angelio Ciofioq.
Laborum bone Vmtha, quos vterq;
Perfert assiduos (ego in corona
Illustri iuuenum, virûmq. cætu
Explanans veteres bonos poetas,
Bonos Historicosq. Rhetoresq.:
Atq; ille in celebri schola audientum
Consessuq. hominum graui & frequenti
Ius ciuile docens) frequenter inquam,
Tuis Angelio Ciofioq.
Mitte huiuscemodi molestiarum
Istas quæsumus alleuationes.

AD LAELIVM TORELLVM.

A T *Musæ tua ob hoc Torelle factum*
Facta conticeant, tuasq. laudes
Quæ passim volitant virûm per ora,
Omneis praetereant, decusq;: quando
Nil est, quod queat inuenire quisquam,
Cuius nomine iure te reprendat,

Vel tibi malè quid precetur: vnum
Præter hoc, Meliorius quòd ipse,
Ipse, inquam, Meliorius perenne
Decus, præsidium artium bonarum,
Nos te non prohibente nunc relinquit,
Et istuc redit obstinatus. ac tu,
Tu, quem consulere omnibus decebat
Nobis, quot sumus, hunc vides redire,
Vides, & patere & nihil moueris.
O pectus scopulisq;, cautibusq;
Multo durius, & rigente ferro.
Hoc est, quod iuuenes boni senesq;,
Sic me ament Superi, ferunt molestè.
Nec est quod videant minus libenter,
Pisis qui aßiduè negociantur,
Ab illo fieri. dolet misella,
Quòd is, quem sibi Ciuitas patronum, &
Ciuem asciuerat, hac profectione
Mœsta, atque omnia muta derelinquit.
Idq; me hercule iure: nanque cuncti
Hunc, qui proximus est peractus, annum
Viximus benè, ac nimis beatè.
Quare, si cupis ipse inire magnam
LAELI gratiam ab omnibus: precare,
Vrge, quod potes, vt reuertat ad nos
Quamprimum, omnibus omnium expetitus
Votis: quod facere ipse si negabit,

Et

Et sæuus volet hinc abesse, ruris
Tandem vt delicijs suis fruatur
Et felix sibi viuat, & beatus:
Tum tu, quô luat obstinationis
Pœnas, des operam, vt iugum, quod ille
Villa suspicit è sua, quod alta
Horret abiete et hinc & inde, & vmbras
Frigentes iacit æstuante Cœlo
Denudet ferus improba securi,
Et vastet nemus omne Seruianus.

AD IO. BAPTISTAM Minutulum.

QVOD *libros mihi, quos habere auebam,*
Huc Minutule miseris ab vsque
Vrbe ista celeberrima & beata,
Quam fuis, vbi confluunt in vnum
Ararq;, & Rhodanus rapax, fluentis
Alluunt, ago gratias supremas.
Atq; id polliceor professus vnum,
Me daturum operam, vt tui labores
Tua hæc munera, liberalitasq;
Haud prorsus malè iudicentur à te
Esse in me posita. id quod assequemur
Si non te pariter remunerando

At certè tibi gratiam hanc habendo
Magnam & perpetuam; neq; hercle quicquam est
Quod à me magis expetas vel optes.
Nam tu quod bene promereris, & quod
Benignè facis, illud & perennis,
Et iugis potius bonos in omnes
Tui signum animi est, & instituti
Quàm obscuri indicium maliq; quaestus.
Sed si mî tamen offeratur vnquam
Vlla occasio; siqua sit facultas,
Vt possim tibi gratiam referre:
Ingratissimus arguar, nisi omni
Conatu efficiam, vt videre possis
Id me non magis ore praedicare
Quod olim tibi debeam, libentem:
Quàm quod iam semel ipse dedicarim,
Et prae me tulerim nouae & perenni
Debere alterius benignitati,
Re persoluere debitum fatentem.

AD ANTONIVM CIOFIVM Iurecousultum.

SI *quicquam Angelio placere, quicquam*
Si nostro satis esse vis amori
Factum, si nihil ipsemet scienter

Commisi, unde odij flagrantis in me
Caussam cepeᵹis, obsecro, Ciosi,
Proq. amicitia perennibusq.
Meis officijs peto, voloq.
Vnum hoc: præterea nihil: puellam
Vt quantum potes usq; & usq; laudes
Meam: nec fore nec fuisse iures
Vllam usquam magis & probam & venustam.
Sic quæ te mala pituita vexat
Arescat penitus, manusq. nostro
Vexet Caculæ improbo poetæ:
Qui nos versiculis necare sueuit.

AD FLORIANVM.

O, loquacior obstrepentiorq.
Ranis omnibus, omnibus cicadis:
Quotcunque arboribus strepunt in altis
Phœbus dum medium peragrat orbem:
Quotcunq; & veterem canunt querelam,
Primas cum Hesperus excitat tenebras.
O idem tamen omnium quot unquam
Fuerunt lepidiq. & elegantes
Iucundissime Floriane. nos te
Sodalem unanimes tui sodales
Ad cœnam cupimus venire nostram
Cœnam me hercule Floriane, quæ non

A nobis ſine candida puella
Et vino, et ſale, & omnibus cachinnis
Vſque ad vndecimam trahetur horam.
Nec deerit Citharædus aut Choraules
Ad quorum numeros ineptiamus.
Saltantes imitabitur Columbus
Inſultans thyaſis furentis inſtar
Silenos, Satyroſq; , Tityroſq; :
Inſanas aget improbaſq; Bacchas,
Curetas, Corybantas, & Caberos
Gorgus floſculus omnium hiſtrionum
Gorgus omnium ocellus & voluptas.
Ac nemo tamen inſolente ritu
Abſcindet Samia ſibi ipſe teſta
Neruum, quo ſine ſordeat puellis.
Ne te te ſcelus impium putares
Vſurum bone Floriane : quare
Oramus teneræ per ora Phrynes,
Quæ te iam ignibus vſtulat trecentis,
Huc citus venias : nec vnus eſſe
Velis, gaudia noſtra qui moreris.
Nam tua nihil eſt loquacitate,
Quam Ranæ pluuia imminente, quamq;,
Dum florent ſcolymi, timent cicadæ
Iucundum magis. hac, amice, nil eſt
Planè, quo careamus ægriuſq;
Et moleſtius optimi ſodales.

Si cedant igitur tibi cicadæ, &
Ranæ se fateantur esse victas,
Quod sodalitium tuum precatur
Hoc tu spernere Floriane noli.

AD LAELIVM TORELLVM.

LAELI *sic tibi Dij Deæq;* COSMVM
Heroum decus omnium perenne,
Qui te diligit æstimatq; tanti,
Quanti nec potis æstimare quenquam;
Seruent incolumem diu ac beatum:
Fac pecuniola illa perpusilla,
Quam dudum emeruere tot labores
Dierum aßidui quater tricenûm,
Soluatur mihi; nam nec aes, nec aurum
Iandudum superest, quod erogemus:
Nos ne in nominibus malis habendos
Putent, qui sua credidere. nanq;
Pisis cum studia ipsa proferuntur,
Astant vndiq; mancipes, propolae,
Pistores, solearij, omniumq.
Fullonum genus atq; linteonum,
Queis nil indomitum ac magis molestum est.
Quare te rogo per tuos ocellos
Perq., si tibi gentium quid vsquam
Laeli charius est tuis ocellis:

Iube à me procul esse tot venena,
Quæ nos conficiunt domi forisq;.

AD IOSEPHVM IOVAM.

ABISTI ne igitur IOVA? & sodales
Liquisti vnanimes diu absuturus
A nobis procul? & reuersionem
Adhuc diceris apparare nullam,
Vt Minutulo & ipse tu fruaris,
Et Minutulus ipse te fruatur:
Atq; in alloquio tuo parumper
A cura requiescat, intimumq.
Mœrorem minuens leuetur: in quo
Iandudum iacuit miser, diesq.
Ac noctes lacrymis genas, grauiq.
Cor desiderij peresus æstu;
Et quidem meritissimo; quòd à se
Ablatum veterem optimumq. amicum
Aut fratrem potius videt gemellum:
Quem mira pietate prosecutus
Plus quàm seq. suosq. amauit omnes;
Quemq. participem sui doloris,
Suæ & lætitiæ volebat esse
Quicquid acciderat boni maliue:
Quî cum tam procul à domo & propinq...
Longinqua in regione Galliarum

Magno

Magno vixit amore copulatus.
Vt vni modo cogitationes
Suas crederet intimosq. sensus.
Siue ergo o Ioua & integri boniq.
Amici bonus integerq. amicus
Caussa nunc abes ipse: siue vt isthic
Omnes liberius sequare Musas,
Et colas studia una literarum:
Sis nostri memor usq; : gratiaeq,
Puta iam appositum tibi perenni
Lambino siquidem Minutuloq,
Meo nomine dixeris salutem.
Vale mi Ioua, &, ut soles, me amato.

AD FRANCISCVM VINTHAM.

VINTHA, *quem dubium est diserta plusne*
Musa diligat, an Minerua iuris
Custos, atque amet haec vt illa: nanque
Nec sollertior esse acutiorq;
Quisquam te potis, aequiorue legum,
Quas & Romulus optimusq; COSMVS
Tulerunt Latioq; Hetruriaeq;,
Dum patefacis abditos recessus,
Nodosq; haud faciles resoluis, in quos
Seuerus solet incidisse iudex.
Nec rursus facit eruditus vllus,

Ad

Vllus Aonidumq. Apollinisq.
Alumnus vetus, & perennis vndae
Cultor pieriae vndique expolitus
Magis carmen amabile & venustum,
Nos vnà vnanimes tui sodales
Bargaeus fidibus sciens latinis,
Si non mirificè, at perinde vt ille,
Qui multum coluit diuq. Musas,
Et graias simul & simul latinas;
Ac Ciofius vtriusque iuris
Interpres bonus, omniumq. cultor
Doctrinae optimus elegantioris,
Plurimum tibi gratulamur ambo,
Quòd aeuo bene consulens futuro,
Et praesenti etiam, tuos labores
In lucem edideris: neq; inde vterq;
Grates non agimus, quòd in libellis
Tuis feceris ipse mentionem
Nostri honorificam, illiusq. amoris,
Quo nos afficis, indicem supremi.
Quòd si quid quoque praeter actionem
Possumus bone Vintha gratiarum
Praestare, aut opera, aut perenne nostri
Voluntate animi, illud & futurum
Apud nos tibi, & esse sic paratum
Scito, vt nil habeas, quod hic vel istic
Sit paratius expeditiusq;.

Ad

AD SODALES.

AMICI vnanimes mei ſodales
Sodales lepidi & boni & venuſti,
Atque iјdem tamen improbi Helluones,
Harenis Libyae ſiticuloſis
Potores bibuli magis: magisq.
Poſt vini calices meracioris
Madentes viola roſaq., triſtes
Quae paſſa eſt pluuias procacis Auſtri:
Iidemq. anſeribus ciconijsq.
Atq; onocrotalis voraciores.
Quippe incredibili ſagacitate
Vt boni leporem canes latentem
Nunc Chios latices cadis repoſtos,
Nunc conuiuia lauta quaeritatis:
An vos Angelium putatis eſſe
Vnum fortè aliquem beatiorum;
Quem nunc vos miſerum comeſſe vultis?
Nam quòd mirifico culina odore
Fragrauit mihi nuper: appararat
Apud me Iouius meus ſodalis
Cœnam candidulae ſuae puellae:
Non (inquam) Iouius ſeuerioris
Auctor hiſtoriae, ſenecta nanque hunc
Scribentem aſsiduè occupauit: vt iam
Praeduros nequeat mouere lumbos:

Sed is, qui numeris Catullianis
Ad cœlum didicit vocare amores:
Atq; vnus teneras amat puellas,
Quantum qui pote deperire amando.
Quòd si idem facitis, licebit omnes
Domi lautius esse quotquot estis
Meae. sin minus: hinc abite cuncti
Amici vnanimes mei sodales:
Sodales nimis improbi helluones.

AD LODOVICVM BECCATELLVM Archiepiscopum Epidaurensem.

O FLOS o *decus & Bononiensis*
Vrbis vnice Lodouice ocelle
Quanquam sum nihil ipse adhuc mearum
Nugarum tibi mittere ausus vnquam,
Quae palam facerent meum in te amorem,
Aut, vt verius eloquar, perennem
Voluntatem animi vsq; prosequentis
Omni te pietate, & omni honore,
Obseruantia & omni, vt alta virtus
Expetit tua candidiq; mores:
Illud assidue tamen cupiui:
Non inquam mihi demererer vt te
Leui munere quopiam grauiue:

Nam

Nam quid possum ego tale polliceri?
Verum vt insererem tuum his libellis
Nomen; & fieret mihi in futurum
Hæc accessio gloriæ suprema.
Id quod si minus antea peregi,
Pudori tribues modestiæq;
Meæ: funditus interisse quam nunc
Vt vides, ita censeas licebit
Huius gloriolæ assequendæ, & huius
In te testificandi amoris vnum,
Et cultus & honoris, haud fuisse
Me desiderio parem ferendo.

DE MARIO COLVMNA.

REVENIT *Marius Columna ad Arnum*
Relicto Veresi suo Tybriq;,
Nunc quanto minor hic & ille: tanto
Maior iam fluit Arnus altiorq;.

AD RANERIVM BOCCAM.

RANERI *iuuenum senumq; ocelle:*
Pisarum decus vnicum tuarum.
Qui, duros veritus nihil labores,
Pergis, quo semel ire constitutum est.
Nec cursum piger ad bonas camœnas,

Et artes Ciceronis ad disertas
Vsquam deseris: interimq. regi
Quam debes, operam tuo fidemq.
Noctes assiduus diesq. praestas.
Vt nec te studiosior sit alter,
Atque amantior artium bonarum:
Nec quisquam tamen excubans peraeque
Ad nutus vigil vsque & vsque magni
COSMI MEDICIS, *optimi ac supremi*
Tuscorum Ducis adstet haereatq.,
Obseruans cupidè quid imperetur
Quidúe agi deceat. puer beate:
Beate o iuuenis: beatiorq.
Tuo isto ingenio future. cuncta
Fortunent tibi uota Dij Deaeq;.

AD FRANCISCVM SANNIVM Venetum.

QVOD *cynegeticos meos libellos*
Laudas magnopere: & perelegantes
Videri facis elegante uersu:
Quodq. suauidicis eos putasti
Ornandos numeris tuis: quòd & me
Hac re significasti amare multum,
Plurimum tibi debeam necesse est.

Sed,

Sed, quales tamen esse cunq; censes,
Gratias ago maximas diserte
Mi Sanni tibi: debeoq; quantum
Alteri pote debuisse quisquam est,
Tuum ob iudicium tuumq; amorem.
Quorum ego alterutro (neq; hoc pudebit
Fateri ingenueq; libereq;)
Delecter magis, explicare verbis
Non ausit mea Musa: nec profecto
Puto id, si audeat, esse praestituram.
Verùm, vt iudicium tuum peracre
Hîc forsan videatur esse nullum,
Illud polliceor tamen, daturum
Enixè me operam, tuo ipse amore vt
Indignus videar fuisse nulli.

AD LAELIVM QVIDICCIONIVM.

NAM *quid tam malè, Laeli amice, de te*
Vnquam sum meritus? quid aut locutus
Secus, quàm sibi postularet ille
Ille amor vetus vtriusque nostrum?
Vt tu me miserum sciens volensq;
In tantam impuleris repente fraudem:
Dum suasum illecebris dolisq; visum
Heri vespere ducis ad puellam;
Puellam Charitumq; Apollinisq;,

Et doctæ decus vnicum Mineruæ.
Cuius postquam ego carmen eruditum
Perlegi semel, atq; ab ore dulce
Loquentis stupidus semel pependi,
Totus interij ilicet; domumq;
Reuersus potui (quis hoc putaret?)
Nec partem minimam quiesse noctis,
Sermones recolens iocosq; dulces,
Qui me surpuerant mihimet ipsum:
Vt & nunc miser ardeam, nihilq;
Furentem iuuet impotente amore.
O, laudem egregiam, o, celebre factum:
O, te vel Ducibus parem supremis:
Qui nil tale aliquid senem timentem,
Deceptum illecebris tuis dolisq;
In tantam impuleris repente fraudem.

AD MARIVM COLVMNAM DE PORRO CANE.

QVEM *dono catulum mihi dedisti*
Ablatum vberibus suæ parentis,
COLVMNA *o decus omnium Quiritum,*
Martis vnica spes Apollinisq;,
Scis me (quod puto) nominasse Porrum:
Idem ac si Cicero latiniore

 Verbo,

Verbo, aut Varro Terentius vocasset
Verrucam. Atq; ego non negem futurum id
Fuisse aptius elegantiusq;.
Verum hæc me duo terruere: quæ sunt
Et magnæ & grauis æstimationis.
Vnum (quod meritò fuit timendum)
Is ne intelligeret parum latinè,
Qui Roma procul vrbe natus esset.
Alterum (quod & ipse non negabis,
Quando est ponderis haud minoris, atq;
Minori haud vigilantia cauendum)
Ne, si perciperet vocabulumq; hoc,
Et verbum vetus, efficaxq; & altum,
Lectumq; è Latio, nimis superbè
Se se mox gereret domi forisq;:
Ceu si progenies foret Sabinæ,
Aut Marsæ Canis, Appulaéue: siquam
Ipse in delicijs habere suesset
Maximus Fabius *tuus tribulis:*
Qui passus facile & libenter olim est
Verrucosus ab omnibus vocari.
*Vtrumuis igitur (*MARI*) accidisset*
Nimirum pariter vel hoc vel illud,
Tulissem ægro animo & nimis molesto.
Ergo mî libuit vocare Porrum.
Ac ne forte alicui probo & pudenti
(Quod vulgo fieri solet) viderer

Mendax, & nimium fuisse ineptus,
Nunc illi geminæ labris in ipsis
Verrucæ intumuere derepente:
Quæ videlicet indicant apertè,
Et palàm memorantq; prædicantq;
Cum magno meo honore gloriaq;,
Et cum laude perenne deligendis.
Me in prænominibus videre multum.

AD IOSEPHVM BOCCAM.

EN *iam, quos ferus excitarat æstus*
Ingentes Leo, Siriumq; sidus
Noctis longior hora, proximusq;
*October releuare (*BOCCA*) cepit.*
Et nos ad studia eruditionis
Iandudum Aonides vocant sorores.
Valete o igitur leues volucres,
Valete incolumes feræ: valete
Pisces Auseris vsque dum redibit
Bocca istuc decus omnium suorum,
Et solus iuuenum bonorum ocellus,
Musarumq; amor omnium: valete,
Inquam, & vos bona sospitet Diana:
Sæuoq; abstineat manus ab arcu:
Vt cum rus iterum reuiset ille
Intactas agat integrasq; prædas

Fera-

Ferarumq; , auiumq; , pisciumq; ?
Ac se recreet ab labore & æstu;
Aestu & assiduo labore: qui nunc
A nobis repetendus, omnibusq;
Cum Musis ratio est habenda. quando
Frigus id monet atq; hyems propinqua:
Id mens delicijs refecta ruris
Iam iam mirificè expetitq; auetq;.
Valete ergo iterum leues volucres
Et feri lepores, vagiq; pisces.
Vobis nam satis est datum superq;.
Nunc id, quod reliquum pereruditis
Dandum est temporis dureisq; libris.

AD BACCIVM TINGHIVM.

COMMENDO *tibi plurimum, tuæq;*
Mi Tinghi fidei meos amores,
Meas delicias leuis iuuentæ.
Non dico hercule candidam puellam:
Ne de me secus atque oportet, omnes
Cui huiuscemodi molestiores
Curas abstulerit grauis senectus,
Suspicere aliquid, sed hos libellos,
Qui sunt carminibus meis referti:
Ac mirè cupiunt ad eruditas
Peruenire hominum manus politi

Et quantum fieri potest, ab ipsis
Purgati maculis malisq; mendis:
Quod illi minus ante consecuti
Si per te modo consequentur, vni
Habebunt tibi gratiam perennem.

AD FRANCISCVM VINTHAM.

COMMENDO *tibi mi diserte Vintha,*
Id, de quo semel ipse, bisue tecum
Pisis, vere ne adulto? an appetente?
An iam præcipitante? sum locutus.
Huius assiduè acriterq; vexat
Me molestia cogitatioq;
Ducendi suum ad exitum negotij.
Vexat hercule sic, vt inde vitam
Degam sollicitè & laboriosè,
Complectens animo, velutq; ab alta
Prospectans specula volubilisq;
Et vagæ subitos malosq; casus
Fortunæ: metuensq; posterorum
Lites, insidias, calumniasq;.
Quare non modo postulo hoc: sed oro, vt,
Cum primum poteris dabitq; se se
Tibi occasio Vintha colloquendi,
Qui cum propterea loqui necesse est;
Reddas (quæ tua gratia est) id omne.

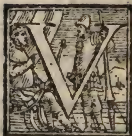
Confectum mihi, quicquid est negotij.
Sic, qui iam omnibus antecellit Vnus,
Quotquot se studio dedere legum
Filius tuus optimus, tuiq;
Corporisq; animiq; vera imago
Bellisarius afferat periti ad
Ornamenta patris, decusq; auitæ,
Ingens egregium & perenne gentis
Virtutum cumulum ipse grandiorem.

AD IVLIVM COLVMNAM Pontificium Legatum.

DAT dono Angelius suos libellos
Sua hæc carmina Iulio Columnæ.
Dat quidem leue munus: ast amoris;
Ast erga Mariumq; Iuliumq;
Columnæ decus ad perenne natos
Obseruantiæ, honoris, atque cultus
Quem loquens tribuit tacensq; vtriq;
Et pignus graue & obsidem perennem.

PETRI ANGELII
BARGAEI
CARMINVM
Liber Tertius.

AD
PAVLVM MANVTIVM ET
BENEDICTVM VARCHIVM.

ENIT festa dies, tristes discedite curæ:
Idaliæ ferimus debita sacra deæ.
Hac olim Venerem placabant luce puellæ:
Quas nunquam in vacuo iuuerat esse toro.
Hac promissa Ioui spumantia vina Quirites,
Blandaq; permulta cum prece tura dabant.
Hac ego sum quondam dias in luminis oras
Editus: affulsit hac mihi luce Venus.
Nunc igitur fecisse iuuet Veneriq;, Iouiq;:
Lux geminos nobis placet vt vna deos.

Prome

Prome puer Chiumq; nouum, ueteremq; Falernum.
Et natet effuso cuncta liquore domus.
Vosq; adeò mecum Glycere, Telesilla, Meleq;,
Quas cuncti miserè depereunt iuuenes,
Solemnem celebrate diem: date tura, precesq;:
Nec desint risus, mistaq; verba iocis.
Hic sunt & myrtus, & grata sisymbria: sunt &
De iunco, & verna vincula facta rosa.
Non lyra, non carmen desit, quod cantet Amyntas;
Curcingit flauas picta corolla comas.
Alma Venus, tibi dum lætas operamur ad aras,
Huc ades, ô, multo flore referta sinus.
Huc ades, & felix nostro de pectore curas
Pelle malas: nobis hinc bonus annus eat.
Hinc tristes absint morbi, pallensq; senectus,
Et labor, & luctus, & malesuada fames.
Neu subitus mista cum grandine verberet imber,
Quas trudit gemmas vitis opaca suas.
Neu fera tempestas teneras contundat aristas,
Neu sua graminibus ros alimenta neget.
Multa ferat glandem quercus: stet consita pomus;
Stipet apis plenos melle liquente fauos.
Effundant oleæ pingues ex arbore baccas,
Quas nuda stringat rustica nupta manu.
Tum pasta eniteant armenta salubribus herbis:
Ne timeant fures, ne timeant ve lupos.
Sancta Venus procul hinc diros, procul esse furores

Ipsa iube: in sæuos reijce bella Getas.
Ac iam supplicibus Tuscis da diua perenni
Pace frui. Martem cogere sola potes.
Nanque ille æterno deuictus vulnere amoris
Reijcit in molles se tibi sæpe sinus.
Excipit et recubans suaues ex ore loquelas,
Queis iras nimium mitigat ille truces.
Hunc tu igitur placidam nobis, dea candida, pacem,
Otiaq; amoto dulcia posce metu,
Otia nam, pacemq; simul, modò sauciris, ipse,
Dum renouant reges impia bella, dabit.
Pace bona lætantur agri, lætantur & vrbes:
Pace bona rident æquora lata maris.
Pax alit agricolas, multo pax vbere messem
Auget: & ingenti fœnore ditat opes.
Hæc densa tutum pastorem contegit vmbra,
Dum teneras vario carmine mulcet oues.
Hæc celebrat iuuenum dulces innoxia cœtus:
Cum cupida hæc cupidum iungit amante virum.
At bello squalent agri, tristantur & vrbes,
Et tumidi mœrent æquora lata maris.
Bellum ipsos miseris vastat cultoribus agros,
Euertit magnas, & labefactat opes.
Nec tutas sinit in syluis errare capellas,
Dicere nec certo carmina certa pede.
Hoc iuuenum lusus, iuuenum conuiuia tollit,
Deiungit tristem tristi ab amante virum.

Tum neque Pierides Musæ, neque Phœbus Apollo,
Quod legat in thalamo læta puella, canunt.
Hæc igitur procul esse iube mala. non ego solus,
Quæ fecit nobis otia COSMVS, amo:
Sed, mecum Aonios habitant quicunque recessus:
Quicunque & Musis annua sacra ferunt.
Eueniet. certum, viden' vt firmauerit omen?
Accensa sonuit laurus adusta foco.
Interea Venerem, iucundaq; dona canemus,
Dum variat dulces tibia blanda modos.
Te dea, cum passim nullo discrimine rerum
Prorsus iners vna mole iaceret opus,
Ac neque Sol, neque Luna sua, neque sidera luce,
Nec certa fluerent tempora certa vice,
Solertem accepit prudens Natura magistram,
Constituitq; suo cuncta elementa loco.
Addidit & ventos, pluuiasq;, & frigora, et æstus,
Iussit & vt certum pergeret annus iter.
Humidus autumnus sitienti æstate diremptus
Esset: & à tepidi tempore veris hyems.
Sidera tunc herbas rupta tellure recentes
Ad primi radios elicuere diei.
Et vario flores ornarunt prata colore,
Cepit & æterna labier amnis aqua.
Tunc initus cupiere tuos volucresq;, feræq;,
Quicquid & immenso gurgite pontus alit.
Tunc iuuenis duras concepit pectore flammas;

Tunc & amatori iuncta puella suo est.
Tranabat medias quas cùm transmitteret Helle;
Hellespontiacas obruta fecit aquas.
Non illum infelix mater, non quæ super ingens
Porta tonat cæli iam reuocare queunt.
It celer, & blandæ superato marmore amicæ
Basia mille capit, basia mille refert.
Ah, miser: ah, magnæ nunquàm si numina diuæ
Læderet, extinctus non iacuisset amans.
At tu sancta veni: nosq;, ô, dignare. vocamus
Ad festas epulas te, dea sancta veni.
Huc teneram nostrûm duxit sibi quisque puellam:
Strataq; iandudum trina parata manent.
Ludite vos. en ipsa venit. neu culte Manuti,
Neu tenues Varchi despice amice dapes.
Has vobis sincerus amor, iugisq; voluntas
Qualescunque hodie ritè parauit opes.

AD IOSEPHVM BOCCAM.

DVM te Bocca tenet Riuulanum, et uitreus Auser
Piscantem in medio flumine sæpe videt:
Dum Cliuus, qui culta tuæ prope limina villæ est
Vndiq; proceris obsitus arboribus,
Errantum spectat vestigia pressa ferarum
Mane sequi multa per nemora alta cane:
Dumq; sub vmbrosa platano, quâ lené susurrans

Prosilit

Prosilit è scabro murice riuus aquæ,
Captantem somnos forma pulcherrima Nais
Occupat, & dulci læta souet gremio:
Siue alta è specula modulantem carmina Faunus
Seruat, & in viridi cortice verba notat:
Quæ mox ingratas referens iterata sub auras
Syluarum faciles vrat amore Deas:
Siue plagas auibus tendentem, vbi vallis opaca est,
Luscinia assiduis questibus increpitat.
Queis Lyda Ornithium quondam donauit Arachne,
Vsumq; occultos edocuitq; dolos,
Ornithium, quem vel miserè dilexit, & vnum
Optauit certo iungere connubio
Ipsa sibi: verum Ornithius per rura vepresq;
Incautas visco fallere doctus aues:
Aut baculo impositam summo ostentare procacem
Nyctimenem, & varios edere voce sonos,
Spreuerat occultos glacie frigentior ignes
Virginis, oblatos respueratq; toros:
Implorantis opem donec miserata puellæ
Audijt è Cœlo vota precesq; Venus.
Ergo illum assidue prædas in tecta ferentem,
Captantemq; omnes, quas modo vellet, aues,
Aucupio cepit mœrentem eludere inani,
Iussit & in vacuas sæpe redire casas.
Tum nata ante alias telam componere Arachne,
Et nulli inferior retia texere acu:

Quid te (inquit) toties Püer o pulcherrime, quid te
Aucupium frustra iuuit inane sequi?
Si merces hæc ipsa tuos male grata labores,
Infelixq; artes exitus iste manet:
Ipsa Ego, quam multi lecto petiere iugali,
Cuius & a magno Lydia amore perit,
Quamq; leui teretes versantem pollice fusos,
Texentem et molli stamina picta manu
Aemula (quis credat?) præsens mirata Minerua est:
Victaq; ; si verum confiteatur, abit:
Vt mihi te, cuius vehemens amor vrit Amantem,
Hoc vno saltem munere demerear:
Retia confeci gracili tenuissima filo,
Nere quod è Serum vellere Nupta solet.
Ipse plagas nodosq; aptos miraberis, in quos
Illapsæ pennis impediuntur aues:
Ipse agiles limbos, orbesq; ex osse sequaces,
Porrectum & multa in brachia nobile opus,
Ipse amiti suspensum alta spectabis vtrinque
Pandere, & ingenti colligere arte sinus.
Nanque in quincuncem lino distincta tenaci
Texta patent laxis parte ab vtraque plagis
Inq; hos prælonga sinuantur arundine nexus
Hinc illinc, cum iam stant posita in medijs
Arboribus miseras passim exceptura Volanteis
Retia, quæ pullo tincta colore latent.
Atq; his siqua vnquam captam se se explicet Ales,
Siqua

Siqua ex occultis auolet insidijs,
Illa eadem Accipitres inter traducere vitam
Tuta queat, cunctos effugiatq; dolos:
Possit & in visco pennas hærere sequaci
Libera, & e pedica sumere læta cibum.
Hæc cape dona Puer, tibi quæ tibi dedita soli
Vrsit acu & digitis Idmone nata suis.
Hæc cape, quæ, nisi me Vates præsaga futuri
Temporis, & rerum prouida fallit anus,
Retia de nostro quondam cognomine dicta
Ingenium doctæ testificentur Heræ:
Et penes externos, quodcunq; hoc nomen, Hetruscos
Inuentum nunquam tale perire sinant.
Sed potius Lydis ceu Gens erit orta Colonis,
Sic Lydæ vsurpet Virginis illa dolos.
Inq; alia nusquam regione frequentior vsus
Istius vigeat nobilis aucupij.
Hæc Anus Idmoniæ cecinit ventura Puellæ,
Hæc eadem Ornithio Lyda Puella suo.
Mox autem Pueroq; simul votoq; potita
Ostendit tenues explicuitq; plagas.
Atque illum comes in syluas persæpe secuta
Prædam auium innumeram rettulit inde domũ.
Dum te igitur nemore in medio atq; in ualle laten-
Aut hoc, aut aliud candide Bocca tenet (tem
Dulce voluptatis genus: ac tibi prægrauat armos
Aut auis, aut humero pendet vtroque lepus,

Seu positi ripæ saliunt in gramine pisces:
Mi celer egelidis temperat Arnus aquis
Ingenteis æstus, & quo non vlla calorem
Maiori potuit surgere messis agris:
Aut etiam in densa recubanti molliter vmbra
Vna aufert curas Calliopea graues.
Nec dolet incassum tantos cessisse labores,
Votaq; successus non habuisse ratos.
Sed sæpe ad versus furtim numerosq; relabens
Quod famam in longum proroget vrget opus.
Vrget & ad studium clari se suscitat oti,
Mœroremq; animi, qua licet, arte leuat.
Spemq; facit nostrum non vllo nomen in æuo
Corrumpi senio posse & inerte situ.
Quod si præstabunt Musæ, si rara bonorum
Turba olim, si me sæcla fuisse ferent,
Si vixisse meis iucundum semper amicis,
Et sanctam sanctè percoluisse Fidem,
Atque adeo puræ si puriter omnia Vitæ
Audiet egisse hæc tempora Posteritas,
Non ego Pactolus quicquid vehit amnis arenæ,
Quicquid & Ammericæ terra beata gerit:
Ammerice, cuius montes & flumina passim
Argento atque auro diuite multa fluunt;
Tectaq; fulgenti splendent onerata metallo,
Inq; pauimentis aurea lamna nitet
Plurima, & insignes ornant sua pocula gemmæ,
Perq;

Perq; vias omnes lucidus ardet Onyx,
Non Arabum syluas, non quas legit Africa messes
Optarim, non quas congerit æquor opes.
Et modo mi dulces pandant sua sacra Camœnæ,
Despiciam reges barbara Memphi tuos.

AD ANGELVM NICCOLINVM.

NYMPHA *olim nemorum celeberrima, nympha*
Vnica uirginei gloria, honosq; chori. (Parorme.
Docta feras certis configere nympha sagittis
Et rupe è summa deijcere apta capras:
Dum sequitur pernix fugientem retia ceruum,
Peruenit æquoreas quà subit Auser aquas.
Illo forte suos lustrabat littore Proteus
Vectus in egelidi fluminis ora, greges.
Dumq; adeò informes immani corpore Pristes
Transuehit, oceaniq; æquora obire iubet,
Aspexit nympham cogentem ad littora ceruum:
Quæ formæ æquoreas vincit honore deas.
Aspexit, perijtq; simul, simul intima sensit
Attonitus flammis pectora rapta nouis.
Ergo auidus ruit: & manibus comprendit vtrisque
Ipse feram, magno dum fugit acta metu.
At nympha ingentem procul inde vt Protea vidit,
Non vltra est celeres ausa mouere pedes.
Sed potius conuersa fugam capiebat, & altos

Spectabat montes diruta Luna tuos.
At Proteus quò (dixit) abis? quò proripis hinc te?
Quem fugis? ah Nais candida siste gradum.
En ego sum, magni metuunt quem monstra profun-
Cui cedit salsas Ennosigæus aquas. (di,
Quem toties Thetis ipsa suis pulcherrima in antris
Excepit, thalamis quem Galatea suis.
Siste gradum: nec te moueat quòd in æquore dicor
Laxare indomitos, & cohibere greges.
Ipse armenta olim potum dignatus Apollo est
Ducere, & infirmas pascere Adonis oues.
Quin etiam Cytherea vndis prognata marinis
Sæpe solet concha per vada salsa vehi.
Illam Nereides passim comitantur, & omnes
Effusæ gemmas, dona beata, legunt.
Ne pontum contemne: et habet sua munera pontus,
Munera syluicolis inuidiosa deis.
Quæ Diana olim videat si culta, relictis
Montibus, anteserat diuitis antra maris.
Atque hæc ne credas fallaci pectore dici
Forsitan, ô, celerem siste puella gradum.
Siste gradum formosa: tua en hæc accipe dona:
Quæ tibi Stœchadio marmore ab vsque fero.
Tum verò illa suos oblatum ad munus ocellos
Vertit, & ex omni pectore terror abit.
Aspicit & cerui rutilantia cornua, quæ iam
Coralio Proteus cinxerat ante senex.

Aspicit

Aspicit auratas pendere è pectore baccas
Quæ fulgore ignes exuperare queant.
Accurrit Proteus: cupidusq; amplectitur vlnis
Cunctantem, & figit basia mille labris.
Illa verecundo demittit lumina vultu,
Et caua vicinæ rupis in antra fugit.
Prosequitur Proteus iam furti certus: & ambo
Tandem gramineis procubuere toris.
Dumq; iocos miscent læti, dum gaudia sumunt
Vltima: dum cupidos mutuus ardor habet:
Speluncam ingressa est centum comitata Napæis
Cynthia difficilis fessa labore viæ.
Vix antro sese intulerant, videre iacenteis
Inter se femori conseruisse femur.
Versa dea est, castæq; suos ne forte sorores
Polluerent oculos, opposuere manus.
At Proteus diuæ perterritus improuiso
Aduentu, solitis artibus vsus abit.
Nimirum tenuem subitò conuersus in vndam
Cedit in infernas tutus amator aquas.
Quo fugis ah, Proteu? tanto in discrimine Nympham
Ipse tuam Proteu deseruisse potes?
Illam casta parens trepidantem, & multa timentem
Opprimit, & collo turpia dona videt.
Et, me si qua (inquit) temerati iura pudoris,
Si qua pudicitiæ tangere cura solet:
Si quid et esse deam est: si quid mea numina possunt,

Præmia polluto corpore digna feres.
Præmia habe: et reliquis exemplum esto vna puellis,
Quale tui similes munus habere velim.
Nam tu omnes posthac pœnis affecta docebis
Ferre quid abiecta virginitate decet.
Hæc simul effata est, Nympham deuoluit in amnē,
Quò foret immensi piscibus esca salis.
Præcipitem sedenim Proteus miseratus amantem,
Hæc (inquit) nostrum mortua crimen erit.
Sed quia prætereà in syluis te ducere vitam
Fata negant, hoc in flumine piscis eris.
Dixit. & illa pios imo dum pectore questus
Fundere vult, vitreo gurgite muta silet.
Exuit humanam mutato corpore formam,
Atque huc, atque illuc obstupefacta natat.
Ac vt erat leuis candentibus vndique membris,
Sic & adhuc nitidum, leueq; corpus habet.
Nullis terga rigent squamis, sed concolor auro
Interpuncta humeris gemmea gutta micat.
Nam, quæ pendebant niueo fulgentia collo
Coralia, in similes cuncta abiere notas.
Et quoniam aßiduè in syluis, dum vita manebat,
Vixit, adhuc syluas, saxaq; dura colit,
Nec secus in cunctos ruit infestißima pisces,
Ac quondam est omneis depopulata feras.
Quin etiā memor vsq; Dei fugit æquor, & amneis
Flumine quos altos excipit vnda maris.

Hæc

Hæc ego Damonem memini sub rupe canentem
Angele dum bifida retia sarcit acu:
Retia, quæ medij protenta in fluminis alueo
Laxarant tenues dilacerata plagas.
At tu olim exemplo hoc poteris terrere puellas,
Ne qua deæ vltricis frangere iura velit.

IN OBITVM SICINII PEPVLI.

Si pia, quæ debent, soluerunt iusta Poetæ
Fundentes vdis ex oculis lacrymas
Sicinio, Pepulorum alto quem sanguine cretum
Ante suum rapuit mors violenta diem:
Cur ego, quantum in me est, illustri carmine funus
Non celebrem, & mutos ad tumulum cineres
Voce vocem magna, dicamq; nouissima verba,
I, licet, ô, vale, ô, iam mihi culte vale.
Culte vale, ô, puer, & iuuenis fortissime, nec me
Oderis, extremus quòd tua facta cano.
Illa ego sæpe meis volui contexere chartis,
Et longam de te conficere Iliadem:
Sed me tentantem deterruit & pudor, & mens
Conscia, quæ tantum suscipere ausa oneris
Nunquam esset certè, ni Claricinius vnus
(Vnus amicorum est qui mihi præcipuè
Obseruandus, & æterna pietate colendus)
Hoc nostrum carmen iure suo eliceret.

Et verò quisnam proprijs ita viribus audax
Fideret, aut tantum hoc aggrederetur opus?
Ipse etenim proauis, atauisq́; à regibus ortus,
Quorum olim iusto paruit imperio,
Quæ sese latis spatiosa Bononia campis
Explicat, vrbs magna nobilitate potens,
Atque vsu bellorum acris, studijsq́; Mineruæ,
Et multùm fæcundi vbere diues agri,
Vrbs, in qua illustri primorum sanguine natus,
Et veterum multis clarus imaginibus,
Fulsit muneribus fortunæ ornatus, itemq́;
Floruit innumeris ipse bonis animi.
Et primùm quascunque arteis docuere priores
Ingenuas, toto pectore sic coluit,
Vt siue is carmen faceret, siue ore rotundo
Dictaret certo verba soluta pede;
Callimacho, & magno propius certaret Homero:
Nec flueret culto iam Cicerone minor.
O quoties illum, teneros dum cantat amores,
Horrida dum forteis cogit in arma viros,
Dum socijs alios, aliosq́; in pectore motus
Excitat, atque animos arbiter vnus habet,
Et iuuenes blandi, & faciles arsere puellæ:
Et valde audaces obstupuere duces:
Nec minus admirata senum turba ore pependit,
Et dubitauit vtrum doctior, an melior
Esset, & innumeris animi virtutibus ipsas
Aequaret

Aequaret doteis corporis egregias,
Et formæ immortale decus, atque oris honores,
Et, quale in tenero pectore robur alis
Non habuit. Nam seu iaculum libraret ab aure,
Seu gladium in sæuos stringeret ausus apros,
Haud vllæ fugêre feræ: sed morte peremptæ
Effudere animas pectore quæque suas.
Quin, vbi cessit equo lentas moderator habenas,
Seu cursum Zephyris flantibus antetulit,
Non dorcas, non & ceruus securus abiuit,
Vt sese pernix abderet in latebras:
Sed sensit celerem vestigia ponè sequentem,
Comprensusq; fuga constitit in media.
Ac velut Aeacides magni Chironis alumnus
Non solùm doctus fila mouere lyræ
Suauiter, & versu laudes celebrare puellæ,
Verùm etiam sæuas sternere cæde feras,
Et celerem in syluis iaculo transfigere tigrim,
Et cursu rapidos æquiparare Notos,
Terruit inuictas audax in prælia genteis,
Et Xanthi multo sanguine tinxit aquas,
Troiæq; infanda permiscens omnia cæde
Extremum virtute attulit exitium:
Sic illum indutum galea, & præstantibus armis
(Nec dum etiam teneras inficere vlla genas
Cœperat, & nusquam lanugo induxerat vmbram)
Cærulea timuit frigidus Albis aqua.

Germanas cùm forte arceis, atque oppida Cæsar
Parère ipse suo cogeret imperio:
Heu, quas tũc hyemes, heu, quæ tum frigora passus,
Quàm sæpe obscœnam pertulit ille famem?
Quàm sæpe ingenteis mira virtute labores
Suscepit, nocteis egit & vsque vigil?
Interdum plantas glacies hyberna secabat,
Plurimus & subter pellibus imber erat.
Omnia torpebant gelida concreta pruina,
Pendebatq́; altis stiria ab arboribus:
Ipse alacer tamen assiduè sua munia obibat,
Hostibus & duris maximus horror erat.
Dumq́; neces inter, duriq́; incommoda Martis
Committit valida prælia torua manu,
Arctoas vrit flammis, atque igne puellas,
Et teneras magno torquet amore nurus.
Quantum autem, seu sint nuptæ, seu tempore in vllo
Nullius norint tempora coniugij,
Depereant præclarum armis, pulchrumq́; iuuenta,
Et Scylla infelix, & Sthenobæa docent.
Altera nam certi violato fœdere lecti,
Quam Venus in cura supplice corruerat,
Non iuueni exitium insonti, labemq́; perennem
Intulit? & sanctum polluit hospitium?
Cumq́; decus, diuûmq́; illi peperisset honores,
Et sciret delapsum æthere præcipitem,
Ipsa sibi fauceis laqueo præclusit, amoremq́;

Atq;

Atq; omne vnà odium depulit ex animo.
At virgo infelix, rara virgo inclyta forma,
Quàm subitos igneis ossibus implicuit?
Tempore quo Minos magni Iouis inclyta proles
Vltor atrox vrbem sedit ad Alcathoen,
Androgeonææ pœnam necis inde reposcens,
Et longa miseros obsidione premens.
Nanque ea tum chari vastantem regna parentis
Vidit, & heu, flagrans hostis amore sui,
Non hominum morem, non ius, non impia legem
Naturæ, non & sancta deûm verita est
Numina, quæ cæli nos è regione tuentur,
Et meritò sonteis supplicio afficiunt;
Purpureum quin illa patris de vertice crinem
Velleret, & totum proderet imperium,
Minoi: quem tum faciebat bellica virtus
Insignem, atque annis grata iuuenta suis.
Aut nihil, aut paulo cui tum concedere dignum
Sicinium, Germanæ appetiere nurus.
Atque aliqua ex illis animum iam saucia dixit,
O certè ex alto sanguine nate puer.
Quis Deus infestum nostras te duxit ad oras,
Vt nobis ferres omnibus exitium?
Nanque viros bello ingenti, & præstantibus ausis,
Et nos aspectu absumis inique tuo,
Nec tamen optarim sæuo te occumbere letho,
Vel formosa nouo membra rigere gelu.

Ipsa ego te potius patria regione relicta,
Quocunque abscedes, consequar incolumem:
Et tibi iucundo famulabor serua labore,
Indignam si me forsitan esse putes,
Quæ tecum patriæ sublimi in sede recepta
Degam, atque optato semper amore fruar.
Hæc illa. at iuuenis, stimulis quem gloria agebat
Acribus, haud vllas audijt aure preces,
Sed bello confecto omni se ferus ad ædeis
Ornatum claris rettulit exuuijs,
Quasq; adeò prædas ex hostibus egerat, omneis
Partitus, fidos dididit in socios:
Quos antè electos secum deduxerat vrbe,
Et sibi nil prorsus, quàm decus egregium,
Et, quam quæsierat, laudem seruauit, in armis,
Et famam, æterna in secula quæ vigeat.
Excepere viri redeuntem; hilaresq; puellæ
Sparserunt violis, purpureisq; rosis.
Et tacitæ, O felicem illam, quæ prima cubile
Ascendet, coniunx sola futura, tuum,
Et dabit amplexus, atque oscula dulcia figet,
Et tete optata prole patrem faciet.
Ergo illum forma insignem, & virtute decorum
Optabat generum iam sibi quisque suum,
Atque incredibili iam quæque ardebat amore,
Et facie virgo, & moribus ingenuis,
Cùm Mars ad cædes, & ad horrida bella vocauit

Rursus,

Rursus, & Ausonios ciuit ad arma viros:
Arma: quibus latos tepefecit sanguine campos,
Funditus & miseram perdidit Italiam,
Mars & Musarum, atque otij teterrimus hostis,
Solus & humani dira lues generis,
Mars horũ, quæ nunc patimur, causa vna malorũ,
Atque auctor nostri maximus excidij,
Qui nempe & miscens incendia plurima bello
Impius Europam territat, atque Asiam.
Nicia tunc, humilisq; vnda frigente Gabellus,
Quæq; vtrinque suo margine pressa fluit
Scultenna, innumeros spectauit stragis aceruos,
Et multo intepuit aucta cruore virûm,
Sicinij virtus quos, & bona dextera bello
Obtruncans campos misit ad Elysios.
Prærupto veluti demissum è vertice flumen,
Quod moles, quod non sistere saxa queunt,
Præcipiti fertur lapsu, victorq; per agros
Voluit agens quercus, & stabula alta ruit,
Atque ipsa ingenti percellit mœnia fluctu,
Et nullum est, quod non turbet iter populi.
Post vbi depressum veterem subsedit in alueum,
Visuntur turpi semisepulta luto
Iumenta, & fœdæ pendent hinc inde ruinæ,
Et virgulta humili strata iacent capite,
Euulsæq; iacent passim ab radicibus orni,
Et quæcunque arbos obruta vorticibus

Deiecit ramos, omnemq; amisit honorem,
Post neque vere no vnquã sole, neq; imbre viret.
Cumq; acreis audendo hosteis persæpe fugaret,
Disceret & iam iam vincere consilio,
Atque dolos belli varios eludere, & arteis,
Et magno cunctis esse metu inciperet,
Ecce patris magni iussu concedit in vrbem,
Vt procul Hispanos Parthenope eijciat.
Talia sed venti discerpunt irrita vota,
Et nondum fatis cedere fata volunt:
Quæ latè imperium, vireisq; tuentur Iberas,
Atque omni Gallos Ausonia prohibent.
Nam tete florentem annis, opibusq; potentem
Abstulit ante tuum mors inimica diem:
Abstulit, heu, primæ primo sub flore iuuentæ,
Et tecum patriæ spemq;, decusq; tuæ.
Quod belli auspicium tam dirum, & triste secutus
Exitus, euertit prorsus opes Latij.
Ex illo quia rés retro cepere referri,
Atque adeò in peius præcipites ruere.
At tibi pro virtute puer, pro fortibus ausis,
(Quãdoquidẽ hæc non sunt carmina nostra satis)
Deuoueant, docti scribunt quæcunque poetæ,
Nulliusq; tua pagina laude vacet.

AD M. TVLLIVM BEROIVM.

QVOD tibi nondum etiã grates persoluimus vl-
V llaq; nec nostri munera detulimus (las,
Ingenij, tanto quæ par fuit interuallo
Mittere, non parui fœnoris aucta mora,
Nolim id me fecisse putes, quod fastus inani
Vento inflet, multumq; ipse mihi tribuam;
Aut quoniam omnino vita iam deside fractus
Ipse mei nusquam sim memor officij:
Officij, cuius capient obliuia me tum
Denique, cùm in noctem lumina perpetuam
Occludam, neque iam quicquam cælestibus vllis
Debentem ipsa suo terra teget gremio.
Sed quia tantarum memet præconia laudum,
Et numeris abs te, carminibusq; tuis
Mandata, & magnum in primis testãtia amorem,
Quem meus in te mî conciliauit amor
Perpetuus, suspensum animo tenuere, tuo quæ
Merces ingenti munere digna foret;
Quam me pro innumeris meritis, proq; indole tanti
Ingenij expensam ferre tibi esset opus.
Ne te accusare, & tacitè reprehendere posses,
Quòd, quæ vix magnis vatibus attribuas,
Sic mî impertieris, vt, quanquam conscia mens est
Ipsa sibi, talem me tamen esse rear
Beroi, qualem tua pagina prædicat, & me

Decipere hac animum credulitate iuuet.
Sed certè (quid enim dubitem tibi dicere verum?
Aut quid, quod notum est omnibus inficier?)
Me mea Castaliæ cultißima numina quondam
Omnia tentantem deseruere deæ,
Et longum dixere vale: quia rarior arteis
Illarum, meus vt mos erat antè, colo,
Frigidaq; obrepens membrisq;, animoq; senecta
Inculti vireis atterit ingenij,
Quodq; poetarum commercia grata frequentem
Interdum, atque ipsi me mihi surripiam,
Inq; nemus, syluamq; abdam, quæ plurima Phœbo
Floret, & æternis perstrepit alitibus,
Increpat: & rudibus vix hos inscribere chartis,
Quos tibi nunc meditor versiculos patitur.
Huc etiam accedit quòd postquam Hetruria bello est
Vexata, atque atris litibus implicuit
Roma orbem, armorumq; innexuit improba causas;
Et pax exul abit finibus Ausonijs,
Nullus honos Musis, ratio non vlla laborum
Est habita, & nulli præmia proposita
Doctrinæ: & studijs merces ablata bonarum
Artium, & earundem semper amica parens
Cóncidit, heu, regum larga & prolixa voluntas,
Nilq; adeò, quo se iam tueantur, habent.
Non secus ac Scythiæ cùm Barbarus incola terræ
Euerso Latij funditus imperio

Obti-

Obtinuit regnum in media (proh dedecus) vrbe,
Presit, & Italiæ libera colla iugo,
Expulsisq; bonis procul vndique disciplinis,
Inuasit fœdans omnia barbaries.
Quare, etsi forsan non infeliciter arteis
Tractarem quondam maxime Phœbe tuas,
Carminaq; assiduè canerem, nunc fractus, & expes
Huius curam omnem deposui studij.
Quo tamē vt residemq; animum, ingeniumq; labori
Desuetum multo tempore post reuocem,
Sæpe precor Musas supplex, dent se mihi quales
Tum dederant, cùm ætas florida ver ageret,
Atque incredibili laudum flagraret amore,
Speq; bona in primis credula sese aleret.
Quod certè ipse quidem valde cupioq; , voloq; ,
Si quid valde aliàs, aut volui, aut cupij,
Non satis vt tantum faciam tibi, cui satis vni
In primis factum magnopere esse volo,
Verū vt, quæ in manibus multos malè prouidus an-
Informata habeo, protinus absoluam, (nos
Perpoliamq; acri tandem simul omnia lima, &
Nil imperfectum, nil rude sit reliquum.
Atque hoc si mihi contingat, votumq; secundent
Hoc mihi si vatum numina Pierides,
Pendebit mea tum sublimi è fornice templi
Fistula, & haud vno tibia nota sono.
Tuq; adeò meritas possis ibi dicere laudes,

Et de me carmen condere veridicum:
Postera quod quondam secum mirabitur ætas,
Vllaq; non vnquam secla perire sinent.
Nunc itaque ingentem vestigia ponè Maronem
Certa preme, & nullum suspice præterea.
Illum vnum admirare: vnum cole: et, vt facis, vnũ
Esse putes, reliquis quem omnibus anteferas.
Atque ita, quas laudes largè mihi contribuisti,
Conuenient in te tum magis atque magis.
Iisq; adeò, quæ tum facies, assurget Homerus
Carminibus, dum acres cogit in arma duces:
Congressumq; tuum non dedignabitur Orpheus,
Orpheus Oeagri filius Ismarij:
Eurydicen Stygia qui cum reuocare palude
Non posset cantu, aut flectere fata deûm,
Toto animo, toto suspirans pectore fertur
Dulcius haud vnquam concinuisse lyra.
Ac tum præcipuè, cum magno accensus amore
Ardebat Boreæ progeniem Calaim:
Tum sæpe horrenti nemorum consedit in vmbra
Demulcens numeris suauidicis animum:
Quem curæ nusquam requiescere permittebant;
Quin nocte, atque die vnum Calaim expeteret,
Expeteret forma Calaim, atque ætate superbum,
Lactea cui mixtus sparserat ora rubor.
Iamq; puellarum cœtus, faciemq; perosus,
In cælum Calaim laudibus extulerat,

Et

Et Calaim efflictim, Calaim (quis credat ?) amãdo
Somnum omnem vigili pectore depulerat.
Dumq; vnum syluas, vnum resonare doceret
Ipsa suis Calaim flumina delicias,
Bistoniæ sæuos nimium turba improba matres,
Quæque suum gladios exacuêre suos,
Et vati, quoniam primus transferret amores
In tenerum Calaim, ilicet indomitæ
Absciderunt caput à ceruicibus: & Rhodopeiæ
Coniunctum citharæ, vt fluctibus æquoreis
Erraret miserè duro transfixum adamante,
Atque ita mox medijs obrueretur aquis,
In mare iecerunt. Sed enim per cærula vectum
Ad Methymnæos applicuit scopulos
Calliope mater: quos inter candida cursus
Vox capitis, vox est ingeminata lyræ
Sæpius, & dulci sonuerunt littora cantu,
Et positæ medio insulæ in Ionio.
Accurrere viri, mœstæ accurrêre puellæ
Et sacrum tumulo composuere caput:
Atque vnà iunxere lyram, quæ garrula monteis
Traxerat, atque vndas lenierat Stygias.
Illo igitur Lesbi qui post sunt tempore nati
Et cantu, & citharæ mentem, animumq; sono
Magnopere oblectare solent, præq; omnibus vni
Et canere, & dulci dulce sonare lyra.
At Thracum, postquã illa datũ est resciscere facta,

Ingens inuasit pectora mœstitia.
Signa ergo impressere suis vxoribus omnes
Tum primum, & tanti vt nūc quoq; sint memo-
Flagitij, pœnasq; luant ita manibus Orphei: (res
Fœda notant fœdis omnibus ora notis.

AD FLAMMETTAM Soderinam.

FLAMMETTA o *pulchris virtutum insignibus*
O, & Tyrrheni flos & ocelle soli. (aucta:
Quid prius ipse in te mirer? studij ne labores?
Queis tibi sublimem sternis ad astra viam.
An verò ingenium? cuius vim sæpe sorores
Aoniæ inprimis obstupuere deæ.
Externas quoniam dotes, quibus affluis, ipsa
Consuesti haud proprijs adnumerare bonis.
Ast ego, cui virtus summis est proxima Diuis,
Illa prius: mox hæc singula suspicio.
Omnia nanq; in te qui non miratur amatq;:
Quæq; tacens nouit dissimulare potest:
Ille vni sibi vim nimirum iniurius affert:
Splendidaq; inuidiæ dat documenta suæ.

AD BERNARDINVM ROMENAM DE IACOBO IVNTA.

Si mihi particulam, Romena o candide, amoris,
Quo te prosequitur, Iunta tuus tribuat,
Iunta tuus, qui nunc tantùm te fertur amare,
Quantùm nemo unquam fertur amasse aliquem:
Non ulla hos prorsùs maculent mala menda libellos
Dum parat haec formis edere nostra suis.
Sed, quoniam ille in te totum se se occupat uno,
In me deesse suo cogitur officio
Interdum: & de te assiduae postponere curae,
Eius quae à nobis credita sunt fidei.
Aut minus ergo iube te, si pote, diligat: aut me,
Dum nostra haec curat, fac amet ille magis.

IN EFFIGIEM BEN. VARCHII.

SACRAVIT *primam primo qui flore iuuentae*
Aedibus aetatem Ractius hisce suam:
Quòd memoris gratiq; animi dare signa, satisq;
Officio factum, quâ potis, esse cupit:
Hîc ipsum Varchij posuit de marmore vultum:
Atque uno in vultu tres tibi nosse dedit.
Historicum qualem quisquam vix legit: & ulli
Qualem Oratorem nec meminisse queant:

Vatem autem: cui pauci ausint contendere vates:
Siue illos Latium, Tuscia siue tulit.

AD FLAMMETTAM Soderinam.

ET *forma insigni, & præclaro sanguine gentis,*
Atq; animi præstas, ingenijq; bonis:
Tum cuius vitam & mores semel ipsa probaris,
Mox hunc constanti pectore semper amas.
Vt mirum nil sit, si quis constanter & ipse
Vnam te sanctè deueneratus amet.

AD IOANNEM ALBERTIVM I. C.

SI *medicum merces sequitur sua, cum sua ab arte*
Vitæ aliquot nostræ prorogat ille dies:
Cur vatem immortale æuum, nomenq; perenne
Cum parat Alberti, præmia nulla manent?
Scilicet haud multi (neq; enim res parua, neq; omnium
Corpore depressos apta mouere animos.
Ni, quos fata vocant cælestia) posse sibi se
Præstare hac tanta conditione putant.
Nam quicunq; bono dat præmia digna poetæ,
Cœtum hominum linquens vitam init ille deûm.

AD

AD ANTONIVM LANFREdinum I. C.

Si quem optare licet, quî cum traducere vitam
Poßim, atq; ætatis tempora transigere:
Ille vnus certe es mi Lanfredine, diesq;
Ac noctes quî cum dulce sit esse mihi.
Nanq; ij sunt mores, eaq; est doctrina, tuiq;
Mirificè exculti tanta animi probitas,
Vt quicunq; semel tecum est congressus, & inde
Non te amat, ac se se quisq; adamare solet,
Nesciat is quantas virtus habet aurea vires:
Quamq; adeò vehemens vis sit amoris amor.

AD FLAMMETTAM Soderinam.

Nec facie inferior pulchræ meâ flamma Diones
Ingenio nec par culta Minerua tibi est.
Tale autem carmen pangis doctißima: quale
Ipsa cohors Phœbi pangere docta solet.
Atque ad fortunæ tanta ornamenta animiq;
Tota quibus mirè conspicienda nites,
Accedit: quòd te efflictim iuuenesq; senesq;
Pectora succensos deperijsse iuuat.
Nam de me tibi quid pergat mea musa fateri?
Vror io, o, remoue sæua puella faces.

ἈΠΌΚΡΙΣΙΣ ΕἸΣ ΤῸΝ ἈΝΤΊΜΑΧΟΝ.

Ναὶ πικρὸν ἦν κείνου φάος ἤματος, ἡνίκα πρῶτον
 Ἀντίμαχ', ἀλλοδαποὺς εἰσαφίκανον ὅρους
Βαρβαρικῶν πολίων. οὐ γὰρ τότε μοῦνον ἔλειπον
 Συγγενέας, καὶ ὑμᾶς, οὓς ἐφίλουν, ἑτάρους,
Καὶ πατρίδος δάπεδον γαίης, τῆς οὔνομα πάμπαν
 Τίμιον ἀνθρώποις, τίμιον ἀθανάτοις·
Ἀλλὰ θεὰς ἔλιπον σοφίης οἰκίας ἐχούσας,
 Ὁππότε μ' αὖ παίδων πολὺς ἔτυφεν ἔρως.
Τοῦτο γ' ἐμὴ κραδίη, ὅταν αὐτὰς ἃς κάλλιπον αἶαν,
 Τοῦτο μάλα στυγνόν, τοῦτ' ἀνιηρὸν ἔτλη.
Νῦν δὲ μάλις ἀνίῃσι ταράσσεται. οὐ γὰρ ἔολπα
 Ἴσα ταῖς δέλτοις μεγαλείαισι γράφειν
Ἆσμ' ἀναβαλλόμενος μάλα καλλιμὸν ἑλλάδι φωνῇ.
 Γλῶσσ' ἐξ οὗ μ' ἔλεξεν λάτριν ἐόντα πάρος
Θεσπιάδων, λιγυρῶν ἐπέων δείξειε κελεύθους.
 Εἰ καὶ τοῖος ἐμὰς ἐν προτέροισι χρόνοις
Οὐδέποτ' ἔσχε φρένας γλυκὺς ἵμερος. ἦ γὰρ ἄκουον,
 Ὡς οὐ γραφείσαις γλώττῃ ἐν ἀλλοτρίῃ
Γηρῶντ' ἐν βίβλοις Ἑλλήνιον ἄλσος ὀφέλλειν,
 Ἢ κρότον, ἢ μεγάλην ἔλλαχον εὐλογίην.
Ἀλλὰ παρ' ἐλλογίμων τοῦτ' ἔμπαλιν ἔκλυον ἀνδρῶν,
 Ὡς τοῦτ' οὐκ εἴη μείονος ἀφροσύνης,
Ἢ εἴ τις φορέῃ φιτροὺς ἀνὰ δάσκιον ὕλην,
 Ἠὲ πάλιν ποταμοῖς ὕδατ' ἐς ἀενάους.
Καὶ μὴν ἡμετέρας βόσκεται ἔθνεα πολλά,
 Οὐδ' ὀλίγος σπινθὴρ ἐλπίδος ἥτε φρένας

Τοῦ πότ' ὑπ' ἀνθρώπων κλινίσεσθ', οἵ τινες αὐτῷ
    Καὶ ζώοντι μνήμην κάλλιπον ἀΐδιον.
Ἀλλὰ σὺ ῥηϊδίως δεδαὼς τὴν ἑλλάδα γλῶτταν
    Ἐκ στόματος προχέειν, καὶ μάλ' ἐπισταμένως
Δαιδάλλειν γλυκεραῖσι τεὰς χαρίτεσσιν ἀοιδὰς,
    Οἷ' ἐξ ἀενάοις ῥεῦμα πὰν λιβάδος,
Ταῦτα πόνει μελέτῃ πάνθ' ἤματα. καὶ ποτὲ γάρ σε
    Θαυμάσουσι κλυτῆς υἱέες αὐσονίης,
Μουσοπόλων στέφανον, καὶ ἀρχιμαγέων βασιλήων
    Ὅρπηκας δάφνης ἀμφιβαλόντα κάρα.
Ὥστ' ἐκ γῆς δνοφερᾶς εἰς αἰθέρα πουλὺ ἀερθεὶς
    Φωτίσῃ χρυσέων εἰρεσίῃ πτερύγων.
Χ' ἡμᾶς ἀτραπιτοῦ ταύτης ἀδαήμονας ὄντας
    Ἐκλείψεις ἡμᾶς ἔνθα χαμαιπετέας.
Κοὐδὲν ὅμως θάμβος. οὐ γὰρ νέον, ἀλλὰ παλαιὸν
    Οἶδα θεαῖς εἶναι τοῦτ' ἔθος ἀθανάτοις,
Κείνους παιδεύειν, κείνων ψυχὰς ἀναγείρειν,
    Κείνους ξυμπάντων ὑμνοπόλων φιλέειν,
Οἳ πρόμολας ὀρέων, καὶ Τέμπεα καλὰ νέμονται
    Παρνάσσου, καὶ σφῶν ἴχνεσιν ἑσπόμενοι.
Παιδείας ὀρέγοντ' ἀληθῆς, ἀνδρῶν τε παλαιῶν
    Τέρπονται βίβλοις αἰὲν ἐγερσινόοις,
Ὡς σὺ φίλη κεφαλὴ πολλαῖς τιμαῖσι γεραίρων
    Αὐτῆς, καὶ πάσης ἐκ κραδίης ἀγαπῶν
Ταῦτ' ἐπόνεις. ἤδη τε χυρεῖς πολλοὺς ἐνιαυτοὺς
    Ἀγλαὰ μουσάων ἔργα μετερχόμενος.
Οὐ μόνον ἡμετέραις ὅταν ἥλιος οὐρανοφοίτης
    Ἀστράψῃ χώραις, φέγγος ἀπειρέσιον
Ἀστέρας ἐξελάσας πυριλαμπέας. ἀλλ' ὅταν ἔλθῃ
    Εἰς δνοφερὰς νυμφῶν τέρμονας ἑσπερίδων.

Ὥς σ' ἐπαιδεύσαντο θεαί, καὶ τοῖον ἐόντα
Ἔθρεψαν, κόλποις δεξάμεναι σφετέροις.
Ὥς ποτε τὸν σοφίας ἐριλαμπέος ἡγεμονῆα
Ἥδιστον πάντων Ὀρφέ' ἀοιδοπόλων.
Ἀλλ' ὅτε μὲν πρώτιστον ἑῷ ὑπεδέξατο κόλπῳ
Μαῖα φίλη, συνερὸν, καὶ καλὸν ἄστρον ὅλως
Ἐξεφάνη τότε πρῶτον ἀπ' ὠκεανοῖο ῥοάων,
Τὰς βιότου μοίρας οὐλομένας προλέγον.
Αὐτὸς γὰρ νεότητος ἐς ἀγλαὸν ἄνθος ἐλάσας
Ζῆλος ἀεὶ θεράπων ἐννέα θυγατέρων;
Κ' εἰς λειμῶν' ἀρετᾶς λιγυρῆσιν ἐπίδρομον αὔραις.
Ἧχι μάλιστα βροτοῖς ἄμβατόν ἐστιν ἔρος,
Ἐλθεῖν ἐμμεμάασε, ἢ μὴν ἄτερ ἀργαλέοιο
Καύματος, ἢ ψύχους, ἢ μαλεροῖο πόνου,
Τρισσάων τότ' ἐγὼ ξυνεραῖς βουλῆσι θεάων
Ἐστείχες πάμπαν συχνὸς ἔλειπες ὄρους.
Αἷς νῦν μὲν τέμνοντα βαθυῤῥόου οἴδματα πόντου
Εὔαδ' ἁλιρρήκτας ἐγγὺς ὁρᾶν σπιλάδας.
Νῦν δὲ φρενὶ ἀνέμοιο πολυστροφάλιγγας ἀέλλας
Ἀστράψαντος ἅλος κύμασι πλωὶν ἄρη.
Νῦν πάλιν ὠκυπόδων νώτων ὑπὲρ ἥμενον ἵππου,
Στυγνόπερ βαίνειν ἂν χθόνα πολλὰ φρεσίν,
Μασσαίην θ' ὕλας, ἰδ' ὄρεα μακρὰ κομῶντα,
Καὶ φηγοῖς σοβαραῖς, καὶ δρυσὶν ὑψικόμοις.
Νῦν δὲ πλάκας γαίης μεγάλας, κοίλας τε φάραγγας,
Νῦν δὲ θεῖν ποταμῶν ὕδατα λαβροτάτων.
Οὐ μὴν οὐδ' ἔτι μέλλον ἀπ' Αὐσονίης στρατιῆς
Ὧδε μένεις ἐς ἑτῶν τέρμονας ἀλλοτρίων.
Ἐς κείνων ἦθεν ἰδέσθαι δήμους τε, πόλεις τε.
Οἳ τλῆναι χαλεποὺς οὐ συνέασι πόνους.

Εἵνεκα τῆς σοφίης ἐρικυδέος, ἣν ποτε κλεινὴ
Κάλλιμος ἀγρεύειν ἑλλάδι μόχθος ἔην.
Κείνων δ', ἐχθίστας οἵπερ δίχα γοῦσιν ἔχοντες
Μούσαις, ἠδὲ θεοῖς ἀθανάτοισι φρένας.
Καὶ γὰρ γῆν διαβὰς, καὶ μυρίον οἶδμα θαλάσσης
Εἰς ἑλλησπόντου γείτονας ἦλθον ὅρους
Τρώων, ὧν ἔσαι τὸ βαθὺ κλέος ἔστ' αὖ ἀρούρας
Αὐγάζει πυρόεις ἥλιος ἀγλαΐας,
Μαιονίδεω διὰ μοῦσαν ἀγήραον, ὃς τὸ παλαιὸν
Ἠμαύρωσε κλυτοὺς ἰλιαδὸν ὑμνοπόλους.
Ἔνθα μὲν ὤν, ἐσίης χώρας ἴδον, ἥ τις ἁπάσαις
Τῷ τ' ὄλβῳ προέχει, τῇ τε ῥυηφενίῃ.
Αὐτὰρ ἔπειτα κιχὼν, καὶ ὑπέρβιον ὕβριν ἐχόντων
Τυρκάων ἕδραν, καὶ πολύεδρον ἴδον.
Οἵ ποτε μὲν κλειναῖς ἰταλῶν χείρεσσι δαμέντες
Τῆς βαλιᾶς ἦσαν δειλοτέροι κεμάδος.
Νῦν δ' ἀλαπάζομεν ὧν ἐρίαυχε φιλεῦσι πολήων,
Καὶ πυχέων πάταγον, καὶ βροτολοιγὸν ἄρη.
Καὶ πάσας λύθρῳ γαίας, ποταμούς τε μιαίνειν
Ἀνδρῶν ἐν κρυεροῖς ὀλλυμένων πολέμοις,
Καὶ ζώειν ἤδη τὴν ἑλλάδα πᾶσαν, ἄρηος
Ὅπλα μετερχομένην ἀντ' ἀρχῆς τῆς σοφίης,
Πάμπαν ἀνηλείως μούσας πόρας ἀοιδὸς αἰνῶς.
Καὶ πόρας ἀργολικῶν ἐξελάσαι τε ὅρων.
Ὡ'μόπερ οὐκ ἦσαν τούτων οὐ φῦλα γιγάντων,
Οὐ λαιστρυγονίης κοίρανος ἀντιφάτης.
Οἵ γε τὸ πρόσθ' ἱδρᾶς ἐξ ἑλλάδος, ἔκ τ' ἀραπινῆς
Ἔτλασαν μούσας ἐξελάσαι πατρίδος.
Οὕτω πήματ' ἔχοντα κατ' εὐρέα κόσμον ἀλᾶται
Ἤθελον αἱ μοῖραι πάμπαν ἀπωλεκέειν.

Ὡς ἐμὲ μυριάκις δοξάσσαι, μή ποτ' ἀληθές,
  Εἴη μαψιπόλου δόγματα παλαιγενέος.
Ὡς ἐνὶ κ' ἀμπλακίης μεγάλης εἵμεν ἀπαίνης,
  Καὶ παλαιοὶ ξεῖνοι, καὶ θεόθεν φυγάδες,
Τοῦτον τὸν δνοφερὸν, τοῦτον τὸν ἀτερπέα χῶρον
  Ἀντὶ δόμων χρονίδ' ἐξ ζωῆς ἀμειψάμενοι.
Πῶς οὖν, κεδνὲ ἑταῖρε, κἀγὼ θρόον ἐπάχθος ἔχω;
  Ἦ γ' ἀσκεῖν δυνατὸν τοῖσδε παρ' ἀνδροπόδοις;
Ἢ ἐσίδειν ἀρετὴν ζωῆς μεγάλοιο γενέθλην,
  Πλεῖω τῇ βουλήσει, καὶ ἔργοσιν ἐνδομύχοις;
Ἢ γὰρ ἐγὼ τούτων, ὡς βαρβάρων ἤπερ ἐχόντων,
  Καὶ πάσης πάμπαν ἀλλότριον σοφίης,
Καὶ πλεῖστον λογίσαιο τὸ παρὸν κακὸν, ὡς ὅπερ ἄλλων
  Μοῖραι ἀμείλικτοι, μοῖραι ἀπηλεγέες,
Ἠξίουν βασιλῆα θεὸν, οὐ γ' ἄστρα πακεῦντες
  Δαίμονα, ἢ δ' ὅ,τι ἄλλο ἐρατόν· αὐτὸς ἔχει,
Καὶ μοῖραι πείθονται ἀμείλικτοί περ ἐοῦσαι,
  Λείπειν ταῦτα μ' ἐᾶν ἔθνεα, καὶ καμάτων
Παντοίων λῦξαι, καὶ ἀποδῦσαι κακότητος,
  Εἰς ὁρατὴν ἄδη πατρίδ' ἀνερχόμενον.
Ἢ δὴ γὰρ ξανθοῦ Μενελάου νόσον ἐνθύσε,
  Καὶ κλειτῷ βασιλεῖ δουλιχίων σκοπέλων.
Ὃς μάλ' ἀεικελίως ἔτλη πολλοὺς λυκάβαντας
  Πολλὰ κάκ' ἐν γαίῃ, πολλὰ κακ' ἐν πελάγει.
Προκρίνων Ἰθάκης εἰς πετρήεσσαν ἱκέσθαι
  Τοῦ πόρας ἱμερτοῦ μήποθ' ὁρᾶν βιότου.
Οὐ γὰρ ἀεὶ νεφέλαις φοβεραῖς κεκαλυμμένος αἰθὴρ
  Τιτρώσκει πυκινῇ γῆς δάπεδον ψακάδι.
Οὐδ' ἴσαιεὶ τύπτει βαρυηχέος οἴδματα θαλάσσης
  Θύοντα ἀνέμων αὖρα πολυστροφάλιγξ.

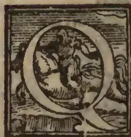
Ἄλλο

Ἄλλοτε μὲν δολιχὸν διὰ πέδον χθονὸς, ἄλλοτ' ἀπείρων
    Πόντος ἐριβρύχων παυσάμενος κελάδων.
Κ' αὐτὸς ἐπεὶ μετὰ δηρὸν ἀλώμενος, ἠδὲ κακοῖσι
    Τρυχόμενος πολλοῖς ἤλυθον ἐς ἠϊόνας
Πατρῴους, τόσον γε φίλον κατὰ θυμὸν ἰάνθην,
    Ὅσσον ὁ παντλήμων Λαρτιάδης ἐχάρη,
Μῆνιν ἐριβρεμέταο Ποσειδάωνος ἀλύξας,
    Καὶ σιβέων ἤδη πάτρια ποσσὶν ὄρη.
Καὶ γὰρ ὁμιλῆσαι τάχα κεν σὺν ἀμείνονι πότμῳ
    Τοῖς ἑτάροισιν ἐμοῖς ἐς ἐπιόντα χρόνον
Ἐξέσται, νύκτας τε, καὶ ἤματα πάντ' ἀνελίσσειν
    Ἀρχαίων ἀνδρῶν ἀθανάτους σελίδας.
Αἵπερ παντοδαποὺς καρποὺς δωρεῦσιν ἐν ὥραις
    Ἁπαλικῶν κτάνουσι ἔτι χειροτέροις.
Δεικνῦσαι τὰ κέλευθα ποτ' οὐρανὸν εὐρὺν ἄγοντα,
    Καὶ πῶς χρὴ λήθης βένθεα φευκταλέης
Ἐκφυγέειν. διὰ ταῦτα βροτῶν πολὺ φίλτατε πάντων
    Ἥδιον, καὶ μεγάλην ὡμολόγησα χάριν
Συγχαίροντ' ἀνέδοισι φίλῳ ἐς πατρίδα γαῖαν.
    Καί σε πάλιν ταύτης εἵνεκεν οὐκ ἀμίας,
Εἰς τὸν ἀπειρέσιον χρόνον ἐκ Διὸς αὐτὰ φυλάσσῃ,
    Αἰὲν ἀρίζηλον ζῶντα σὺν εὐφροσύνῃ.

PETRI ANGELII BARGAEI CARMINVM

Liber Quartus.

AD COSMVM MEDICEM FLORENT. ET SENENS. DVCEM.

VANTVM *picturæ, statuisq; poemata præstent,*
O Dux magnorum maxime COSME *Ducum,*
Inde patet: quòd quæ Cous iam pinxit Apelles:
Quæq. adeo excudit marmora & æra Miron,
Præterquàm breuibus quòd tum conclusa fuerunt
Finibus, & populo vix bene nota suo,
Cuncta etiam externis cecidere euersa sub armis,
Ac nunc perpetua condita nocte latent.
Sed quæ Virgilius, quæ quondã scripsit Homerus,
Quæve alij Clario turba sacrata Deo

Præ-

Præterquam totum quòd se effudere per orbem
Fecere & numeris omnia plena suis
Nunc quoq; post tantum tempus, post secula mille
Postq; tot Italiæ bella cruenta, vigent.
Cumq; ijs Aeneas Tros & Phthiotis Achilles
Sisyphiusq; Ithacus docta per ora volant.
Nec minus Augusti nomen celebratur, & vno
Consensu colitur non secus atq; Deus.
Tu quoq; supremis cuius virtutibus astra
(Ne meritas laudes deterat vlla dies)
Iam vatem peperere: faue Dux optime vati,
Cuius carminibus iam rediuiuus honos
Heroum surgat, proprio qui sanguine quondam
Soluerunt patrios obsidione lares,
Innumerasq; animas letho fudere per agros,
Quos rigat & Minio Tuscus, & Arnus aquis.
Vlturus Cimbros tunc cum Radagasus auosq;
Duxerat è Scythia millia multa virûm.
Iamq; adeò fœdis Italas affecerat vrbes
Cladibus, atq; ipsi mœnia multa solo
Aequarat, Diuumq; euerterat aurea templa
Inq; dies caedes accumulare nouas
Ibat: nec pueris senibusq; trementibus aeuo
Nec nuribus parcens, virginibusq; pijs.
Quam tu tum faciem rerum (Dux magne) fuisse,
Italiam gemitus quos ve dedisse putas?
Italiam reginam hominum sedemq; Deorum,

Assuetamq; orbis totius esse caput?
Ille, velut cœlo demissum fulmen ab alto,
Quod cinctum nimbis turbinibusq; ruit,
Et veteres imis radicibus eruit ornos
Inuoluitq; atris ignibus omne nemus:
Quâ quâ ibat fusurus opes viresq; Quiritum,
Consuerat ferro latè aperire viam.
Omnia lugebant subita prostrata ruina:
Inq; animis hominum nil nisi terror erat.
Ipsaq;, quæ summis in montibus oppida se se
Munierant armis præsidioq; loci,
Aduentanti hosti subitò reclusa patebant,
Ne luerent paruæ supplicium inde moræ.
Tu sola haud amplis etiam tum mœnibus aucta;
Amnis & haud medio dissociata vado,
Barbariem portis excludere es ausa furentem,
Primaq; Teutonicas spernere Flora minas.
Illa vias aditusq; omnes insederat: illa
Impleat, quantum vallis vtrinq; patet.
Nec collis, despectat agros vnde alta virentes
Fæsula, non multo milite tectus erat.
Omnia complerant acies iuga montium, & omnia
Aere renidebant esset vbi orta dies.
Timpanaq., horribilesq., tubæ, strepitusq. fremetũ
Excibant fortes ad fera bella duces.
Inter quos gestans primos Radagasius honores
Cimbrorum ex alto sanguine natus, ait.

Ergo

Ergo ne tot menses vrbem oppugnabimus vnam?
Nec dabitur manibus diripienda meis?
Et, cui non ausa est lectas opponere vires
Intranti Italiam Roma superba suas,
Se longas fecisse moras Florentia dicet?
Et nobis tantum dedecus ista feret?
Ite igitur socij certatim inuadite muros,
Vosq; illuc per vim desiluisse iuuet.
VIVIDA non amat ex æquo concurrere virtus,
Nec tales animos Vistula & Ister alunt.
Sic dicens pariter se suscitat acer in armis,
Cunctamq. ad muros cogit adire manum.
Illa volat: circumq. omnes cinxere corona,
Seq. alius alium calce terente premunt.
Missilia extemplo iaciuntur tela facesq.:
Et glans in morem grandinis acta ruit.
Saxa pluunt, lapidesq; graues, queis icta fatiscunt
Mœnia: queis domuum tecta trabesq; labant.
Completur iaculis cœlum, leuibusq; sagittis,
Et multo scalas milite turba grauat.
Quarum aliæ substant stabiles, et summa capessunt,
Fractæ aliæ rursus deijciuntur humi.
Dumq; adeo cocunt vnà virtusq; pudorq;:
Et sæuas properant quisq; subire vices:
Hi se vt defendant, illi potiantur vt vrbe,
Ingentes fossas corpora cæsa replent.
Atq; ipsi in muris vix iam consistere ciues,

Vix iam præsidio turribus esse queunt.
Accurrunt matresq; simul teneræq; puellæ
Atq; ope pugnantes, qua pote quæq;, iuuant.
Hæc liquidas festina pices, hæc tela facesq;,
Hæc multo calidas igne ministrat aquas.
Est & quæ vino vires reuocatq; fouetq;
Et tempestiuos suggerit vsque cibos.
Ipse tamen semper magis ac magis integer hostis
Ingruit, & iam iam mœnia victor habet.
Tum verò acceptus cœlo & gratißimus vnus
Terrarum summo Cœlicolûmq; patri
Zenobius, qui post Heroibus additus astra
Accolit, & precibus rite vocatus adest:
Suspiciens stellas supplex & ad æthera tendens
Brachia sollicito fudit ab ore preces.
O, qui sæpe aliàs, Diuûm Rex magne, tulisti,
Afflictis rebus commiseratus opem,
Si te cura subit nostræ nunc vlla salutis,
Ararum tua si pectora tangit honos:
Aspice quàm magnis hostis tuus irruat ausis
Quàm ferus in populum sæuiat ille pium.
Nec prosunt turres nec propugnacula nobis
Nec pinnæ auxilium, nec tabulata ferunt.
Ipsaq; deficiant animi fortißima corda:
Et nostro tellus sanguine tincta madet.
Aspice summe Pater: nec, siqua admisimus, usquam
Auertant oculos impia facta tuos.

Et

Et ſimul inhumanes depelle à mœnibus hoſtes:
Depelle à templis tela auidasq; faces.
Hæc mecum pueri inſontes, caſtæq; puellæ,
Et timidæ matres, inualidiq; ſenes,
Hæc eadem, ſacrum quarum caput infula cingit,
Orant, & lachrymis ora ſinusq; rigant.
Annua ſic hæc lux reparatæ feſta ſalutis
Aeternum ante aras luceat alma tibi.
Teſteturq; iſto ſurgens de nomine templum,
Templum ingens, multa & religione ſacrum:
Te iam captam vrbem certæ eripuiſſe ruinæ,
Ciuibus & muros reſtituiſſe ſuos.
Hæc ille. Et reficit vires in prælia pubes
Senſit, & eſt membris additus inde vigor.
Ergo alacris iuuenum manus emicat. & petit vltro
Arma pharetratis obuia ferre Getis,
Spondet & egregia virtute innixa futurum,
Ipſa vt barbaricum fundat agatq; globum.
Si ſubitò portis hinc vnde egreſſa recluſis
Hoſtis in auerſi terga repente ruat.
Id verò patrum vix concedente ſenatu
Impetrat. atqui erat iis hæc reliqua vna ſalus.
Protinus illa igitur portis erumpit apertis
Et multo hinc illinc ſanguine tingit humum.
Territus à muris confeſtim auertitur hoſtis;
Nec Dux ipſe poteſt iam cohibere fugam.
State viri: mihi capta luet Florentia pœnas:

Et iam iam labem templa domusq; dabunt.
Efficite exemplo reliquis sit vt vrbibus vna hæc,
Et tutum vobis hinc patefiat iter.
Hic vos hic (inquam) victricia signa Getarum
In Capitolini sistitis arce Iouis.
Sic socios Radagase tuos hortaris, at illos
Vrget anhelantes versaq; terga ferit
Tusca phalanx: cuius princeps insignibus armis
Agmen agens Medix ibat, & altus equo.
Imperij Medix ductum cognomen ab Oscis,
Cognomen, quod non deleat vlla dies;
Ibat, & in turmas animis tendebat auitis,
Inq; ore, inq; oculis ignis & ardor erat.
Fulgebant longè in media mala aurea parma:
Quæ quondam Hesperidum mala fuisse ferunt.
Tempore quo Mauros inter fortissimus omnes
Imperium Libycus forte regebat Atlas.
Illa sua assiduè seruabat in arbore toruus
Atq; ardens oculis tergoribusq; draco.
Non noctu, non luce vnquam fera lumina somno
Claudere, non aliò flectere suetus iter.
Sed ramis hærere vigil, custosq; tueri
Aurum: atq; hospitibus maximus esse metus.
Horrendum trifidis lambebat sibila linguis
Ora; etiam siquem viderat ire procul.
At bonus Alcides nec longa volumina caudæ,
Nec timuit multis terga cruenta notis.

Sed

Sed claua aggressus, vigilantem ac torua tuentem
Perculit, haud dubio Marte deditq; neci:
Malaq; decerpens Tyrrhenum auexit ad Arnum,
Fæsula cum à tanto est ædificata Duce:
Fæsula, cui nullo moriturum nomen in æuo
Indidit Atlantis filia pulchra senis,
Quam nempe & captam cum iam victoris amore
Discessuram à se cerneret altus Atlas,
I, felix mea nata (inquit) comes Herculis, & te
In Tuscis tanto sub Duce siste iugis.
Malaq; , quæ nostris coniunx tuus abstulit hortis,
Seq; relaturum forsitan esse putat
Argolicum ad regem soli tibi nata relinquet:
Et dicet magni hæc pignora amoris habe.
Quæ mox & nati & natorum à stirpe nepotes
Seruent, & gentis sint decora alta meæ:
Hæc ille. & Tuscos cum primum venit ad agros
Vxori Alcides aurea mala dedit,
Ac mox discedens ferat hæc (mea Fæsula) dixit,
Quicunq; è nostro sanguine natus erit.
Illa igitur scuto Medicen impressa gerentem
Vt procul aspexit Dux Radagasus (ait.)
Hic (inquam) hic Scythicos qui nunc fulgente ma-
Aere fugat, nostro cæsus ab ense cadat. (niplos
Et, quæ nunc auro fert illita mala micante,
Iam iam de Domini tincta cruore ferat.
Sic fatus iuuenem aggreditur. petit ille petentem,

Armaq; & audaces miscet vterq; manus.
Cumq; adeò multis confoßi pectora plagis
Sanguine sparsissent arma suosq; sinus:
Concidit in medio certamine barbarus hostis,
Et viridem moriens ore momordit humum.
At Medix exemplum vrbi, gentiq;, domoq;
Ipse suæ, & specimen grande futurus abit.
Quæq; auri multo splendebant mala colore
Rettulit ad ciues sanguinolenta suos.
Ac nunc vt facti semper monimenta supersint,
Scutum auro fulget, sanguine mala rubent.
Quæ quantum nostro splendescere carmine poßint,
O DUX *magnorum maxime* COSME *Ducum,*
Quantum antiqua queat Medicum Domus, inclyta (quantum
Innumeris virtus se tua tollere auis,
Conatus ni dura meos fregisset egestas,
Iam foret in toto notius orbe nihil.
Et tamen hac in re cunctas impendimus horas,
Quas licet: & carmen pangimus omne tibi.
Forsan & hoc inter tua tot decora inclyta paruum
Non exit in longa posteritate decus.

AD COSMVM MEDICEM
Florentinorum Ducem.

INVICTI *paulo ante hostes, rex optime regum,*
Opponunt castris dum sua castra tuis:

Et latè innumero populantur milite campos,
Diripiuntq; auida templa beata manu,
Nusquã mœstæ vrbes, nusquã mœsta oppida pro te
Cessarunt summis vota vouere deis.
Nunc autem, postquam cæsis tot millibus, ipse
Soluisti ingenti tristia corda metu,
Passim lætæ vrbes, passim læta oppida pro te
Festinant sancta soluere vota fide.
Vt dubitemus vtrum populo sis charior ipsi
COSME tuo: an populus charior ipse tibi.
Sed certè hæc laus est, hæc gloria magna, superbos
Sternere humi, & populis esse in amore parem.

AD EVNDEM.

DVM te, COSME, *tuo dudum Labrone morantem*
Inuidet Hetrusci littoris Arnus aquis:
Exit: & aggeribus ruptis lata æquora tranat
Spumeus, & tumido gurgite vastat agros.
Iamq; auidis molem aggressus sese apparat vndis
Vertere, & antiquas obruere amne domos.
Seu nos ergo istuc fugientes excipe, seu tu
Huc, vt subsidat, maxime COSME veni.

AD EVNDEM.

VIDERAT, *Hetruscum quà se ora extèdit in æquor,*
Arnus, & opposita mole minatur aquis,
Iucundus te, COSME, moras, & tempora lætum
Conterere, & ripas deseruisse suas:
Protinus ingenti concepta turbidus ira
Præfertur, video, iam mihi Pontus, ait.
Quare agite, ô Nymphæ, cunctas effundite habenas,
Quosq; ego ditaui, nunc populemur agros.
Quòd si perstiterit spretis precibusq;, minisq;,
Mox Arnum is pelago sentiet esse parem.

VOTVM PRO SVSCEPTA venatione, ad Dianam.

SIC *tua Panchæis fragrent altaria donis,*
Venantiq; omnes dent tibi terga feræ,
Sic te nocturnas terræ incedente per vmbras
In triuijs vlulet sedula turba canum.
Da dea susceptum nobis decurrere munus,
Et facili, quo iam cepimus, ire via.
Instructi vt nostris venantes artibus olim
Audaci subeant horrida tesqua pede.
Non ego tum varijs spargam modò floribus aram,
Suspendamq; alto plurima dona tholo,
Sed caput immanis præfigam postibus apri,

Nec

Nec non & Scythicæ cornua vasta feræ.
Adsis, ô, Diana: tuus iam retia ponit,
Et prædam toto littore COSMVS agit.

AD PETRVM VICTORIVM.

SI quem felicem ac verè statuere beatum
Quicunq; expendunt cum ratione bonum:
Ipse ille es certè Victori. nam tua primum
Clarat te veteri nobilitate domus;
Deinde valetudo firmum vegetumq; senectæ
Tradit, & à puero continuata venit:
Postremo virtus se se tibi pulchra, suasq;
Nixa quibus graditur, sedula pandit opes.
Cætera non referam: quando omnes vndiq; terras
Plurima doctrinæ sic monimenta tuæ
Complerunt, vt te quoddam ceu numen ab astris
Delapsum cuncti mente animoq; colant.
Perge igitur, veterumq; libros, artesq; iuuato
Ingenuas omni qua potes vnus ope:
Perge inquam nobisq; aperi quorum aurea magno
Cum damno in tenebris scripta sepulta iacent.
Ipsaq; tot meritis deuincta fatebitur ætas
Nulla vnquam tantum secla tulisse virum.
Nam si opus Heroum proprium est prodesse futuris,
Atque hominum præsens velle iuuare genus;

Extinctis vitam lucemq; afferre tenebris,
Magnorum proprium quis neget esse Deûm?

AD MARIVM COLVMNAM.

ET domus est Italis non vlla vetustior oris,
Quæq; vel ingenti nobilitate potens
Sit magis, et summis Heroum illustrior actis,
Pluribus & quæ se claret imaginibus,
Quàm tua; per ietuo magnorum è sanguine nobis
Orte Ducum, o, Latij spesq; decusq; Mari.
Et nemo est, seu dulciloquas coluisse Camænas,
Et facta ad cœlum fortia ferre virûm,
Seu luctantis equi duris calcaribus armos
Frangere, seu libuit tela mouere manu;
Atque vrgere acrem virtute & viribus hostem,
Audax qui se se præferat ipse tibi.
O felicem igitur fortunatumq; Columnam,
Qui facere & docte scribere facta queas.

AD FABIVM SEGNIVM.

VIDERAT *Idalios iam iam Venus aurea lucos*
Angelium celeri deseruisse fuga.
Viderat & pulchræ desertum ab amore puellæ
Præterea leuibus ludere nolle modis.
Scilicet hunc nostri, nostrorumq; (inquit) amorum,
Con-

Contactum & flamma iam pudet esse mea?
Spiculáq; è pharetra maculoso lurida felle
Sumit, & adducta librat ab aure manu.
Illa volant, feriuntq; simul, cæcasq; patentis
Pectoris in latebras insidiosa ruunt.
Tum Dea rabifici consumptum peste veneni
Increpat, & celsa ridet ab vsque Papho.
I nunc, & nostras audax contemne sagittas:
I nunc, & sæuas excute corde faces.
Deinde quaterdenas inclusum carcere luces,
Ora miser lachrymis dum rigat, esse iubet.
Segnius intereà Aonij vetus incola montis
Subuenit, & celerem fert miseratus opem.
Ille etenim iratos cantando placat Amores,
Ille sua Paphiam mulcet & arte Deam.
Suadet odoratos fundentem ille vndiq; flores
Angelum donis accumulare nouis.
Qui nunc ingenti vatis de munere lætus
Consueto nitidum vestit honore caput.
Amissáq; genis inducit mollibus vmbras,
Gaudet & Idalia fronde virere comas.
Quin positis nouus exuuijs, nitidusq; iuuenta
Exilit, & blandus carmina blanda canit.
Quasq; potest dignas Segni cultissime grates
Soluit, & æternum se dicat ipse tibi.

AD IO. BAPTISTAM Asinium.

Tu ne igitur verbis Asini me docte putasti
Parere, & precibus non voluisse tuis?
Eadem opera potes & Solem quoq; credere Cælo
Et nasci, & radios fundere nolle suos:
Aut etiam matrem puero nutricis egenti
Poscenti suetos posse negare cibos.
Non ego sum, sceleris qui tantum suscipere in me
Ausim, & tam turpis criminis esse reus.
Non, si me duris in cautibus ipse tulisset
Caucasus, & Scythici barbara terra soli.

DE CARMINE POMPEII Arnolfini ad Musas.

Hos versus, Nymphæ Aonides Iouis aurea proles,
Hæc Arnolfini carmina culta sui,
Quæ vos Pierio puerum docuistis in antro,
Esset vt Hetrusci gloria magna soli,
Angelius querna vobis incisa tabella
Ante aram media lætus in æde locat.
Carminis & vestri repetens promissa fidemq;
Orat, & interea versibus hisce suum

Sponso-

Sponsorem appellat: cui vos dependere par est:
Quando mendaces non decet esse deas.

AD CHRISTOPHORUM
Cresſium in incudem
alatam.

IPSE leues cernis Cresſi conantur vt alæ
Incudem ad Cœli sidera ferre grauem.
Conantur nimirum illæ fecisse, quod omnes
Posse vlla fieri vix ratione putant.
Quantum etenim leuitate sua tolluntur in altum,
Tantum hæc ingenti pondere vergit humi.
Sic animo solet esse suo cum corpore pugna:
Dum corpus terras, dum petit astra animus.
Verum illud præclarum: in quo victoria laudem
Victori & victo tempus in omne parit.

IN VITEM.

QVAE nam autem infelix regio, quæ nam inuia
In Scythicis vitem hanc educat ora iugis? (Soli
An Celtarum alpes glacie niuibusq; rigentes,
Fertilis an ferri nutrit Iberus ager?
Quæ tam immaturos progignere sueta racemos
Commendat miseris tristia vina cadis.

At tu quid cessas illuc properare Lycurge,
Et stirpem iguisam deiycere ultor humi?

AD ANTONIVM CIOFIVM Iureconsultum.

QVAS te horas vitæ genio tribuisse Ciofi,
Vixisse & quando dicere te potero?
Nunquam equidem: nã te modo ius ciuile Quiritum
Explanandi ad se publica cura rapit:
Et modo soluentem dubiarum ænigmata legum
Seuocat à nobis nobile Gymnasium.
Quin etiam interdum turbæ importuna clientum
Obsidet; atque domi detinet assiduum:
Vt suspirandi nullum, nullumq; iocandi
Momentum videam temporis esse super.
O verè studium sibi inutile, quod requietem
Nusquam habet ipsum, alijs quam peperisse solet.

AD PHRYNEM.

SI tandem præstare mihi te candida Phryne
Et facilem & gratam tanto in amore potes.
Possum ego vel duros pro te perferre labores
Ac tibi tum noctes tum vigilare dies.
Verum dum simulas quasi non præsenseris vnquam,
Quam meus & fuerit quamq; sit altus amor:

Ipse

Ipse tacens rationem ineo, qua ponere curam hanc
Possim, & iam duro colla leuare iugo.

IN INGRATVM.

Si læsus doleo, si, quem minus esse decebat,
Nunc illum in primis immemorem experior:
O Dij, perfidiam quicunq; haud fertis inultam,
Impia nec sinitis facta latere diu,
Vos ô vos (inquam) cælestia numina, vos Dij
Testor, & has imo pectore fundo preces:
Vt si nil feci, si mens sibi conscia culpæ
Nullius est, cur me fallere debuerit;
Debuerit misero furtim subducere sese,
Et nostræ fœdus frangere amicitiæ,
Ipse olim infidi verbis deceptus amici
Accuset tacitus seq; suamq; fidem.

AD PETRVM ANTONIVM Iaconiinium.

Aoniis ô cura puer gratissima nymphis
Ante annos pandunt cui iuga culta Deæ.
Aduentantem ad se quem iam miratur Apollo,
Exceptum gremio quemq; Thalia fouet.
Perge celer, nec te reuocet labor arduus usquam,
Quo te nunc primum gloria dulcis agit.

Tempus erit tantò cùm se Florentia alumno
Iactet, & increscens altior Arnus eat;
Cum laudes nomenq; tuum viuensq; vidensq;
Gaudebis ferri docta per ora virum.
Ipse ego tum certè, seu iam per molle vagabor
Elysium: seu mi vita superstes erit:
Nil quidquam lethæa timens obliuia, dicam,
Deleri nomen non sinet iste meum.

AD PHRYNEM.

INSPEXTI si quando oculos pulcherrima Phryne
Ipsa meos, mi omni pectore sensus abit.
Ingentiq; animus perculsus vulnere amoris
Exilit, & circum lumina amata volat:
Ac tibi nunc malis, roseo nunc perditus ore;
Nunc in purpureis insidet vsque genis,
Quòd si tum moriar (quanquam illa beatior est mors
Vita omni, atque ipsis inuidiosa deis)
Dicêris miserum miserè occidisse: neque istum
Rumorem de te fama tacebit anus.

DE IOLA.

ILLE tuus, Pan semicaper, crinitus Iolas,
Ille, tuos cantus quem superare ferunt:
Dum capit vmbrosæ somnos sub tegmine pinus,

Solus amor vigili pectore seruat oues.
Iamq; cadunt altæ summis de montibus vmbræ,
Et prodire feræ, quæ latuere, parant.
Vestrum aliqua, heu, Dryades, Dryades illum excitet: vt ne
Fiat Amor sæuis cum grege præda lupis.

DE THYRSI PASTORE, ET Lælape cane.

INIVSSAE rediere & *oues, simæq; capellæ,*
Pascuaq; ingenti deseruere metu.
Sub quercu iacet extinctus cum Lælape Thyrsis:
Iupiter hos sæua sustulit ipse manu.
Eheu, quis posthac aget in nemora alta capellas?
Aut quis lanigeras iam tueatur oues?
Ille decus nemorum, & pastorum gloria Thyrsis
Occidit, & Lælaps gloria prima canum.

DE LACEDAEMONIA matre ex Græco.

EFFVGIT *exanimis nudato corpore, ciues*
Dum miscent dubio prælia Marte, Lacon.
Obuia quo circa iuuenem transuerberat hasta
Mater, & hos audax fundit ab ore sonos.

En patriam mentite tuam, mentite parentes,
I nunc, atque hosti cedere disce locum.

AD DIONYSIVM LAMBINVM.

LAMBINE *implicitos cui vatum soluere nodos,*
Cui datur exculto suauiter ore loqui,
Bargæus tibi gratus agit doctißime grates,
Si non quas debet, quas tamen ipse potest:
Quodq; prius notæ virtuti debuit, en se
Præstò offert meritis, officijsq; tuis.
Tuq; tibi constare voles si nunc quoq; munus
Quam leuius, gratum tam magis istud erit.

AD AMYLLAM.

DVM *tu inter syluas glandem lectura moraris,*
Ac sine me longos ducis Amylla dies,
Et nunc pendentes spectas de rupe capellas,
Et nunc lanigeras læta tueris oues:
Confeci calathumq; tibi, fusosq; columq;
Qualem nec Mopsi filia diues habet.
Præterea strophiumq; et acus, speculumq; paraui,
Contextamq; ingenti arte periscelidem,
Quæ nunc dona à me pulcherrima flagitat Acme:
Vtq; habeat quid non pollicita illa mihi est?

Sed

Sed non antè feret, quàm tu iam monte relicto
Ostendes, quanti munera nostra facis.

DE AMICA PHOLOE.

HAC *mihi venturam sese promiserat hora*
Setosi Pholoe membra perosa viri.
Nec certè prius illa fidem mentitá fefellit,
Cùm voluit certás ponere certa notas.
Nunc tamen in longum nostros producit amores
Improba, nec certo tempore certa venit.
Ast ea nocturnas horret si forte tenêbras,
Audeat è thalamo nusquam vt abire suo:
Ne vos tam fidam, ô, vmbræ terrete puellam,
Et cadet ad vestros hostia pulla focos.
Fallor? an emoto sonuerunt cardine postes,
Obijceq; exempto iam patuere fores?
Sic est. Vos igitur manes, vmbræq; valete,
Et facite hæc redeant gaudia sæpe mihi.

AD BONAM VALETVDINEM.

SI *genio indulsi, si vixi suauiter, atque*
Iucundè, nostram dum colis ipsa domum,
O, dea, quam circum volitant lususq;, iociq;,
Et cum lasciua matre proteruus amor:
Hunc mihi da tetrum è membris deponere morbũ,

Qui cunctas imo pectore letitias
Expulit, & centum inducens vno agmine curas,
Mirificis mentem ludit imaginibus.
Da deá, da pestem hanc, toto quæ corpore sæuit
Improba, in extremos reijcere vsque Getas.
Et te redde mihi: spargam mox floribus aram
Ipse tuam, & multa limina sancta rosa.

AD LAVRAM PVELLAM.

QVALIA ab arboribus pendent sua mala nouel-
Non matura quidem, sed nec acerba tamen. (lis,
Qualia vernanti fundunt se margine ab omni
Fraga, & purpureo grata colore rubent.
Pectore se tales fundunt tibi Laura papillæ,
Tales & malæ; talia labra rubent.
O, felicem igitur, vernanti ex arbore quisquis
Talia mala manu, talia fraga leget.

AD PHILOMELAM AVEM.

NE cantus Philomela tuos, ne proijce ad auras.
Has quercus, hæc tu robora dura fuge.
Nec te decipiat, blandis quòd sæpe Napæis
Ornarit varium querna corona caput.
Hi tibi dum rami fundunt è cortice viscum,
Exitium miseræ, perniciemq; parant.

Sunt

Sunt virides Bacchi vites, est proxima myrtus,
Intra quas versus dicere tuta potes.
Vitibus aurati pendent hinc inde racemi,
Myrtus odoratas spargit opaca comas.
Adde quòd & numeros, & dulcia carmina vatum
Et Venus, & toto pectore Bacchus amant.

DE LVSCINIA AVE.

AVCVPE *dum trepidæ surgunt clamante volu-*
Et cæcæ properant accelerare fugam: (cres,
Implicitæ laqueis omnes, & retibus hærent,
Occultosq; dolos, insidiasq; dolent,
Sola inter cunctas elapsa effugit, & altas
Luscinia in syluas libera facta volat.
Ecquis, io, vates sacrum genus esse negabit,
His auibus cùm dent retia & ipsa viam?

DE IOLA VENATORE.

SEMICAPRI *Panes, & montiuagi Satyrisci,*
Quæq; alitis Dryades per nemora alta feras,
Hanc pharetram, hos arcus pinu suspendit ab alta,
Retiaq; , & Lyciæ cornua rauca deæ.
Vtq; capræ passim, leporesq; vagentur, Iolas
Constituit vobis hic iugulare canes.

AD DELIAM PVELLAM.

INVIDET *hos oculos tibi Iuno: hæc brachia Pallas:*
Hasce Venus mãmas: hos Thetis ipsa pedes.
Qui te igitur spectat felix: felicior est qui
Tangit: Semideus qui oscula ab ore rapit.
At quisquis fruitur: quisquis, mea Delia, tecum
Secubat, hunc nemo iam neget esse Deum.

AD AMYLLAM.

HIC, *tecum, mea Amylla, ad aquã dũ sola redibas,*
Quiui olim solus dulcia verba loqui.
Hîc viridis quondam ramis contectus oliuæ
Perditus inuitæ basia rapta dedi.
Hîc tibi, mi dulceis offers dum blanda racemos,
Inieci cupidas pectora in ista manus.
Hîc ego nunc, eheu, moriar desertus oportet,
Vt, quæ sunt vitæ, sint monimenta necis.

DE DEMAENETA,
ex Græco.

OCTO *olim natos bello Demæneta raptos*
Eodem omneis fertur contumulasse loco.
Spargeret, atq; adeò lachrymas cũ in funera nullas,
Hos (inquit) peperi terra Lacæna tibi.

In

IN OBITVM MYCONIS PVERI.

EXTINCTVM *Dryades puerum fleuere Myconem,*
Castalij puerum spemq́;, decusq́; chori.
Vtq́; inter syluas, inter nemora ardua quondam
Nomine sub tanto sæcula cana forent,
Hasce notas imis radicibus inscripsere,
Pieridum periſt spesq́;, decusq́; Mycon.
Ergo dum flabunt venti, dum robora viuent,
Induet & virides dum noua sylua comas:
Non Thyrsis, non Daphnis erit, non notus Iolas,
Non alij, quos iam fama canebat anus:
Audiet at cælum hoc vocem fundentibus ornis,
Pieridum periſt spesq́; decusq́; Mycon.
Hæc Dryades, & cum læuum intonuisset Olympo
Iupiter, en vota hæc iam rata, dixit, erunt.
Altaq́; per Stygij iurauit flumina fratris,
Nomine sub tanto sæcula cana fore.

VOTVM AMYLLAE NVBENTIS.

HAS *violas, hos Narcissos, hæc lilia vobis*
Naiades, atque horti cana ligustra sui
Spargit, & ex imo fundens opobalsama limbo,
Hos inter socias ducit Amylla choros.
Quòd si congressus cupidi perferre mariti,
Et dulceis poterit sustinuisse vices

Incolumis, prima subeunt quas nocte, quot annis
Cinget odorata limina vestra rosa.

PERSOLVTIO VOTI.

CONGRESSVS *quoniam cupidi tutissima amā-*
Pertulit, ancipites sustinuitq; vices, (*tis*
Naiades hic vobis meritos persoluit honores,
Liminaq; Idaliis cingit Amylla rosis,
Atque eadem fundet tepidi carchesia lactis,
Stabit & ante sacros agna nouella focos,
Si toties posthac nimirum inuictus Iolas,
Inter se quoties congredientur, erit.

Pulcher Hylas Acmen: Acme pulcherrima Daph-
Deperit: et Daphnis Chorida; Chloris Hylan. (*nin*
Acme spernit HYLAN: *Daphnis pulcherrimus* ACMĒ;
Et Daphnin Chloris candida; Chlorin Hylas.
Hasce vices vltor certus Deus: hasce Dione
Sæua iubet pœnis legibus esse ratas.
Idcirco horum alius, quantùm seruus odit amantem,
Tam est alii tristis, tamq; odiosus amans.
Discite vos igitur, qui vos malè fertis amari;
Vltorem vobis post caput esse deum.

Quà patet æquoreas longè hinc prospectus in vndas,
Cunctaq; cæruleis impediuntur aquis.

Mira

Mira fides: quondam syluæ, montesq; fuerunt,
Oppidaq;, & rarum fertilis vber agri:
Quòd si (nanque potest nil non longinqua vetustas)
Nunc vbi sunt fluctus, pascua rursus erunt:
Cur ego non sperem Lalage mutetur vt olim?
Et veniat supplex, quæ modo dura fugit?

Et paucis natura mihi contenta, meumq;
Imbutum nullo crimine pectus erat.
Non liuor, non ambitio mala perculit: vt nunc
Mandarim nomen hinc quoque abesse meum.
Denique nil prauum placuit. si mentior, ipsa,
Qua tegor, æternùm sit mihi terra grauis.

IN OBITVM PHILIPPI Tornaboni Episcopi.

QVI vatum obscuras voces, qui scripta piorum
Suetus, & ad sedes diuûm aperire viam,
Et morum integritate, & vitâ pariter acta
Aequauit (si fas dicere) cælicolas,
Exuperans, qua parte potest, cũcta astra Philippus
Tornabonus adit mente, animoq; Deum.
Dumq; illic vitæ gaudet suprema beatæ
Gaudia, supremis perfruiturq; bonis,
Oblitus mortalem animum, sensusq; rebelleis,
Spectat ouans, temere se sine quicquid agunt.

Atque ait. æternæ pars ô contraria luci,
Offudit tenebras nox mihi quanta tuis?
Iandudum condaris humi. me mole relicta
Corporis, æternum sidera habere iuuat.

TVMVLVS LAODAMIAE Puellæ.

V*ITA fuit, mea nata, breuis tua: cùm tamẽ esset*
Dignior in terris viuere forma diu.
Sic, iniusta tibi iustos quos abstulit annos,
Mors addet lachrymis, Laodamia, meis.

IN OBITVM HENRICI VALESII Gallorum Regis.

H*ENRICVM tristis cùm iam Bellona videret*
Cepisse inuicta regna superba manu,
Moxq; sibi generum partis emisse Philippum
Austriacum, & populis otia longa suis:
Indoluit, celebrisq; inter spectacula ludi
Obuia perfracta caßide fudit humi,
Atque in connubij, pacisq; hoc fœdere, dixit,
Quæ caderet, nusquam victima maior erat.

IN IMAGINEM DIDONIS, ex Græco.

QVAM cernis, vera est magnæ Didonis imago,
Hæc Paphiam formæ vincit honore deam.
Talem me Tyrij quondam genuere parentes,
Nec mea, quem credis, corda perussit amor.
Nunquã etenim Aeneam vidi, neq; tẽpore eodem,
Quo cecidit Priami regia, Byrsa fuit.
Absumpsit, Libycus ne me poteretur Hiarbas,
Confectam proprio vulnere flamma rapax.
At vos impuro Musæ fauisse Maroni
Non pudet, & tantum sustinuisse nefas?

IN EORVM OBITVM, QVI PRO patria ceciderant, ex Græco.

QVI propriæ quondam patriæ pepere salutem
Vlti hostes valido comminus ense feros,
Dum pugnant, coëuntq; simul virtusq;, pudorq;,
Effudêre animas pectore quisque suas.
Græcia ne magnis olim parêre tyrannis
Disceret, ac fœdè regna superba pati.
Materno hos Tellus gremio complectitur: atque hæc
Iupiter esse omnes conditione iubet.
Nil peccare Deûm est: euentuq; omnia fausto
Perficere: haud homini fata cauere datum.

IN AMMANNATI ANTAEVM.

An ne hoc Alcides in signum est versus? et ille,
Terra nouas vires cui modò tacta dabat?
An ne Ammannatus cælo vim fecit? & æri
Spirare, ac voces edere posse dedit?
Nanq; animam pressus qui nunc (viden') efflat ab
Iam iam pondus iners proijcietur humi: (ore,
Cedet & hinc, duris hostem qui dura lacertis
Vrget, & inuictis pectora pectoribus.
Quòd si forte suum differt victoria finem,
Et fracti nondum pectoris ossa crepant,
Longam huius decet esse morã, tempusq; palæstræ,
Quando hic Neptuni est filius, ille Iouis.

PVERPERIVM.

Haec ègo formosa Lycidas pro coniuge vota
Persoluo, & capiti myrtea serta fero.
Vos fœtam seruate precor, vos nocte silenti
Custodes vigili numine adeste dei.
Hic pilo, hic valida feriat contusa bipenni,
Deuerrat celeri limina at ille manu.
Tu procul in montes Syluane, atque auia cædas
Improbe, culta hic sunt omnia, culta domus.

Pri-

Et Pani, & Cereri, & Baccho dat rusticus Aegon
Primitias ruris munera parua sui.
Lac Pani; Cereri spicas: Bacchoq; racemos:
Vt vitem, vt segetes, vt tueantur oues.
Quòd si nec grando, mala nec rubigo, luesq;,
Nec fures poterunt, nec nocuisse lupi:
Debita tunc vestra felix cadet hostia ad aras:
Pani hædus; Cereri sus; tibi, Bacche, caper.

AD LAELIVM TORELLVM.

Qvem modo perscriptum Læli legis optime librum,
Vltima suscepti cura laboris erat.
In quo plus multo tibi me debere fatebor,
Quàm, cuius nuper sum satus ingenio.
Nam, ni illum de spe depulsum, animoq; iacentem
Erigeres, egomet non modò non poteram
Quicquã esse: ast id, quod miserũ foret, ilicet omnes
Absumpset fratres iam quoque flamma meos.

IN ALPHONSI ATESTINI Ferrariensium Ducis II. Et Lucretiæ, Medices Cosmi F. nuptias.

Exitivm Europæ miserati instare propinquum
Iunxerunt dextras Arnus & Eridanus.

Quod tantum in fœdus nunc quis dubitare potest; quin
Pacati veniant & Tagus, & Rhodanus?
Coniungent illi (inquam) animos hoc fœdere: et vna
Coniungent magnis flumina fluminibus.
Gaude Ister, gaude Hebre, tibi iam vincula rumpent
Arnus, & Eridanus: & Tagus, et Rhodanus:
Tuq; adeò Europa auspicijs felicibus aucta,
Coniugio huic lætos læta precare deos.

AD MVSAM.

SI *nihil in nostris positum scis esse libellis,*
O dea, secessus quæ colis Aonios,
Quod non primores linguæ dixisse Latinæ
Constet, siue Maro, siue sit is Cicero,
Seu Carus, cultus ve Terentius, atque Catullus,
Et reliqui, quos tum pertulit illa viros
Acta Deûm satis valde felicibus ætas,
Illa ætas virtutum omnium amica parens:
Da dea sancta, precor, quæcunque ita scribimus, esse
Aeterna, & ferri docta per ora hominum.
Nosq; tibi ante aram ponemus in igne quotannis,
Quos facit indoctus Cacula versiculos.

In

IN OBITVM IOANNIS MEDICIS Cardinalis ad Marium Columnam.

NEC *lachrymas oculis, tristes nec pectore questus*
Vllos in tanto funere docte Mari
Rupi ego. Sed subito stupefactus fulminis ictu
Et cecidi, & iaceo nunc quoq; mutus humi.

In eiusdem obitum ad eundem.

HEROVM *quæ facta Mari pauloante parabam*
Dicere, & æternis concelebrare modis,
Oppressus fœda hac cœli subitaq; ruina
Ceu saxum in gelidis montibus obrigui.
Elatusq́; eodem, quo maximus ille, feretro
Maxima pars tanti funeris ipse fui.
Et modo, qui loquor hæc, vereor sim viuus, an hu-
Iandudum extincti corporis vmbra leuis. (ius

In eiusdem obitum.

IN *magno patris imperio quàm vixerit insons,*
Quámq; incredibili relligione pius,
Qui modo vix quarti ingressus vestigia lustri
Vltima Ioannes flosculus orbis erat.
Testantur gemitus passim lachrymæq́; bonorum,
Inq; ipso populi publicus ore dolor.

Sed, cui vel Latium meminit, vel Hetryria nasquã
Nec vidisse vllum, nec genuisse parem,
Flagitia ille hominum, et scelera importuna perosus,
Et misera innumeris secula nominibus,
Debuit ad Superos tum primum atq; astra reuerti,
Cum reliquis vita hæc gratior esse solet.

In eiusdem obitum.

NON *te tam pulchro spoliatum corpore, tamq;*
Orbatum innumeris hinc abijsse bonis
Flemus Ioannes: nam, cui Dij nulla negarunt
Dona, super cœlum, quod peteretur, erat.
Nos ipsos ipsi flemus: qui amisimus in te,
Quantum nulla vnquam secula restituant.
O fragilem fortunam hominum. quàm sæpe repente
In primo spatij limine lapsa ruit.

In eiusdem obitum.

QVEM *Cosmus Medices vnũ, quemq; Helionora*
Magna Toletanæ gloria honosq; domus,
Gauisi innumeris iuuenem virtutibus auctum
Spem Latio fuerant se genuisse rati,
Occidit extinctus subito. Nos viuimus? inq; hac
Hac aliquid vita credimus esse boni?

AD COSMVM MEDICEM
Florentinorum & Senensium Ducem.

QVI primum bene suscepta Dux Maxime, &
Tam pulchrè educta prole beatus eras: *(inde*
Amisti subito geminos (tua lumina) natos:
Terra quibus nusquam sustulit vlla pares.
Oraq; cum passim lachrymis manantia cernas:
Tu tamen immoto vultu animoq; manes.
Idq; quod in rebus iam te fecisse secundis
Constat, in aduersis vis modo constet idem.
O præstantem animum, dignumq; Heroibus illis,
Vnde tibi illustres dinumerantur Aui.
Sed quorsum hæc? (eheu) nostra hæc sunt vulnera:
Non tibi, sed populis interiere tuis. *(& isti*

IN CACVLAM.

CACVLA tam placet ipse sibi, tā se ipse celebrat,
Quàm, qui se magnis vatibus esse parem.
Credit, quòd tantū conscripto epigrāmate, quendam
Terruit è doctis, conspicuisq; viris,
Ne tractaret idem, quod iam tractauerat ipse,
Deplorans Populi funera Sicinij:
Sicinij, primæ primo quem flore iuuentæ
Ornatum eximijs dotibus ingenij,

Et præstantem armis, & nobilitate potentem,
Improba mors campos misit ad Elysios
Ante diem, longam tam dignum viuere vitam
Ob décora egregia multa peracta manu,
Et tandem in diuos, & numina sancta referri,
Quàm sunt istius carmina digna mori,
Aeternisq; tegi tenebris, & nocte profunda,
Et mergi obscuris cuncta voraginibus.
Quare Cacula se fallit. nam, qui sua non vult
Conferri ipsius carmina carminibus,
Impuri metuit propter contagia versus,
Ne qua suis labes hæreat in numeris:
Ac se postillà Parnassi è vertice sacro
Musæ furcillis præcipitem eijciant.

IN EVNDEM.

SAEPE *mihi dubio versanti in pectore multa*
Constitit ipsa sui nescia mens animi:
An tot campiuagi fluctus, cùm Iupiter olim
Effusis terras obruit æquoribus,
Delerint homines: an tot Phaëtontius ignis,
Cùm sata, cùm syluas, cùm maris arsit aquas:
Quot, qui ceu funesta lues grassatur in omneis,
Ipse suus perimit Cacula versiculis.
Vt, quid præcipuè vita sit noxium in omni;
Ipse egomet sanè quàm sim animo ancipiti:

Sed tria sunt certè mala maxima, pontus, & ignis,
Quosq; facit sæuus Cacula versiculos.

IN CACVLAM.

IN *cycno quicunq; leues, vel in ansere plumas,*
In toruo setas qui numerabit apro:
Inq; coma excultæ crines vndante puellæ;
Ad teretes suras dum spatiosa fluit:
Mox leui collecta manu sinuatur in orbes,
Et multo nitidum vestit honore caput.
Qui guttæ quot vere pluant: corpuscula qui quot
Grandinis in terras æthere lapsa cadunt.
Qui, præceps cùm sæuit hyems quot prata pruinæ
Vrunt; quot torpent stagna lacusq; gelu,
Nouerit: & Libycus pelagi quot fluctibus Atlas
Tunditur: & pontus monstra quot altus alit.
Ille idem poterit turpissime Cacula mendas
Carminis & labes enumerare tui.
In quo nec verbis quicquam est impurius ipsis,
Quodq; minus quod vis significare queat.
Non res egregiæ, non sensa. sed omnia planè
E uulgi media fæce petita rudis
Omnia & illepida, & numeris confusa latinis,
Ruris & insulsis omnia plena iocis.
Et tamen o Musis Phœboq; insense poetam,
Te ipse poetam inquam Cacula sæue vocas.

AD SE IPSVM.

SI *te despectum sentis miserè, atque superbè,*
Indignisq; habitum perspicis esse modis:
Et frustra cecidisse tibi tua verba, precesq;,
In cassumq; oculos illacrymasse tuos,
Ecquæ præterea fastus iam signa moraris
Illius? ecquidnam, quo mouearis, erit?
Ni te tanta mouet, Bargæe, superbia, ni te
Contemptum, debes cui minus esse, doles?
Ergo age, si quando patientia victa dolori
Cedit, & vltorem suscitat ira animum,
Obdura, ô, tandem, & fastidia desine ferre,
Cuius te immeritò perditus vssit amor.
Nec te irrideri patiare inhonestius: &, quæ
Fecisti miserè tanto in amore miser,
Omnia nunc tandem oblitus committe procellis,
Nec posthac, quæ te non amat, vllus ames.

AD RANERIVM BOCCAM.

QVI *cupis æternum laudis præcerpere fructum*
Et tenebras nunquam mortis obire malas
Cum puer es cole Bocca deas, quæ flumina propter
Permessi assiduè carmina docta canunt.
Sic tibi supremo contingere vertice cælum
Et dabitur diuûm nectare posse frui:

Vnde

Vnde ipse immortale æuum iam nactus, & exsors
Effugies fati iura inimica tui.
O felicem igitur fortunatumq; laborem
Cuius ope à mortis lege solutus eas.

AD ALBIAM PVELLAM
Ἀντισείφον.

CARMINIBVS *mihi si duram vis flectere mentem*
Albia voce tua consocianda lyra est.
Lætitias ego tunc magnas iam sentio, cum mi
Liquida vox sensus, & sonus exhilarat.

AD FLAMMETAM SODERINAM.

ERINNAM *Sapphoq; suas ad sidera ferre*
Græcia sic quondam est laudibus ausa nouis:
Illam vt diuino longè præferret Homero:
Huic nullum è Lyricis diceret esse parem.
At verò, legit excultum cum Tuscia carmen,
Quod tu tam doctâ scribere sueta manu es,
Sic te præcunctis alijs miratur, vt vni
Iam tibi nec vatem præferat ausa suum.
Tum, quoniam vitæ probitate excellis, habendam
Inter Pierias te putet esse Deas.

AD EANDEM.

Ex oculis istis, ex ista incendia fronte,
Ex isto ardentes protinus ore faces
Ventilat, atq; adeo flammas spargitq; rotatq;
Ex isto tantum nomine saeuus Amor.
Ipsa igitur licet usq; aliò tua lumina flectas,
Et faciem velo liberiore tegas,
Vrimur heu miseri tamen, atq; absumimur omnes:
Nomine quorum aures personuere tuo.

DE PHLOGILLA.

Dianae Phoeboq; nobilem decus addita, & ingens
Gloria Tyrrheni culta Phlogilla soli:
Audijt ut primum magnum rediisse Columnam
Incolumem ad ripas Arne beate tuas,
Laetitia exiliens haec est (ait) ilicet, haec est,
Bruma quòd hic vernas gignit alitq; rosas:

DE DAMONE ET PHLOGILLA.

Damoni dum forte subit noua cura Phlogilla,
Et Phoebo, & nemorum grata Phlogilla Deae:
Ne me (ait) o ingens honor & noua gloria Florae
Sperne, quòd obrepit cana senecta comis
Ipsae etiamnum doctae adhibent ad sacra sorores

Immiscetq; suis me Dea magna choris.
Quin ego, quod tecum licet admirere, Columnæ
Gratus, & in primis grata Thalia mea est.
Ille meos versus magni facit: ille poetis
Me quoq; doctiloquis adnumerare solet.
Ille etiam, siquam canimus, fore censet, vt olim
Canescat seclis innumerabilibus.

AD GHERARDVM SPINIVM.

AD Soderinam, *Spini dulcissime, cum me*
Iussisset secum Lælius ille tuus
Ire salutatum; magno inflammatus amore
Porrexi victas victus & ipse manus.
Tum, simul ac sensi tam doctè & dulcè loquentem,
Tam suaues numeros scribere, tamq; bonos,
Quando vna et forma excellens, & sanguine auito,
Excellit tantis dotibus vna animi,
Vnam etiam merito admirans hanc esse putaui:
Cui soli explerit Thespias vnda sitim.

AD ALEXANDRVM PVCCIVM.

VENOR *ego, o, Pucci, & venandi captus amore*
Persequor assidue per nemus omne feras.
Nec piget horrentes indagine cingere saltus:
Et caua odoris equas ducere ad antra canes.

Ac, licet interdum frustrentur inania venti
Vota: neq; in casses præda petita cadat;
Dum tamen eliciam, quæ tu mihi carmina nuper
Misisti, Clario carmina digna deo,
Certè vsquam non vllus erit, qui dicat inanem
Venatu è tanto me rediisse domum.

AD HIERONYMAM Aragoniam.

DII *tibi nascenti cunctas Hieronyma dotes*
Certatim larga contribuere manu.
Nanq; hinc Roma potens, illinc Hispania natam
Innumeris regum clarat imaginibus.
Ingenij cultus mox accessere supremi,
Quæq; vnam superis antetulisse queant
Ornamenta animi, & pulchræ immortale iuuentæ
Forma decus, quales credimus esse deas.
Salue igitur, salue heroum certissima proles
Salue olim heroas progenitura parens.

AD EANDEM.

NEC *cantu tibi Sirenes Hieronyma certent:*
Nec tibi se forma præferat ipsa Venus.
Nam, tu dum celeri percurris pollice chordas,
Summaq; clarisona sidera voce feris,

Horri

Horrida deponunt rapidi sua murmura venti,
Et sistunt cursus flumina præcipites.
In quem autem dulces ridens conuertis ocellos:
Efficitur gelidus protinus ille lapis.

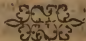
DE LAELII TORELLI Carmine in cædem Radagasi Getarum Regis.

CVM *Læli Angelius legisset amabile carmen:*
Conticuit primum: dein stupefactus ait.
Si iuris legumq; vnus doctissimus hic est:
Quî pote Castalias percoluisse deas?
Quòd si tam doctos didicit conscribere versus:
Primum in iudicijs obtinet vnde locum?
Sed, cuius voluit fidei committere COSMVS
Totius imperij sceptra regenda sui,
Non modò consilio reliquis præstare decebat:
Verum alijs etiam dotibus ingenij.
Afflueret quô læta bonis Hetruria cunctis:
Et COSMI *æternum nomen in orbe foret.*

AD FRANCISCVM MEDICEM, ET Ioannam Austriacam Florent. & Senens. Principes.

INNVMERAS *alij statuas dum ponere vobis,*
Ornare & pictis compita imaginibus:

Formicibusq; vitis properant coniungere: qui ab se
Fortia vestrorum facta patrum memorent:
Ipse ego, vos inter sanctos quod cantet amores,
Quod celebret fausti gaudia coniugij,
Conscripsi, o regum gratissima germina, carmen:
Et medio veniens ex Helicone tuli.
Vos animis capite id lætis. nam læta canenti
Omina, vos læta fronte fauere decet.

PETRI ANGELII BARGAEI

Carminum Liber quintus.

VENATORIA

Galatea Ecloga I.

AD VINCENTIVM Malpilium.

Vas dederit lachrymas Corydon, quas pectore voces
Fuderit, absentes solus dum luget amores
Histonij Corydon, magni & regnator Aquini:
Temporibus dubijs vnum quem maximus Alcon
Amnis ad Eridani lætissima pascua campos
Miserat, vt latè syluas ditione teneret;
Si vacat, atq; humilem non aspernaris auenam,
Accipe MALPILIAE *gentis decus, accipe, quod nos,*
Quô memorent gratumq; animũ testentur, et omni
Enitamur ope, vt tam clarum nomen in oras
Luminis é nigri tenebris se vendicet Orci;

Nunc demum ornatis carmen describere chartis
Iuuit, & argutas numeris iterare querelas:
Quas quondam aerias sic ille exprompsit ad auras.
Infelix Corydon hîc te pulcherrima flentem
Deseruit, patrios peteret cùm mœsta penates
Atq; ad Theleboûm sedes Galatea rediret.
Illa olim Galatea: tuos quæ sueta labores
Lenire, & tristes animo depellere curas,
Aut tecum incautos fallebat arundine pisces,
Aut summos rara cingens indagine saltus
Læta sequebatur lepores damasq; fugaces:
Atque inde in molli discumbens gramine suauem
Propter aquæ viridi labentis ab aggere riuum,
Leuia fundebat riguam per membra quietem.
At nunc Sirenum scopulis se se abdidit altis:
Multifidamq; illic nymphæ ad Sebethidos vndam
Vsque latens, fratrem letho suspirat ademptum.
Immemor & nostri reditus non cogitat vllos.
Luminibus nec sæua suis, flauoq; capillo
Parcit, & insanis plangens innoxia palmis
Pectora, supremi leges, & iura Tonantis
Accusat: damnatq; deos; quòd funere acerbo
Sustulerint iuuenem primo sub flore iuuentæ.
Heu heu quid tantum iuuat indulgere dolori
Immitis Galatea? quid oscula eburna, genasq;
Percutere? & capiti immeritos discindere crines?
Ille iacet precibus nunquam reparabilis vllis.

Nec

Nec sentit gemitus ve tuos, lachrymas ve cadentes.
Sed iam concilijs diuorum adscriptus vtrosq;
Defigens oculos in nos mortalia temnit.
Quin igitur potius tantorum oblita dolorum,
Et nostras miserata preces Galatea reuisis,
Quo se vorticibus latos diffundit in agros
Eridanus cœli decoratus sedibus amnis?
Hic tibi perpetui surgent de gramine flores,
Liliaq;, & violæ, cultiq; rosaria Pœsti.
Hic etiam media ludet tibi paruulus aula
Curarum Thelgon requies iucunda mearum:
Quo nemo in terris puero festiuior alter,
Seu saltat, seu molle canit, ducit ve choréas.
Illum ego blandum vlnis persæpe amplexus apertis
Osculor illachrymans, ac, dulci voce parentem
Dum vocat, ingenti penitus consumor ab igne.
Nam sine te Galatea mihi non tempora vitæ
Grata fluunt: sine te series non prospera rerum:
Non vrbes, non ipsa meum lustra alta ferarum
Delectant animum. verùm, ut nemora inuia taurus
Odit, & amissa miserè dolet vsq; iuuenca,
Sic ego te, quò quò solum vestigia ducunt
Me mea, tam procul hinc absentem conqueror. eheu
Conqueror. & surdis iactans verba irrita ventis
Experior nil dulce mihi. quin ómnia sordent.
Sordent & nuper deducta ex hoste trophæa:
Quæ tibi iandudum gestit Ticinus, & ingens

Narrare Eridanus: nec non super aggere ripæ
Extruere æterni nobis monimenta laboris.
Hinc & nympharum ridens chorus omnis, & vnà
Venantum cœtus miro compulsus amore
Grata tum occurret, feret & lectissima dona.
Tunc ego ceruorumq; greges venatus & apros
Obuius aduenıam: cupideq; amplexus amantem
Oscula mille feram roseis impressa labellis.
O, Corydon, felix Corydon: si gaudia, quæ nunc
Tu te tibi fingis, cepisse immensa licebit.
Scilicet his syluis haud fortunatior vllus
Venatorum altos posthac cantabit amores.

DAMON ECLOGA II.

AD LAELIVM TORELLVM.

FLAGRABAT *magno quondam Damonis amore*
Chloris Hamadryadum non vltima; quā pater Ae-
Doctus arundinea modulari carmen auena (gon
Erudijt, multaq; insignem reddidit arte:
Seu cantu certare velit, pedibusq; choreas
Plaudere: seu celeri Nymphas præuertere cursu:
Lethaliq; proculiaculo transfigere capras,
Imbelles capras, summis dum rupibus hærent:
Aut sese ex alto reuolutæ in cornua librant.
Flagrabat Chloris: tristesq; miserrima curas
Lenibat mœstis animum solata querelis.

En mihi contemptiq; arcus, spretaeq; pharetrae
Ante pedes, dum me ipse fugis pulcherrime Damon:
Deflentemq; tuo nunquam dignatus amore
Et nemorum latebras, & inhospita lustra ferarum
Me sine solus obis: & in acres irruis Vrsos,
Aggrederisq; apros: ah, te ne vulnere laedant,
Ah, tibi ne validae frangantur dentibus hastae:
Certè ego fida comes, nec tanti ignara pericli
Haererem lateri: atque illatos comminus ictus
Exciperem, gremioq; tuo exanimata iacerem.
O, mihi contingat praedulci occumbere letho,
Optato letho, quo nec felicius vllum
Esse genus possit vitae. tum denique Damon,
Et mea magna fides, & amor tibi cognitus imo
Tristia nonnunquam eliceret suspiria corde.
Forsan & extinctam tecum miseratus amantem
Extrueres moestum summa sub rupe sepulchrum,
Inuida praeteriens quae quondam filia Mopsi,
Inscriptum legeret vicino in cortice carmen.
Haud tota interij Chloris: nam maxima nostri
Semper erit pars, incolumi Damone, superstes.
Sed quid ego, heu, miserae mihi ludicra somnia fingo?
Somnia, quae tenues venti dilapsa per auras
Dispergunt. illum multae optauere puellae
Naiades, magnis quamuis è regibus ortae.
Et tamen haud vnquã amplexu, thalamoq; potitae
Dulcia purpureis fixerunt oscula labris.

Non Dryope, non læta Thoe, non candida Protho,
Non & Callirhoe Tyberi genitore superba,
Non Ephyre, atque Opis soror, Eridanitides ambæ,
Ambæ auro, & pecudum præstanti vellere dites.
Sed mihi nil obstant hæc omnia. perditus ille,
Ille puer, nostros toto qui pectore sensus
Abstulit, & cæco patefecit vulnere venas,
Insidet assiduè cordi: nec talia curat
Sæuus amor, magnos in me dum suscitat ignes.
Quanquam, ô: sed Nymphas nobis licet heroinas
Prætuleris: etiamne tuo prohibebis amore
Crudelis Damon? etiamne arcere parabis,
Quo minus in syluas vestigia nota sequamur?
Certè ego, cùm libuit nostras deducere in oras
Auribus ignotos Latijs numerosq;, pedesq;,
Sæpe tuas lyrico percurri pectine laudes.
Tum docui quibus insidijs, quibus artibus olim
Decipias aeresq; feras, pictasq; volucres,
Quoq; modo informes medijs in vallibus vrsos
Ipse queas solus prosternere tutus, aprosq;.
Nec me carminibus Phyllis, nec blandior Aegle
Aequiparat: quamuis tenues inflare cicutas
Docta Aegle: quamuis celebris per compita Phyllis
Agrestem querula moduletur arundine musam.
Inuidus (& memini) cùm me tua facta canentem
Eridani ad ripas sæpe audiuisset Amyntas,
Agrorum quondã, et pecudum prædiues Amyntas,
Pin-

Pinguia cui gelidi parebant pascua Sarni,
Inarimeq; ferax, latisq; Insubria campis,
O, mea si tali celebres decora inclyta cantu
Nympha (inquit) comites inter non vltima nostras
Ipsa eris, & Beroë cedet tibi, Phyllodoceq;.
Ipse tui sedenim iam tum me ceperat ardor,
Iam tũ flamma vorax penetrarat ad usq; medullas,
Intonsis vt sola meos testarer amores
Montibus, & teneris incidere falce iuuaret
Arboribus laudesq; tuas, tua nomina Damon.
Quin ego cum calathis olim tibi lilia plenis,
Purpureasq; rosas, immortalesq; amaranthos,
Narcissumq;, crocũq; et suaue rubentẽ hyacynthũ,
Horrida dum sæuis Aquilonibus arua rigarent,
Ausa offerre tuum venissem credula ad antrum,
Sic perij, sic ipsa meo de pectore cessi,
Hæserit vt medijs vox faucibus: &, mihi quæ iam
Ipsa diu mecum versans blandissima noram,
Immemori exciderint toto de pectore verba.
Sed vos, ô Dryades, blandissima turba, sorores,
Delete ô Dryades, quæcunque notauimus altis
Carmina corticibus, nostros delete furores.
Forsan & vnà illum memori de mente fugabo.
Hæc simul ætherias Chloris iactauit ad auras
Oblita infelix seræ decedere nocti:
Accurrêre piæ non vna è valle Napææ:
Et secum mœstæ duxere in tecta dolentem.

AD BACCIVM VALORIVM.

EXTVLERAT *medio iam se nox frigida cælo:*
Lætaq; fœcundo spargebat gramina rore:
Cùm sua formosæ perculsus amore puellæ
Limina deseruit Lycidas venator, & illa,
Illa, imo quæ corde prius celauerat, altis
Montibus, & cæcis detexit vulnera syluis.
Tu verò, tu, cuius amor mihi crescit in horas
Valori, & nostro solus iam pectore regnat:
Ceu quondam arentes stipulas cùm corripit ignis,
Exiguus serpit primùm, mox clarus ad auras
Effert se victor, lateq; incendia miscet:
Accipe, et hæc Lycidam mecum miserare dolentem.
Hos, ô, qui luctus referat tibi somnus ad aures
Sæua Glyce, meq; ante tuos nunc sistat ocellos,
Horrida flebilibus rumpentem saxa querelis?
Certe ipsam diræ non te peperere leænæ,
Non tibi præbuerunt immites vbera tigres,
Vbera, quæ sæuos accendant pectore sensus.
Quin ego, te quoties venientem lætus ad antrum
Ipse meum vidi: nostri ne hanc vlla doloris
Cura habet? an ne alios, dixit, suspirat amores?
Ac, nisi me miserum iam tum præcideret ingens
Verba timor: formosa Glyce miserere furentis,
Dixissem, miserere. tuum mors, ô, mea certè
Crimen

Crimen erit: crimen tantum non vlla tacebunt
Secula: non vllæ terrarum, atque æquoris oræ.
Hoc ipse, intonsos quoties indagine colles
Venator, quoties canibus lustra horrida cinget,
Inscripta tantum testabitur ilice crimen: (tur-
Hunc sylua, hūc mōtes, hunc saxa, amnesq; loquē-
Interitum: & Lycidan extinctū animalia flebunt.
Flebunt & pharetræ, flebunt & retia, & arcus,
Atque canes: & te crudelem sæpe vocabunt.
Sed tu, scilicet, has lachrymas contemnere sueta,
Has voces, atque hæc imi suspiria cordis,
Nil ô dura, preces, nil, ô, mea munera curas,
Munera, quæ multæ frustra cupiere puellæ.
Quin etiam ingenti fastu nos despicis, omnem
Quòd vitam in syluis inter spelæa ferarum,
Noctis & insomnes sub dio ducimus horas.
At non cultorem nemorum Venus aurea Adonim
Spreuit, & amplexus, setosaq; brachia fugit.
Nec tamen ille suas celebrauit arundine laudes:
Quas canerent olim summis in montibus ipsæ
Et Dryades Nymphæ, et Satyrorū incondita turba.
Me verò in primis dulces aluere Camœnæ,
Cinxeruntq; edera, felici & baccare frontem.
Ac tu, si verax non est mentitus Amyntas,
Nescio quē Dorylan tamen (hei mihi) credula præ-
Idæum Dorylam: cuius mendacia linguæ (fers,
Turpia tam multas iam decepere puellas.

Eheu, sæua Glyce, nostræ te sibila cannæ
Nulla mouent, nostræ solam te carmina Musæ
Nil capiunt ingrata. tuas ego marmore laudes
Incîdi: & longum victuræ in cortice quercus
Ipse meos iterans questus, & verba notaui:
Quæ legisse queant longo post tempore Nymphæ,
Dum venantur apros, dum ceruũ ad retia trudunt.
Atq; eadem vt canerem de se, quid non mihi Leuce
Pollicita est? Leuce flauos exculta capillos,
Nigra oculos Leuce, niueas Leuce alba papillas?
Quid non Arctobali, quid non formosa Lycotæ
Filia? pelliti quid non Amaryllis Iolæ?
Diuitijs omnes, omnes & sanguine claræ.
Nec minus Autonoë, qua doctior vlla Camœnas
Non colit, vnum ardens me me admiratur, et vnum
Suspirans, versusq; meos, mea carmina laudat.
Et tibi (quis credat?) nunc inuidet æmula, seq;
Iactat, & ante omnes te despicit illa puellas.
Tu tamen (heu) nimium confidis imagine formæ.
Nec fore iam credis, facies vt candida rugas
Contrahat, & flauum mutent tua tempora crinem.
Et rosa, purpureo quæ se commendat honore,
Manè virens, multo languescit pallida sole.
Languescunt violæ, languescunt lilia, cùm se
Extulerunt primùm, & canas liquere pruinas.
Sic etiam, forma quæ nunc anteire Napæis
Diceris, amisso flebis mox flore iuuentæ.

Et

Et veniet (mihi crede) dies, cùm te quoq; sæuus
Vrat amor, cùm te dolor vlciscetur amantem.
Sed quid ego hæc surdis nunc cõqueror irritus auris,
Irritus & ventis tantùm mea vulnera pando?
Illam, illam infelix, illam, dum sola vagatur
Montibus, & suaues beneolenti è gramine flores
Sola legit, sola & gelidi prope fluminis vndam
Nunc dulces somnos, frigus nunc captat opacum,
Illam (inquam) aggressus molli prece flectere nitar.
Heu quid agã? extremi iam nunc libet orbis ad oras
Ire mihi, & penitus gentes intrare repostas,
Quæ diram ingluuiem miserorum sanguine pascunt,
Et primùm egressos lacerant in littore nautas.
Tum mecum morietur amor, tum deniq;, quæ me
Paulatim absumunt, incendia sæua quiescent.
Ah, Lycida, Lycida quoties, dum pectore curas
Voluis, & ingratos defles malè sanus amores,
Hæc eadem suesti tibi fingere somnia, quæ mox
Ventorum rapidæ ferrent abolenda procellæ?
Quin potius, si fata vrgent te sæua, iacentem
Hic abicis, dirasq; tuo de sanguine fauces
Magnorum infelix pergis saturare luporum?
Tu lætare Glyce nostra sæuissima morte,
Lætare, & quoties alta sub rupe sepulchrum
Aspicies: dic, iste locus mea gaudia seruat:
Sæuitiæ locus iste meæ monimenta tuetur.
Iamq; vale: atq; aliũ, qui te canat, improba quæras.

AD PHILIPPVM MELIORIVM.

ABDIDERAT montes sese venator in altos,
Atque inter densas nemorum mœstissimus ornos,
Quà rude frigenti stringit latus Alsula riuo,
Innixus scopulo lachrymas fundebat Amyntas:
Et pulchram Euageen secum plorabat ademptam.
Euageen magnum Lygurum decus: & cui quondã
Aesis, & æterno deuinctus amore Metaurus
Paruit, & rapido subsedit flumine Tybris.
Ipse eadem cùm manè, eadem cùm frigida terris
Nox erat, infelix gelidas iterabat ad auras,
Et nemus, heu, miseris cõquestibus omne replebat.
Lugete ô Dryades mecum, ô, lugete Napææ:
Crescat & è vestris lachrymis ipsa Alsula, & ipsæ,
Ipsæ orni crescant, quercusq́;, & gramina, & vda
Virgulta vmbrosa protendant brachia valle,
Cunctaq́; testentur nostrum depasta dolorem,
Dum pratis insuetus oues auertit amaror,
Dum mutata dolent teneræ dumeta capellæ,
Atque infelicem referunt in lacte saporem:
Dum mirantur apes casiamq́;, crocumq́; rubẽtem,
Atque thymum, atq; alio saturata sisymbria succo:
Et pressas tristi distendunt nectare cellas.
Lugete ô Dryades mecum, ô, lugete Napææ:
Occidit Euagee pulcherrima Neptunine.

Euagee nostræ spes vna, & sola senectæ
Occidit. & ruris, quicunque erat, huius honorem
Abstulit, euertitq; omnis mihi gaudia vitæ.
Scilicet id fuerat, bis sex quòd mensibus actis
Suasit ab Alpheâ discedere protinus vrbe,
Vt te lugubri aspicerem miseranda feretro
Efferri, atque tui pars maxima funeris essem,
Contegeremq; atro frigentia membra sepulchro.
At non hæc olim nobis promissa dedisti
Euagee, non hæc durissima tempora, non hos
Tum mihi prædixti luctus, cùm magnus Acestes
Mitteret, æquoreas quà labitur Arnus in vndas,
Tuq; tuo inuitum discedere ab ore videres,
Præceptisq; meum munires prouida pectus,
Quasq; dabas prudens, ceu sancta oracula, voces,
Obseruarem omnes, & singula mente notarem
Consilia: ex animo quæ nunquam obliuia, nunquam
Eluet, vlla dies, quamuis longissima, nostro.
Non ego tum tantos potui mihi fingere casus
Euagee: non tantum vnquam sperare dolorem.
Quamuis certa mihi luctus præsaga futuri
Signa daret Therapon: cùm densos abiete lucos
Cæderet: & piceas alto de vertice pinus
Deijceret, montisq; ferus iuga pulchra comantis
Vastaret, nostris qui plurimus imminet aruis.
Quin potius nil illa timens portendere triste
Omina, dijs superis faciebam vota: meaq;

Sæpe manu cumulans ingrata altaria donis
Spondebam innumeros posthac tibi credulus annos.
Atque adeò demens tempus iam iam affore rebar,
Cùm tibi, quos olim fœcundos abstulit agros,
Redderet insonti, Latijs qui præsidet oris
Pastor, & ingentes rerum moderatur habenas,
Atque volens, facilisq; omnes tibi linqueret arces,
Munitas arces, & pinguia regna Camertum.
Et nunc ipsa iaces; nec iam dignare vocantes,
Tendentesq; manus populos ad sidera vtrasque,
Dum miseris miseras implent vlulatibus vrbes:
Et vocem montes, vocem nemora alta remittunt.
Te variæ Bacchi lynces, te sæua leonum
Semina, & hirsuti lugent in saltibus vrsi,
Apriq;, thoesq;, atque effera pectora damæ.
Flent fontes, flent stagna tuũ, flent flumina tristem
Interitum, & lachrymis tellus madefacta tepescit.
Hinc seges incultis squallet mœstissima campis,
Squallent fœcundum sitientia pabula rorem:
Amissumq; decus passim violaria mœrent.
Mœrent tota suis virgulta exuta corymbis,
Et pecus infelix deserta in valle pererrat:
V bera nec referunt sera iam nocte capellæ
Plena: nec ad caulas redeuntem læta moratur
Ipsa suam, atque alijs secernit bucula matrem.
Omnia sunt macies, sunt omnia luridus horror,
Sunt tenebræ, & tristis lethi pallentis imago.

Ipsa hæc, quæ quondam mihi frigida rura placebāt,
Nunc odi, & dulces obij quos sæpe recessus,
Dum medium curru sol aureus occupat axem,
Omniaq; argutis resonant arbusta cicadis.
Odi orno, odi & platano, odi æsculo alta
Contecta, & radijs non peruia lustra coruscis.
Sordent & viuo confecta sedilia saxo:
Sordet &, annosa quæ sese ex ilice fundens
Cum strepitu raucū ciet vnda è margine murmur.
Quin ego, iandudum posui quas ordine fagos
Ipse tibi, & teneras conseui, heu, nescius alnos,
Euertam immeritas imis radicibus omnes,
Et syluam aggrediar crudelibus vrere flammis.
Ah, miser, ah, quò te mentis rapit æstus Amynta?
Nónne vides gemitus, lachrymasq; ut spargis ina-
Quin igitur potius viua te fluminis vnda (nes?
Abluis? & precibus manes venerare sepultos?
Forsan & hæc olim venient ad sacra: tuiq;
Vanescent tristes illo post tempore luctus.

AD IOSEPHVM BOCCAM.

QVOD te pierio laudum spes maxima thyrso
Percussit, miroq; animum calefecit amore,
Clare puer multo me me mihi charior ipso,
Laetor: & has imo nunc demum è pectore voces,
Quas ingens expressit amor meus, edere cogor.

Sic cum carceribus læti exiluere iugales,
Cunctorum primos inter comitatur euntem
Plausus equum: celeri sic in certamine cymbam,
Quæ prior effugit, metæq; anteacta propinquat,
Hortantur turbæ, et vim animis præstātibus addūt:
Aurea dum voces Diuorum ad limina tollunt,
Virtutiq; omnes vnà plauduntq; fauentq;.
Non te nobilitas ingens, non magna tuorum
Gloria, non clari virtus spectata parentis
Inflauit, ventoq; animum tumefecit inanem:
Quo minus & Musis & Phœbo deditus vni
Tendere Parnaßi salebrosa ad culmina gressum
Discaperes: Vatumq; illic audißimus omnes
Percipere æternas & pectore condere voces.
Quaq; alij lusu soliti se dedere mani
Aetate, & vigiles studiorum odisse labores,
Ipse vnus per te veterūm monumenta virorum
Carminaq; aßidue multos seruata per annos
Suspiceres, & noscendi rapereris amore
Quos pius Aeneas captæ post vltima Troiæ
Excidia, & flammas totus quibus arserat Orbis
Terrarum, Siculis cursus iterauerit vndis:
Quas cœli pelagiq; minas erroribus actus
Pertulerit, diras quas ve ille accesserit oras,
Cum miseram Didonem igni consumpsit iniquo:
Cum subijt manesq; imos atque infera Ditis
Regna, & felices potuit cum visere campos

Elysios campos sedes vbi certa quiesq;
Nos manet, integre quicunq; exegimus æuum
Et Lethem sine labe pij tranauimus amnem.
Præterea superas rediens vt sospes ad auras
Venerit in Latium & Laurentia Tybridis arua:
Et miseri casus defleuerit vnus acerbos
Pallantis primo rapti sub flore iuuentæ:
Vtq; atram mox iram vltus magnumq; dolorem,
Et puerum Lausum, quo nec formosior alter,
Nec virtute animi præstantior induit arma,
Et Lausi genitorem, & Turnum occiderit hostem,
Exposcens meritas inimico à sanguine pœnas.
Sed quid ego hæc memorans primæ incunabula
Percurro, et notis iandudum versor in actis? (vitæ
Nam quis te potior cultu Ciceronis alumnus
Aut fuit, aut certè posthac erit omnibus annis?
Quis fictas autem causas facundius egit?
Aut scripsit meditans ornatius? Haud tibi iam tum
Defuit ingenium puero: non culta supellex
Verborum: non delectus: non copia: non ars
Orantis, mentesq; hominum sensusq; mouentis,
Ducentisq; omnem quoties libuisset in iram,
Clementemve animũ. quæ fulmina Iupiter, et quas
Ipse faces tonitrusq; oculis atq; auribus hausi?
Improba persequeris dum crimina sontis, & acri
Tristior exterres vultu & sermone nocentes?
Aut cùm virtutes imitandaq; facta bonorum

D

Concelebras, cœliq; effers ad sidera laudes?
Non ego susceptae culpae mihi conscius ipsi
Non timui faciemq; atro pallore notaui.
Atque adeo interdum si quod gessisse videbar
Praeclarum facinus mire laetatus abiui.
Quin mihi succensum magno virtutis amore
Sensi animum vitij prorsus scelerumq; rebellem
Excultae tantum poterat facundia linguae:
Et tua sermonis praesens suadela Venusq;.
Ergo age clare puer, postquã largissima quondã
Effudit natura tibi gremiumq; sinusq;,
Cuius ope immensos suetus superare labores
Ardua doctarum subijsti templa sororum
Ambrosia, & dulci saturatus nectaris haustu,
Ingredere, & nunc iam magnis accingere ceptis
Quae decus aeternum domui, quae nomina genti
Clara tuae pariant, famamq; in secla propagent,
Ingentes & opes cumulent: nec plurima auitis
Non addant titulis monimenta insignis honoris.
Ac velut Eridanus medijs è montibus altus
Voluitur, Insubrumq; interfluit arduus amnes
Et summas oriens exaequat flumine ripas:
Cum tamen ingessit Ticinus & Addua fluctus
Plena suos, ruit ille ingens per rura minaxq;
Et tandem Adriacas victor supereminet vndas.
Sic quoq; erit cum te sublimi in sede locatum
Consulet, & titulis multis & honoribus auctum

De-

Demittet reducem ad ſedes patrioſq; penates
Virtutum iudex & teſtis Roma tuarum.
O ego tunc imo (ſuperem modo) pectore quanta
Gaudia concipiam? quanto mihi concita motu
Laetitia exultent praecordia? non pater ipſe,
Ipſe tuus pater inſignis probitate, manuq;
Strenuus, & multa notus virtute: nec ipſa
Ipſa magis mater laetabitur, & ſibi plaudet:
Quanquam ambo te te miro amplectantur amore:
Atq; ſuis (veterum licet hic exempla parentum
Perquiras, faſtoſq; omnes ex ordine voluas)
Charior haud alius fuerit genitoribus vnquam.
Perge igitur teq; in ſummo iam culmine ſiſte
Vnde vna oſtentat tibi maxima praemia virtus.

PETRI ANGELII BARGAEI
VARCHIVS.

AD celebres Arni ripas & littora Daphne
Nympha erat, Hetruſcae cultrix non vltima vallis.
Quam vetus è ſummo deſpectat Faeſula cliuo
Et mediam inducta Mynio ſecat auius vnda.
Illa quidem non apta colo tenuiq; Mineruae
Iam tum, cum virgo primis floreret ab annis.
Vna ſed Aonias inter celebrare ſorores
Nata choros, totum Phœbo ſacrauerat aeuum,
Grata Deo, blandiſq; comes gratiſſima nymphis.

Hæc clari ad tumulum Varchij (nãq; ipsius atro
Condiderant Varchij manes atq; ossa sepulcro
Pastores) Varchij manes deflebat amatos:
Et tristem Assyrijs spargebat odoribus vrnam
Ipsa suo fundens tales è pectore questus.
Heu quis tam duro supremam in funere vocem
Voce sua, & lachrymas lachrymis sociabit amicas?
Vos liquidi fontes: vos cultæ flumina vallis:
Vos auræ ventiq; leues. qui, dum fera passim
Sæuit hyems, gelida spirantes amnis ab vnda
Editis umbrosas inter vaga murmura syluas.
Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.
Hoc erat, hoc, patula quod ab ilice garrula cor-
Prædixit persæpe, meũ cum Phyllis ad antrum (nix
Docta, nec hirsuti coniunx non culta Lycotæ,
Crinibus effusis in mollia terga, venirent:
Et mihi vernanti legerent de flore corollas.
Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.
Heu quis tum mentẽ miseræ Deus abstulit? heu
Auertit sensus omnes mihi, cum tua (Varchi) (quis
Instaret iam summa dies? quod numen iniquum
Offudit tenebras oculis? ne mæsta viderem,
Quam tibi fata vicem, quam sidera sæua pararant,
Pro dolor, extremam vitæ irreparabilis horam.
Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.
Nec tamen, interea ni mens mihi læua fuisset,
Signa dabant obitus Dij non obscura futuri:

Cum

Cum cælum aßiduis operirent nubibus: & cum
Sole dies, astris nox intempesta careret:
Et pluuijs auctus flueret brumalibus Arnus.
Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.
Ah Daphne infelix, quid tum? si præscia luctus
Ipsa tui, tantos casus multo ante videres?
Nam nec rupta semel sæuae subtegmina Parcae
Instaurant nentes: nec quem statuere supremum,
Praeuertit finem moriens, aut protulit vllus.
Orassem Diuos: cumulassem altaria donis:
Consumpsem totas illic ego perdita lues.
Atque oculos, iam iam media cum morte natantes
Et Solem & cœlum connexaq; sidera linquunt,
Ah misera his saltem manibus componere possem.
Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.
Quis nunc, quis teneros imis in vallibus agnos
Cantet, & excelsa pendentes rupe capellas?
Quis rores, gelidasq; niues, quis frigora, & æstus,
Fluminaq; & fontes, refluentemq; æquoris undam,
Et tonitrus, & præcipiti cum grandine nimbos,
Et rerum caussas, & primi exordia mundi
Explicet? heroasq; memor describat Hetruscos?
Quis Thyrsim ad fagos? veteres Amaryllida ad or-
Ad corylos Daphnē? ad myrtos inuitet Iolā? (nos?
Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.
Ipsa suis (Varchi) te te spoliata racemis
Vitis, & amissa laurus Parnaßia bacca

Fleuit: & excultos edera cingente capillos
Hinc illinc capiti tristes haesere corymbi.
Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.
Ipse etiam frontem manibus percussus honestã,
Lugubresq; notas, vocesq; iterauit Apollo.
Inq; cauis nymphae carmen scripsere comantis
Corticibus pini, atque aeriae cyparißi:
Esset vt in ceneresq; tuos, & amabile nomen
Aeterni luctus, aeterni testis amoris.
Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.
Te Satyri panesq;, leues te candide Varchi
Suspirant Dryades, atraq; in veste Napaeae.
Inq; antris specubusq; ; imis in vallibus Echo
Muta silet: queriturq; tacens secum ipsa, doletq;:
Quòd nequeat dulces audire ac reddere voces
Laeta tuas: numerosq; alludere dulce canenti.
Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.
Nec tãtum extremi delphin prope littoris oram:
Nec tantum in syluis sola philomela sub vmbra
Luget, & ereptos queritur mœstißima natos:
Nec quae per scopulos & saxa per auia ponti
Deplorant miserae Halcyones Ceyca peremptum,
Quantum Flora tuos obitus diuine poeta.
Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.
Quis olim numeris volucres mulcebat amatis:
Quas olim in syluis versus cantare docebat
Luscinias; nunc illae inter fruticeta sedentes

Cer-

Certatim ad luctus, lamentaq; dura loquaces
Hortantur picas: quæq; in frondente, palumbes,
Consuerant quercu raucas iterare querelas.
Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.
Quis tibi? quis tantum (Varchi) certauerit vn-
Præterea? quis labra tuæ malesanus auenæ (quam
Admorit posthac? cui tantum audere licebit?
Nam, tibi quæ suaues edebat eburnea cantus
Fistula, Tyrrhenus quoties inflauit Amyntas,
Ante alios nymphis & Pani acceptus Amyntas,
Triste sonat, numeros omnes exosa modosq;.
Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.
Heu heu tecum vnà lusus periere iociq;,
Hetrusciq; sales, & honos, & gloria linguæ:
Tecum vnà heu Varchi perierunt gaudia vatum.
Siue illos Tiberis, siue illos educat ingens
Permessus: siue Arnus alit liquentibus vndis.
Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.
Quin etiam gremium lugubri affusa pheretro
Alma Venus, nobis, nobis heu Varchius, inquit;
Occidit: & iamdudum vllo sine corpore imago
Elysios inter manes versatur & vmbras.
Non illic versus, non dulcia carmina dictat:
Non Heliconiadum latices a fontibus haurit.
Vltima sed Lethen obliuia potat ad amnem.
Ducite perpetuum mea carmina ducite fletum.
Hæc Daphne. at densæ cœlo cum forte tenebræ

Instarent, summum secuit mœstissima crinem,
Mitteret ut dulci memorabile munus amico.
Supremumq; vale, Varchi vale optime, dixit.

FINIS.

MARII COLVMNAE
Quædam Carmina.

AD COSMVM MEDICEM
Florent. et Senens.
Dvcem.

T dis *primitiæ dantur, qui pinguia rura*
Reddere pacati fertiliora solent;
Sic nos arentis nostri, Dux maxime, agelli
Exiguas ferimus nunc tibi primitias;
Quòd si tu placidus faueas, tibi Cosme *virebit,*
Fautoriq; dabit munera grata suo.

AD FRANCISCVM MEDICEM
Florent. & Senens. Principem.

Siqvando *armatus metuendam concutis hastā,*
Magnanimum magno robore reddis auum;
Siquando insigni populos pietate gubernas,
Prudentem prudens tunc imitare patrem:

Cuncti igitur fortis dicent te iure nepotem
Pelidae, & magno Nestore progenitum.

AD COSMVM MEDICEM de ipsius liberalitate in Ludouicum Beccatellum Archiepisc.

QVIS *celebrare nouā digno nūc carmine possit,*
Quam tibi, COSME, *parit laudem tàm grata volutas?*
Quòd fessae requies tàm tempestiua senectae
Et tempestatum portus, quas pertulit olim,
Sancto homini, & docto per te, Dux magne, paratur:
Cuius summa fides, pietasq; et maxima longè
Relligio, & morum candor gratissima Diuûm
Concilio apparent: castae cui rite Camoenae,
Et Phoebus pater ipse fauet, qui fronde perenni
Munere praecipuo vatum sacra tempora cingit.
Vt partis tibi magna olim virtute triumphis,
Sternis dum Gallos ingenti clade feroces,
Adijcis imperio & Senas, hoc munere honesto,
O decus Italiae aeternum, non addita parua
Gloria sit, toto penitus sed in orbe virescat;
Atq; altas circumuolitans mox fama per vrbes
Haec referat clara de te, Dux inclite, voce.
Non nullis forsan prima est laus quaerere magna:
Non minor est alijs quàm quaerere parta tueri,
Partis bellè vti prius est, quàm quaerere, COSMO.

AD LIBELLVM A LVDOVICO Beccatello Archiepisc. conscriptum.

FELICEM *vitam, Musis, & Apolline digno*
Depictam calamo cupiat qui cernere: librum
Te legat aureolum: sed si pietate, bonisq;
Moribus ornatus felicem degere vitam,
Omnia metiri & modulo desideret apte,
Auctoris magni, qui te conscripsit, honestos
Assiduus mores, & facta imitetur, ametq;,
Tunc erit & verbis, & re, tum denique felix.

HELIONORAE TOLETANAE Ducis Florent. & Senens. Tumulus.

ILLA, *illa haec Charitum, Cupidinumq;*
Matre pulchrior, elegantiorq;,
Et docta sapientior Minerua,
Et par moribus optimis Dianae,
Illa inquam Charitum, Cupidinumq;,
Quos viuens genuit, repentè partem
Bonam (heu, heu nimium bonam) sequuta
Cœlestes petijt domòs; suo nunc
Tellus id cupidè sinu recondit,
Quod illa hinc abiens reliquit vnum.

IN OBITVM IACOBI
Columnæ fratris.

T V *quoq; , ſi tantum nobis mors atra dediſſet,*
Sæuorum regum ſpolijs decoratus opimis,
Olim magna patrum retuliſſes facta tuorum,
Victrici & noſtram cinxiſſes fronde Columnam.

IN OBITVM MICHAELIS
Angeli Bonarrotæ.

PICTVRA *artifices decepi: è marmore viuos*
Expreſsi vultus: erexi dædala templa:
Crudeles meritò poſſum nunc lædere Parcas:
Hæc etenim noſtrum ventura in ſæcula nomen
Traducent: animusq; colet pius ætheris oras.

BENEDICTI VARCHII AD
Marium Columnam.

ANGELIVM MEDICE *extincto quis dicere poſ-(ſe*
Clare, ac docte MARI*, quis ve tacere putet?*
Heu, heu dicendam nimium, nimiumq; tacendam
Materiam noſtro fata dedere malo.

MARIVS COLVMNA AD Benedictum Varchium.

Vates non tantum mutos hæc funera possunt
Reddere, sed mutis eripere ipsam animam.
At cinis est cantu dignus, Cycnisq; canoris
(Quis neget?) & docto Varchio, & Angelio.

IN PARASITVM.

Quae mihi sit rogitas cœnæ opportunior hora?
Dum tu conuiua es, commoda nulla satis.

AD LVDOVICVM BECCATELlum Archiep. Epidaurensem.

Laeto sidere, lumine & benigno
Diem respiciens Apollo, & horam
Natalis mei, Apollo, quem suorum
Dulcis tangit amor, grauisq; cura,
Bonis auspiciis tuas ad ædes
Doctorum ô decus, & decus bonorum,
Misit egregium, optimumq; vatem;
Tuo vt nomine nuncius veniret
Segne ad ingenium meum excitandum
Amore eloquij Attici, & leporis.
Nunc quod officium viri tam amici

In me, quem tibi prorsus & fuisse
Ignotum scio, & esse nunc, benignè
Conferas, minimè ipse miror. Et quid
Mirer Eridano è patente riuum
Deduci tenuem per arua? nanque
Quantò est quid meliusq; sanctiusq;,
Tantò in te minus illud esse mirum est.
Quare ipse hac probitate singulari
Cùm planè videar mihi esse victus,
Tàm possum hoc onere obrutum fateri
Me, quàm perspicio imparem labori
Discendi eloquij Attici, & lepôris.

RESPONSVM LVDOVICI Beccatelli.

M A R I, *nobile qui genus Columnæ*
Tua nobilius facis Camœna:
Iandudum ingenij tui lepôre
Captus, quod cùm alij, tùm & ipse laudat
B A R G AE V S *optimus omnium Poeta,*
Cum deesse ad cumulum nihil tuarum
Virtutum cuperem, Atticos te adire
Fontes Pieridum sacros monebam
Absentem: ast vbi colloqui, & videre
Ardentem studio vtriusq; linguæ
Te coràm licuit, tuosq; versus,

Audire & lepidos, & elegantes,
Iam nil est, mihi crede, quod monere
Ausim te iuuenem omnibus refertum
Bonis, queis decorat suos Apollo:
Nam quid te moneam, excitemve ad almam
Virtutem, egregio illius si amore
Iam flagras: animoq; viribusq;
Summis vnam inhias, & omnia vni
Prudens subijcis, aureo quæ amica
Cornu sors tribuit benigniore?
Mirari tua me MARI decebit
Posthâc & studia, & diserta scripta;
Incensumq; tuarum amore laudum,
Quos possim, tibi debitos honores
Deferre & merito tuo recenti,
Et fama veteri inclytæ Columnæ.

AD IO. BAPTISTAM
Asinium I. C.

QVEM, *iucunde* ASINI, *mihi libellum*
Curasti ANGELIO *à meo vt daretur*
Dono, dulcibus vt soles amicis
Impartire tuos bonos labores,
Nunquàm is non poterat mihi esse carus.
Primùm materia est grauis, referta
Et prudentia, & eruditione,

Dein tractata homine à probo, & pudenti,
Atq; ab omnibus optimis amato:
Adde non minimi quod est putandum,
Grata munera gratiora reddi
Multò, quæ attulerint manus amicæ.
Quare ò docte ASINI, *tibi vt deceret,*
Pro illo munere gratiam referre,
Quando ego haud potis ipse, habebo, agamq;.

BENEDICTVS VARCHIVS AD Marium Columnam.

QVOD *te non visam mi fortis, nec minus idem*
Docte MARI, *oblitum me querere esse tui?*
Visere quem cupiam te sæpius, atq; videre,
Quo nil est vsquam, candidius ve fuit?
Impediunt sed me non dico negocia, quanquàm his
Impedior solito, distineorq; magis:
Verum adeò immanes, exurentesq; calores,
Vix vt eos quisquam iam tolerare queat,
Quam veniam ægroto, hanc ipse ægrotare timenti
Docte mihi, atq; idem fortis amice dabis.

RESPONSVM MARII Columnæ.

TEMPORE *iam longo seruatū est, optime Varchi,*
Abs te adeò nostræ fœdus amicitiæ.

Vt voces vnquàm nullæ me adducere poßint,
Oblitum vt credam te, & querar esse mei;
Ne dum (quod penitus ratione, æquoq; repugnat)
Causa leuis rumpat vincula tàm grauia.
Aestum vita igitur, COSMVS quo languit altus,
Quem precibus sanat victus Apollo tuis.
Is pereat quicunq; vni sibi commodus, at tu
Publica qui sequeris commoda, viue diu.

AD PETRVM ANGELIVM Bargæum.

CVM *dono* ANGELIVS *suum Poema*
Dat suis MARIOQ. IVLIOQ.,
Dat munus, graue amoris, atque honestum
Quod sit indicium sui perennis
Præclari egregij in suos Columnas:
Dat munus, patria ipsa cui Columnæ
Domus nobilis, atq; perbeata
Nec par, nec simile haud referre poßit.

IN MALVM POETAM.

FABELLAS *populo nouas parare*
Optasti; aut populi ipse fabula esse?
Fabellas populo nouas parasti,
Fabula es populi; facetè vtrunq;.

DE COSMO DVCE ET FRANC. PRINC. FILIO.

SVNT *gemini Soles: ambo tibi Tuscia felix*
Fulgent, amborum Tuscia lumen habes;
Alter Apollo micat COSMVS, *micat alter Apollo*
FRANCISCVS *gemino lumine splendidior.*
Cum iubar alterius se abscondit fortè, vicissim
Se iubar ostendit tum subitò alterius.
O fortunatas Vrbes, populosq; beatos,
Talia queis præsto lumina semper erunt.

IN OBITVM BENEDICTI Varchij.

MVSAS *qui dignè coluit, qui gesta parentum*
Narrauit miro. VARCHIVS *ingenio:*
Hunc iam nostra ætas, iam cana & secula dicent
Ornandum pariter carmine, & historia.

DE LAVRENTIO IACOminio puero.

HETRVSCO *Musas tenero dictasse poetæ*
Attica cum nosset carmina, Pallas ait
Parue puer, nostris per te (quis credat?) Athenis
Accedet priscæ nobilitatis honor.

Necte nouas magna ex lauro tu Phœbe coronas,
Non mea non tanti præmia sunt oleæ.

AD RANERIVM BOCCAM.

ARTE *consimili senex Achiuus;*
Cuius dulcius ore defluebat
Melle ipso eloquium, ferociorum
Fertur mitia reddidisse corda;
Atque nunc miserum tuis leuasti
Me verbis, numerisq; Tullianis
Pro tuo eximio in me amore BOCCA,
Iucundissime BOCCA, BOCCA *ocelle*
Tuscorum iuuenum, quot aut fuere,
Aut sunt, aut alijs erunt in annis.

AD ASCANIVM RIPAM.

QVAE *nuper mala pestis hinc procul te*
Amouit, bone RIPA, *rusq; noctu*
Coegit rapidis volare pennis?
Num venti horribiles Catulliani,
Qui nostras quatiunt diesq; noctesq;
Aedes? hi domino solent misello,
Bonis hospitibus nocere nunquam.
An fortè & grauis, & nimis molestus,
RIPA, *nuncius est tuas ad aures*

Perlatus, tibi carmina insaceta
Scripsisse illepidum tuum Columnam?
Nimirum sapiensq; prouidusq;
Vitasti subitò & benè, & beatè
RIPA, *perniciem, malumq; magnum,*
Quod venti horribiles Catulliani,
Nec sæua æquiparant venena Ponti.

AD PETRVM ANGELIVM Bargæum.

ANGELI *vnanimis mihi sodalis,*
Quòd diu mea Musa conticescit,
Ad te quæ hendecasyllabos solebat
Sæpe scribere, non fuisse credis
Me auctum diuitijs, honoribusq;
Nuper, quæ veteres solent amicos
Fugare ex animo, & nouos parare;
Ecquæ diuitiæ beatæ, honores
Vel magni ANGELIVM *meum sodalem*
Vnquam mi ex animo fugare possent?
Quem vnum suspicio, vnum amo, atque laudo;
Non causæ hoc igitur fuisse credis.
Vexatus iacuit tuus Columna,
Gallici rabie impotente morbi,
Qui furens mihi in intimis medullis
Non solùm Veneres, Cupidinesq;

Verùm

Verùm lætitias, iocosq; dulces
Prorsus expulerat, facetiasq; ;
Vt mox ne rabiem, luemq; rursus
Tam sæuam experiar misellus, acer
Corrector Veneri, Cupidiniq; ,
Cunctis delicijsq; , amoribusq;
Malim dicere plurimam salutem.

FRANCISCI COLVMNAE
Tumulus.

FRANCISCVS *iacet hic clara de gente Columnæ*
Maximus, ingenti sed genitore minor ;
Nam Lachesis teneræ (heu factū lacrimabile) uitæ
Illius impuras intulit atra manus ;
Quòd si maturæ vidisset fata senectæ
Tunc poterat magnos æquiparare duces.

AD PRAENESTINOS
Adolescentes studiosos.

FELIX *qui magno discendi captus amore*
Nil admiratur, temnit mortalia cuncta ;
Non illi tristes curæ, non sæua cupido
Excruciant animum, facili sed lumina somno
Clauduntur, solùm doctrinæ hunc excitat ardor,
Solatur fessum præclara, ac vera voluptas ;

Quam nunquàm trabea insignes, opibusq́; superbi
Gustarunt miseri fulgenti in sede tyranni.
Vos igitur, quicunque boni virtutis amore
Incensi superare iugum cœpistis iniquum,
Pergite felices animæ; sic itur ad astra.

MARIVS COLVMNA AD Petrum Victorium.

DISERTISSIME PETRE, *quòd libelli*
CASAE *& aureoli, & perelegantes*
Tuo iudicio, & labore magno,
Nec non & studio politi, & arte
In lucem veniunt: chorus bonorum,
Doctorumq; hominum fatetur vni
Se debere tibi in dies magis; nec
Vnquàm soluere posse; non quòd illos,
(Quos sanè egregiè colitq́; amatq́;)
Libellos peramet, colatq; tantum;
Sed quòd non minimum tuo erudito,
VICTORI, *ingenio, atque liberali*
Thesauri cumulum additum perennem
Admirans videt aureis libellis.

RESPONSVM PETRI VICTORII.

O, QVI *illos veteres Remi nepotes*
Aetate hac renouas, refersq; nobis
Dote omni ingenij refertus vnus,

Mari

MARI, mirificè te amo, atque laudo;
Quòd præclaro animo meos labores
Exiles, tenues, satis minutos;
Quos ego vt colerem graues labores
Eruditi hominis, boni Poetæ,
Mi cari, facere vt decet sodalem,
Suscepi; celebras, honoreq; auges
Multo versiculis tuis politis;
Vellem iudicium tuum probarent
Sic docti, officium vt pium probabunt
Istud; quòd faueas amico, & ipsum
Ornes plus etiam, fides ferat quàm,
Quod committere culpa non putatur:
Sed probæ indicium indolis videtur.
Dii te ament hominem bonum, colentem
Omnes, qui speciem in se habent honesti,
Vmbram siue aliquam boni pusillam;
Quod certè mihi contigit misello
Non magnò sine pectoris dolore
Heu frustrà eximium decus secuti.

FINIS.

Die XXV. Augusti. M D LXVII.

Concedimus licentiam, & facultatem impune, & sine vllo præiudicio imprimédi opera Petri Ang. Barg. tanquàm à fide, & religione nullo pacto aliena, sed potius valde cósona. In quorum fidem &c.

Guido Seruid. Prep. & Vic.
Generalis Floren.

Series Cartharum.

**
* A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z Aa Bb Cc Dd Ee.

Omnes sunt quaterniones.

FLORENTIAE

In officina Iuntarum Bernardi F.

M D LXVIII.

